

กฎหมายคุ้มครอง การปฏิบัติทางทหาร

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖)

สารบัญ

๑. กฎหมายที่ใช้ในการสู้รบการสงคราม

- หลักการสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ (กฎหมายสงคราม)
- กฎเกณฑ์พื้นฐานของกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ
- สรุปกฎจารีตประเพณีของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ
- ความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีเฉพาะที่เกี่ยวกับการขัดกันด้วยอาวุธ
- พระราชบัญญัติบังคับการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึก ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ พ.ศ. ๒๔๙๘
- ประกาศใช้อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในการขัดกันด้วยอาวุธ
- ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง การปฏิบัติตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรม ในการขัดกันด้วยอาวุธ
- คำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ ๑๐๔/๒๕๐๕ เรื่องการปฏิบัติตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรม ในการขัดกันด้วยอาวุธ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๐๕
- คำสั่งกองทัพบก ที่ ๑๙๗/๑๐๙๕๙ เรื่อง การฝึกอบรมการปฏิบัติตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรม ในการขัดกันด้วยอาวุธและแต่งตั้งพนักงานชำนาญพิเศษของ ทบ.
- ประกาศเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๐๕
- หลักการพื้นฐานว่าด้วยการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย.
- ประมวลระเบียบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย
- พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย

๒. กฎหมายที่ให้อำนาจทหารปฏิบัติการที่มีใช้สงคราม

- สรุปร้อยประมวลกฎหมายอาญาทหาร
- สรุปร้อยข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการรายงานด่วน พ.ศ. ๒๕๑๑
- สรุปร้อยระเบียบกองทัพบกว่าด้วยการรายงานตนเองในเมื่อมีเหตุฉุกเฉินและเมื่อออกไปนอกเขตจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๘
- สรุปร้อยข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการลงทัณฑ์ทหารขาดหนี้ราชการ พ.ศ. ๒๕๒๘
- สรุปร้อยระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔
- สรุปร้อยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติและประสานกรณีทหารถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด พ.ศ. ๒๕๔๔
- สรุปร้อยพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖
- สรุปร้อยพระราชบัญญัติว่าด้วยเขตปลอดภัยในราชการทหาร พุทธศักราช ๒๕๗๘
- สรุปร้อยพระราชบัญญัติคุ้มครองความลับในราชการ พุทธศักราช ๒๔๙๓
- สรุปร้อยพระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ. ๒๔๕๐
- สรุปร้อยพระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทโธปกรณ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. ๒๔๘๕
- สรุปร้อยพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘
- สรุปร้อยพระราชกำหนดควบคุมสินค้าตามชายแดน พ.ศ. ๒๕๒๔
- สรุปร้อยพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ. ๒๕๓๐
- สรุปร้อยพระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐
- สรุปร้อยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ. ๒๕๓๔
- สรุปร้อยความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา
- การจับ การค้น การขัง และการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- สรุปร้อยพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑
- สรุปร้อยพระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติต่ออากาศยานที่กระทำความผิดกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๓
- สรุปร้อยข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการใช้กำลังทหาร การเคลื่อนกำลังทหาร และการเตรียมพร้อม พ.ศ. ๒๕๔๕
- ระเบียบกองบัญชาการกองทัพไทยว่าด้วยการรายงานตนเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน และการเตรียมพร้อม พ.ศ. ๒๕๕๒
- สรุปร้อยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒
- สรุปร้อยพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

๓. กฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ

- สรุปร้อยพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑
- สรุปร้อยพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘
- สรุปร้อยกฎหมายการศึกษา พระพุทธศักราช ๒๕๕๗
- ข้อเปรียบเทียบระหว่างพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ กับพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และพระราชบัญญัติกฎหมายการศึกษา พระพุทธศักราช ๒๕๕๗
- การดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนที่ไม่ปฏิบัติตามความต้องการหรือขัดต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในเขตที่ประกาศใช้กฎหมายการศึกษา

๔. สรุปกฎหมายที่ให้อำนาจเหล่าทัพ

- สรุปร้อยอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารตามกฎหมายต่างๆ
- สรุปร้อยอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตามกฎหมายต่าง ๆ
- สรุปร้อยอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารอากาศตามกฎหมายต่าง ๆ

๕. สรุปร้อยกฎหมายใช้กำลังของกองทัพไทย

๑. กฎหมายที่ใช้ในการสู้รบการสงคราม

● หลักการสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ (กฎหมายสงคราม)

หลักการสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ (กฎหมายสงคราม)

ความขัดแย้งระหว่างรัฐนั้น ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นตลอดมาในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ความขัดแย้งเหล่านั้นอาจยุติลงได้โดยสันติวิธี กล่าวคือโดยการเจรจาหรือวิธีทางทางการทูต หรืออาจกลายเป็นการพิพาทที่คู่กรณีใช้กำลังอาวุธเข้าตัดสินกัน ซึ่งอาจขยายตัวเป็นสงครามได้ ทั้งนี้ ในอดีตที่ผ่านมาหลายต่อหลายครั้งที่สงครามได้เป็นไปอย่างทารุณโหดร้าย โดยใช้ทุกวิธีการเพื่อเอาชนะฝ่ายตรงข้ามโดยไม่คำนึงถึงมนุษยธรรมหรือความจำเป็น หากแต่เพื่อให้อีกฝ่ายยอมแพ้ ถอยทัพ หรือยอมยบไปโดยเร็ว เพื่อฝ่ายตนจะได้สูญเสียกำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ และทรัพยากรให้น้อยที่สุด ต่อมาได้เกิดมีแนวคิดที่ให้เกียรติคู่ต่อสู้ การต่อสู้จะต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์บางประการ และการต่อสู้โดยใช้วิธีที่ไม่ชอบธรรมจะต้องไม่ถูกนำมาใช้ การทำสงครามควรเป็นไปเพียงเพื่อล้มล้างอำนาจของฝ่ายตรงข้ามเท่านั้น มิใช่เพื่อทำลายล้างชีวิตมนุษย์อย่างไร้เหตุผล จึงได้มีการวางกฎเกณฑ์ในการทำสงครามให้รัฐต่าง ๆ ยึดถือปฏิบัติ ซึ่งต่อมาได้วิวัฒนาการมาเป็นกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ หรือกฎหมายสงคราม

กฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ (Law of Armed Conflict) หรือกฎหมายสงคราม (Law of War) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศนั้น ถือได้ว่าเป็นเรื่องหนึ่งที่ทหารควรได้รับทราบ เนื่องจากภารกิจสำคัญประการหนึ่งของทหารนั้นก็คือการทำการรบหรือการสงครามเพื่อปกป้องประเทศ ซึ่งในปัจจุบันก็อาจรวมไปถึงการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพในต่างประเทศ การเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธจะทำให้ทหารสามารถปฏิบัติการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนี้ การเผยแพร่กฎหมายเกี่ยวกับการขัดกันด้วยอาวุธเพื่อให้ทราบทั่วกันถือได้ว่าเป็นพันธกรณีของประเทศที่จะต้องกระทำด้วย

ก. ความหมายของกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธหรือกฎหมายสงคราม

๑. ประเภทของกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ

๒. หลักเกณฑ์ของกฎหมายนี้ใช้บังคับเมื่อใด

๓. กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง

ข. สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ควรทราบ

กฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธคืออะไร

กฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ หมายถึง “ประมวลหลักการสำหรับเป็นแนวทางให้รัฐต่าง ๆ ต้องปฏิบัติเมื่อมีการขัดกันด้วยอาวุธ เพื่อจำกัดและบรรเทาความเสียหายที่มีต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งในส่วนของผู้มีส่วนร่วมในการรบและผู้ที่ไม่มีส่วนร่วมในการรบให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยความต้องการทางทหารจะต้องสอดคล้องกับหลักมนุษยธรรม”

กฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธหรือกฎหมายสงคราม

แต่เดิมกฎเกณฑ์เช่นนี้ได้รับการเรียกว่าเป็น “กฎหมายสงคราม” (Law of War) เนื่องจากการขัดแย้งสมัยก่อนนั้นมักจะเป็นไปในรูปแบบของการทำสงคราม หรือการประกาศสงคราม ซึ่งถือว่าสามารถกระทำได้ภายใต้หลักกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ต่อมาเป็นวิวัฒนาการกำหนดในกฎบัตรสหประชาชาติ สรุปได้ว่า การทำสงครามเป็นสิ่งผิดกฎหมายสามารถกระทำได้เพียงเพื่อป้องกันตนเองเมื่อถูกโจมตีด้วยกำลังอาวุธก่อน และการขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธมักจะมีได้กระทำในรูปแบบของสงคราม อีกทั้งกฎเกณฑ์นั้นนอกจากจะใช้ในการสงครามแล้วยังครอบคลุมรวมถึงกรณีการขัดแย้งอื่น ๆ ที่ไม่ถึงกับเป็นสงครามด้วย ซึ่งได้แก่ กรณีพิพาทอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นแม้ว่าฝ่ายหนึ่งจะไม่ได้รับรองว่าเป็นสงคราม กรณีการยึดครองอาณาเขตบางส่วนหรือทั้งหมด แม้การยึดครองนั้นจะไม่ได้รับการต่อต้านด้วยอาวุธก็ตาม จึงนิยมเรียกในปัจจุบันว่า “กฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ” (Law of Armed Conflict – LOAC) ซึ่งครอบคลุมได้กว้างกว่ากฎหมายสงคราม

ประเภทของกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ

กฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ อาจแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

๑. กลุ่มอนุสัญญาเจนีวา

๒. กลุ่มอนุสัญญาเฮก

๑. กลุ่มอนุสัญญาเจนีวา

ในส่วนนี้มุ่งสำหรับการคุ้มครองผู้ประสบภัยสงคราม โดยเป็นการกำหนดการปฏิบัติต่อบุคคลผู้ประสบภัยในกรณีต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ กำลังพลของกองทัพซึ่งออกจากการรบไม่ว่าจะสับสนเนื่องจากได้รับบาดเจ็บ ป่วยไข้ เรืออับปาง หรือมีสถานะเป็นเชลยศึก ประชาชนพลเรือน เจ้าหน้าที่แพทย์ เป็นต้น

อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. ๑๙๔๙ ทั้ง ๔ ฉบับ มีดังนี้

ก. อนุสัญญาเพื่อให้ผู้บาดเจ็บและป่วยไข้ในกองทัพนามรบมีสถานะที่ดีขึ้น (Convention for the Amelioration of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field) (อนุสัญญาเจนีวาระบบที่ ๑)

อนุสัญญาระบบนี้ใช้ในกรณีการสู้รบในสนามรบ โดยมุ่งให้การคุ้มครองแก่ผู้ประสบภัย ผู้บาดเจ็บ และผู้ป่วยจากการสงคราม ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นพลรบ หรือเป็นผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสู้รบ โดยกำหนดให้ผู้ประสบภัยดังกล่าวจะต้องได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งได้แก่พนักงานแพทย์ และเจ้าหน้าที่บรรเทาทุกข์ต่าง ๆ (เช่น กาชาด) การคุ้มครองดังกล่าวรวมตลอดไปจนถึง สถานที่ สิ่งอุปกรณ์ และการขนส่งในกิจกรรมให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ ด้วย

ข. อนุสัญญาเพื่อให้ผู้ที่สังกัดในกองทัพน้อยอยู่ในทะเลซึ่งบาดเจ็บ ป่วยไข้ และเรือต้องอับปางมีสถานะที่ดีขึ้น (Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea) (อนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ ๒)

อนุสัญญานี้ใช้กับกรณีการสู้รบที่เกิดขึ้นในทะเล กำหนดการปฏิบัติต่อผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วย และผู้ซึ่งเรืออับปาง (รวมถึงกรณีของอากาศยานที่ลงสู่ทะเลด้วย) ข้อกำหนดต่าง ๆ ในอนุสัญญานี้จะเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับอนุสัญญาข้างต้น ซึ่งให้การคุ้มครองแก่เจ้าหน้าที่แพทย์ สถานที่ และการขนส่งทางการแพทย์

ค. อนุสัญญาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึก (Convention Relative to the Treatment of Prisoners of War) (อนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ ๓)

อนุสัญญานี้ใช้กับกรณีที่ฝ่ายหนึ่งได้จับกุมตัวกำลังพลของอีกฝ่ายหนึ่งโดยอนุสัญญากำหนดว่าบุคคลผู้ใดที่จะได้รับสถานะเป็นเชลยศึก อันจะได้รับการปฏิบัติ และมีสิทธิหน้าที่ตามที่กำหนด ฝ่ายที่จับกุมจะต้องรับผิดชอบต่อการปฏิบัติต่อเชลยศึกผู้นั้น การปฏิบัติต่อเชลยศึกจะต้องเป็นไปอย่างมีมนุษยธรรม เช่น เชลยศึกต้องได้รับการคุ้มครอง ไม่ถูกแกล้งแค้น เป็นต้น

อนุสัญญาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึกได้กล่าวถึงการดำเนินการและพันธะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเชลยศึกตั้งแต่ถูกจับกุมจนกระทั่งพ้นจากอำนาจของตนไปในส่วนที่เกี่ยวกับพนักงานแพทย์นั้น อนุสัญญานี้กำหนดหลักการไว้ว่า เจ้าหน้าที่ดังกล่าวที่ถูกกักตัวไว้เพื่อให้ความช่วยเหลือเชลยศึกนั้นไม่ถือว่าเป็นเชลยศึกด้วย แต่ทั้งนี้ให้ได้รับการคุ้มครองและการปฏิบัติขั้นต่ำเหมือนกับที่เชลยศึกได้รับและจะต้องไม่ถูกบังคับให้ทำงานอื่นนอกเหนือไปจากหน้าที่ที่ตนปฏิบัติอยู่

ง. อนุสัญญาเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลพลเรือนในยามสงคราม (Convention Relative to the Protection of Civilian Persons in the Time of war) (อนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ ๔)

อนุสัญญานี้วางข้อกำหนดเพื่อคุ้มครองพลเรือนในดินแดนที่ถูกยึดครองการคุ้มครองนี้ จะต้องเป็นไปโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ นอกจากนี้ยังรวมถึงการกำหนดเขตโรงพยาบาล เขตปลอดภัย การให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหน้าที่ สถานที่ และการขนส่งที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือแก่พลเรือนในดินแดนดังกล่าว

อนุสัญญาเจนีวาทั้ง ๔ ฉบับ มีหลักการมูลฐานสำคัญ ๓ ประการ กล่าวคือ

- มนุษยธรรม
- ความเสมอภาค
- ความไม่ลำเอียง

ปัจจุบันอนุสัญญาดังกล่าวนี้อาจมีหลักการสำคัญ คือ

ห้าม

- การปฏิบัติอย่างไรมนุษยธรรม การจับตัวเป็นประกัน การประหารชีวิต โดยไม่มีการไต่สวนพิจารณา
- การใช้โรงพยาบาล หรือสถานที่ที่มีเครื่องหมายกาชาดในทางที่ผิด หรือเพื่อประโยชน์แก่

คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

- การขนส่งทหาร อาวุธ กระสุน เป็นต้น โดยใช้เครื่องหมายกาชาด
- การใช้แรงงานจากเชลยศึกในเขตที่มีการรบ หรืองานที่มีอันตราย
- สังหารทหารที่ยอมจำนน
- การบีบบังคับเพื่อให้เชลยศึกแจ้งข้อมูลข่าวสารที่ตนเองต้องการ การสอบถามที่ให้กระทำได้

มีเพียง ชื่อ สกุล ยศ วันเกิด และเลขประจำตัว

- การโจมตีสถานพยาบาล หรือเจ้าหน้าที่หรือการขนส่งของสถานพยาบาล
- การใช้ประชาชนพลเมืองเป็นโล่มนุษย์ หรือบังคับให้ทำงานเกินความสามารถ
- ปล้น และทารุณกรรมต่าง ๆ
- การแก้แค้นกับพลเมือง
- การทำลายทรัพย์สินส่วนบุคคลโดยปราศจากเหตุผล อีกทั้งต้องไม่ทำร้ายผู้แทนของสภากาชาด

ประจำชาติ ผู้แทนของประเทศที่คุ้มครองและกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ

- การลงโทษพลเรือนสำหรับความผิดซึ่งบุคคลนั้นมิได้กระทำ

การปฏิบัติทั่วไป

- พนักงานแพทย์พยาบาลที่ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของข้าศึกให้คงอยู่ในจำนวนเพียงพอสำหรับดูแลเชลยศึกที่เป็นชนชาติเดียวกับตน
- เชลยศึกจะได้ที่พักอาศัยเหมือนกับผู้ที่ควบคุม และจะต้องได้รับการเลี้ยงดูที่ดีตามสมควร
- เชลยศึกมีสิทธิที่จะเขียนจดหมายได้ ๒ ฉบับ และไปรษณียบัตร ๔ ฉบับต่อ ๑ เดือน เชลยศึกจะได้รับอนุญาตให้ได้รับข่าวสารอาหาร และเสื้อผ้าได้
- ผู้แทนของเชลยศึกเป็นปากเสียงเพื่อประโยชน์ของเชลยศึกและแจ้งความเห็นของเชลยศึกให้กับผู้ดูแลค่าย และประเทศผู้ดูแลคุ้มครองนอกจากนี้ผู้แทนของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศจะสนทนากับเชลยศึกเป็นการส่วนตัวได้
- เชลยศึกที่ได้รับบาดเจ็บมากหรือเจ็บหนัก (ตามความเห็นของคณะกรรมการแพทย์) จะถูกส่งตัวกลับ
- เชลยศึกที่พยายามหลบหนีจะถูกลงโทษในทางวินัยเท่านั้น
- เชลยศึกที่ขึ้นศาลทหารจะต้องมีนายที่ทำหน้าที่ว่าความให้และมีเพื่อนเชลยศึกด้วยกันคนหนึ่งเป็นผู้ช่วย
- จัดตั้งเขตโรงพยาบาลเพื่อคุ้มครองทหารที่บาดเจ็บและป่วยไข้
- จัดตั้งเขตปลอดภัยสำหรับพลเรือนที่บาดเจ็บและป่วย ผู้ชรา เด็ก ผู้มีครรภ์ และสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๗ ปี
- ฝ่ายที่ยึดครองดินแดนจะต้องดูแลว่าประชาชนในดินแดนนั้นได้รับอาหารและสิ่งของจำเป็นอื่น ๆ หรือไม่
- ให้การรักษาพยาบาลโดยไม่คำนึงว่าเป็นมิตรหรือศัตรู
- ในบางกรณีต้องเปิดเส้นทางผ่านดินแดนฝ่ายตรงข้ามเพื่อนำเครื่องเวชภัณฑ์อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ประชาชน
- พลเรือนจะถูกกักขังต่อเมื่อปรากฏว่าเป็นภัยต่อฝ่ายที่ยึดครอง
- ให้ดำเนินการเป็นพิเศษสำหรับดูแลเด็กกำพร้า และเด็กที่พลัดหลงกับบิดามารดา

พิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา มา ๒ ฉบับ (ค.ศ. ๑๙๗๗)

พิธีสารทั้งสองฉบับนี้ได้รับการมุ่งหมายให้เป็นส่วนเสริมหรือส่วนเพิ่มเติมของอนุสัญญาเจนีวาทั้ง ๔ ฉบับ พิธีสารดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของการคุ้มครองพลเรือนในสถานการณ์ขัดกันด้วยอาวุธ อีกทั้งยังขยายขอบเขตการใช้หลักเกณฑ์ด้านมนุษยธรรมให้ครอบคลุมถึงการพิพาทกันด้วยอาวุธในรูปแบบใหม่ ๆ ด้วย

ก. พิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๙ เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากข้อพิพาทระหว่างประเทศทางอาวุธ ค.ศ. ๑๙๗๗ (พิธีสารฉบับที่ ๑) (Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and Relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts Protocol I)

ใช้กับกรณีที่เกี่ยวข้องกับการขัดแย้งด้วยอาวุธระหว่างประเทศรวมถึงสงครามประกาศอิสรภาพ ทั้งนี้เนื้อหาโดยรวมกล่าวถึงการคุ้มครองผู้ประสบภัยตามที่อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. ๑๙๔๙ กำหนดไว้ รวมถึงกำหนดวิธีและวิถีทางในการทำสงครามตามอนุสัญญาอีกด้วย

ข. พิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๙ เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากข้อพิพาททางอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๗๗ (พิธีสารฉบับที่ ๒) (Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and Relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts - Protocol II)

เกี่ยวกับความขัดแย้งที่มีใช้ในระดับระหว่างประเทศได้แก่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐบาลกับกองกำลังของฝ่ายต่อต้านหรือกลุ่มกองกำลังอื่นๆ ในรูปของการขัดแย้งภายในหรือสงครามกลางเมืองอีกทั้งมุ่งเน้นการให้ความคุ้มครองต่อผู้ที่ไม่มีส่วนร่วมหรือได้ยุติการมีส่วนร่วมในความขัดแย้งแล้ว

แม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยจะยังไม่ได้เป็นภาคีพิธีสารเพิ่มเติมข้างต้นทั้ง ๒ ฉบับ แต่ก็ยังมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เนื่องจากหลายๆ ประเทศได้ปฏิบัติตามพิธีสารนี้ อีกทั้งบางส่วนของพิธีสารถือได้ว่าเป็นจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่แม้ไม่ได้มีการลงนามเข้าเป็นภาคีผูกพันตนก็ถือได้ว่ามีผลผูกพัน

๒. กลุ่มอนุสัญญาเฮก

อนุสัญญากลุ่มนี้มุ่งจะกำหนดวิธีและวิถีทาง (means and methods) ในการสู้รบเพื่อจำกัดความเสียหายและความทุกข์ทรมานที่ผู้ประสบภัยหรือผู้ถูกโจมตีได้รับ ทั้งนี้เนื่องจากในการขัดกันด้วยอาวุธ (สงคราม) นั้นวัตถุประสงค์ของแต่ละฝ่ายก็คือการทำให้ศักยภาพทางทหารของอีกฝ่ายลดลง แต่การทำให้เกิดอันตรายแก่ข้าศึกโดยไม่จำกัด และการใช้กำลังซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานเกินความจำเป็นหรือความเสียหายที่เกินกว่าประโยชน์ทางทหารที่จะได้รับนั้นเป็นสิ่งต้องห้าม ตัวอย่างของอนุสัญญาประเภทนี้ได้แก่อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๕๔, อนุสัญญาเฮก ฉบับที่ ๔ ว่าด้วยกฎหมายและจารีตประเพณีในการสงครามทางบก ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๐๗ อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๙ ว่าด้วยการระดมยิงโดยกองเรือในเวลาสงครามลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๐๗ เป็นต้น

ความจำเป็นและความสำคัญที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ

๑. เพื่อจะได้ไม่ไปทำการรบหรือปฏิบัติการทางทหารที่ละเมิดฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ เพราะหากละเมิดฝ่าฝืนก็จะถูกพิจารณาดำเนินคดีโดยศาลทหาร หรือถูกดำเนินคดีฐานเป็นอาชญากรสงคราม โดยศาลพิเศษ

๒. การปฏิบัติต่อเชลยศึกฝ่ายตรงข้ามภายใต้กฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธอาจเป็นเครื่องจูงใจให้ฝ่ายตรงข้ามยอมจำนนวางอาวุธรวมทั้งยอมทำให้ฝ่ายตรงข้ามปฏิบัติต่อฝ่ายเราที่ตกเป็นเชลยศึกเช่นเดียวกัน นอกจากนี้หากพลาดพลั้งในการรบแล้วถูกจับโดยฝ่ายตรงข้ามจะได้ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ต่างๆ ของเชลยศึก ที่ได้รับความคุ้มครอง

๓. การที่ทหารทำการรบโดยไม่ละเมิดฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธแสดงให้เห็นว่ามีวินัย การมีวินัยมีส่วนสำคัญทำให้บรรลุลูกภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

๔. การที่ทหารแต่ละนายทำการรบโดยไม่ละเมิดฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธก็ทำให้กองทัพมีภาพพจน์หรือภาพลักษณ์ที่ดีประชาชน และรัฐบาลก็จะสนับสนุนกองทัพในด้านต่างๆ รวมทั้งด้านงบประมาณและสวัสดิการ

๕. เมื่อกองทัพมีภาพพจน์หรือภาพลักษณ์ที่ดีก็ทำให้ประเทศมีภาพพจน์หรือภาพลักษณ์ที่ดีเช่นกัน ทำให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาคมโลก

๖. เมื่อทหารทำการรบ โดยเป็นไปตามที่กฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธกำหนดก็จะไม่ได้รับการต่อต้านอย่างรุนแรงจากฝ่ายตรงข้ามหรือประชาชนพลเรือนของฝ่ายตรงข้ามตัวอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องนี้คือในสงครามโลกครั้งที่สอง กองทัพบางประเทศเทศบุกเข้ายึดดินแดนประเทศใด มักจะได้รับการต่อต้านอย่างรุนแรงจากประชาชนพลเรือนในดินแดนนั้นเนื่องจากทหารของตนมักจะทำการรบหรือปฏิบัติต่อประชาชนพลเรือนโดยฝ่าฝืนละเมิดกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธแต่กองทัพของบางประเทศปลูกเข้ายึดดินแดนฝ่ายตรงข้ามไม่ได้ถูกต่อต้านอย่างรุนแรงจากประชาชนพลเรือนแต่อย่างใด เนื่องจากทหารทำการรบหรือปฏิบัติต่อประชาชนพลเรือนในดินแดนที่เข้ายึดครองโดยไม่ละเมิดฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ

๗. ทำการรบและการปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ละเมิดฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธมีส่วนสำคัญในการเอื้ออำนวยในการฟื้นฟูสันติภาพ เนื่องจากไม่มีความเคียดแค้นหรือเกลียดชัง ทำให้มีแนวโน้มสูงที่จะมาเจรจาเพื่อขจัดข้อพิพาท

ความมุ่งหมายของกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ

๑. ขจัดความเลวร้ายของการขัดกันด้วยอาวุธ
๒. จำกัดวงของความขัดแย้งไม่ให้ขยายออกไป
๓. เคารพสิทธิชาติที่เป็นกลาง
๔. คุ้มครองผู้ประสพภัย

หลักการสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ

๑. ความจำเป็นทางทหาร (Military Necessity) หมายถึง การปฏิบัติการหรือการใช้อำกำลังต่อเป้าหมายเท่าที่จำเป็นต่อการบรรลุภารกิจทางทหารเท่านั้น ทั้งนี้การปฏิบัติการดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตและกฎเกณฑ์ของกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ

๒. ความทุกข์ทรมานที่เกินความจำเป็น (Unnecessary Suffering) หมายถึง วิธีและวิถีทาง (means and methods) ในการต่อสู้ที่ไม่ทำให้ฝ่ายตรงข้ามได้รับความทุกข์ทรมานเกินสมควรอาวุธที่ใช้นั้นใช้ได้เท่าที่จะทำให้ฝ่ายตรงข้ามบาดเจ็บหรือต้องออกจากการสู้รบเท่านั้นตัวอย่างอาวุธที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานเกินความจำเป็น เช่น กระสุนที่มีรอยบากที่หัวกระสุน มีดที่มีฟันเลื่อยเป็นต้น หรืออาจกล่าวได้ว่าใช้วิธีการรบ หรืออาวุธที่ทำให้ศัตรูเสียชีวิตได้ แต่ต้องไม่ให้ทรมานหรือบาดเจ็บเกินความจำเป็น

๓. ความเป็นสัดส่วนระหว่างความเสียหายกับความจำเป็นทางทหาร (Proportionality) หมายถึง ความเสียหายที่เกิดจากการปฏิบัติการทางทหารนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับความจำเป็นทางทหารแล้ว จะต้องไม่เกินสมควรอาจกล่าวได้ว่าเป็นการ ไม่ใช้กำลังที่มากเกินไปเกินความจำเป็นในอันที่จะบรรลุเป้าหมายการใช้อำกำลังควรทำเพียงเพื่อให้ศักยภาพทางทหารของศัตรูลดลงโดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายมากเกินไป และต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่พลเรือน

โทษทางอาญาในการละเมิดฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ

โดยทั่วไปอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่มีการตราขึ้นมาเพื่อลงโทษผู้ละเมิดฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธดังนี้

ประมวลกฎหมายอาญาทหาร

มาตรา ๔๘ ในเวลาสงคราม ถ้าผู้ใดกระทำการปราศจากความเมตตาแก่คนที่ถูกอาวุธบาดเจ็บ หรือแก่คนที่ป่วยเจ็บในกองทัพฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ดี หรือกระทำการปล้นทรัพย์ แย่งทรัพย์อย่างใด ๆ ที่ท่านบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๙ ถึงมาตรา ๒๕๙ และมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๓๐๓ แห่งประมวลกฎหมาย ลักษณะอาญานั้น ท่านให้เพิ่มโทษมันผู้กระทำความผิดต้องระหว่างโทษตามที่ท่านบัญญัติไว้สำหรับความผิดเช่นนั้นขึ้นด้วยอีกกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๔๙ ในเวลาสงคราม ถ้าผู้ใดใช้ธงกาชาด หรือเครื่องหมายกาชาดโดยผิดข้อบังคับแห่งหนังสือสัญญานานาประเทศ ซึ่งทำที่เมืองเจนีวาเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕ ท่านว่ามันมีความผิดต้องด้วยอาญาซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๘ แห่งประมวลกฎหมายลักษณะอาญา

**พระราชบัญญัติบังคับการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึก
ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ พ.ศ. ๒๔๙๘**

พระราชบัญญัตินี้มีขึ้นเพื่อให้อนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึกลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ มีผลใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้กำหนดหลักเกณฑ์ซึ่งคุ้มครองเชลยศึกในสถานการณ์ การขัดกันด้วยอาวุธ ในเรื่องของการดำเนินคดี หรือการดำเนินการทางวินัยในกรณีที่เชลยศึกกระทำผิด กล่าวคือการดำเนินคดี หรือ การดำเนินการดังกล่าวต่อเชลยศึคนั้นจะต้องเป็นเช่นเดียวกันกับที่ทหารไทยได้รับอีกทั้งจะต้องให้เชลยศึก มีโอกาสในการต่อสู้คดีหรือได้รับความช่วยเหลือจากทนายความ และกำหนดหลักเกณฑ์การลงโทษหรือลงโทษไว้ด้วย

นอกจากนี้ยังได้กำหนดมาตรฐานความผิดในการกระทำบางประการต่อเชลยศึกดังนี้

มาตรา ๑๐ ถ้ามีคำพิพากษาให้ประหารชีวิตเชลยศึก ห้ามมิให้บังคับตามคำพิพากษาก่อนครบกำหนดเวลา ไม่น้อยกว่าหกเดือนนับแต่วันมีคำพิพากษา หรือในกรณีที่มิรัฐซึ่งทำหน้าที่คุ้มครองนับแต่วันที่รัฐนั้นได้รับทราบ การแจ้งตามที่ได้บัญญัติไว้ในข้อ ๑๐๗ แห่งอนุสัญญา

มาตรา ๑๒ ผู้ใดกระทำการทดลองชนิดใดๆ แก่เชลยศึกในทางแพทย์ทางชีววิทยา หรือทางวิทยาศาสตร์ อันไม่เป็นการสมควรแก่เหตุในการรักษาพยาบาลเชลยศึคนั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันห้าร้อยบาท และจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

มาตรา ๑๓ ผู้ใดขู่เชลย ทุหมิ่น หรือกระทำให้เชลยศึกได้รับความอับยศ หรืออับमान ในตัวตน และ เกียรติยศ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาทบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔ ผู้ใดทรมานร่างกาย หรือจิตใจ หรือบังคับเชลยศึกด้วยประการใด ๆ เพื่อจะได้มาซึ่งข้อความ ใดๆ จากเชลยศึก หรือคุกคามทุหมิ่น หรือให้ได้รับผลปฏิบัติใดอันเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ หรือเสื่อมเสียประโยชน์ ไม่ว่าประการใดๆ ในกรณีที่เชลยศึกไม่ยอมให้คำตอบมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปีหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๕ ผู้ใดบังคับ เชลยศึกให้เข้าประจำการในกองทหารศัตรูของเชลยศึก มีความผิดต้องระวางโทษ ปรับไม่เกินสองพันห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินห้าปีหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖ ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อให้เชลยศึกมิได้รับการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรมหรือตามระเบียบ ที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปีหรือ ทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๗ ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้มีความผิดต้องระวาง โทษปรับไม่เกินสามพันห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินเจ็ดปีหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๘ ในกรณีการสู้รบกันไม่มีลักษณะระหว่างประเทศผู้ใดกระทำการใด ๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๒

มาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้แก่บุคคลที่ระบุไว้ในข้อ ๓ แห่งอนุสัญญามีความผิด ต้องระวางโทษตามที่ระบุไว้ในมาตรานั้น ๆ

มาตรา ๑๙ ในกรณีการสู้รบที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ ผู้ใดจับบุคคลไว้เป็นตัวประกันมีความผิด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

ระเบียบทหารที่ ^{๗/๒๖๐๕๔}_{๒๔๘๓} ว่าด้วยกฎหมายไปรษณียบัตร และไปรษณียัตถุที่เกี่ยวกับชะเลย์ศึก

ระเบียบทหารนี้ กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติต่อจดหมาย ไปรษณียบัตร และสิ่งของที่ส่งมาให้ชะเลย์ศึก หรือชะเลย์ศึกส่งไปภายนอก โดยให้ไม่ต้องเสียค่าทำเนียม แต่ต้องมีคำว่า "สำหรับชะเลย์ศึก" อยู่ด้วย ระเบียบทหารดังกล่าวยังกำหนดหน่วยงานที่จัดทำกระดาดซอง และไปรษณียบัตรสำหรับชะเลย์ศึกนอกจากนี้ยังให้ "ผู้บังคับหน่วยควบคุมชะเลย์ศึก" มีหน้าที่ตรวจสอบสิ่งของดังกล่าวที่ส่งมาหรือส่งออกไปด้วย

ระเบียบทหารที่ ^{๖/๒๓๕๑๒}_{๒๔๘๓} ว่าด้วยชะเลย์ศึก

ระเบียบทหารนี้กำหนดการปฏิบัติและการดำเนินการต่อชะเลย์ศึกโดยเริ่มตั้งแต่ กำหนดประเภทของบุคคลที่จะได้รับสถานะการเป็นชะเลย์ศึก การจับกุมชะเลย์ศึก การจัดระเบียบในค่ายชะเลย์ศึก การควบคุมชะเลย์ศึก การรักษาพยาบาลชะเลย์ศึก จนกระทั่งการส่งชะเลย์ศึก กับภูมิลำเนา การบัญญัติของระเบียบดังกล่าว เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อชะเลย์ศึก ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๒

ระเบียบทหารที่ ^{๓/๑๑๘๕}_{๒๔๘๔} ว่าด้วยการปฏิบัติต่อชะเลย์ศึกป่วยเจ็บหรือตายในสนาม

ระเบียบนี้กำหนดการปฏิบัติต่อชะเลย์ศึกในสนามรบ โดยถ้าเป็นกรณีชะเลย์ศึกเจ็บป่วยให้ตรวจค้นตัว และทำบัญชีรายชื่อกับสิ่งของที่ต้องยึด เช่น อาวุธเอกสารที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และต้องให้การรักษาพยาบาลตามสมควร แต่ต้องแยกไม่ให้อยู่ร่วมกับกำลังพลของฝ่ายเรา

ส่วนในกรณีที่พบศพข้าศึกไม่ว่าจะเป็นทหาร หรือพลเรือนให้จัดทำบัญชีรายชื่อบัตรมรณะ แล้วส่งบัตรดังกล่าว พร้อมสิ่งของส่วนตัว และป้ายประจำตัว (ถ้ามี) ไปให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องนอกจากนี้ยังได้กำหนดเกี่ยวกับการฝังศพข้าศึกที่พบด้วย

เครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ ควรทราบ

ธงขาว (THE WHITE FLAG)

ธงขาว เป็นสัญลักษณ์ที่มีความเก่าแก่ที่สุดสัญลักษณ์หนึ่ง ซึ่งใช้ในการสู้รบไม่ว่าจะเป็นภาคพื้นดินหรือในทะเล สัญลักษณ์นี้มีความมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองตัวแทนในการเจรจาธงขาว มีความหมายว่า ต้องการเจรจาหรือติดต่อสื่อสารกับฝ่ายตรงข้ามโดยพลรบได้ตกลงหยุดการต่อสู้แล้ว ไม่ใช่ยอมแพ้

ธงขาวนี้ใช้กับยานพาหนะใด จะมีความหมายว่ายานพาหนะนั้นกำลังขนส่งตัวแทนในการเจรจา และคณะ อาทิ กลุ่ม คนเป่าแตร คนถือธง เป็นต้น ซึ่งจะต้องไม่ถูกทำอันตรายและได้รับความคุ้มครอง

ธงขาวอาจมีได้หลายรูปแบบ ซึ่งอาจทำมาจากผ้าสีขาวใด ๆ ก็ได้ไม่มีรูปแบบตายตัว

กาชาด (THE RED CROSS)

กาชาดเป็นเครื่องหมายของการบริการทางการแพทย์ และศาสนา ทั้งนี้ หมายรวมถึงองค์การกาชาดระหว่างประเทศด้วย

ลักษณะของเครื่องหมายกาชาดคือ มีเครื่องหมายกากบาทสีแดงบนพื้นสีขาว

บุคคลหรือทรัพย์สินใดไม่ว่าจะเป็นของพลเรือนหรือทหาร เมื่ออยู่ภายใต้เครื่องหมายกาชาดแล้ว จะต้องได้รับการคุ้มครอง และไม่ถูกทำอันตรายในทุก ๆ สถานการณ์นอกจากนี้โรงพยาบาลเจ้าหน้าที่ พยาบาล พยาบาล เครื่องมือ เครื่องใช้ และยานพาหนะ รวมถึงเขตรักษาพยาบาล (Medical Zone) และพื้นที่ซึ่งใช้สำหรับดูแลรักษาผู้บาดเจ็บ และผู้ป่วยเป็นการเฉพาะอาจใช้เครื่องหมายกาชาดเพื่อแสดงตนได้

เสี้ยววงเดือนแดง (THE RED CRESCENT)

เครื่องหมายเสี้ยววงเดือนแดงมีความหมายเช่นเดียวกับกาชาด หากแต่เป็นเครื่องหมายที่ใช้ในหน่วยแพทย์ในกองทัพของประเทศมุสลิม อย่างไรก็ตามข้อกำหนดการกาชาดระหว่างประเทศก็สามารถใช้เครื่องหมายนี้ได้เช่นกัน

แฉับเจียรไนแดง (THE RED CREST)

เครื่องหมายแฉับเจียรไนแดง เป็นสัญลักษณ์ใหม่ที่มีความหมายเช่นเดียวกับเครื่องหมายกาชาด และเสี้ยววงเดือนถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกสำหรับประเทศที่ไม่ประสงค์จะใช้เครื่องหมายกาชาดหรือเครื่องหมายเสี้ยววงเดือนแดง เนื่องด้วยเหตุผลด้านศาสนาหรือวัฒนธรรม

เครื่องหมายเขตและท้องที่สำหรับโรงพยาบาลและสำหรับความปลอดภัย (EMBLEM OF HOSPITAL AND SAFETY ZONES AND LOCALITIES)

เขตดังกล่าวนี้อาจกำหนดให้เพิ่มขึ้นได้ทั้งในยามสงบ และสงครามเพื่อคุ้มครองผู้บาดเจ็บผู้ป่วย คนชรา เด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี สตรีที่อาจมีครรภ์ และสตรีที่มีบุตรอายุไม่เกินเจ็ดปี จากผลกระทบของสงคราม

ลักษณะของเครื่องหมายนี้ คือ แฉับสีแดงบนพื้นสีขาว

อย่างไรก็ตาม หากจะใช้เขตนี้สำหรับผู้บาดเจ็บ และผู้ป่วย เป็นการเฉพาะแล้ว ก็ควรใช้เครื่องหมายกาชาด หรือเครื่องหมายเสี้ยววงเดือนแดง ตามอนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ ๔ ข้อ ๑๔

สัญลักษณ์ สำหรับค่ายเชลยศึก

เป็นไปตามอนุสัญญาข้อกำหนดของอนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ ๓ ข้อที่ ๒๓

อนุสัญญาไม่ได้กำหนดสีของตัวอักษร PG ซึ่งเป็นคำย่อของเชลยศึกในภาษาฝรั่งเศส “PRISONNIERS DE GUERRE” หรือ PW ซึ่งเป็นคำย่อของเชลยศึกในภาษาอังกฤษ “Prisoners of War” หรือพื้นหลัง ดังนั้น จึงอาจกำหนดสีได้เองสัญลักษณ์นี้มีไว้เพื่อแสดงให้ทราบว่าสถานที่นั้นคืออะไรเท่านั้น

เครื่องหมายป้องกันพลเรือน (CIVIL DEFENCE)

พิธีสารฉบับที่ ๑ ข้อที่ ๖๖ กำหนดว่า “๔. สัญลักษณ์พิเศษระหว่างประเทศของการป้องกันพลเรือน จักเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าสีน้ำเงินบนพื้นสีขาว สำหรับใช้ในการคุ้มครองขององค์กรป้องกันพลเรือน พนักงานอาคารและพัสดุขององค์กร และสำหรับที่พักของพลเรือน” ลักษณะของเครื่องหมาย คือ สามเหลี่ยมสีน้ำเงินบนพื้นสีขาว

เครื่องหมายคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรม

เป็นตามอนุสัญญาเฮก เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ ทรัพย์สินวัฒนธรรม เช่นว่า ได้แก่ พิพิธภัณฑ์อนุสาวรีย์ อาคาร เป็นต้น

ลักษณะของเครื่องหมาย คือ โล่สีน้ำเงินขาว

เครื่องหมายคุ้มครองเป็นพิเศษแก่ทรัพย์สินวัฒนธรรม

ตามอนุสัญญาเฮก ลง ๑๔ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๕๔ ทรัพย์สินวัฒนธรรมที่มีความสำคัญมาก และการขนส่งทรัพย์สินดังกล่าวนั้น จะต้องได้รับการคุ้มครอง โดยกำหนดให้เครื่องหมายนี้เป็นเครื่องหมายคุ้มครอง

การคุ้มครองเป็นพิเศษ จะมีให้เฉพาะแต่ทรัพย์สินที่ได้ลงทะเบียนในระดับนานาชาติตามที่กำหนดไว้ ลักษณะของเครื่องหมาย คือ โล่สีน้ำเงินขาวสามโล่จัดในแนวสามเหลี่ยมเครื่องหมายสำหรับสถานที่ที่ได้รับการคุ้มครองในการจัดการโจมตีทางเรือ

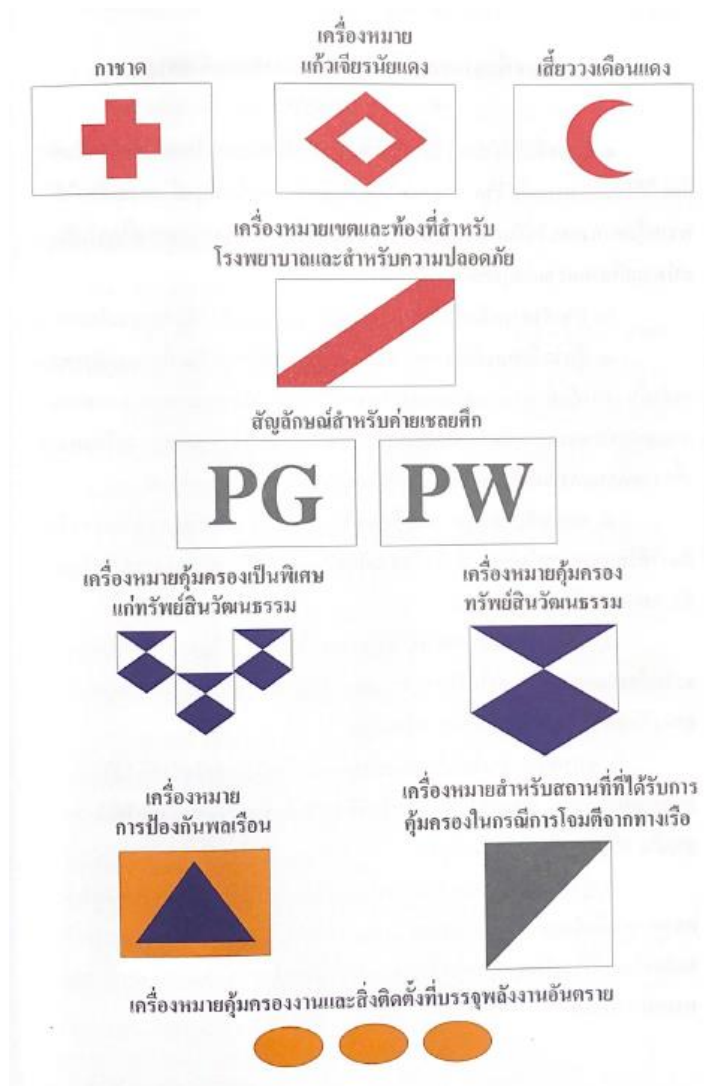
เครื่องหมายนี้เป็นไปตามอนุสัญญาเฮกฉบับที่ ๙ ลง ๑๘ ต.ค. ค.ศ. ๑๙๐๗ ว่าด้วยการระดมยิงโดยกองกำลังทางเรือในยามสงคราม โดยเครื่องหมายนี้คุ้มครองโรงพยาบาล อาคารที่ใช้เพื่อกิจกรรมการกุศล สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ สถานที่ได้ที่ได้รวบรวมผู้บาดเจ็บและผู้พลัดถิ่นประวัติศาสตร์เป็นต้น

ลักษณะของเครื่องหมายนี้ คือ ตราสีเหลี่ยม ด้านหนึ่งสีดำ อีกด้านสีขาว

เครื่องหมายคุ้มครองงานและสิ่งติดตั้งที่บรรจูลังงานอันตราย

เครื่องหมายนี้ใช้กับเขื่อน ที่กั้นน้ำอื่น ๆ โรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ หรือสถานที่อื่นใด ที่มีพลังงานอันตรายอยู่ การโจมตีสถานที่เหล่านี้อาจทำให้พลังงานอันตรายที่อยู่ภายในออกมาและเป็นเหตุให้พลเรือนเป็นจำนวนมากต้องเสียชีวิต จึงต้องมีการห้ามมิให้โจมตีสถานที่เช่นว่านี้

ลักษณะของเครื่องหมายนี้ คือ วงกลมสีส้มที่มีขนาดเท่ากันสามวงจัดในระนาบเดียวกัน

กฎเกณฑ์พื้นฐานของกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ

๑. บุคคลที่มีได้มีส่วนร่วมในการรบ และไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรงต่อการเป็นศัตรูย่อมได้รับการเคารพต่อชีวิต ร่างกาย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เขาจะต้องได้รับความคุ้มครองและได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมในทุกสถานการณ์ โดยไม่มีการแบ่งแยกที่ส่งผลร้ายต่อบุคคลเหล่านั้น
๒. ห้ามสังหาร หรือทำร้ายฝ่ายตรงข้ามที่ยอมแพ้และไม่ได้มีส่วนร่วมในการรบ
๓. ผู้บาดเจ็บและเจ็บป่วยจะได้รับการดูแลจากฝ่ายตรงข้ามที่ควบคุมตัวบุคคลเหล่านั้นการคุ้มครองนี้รวมถึงบุคลากรทางการแพทย์ สถานพยาบาล ยานพาหนะ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ สัญลักษณ์ของเครื่องหมายกาชาด และเครื่องหมายเสี้ยววงเดือนแดงที่แสดงถึงการคุ้มครองดังกล่าวจะต้องได้รับการเคารพ
๔. พลรบที่ถูกจับกุมรวมถึงพลเรือนภายใต้การควบคุมของฝ่ายตรงข้ามต้องได้รับการเคารพในชีวิต, ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, สิทธิส่วนบุคคล และได้รับการพิจารณาความผิดอย่างเป็นธรรม
๕. บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับความยุติธรรมขั้นพื้นฐาน บุคคลดังกล่าวจะไม่ต้องรับผิดชอบในสิ่งที่เขาไม่ได้กระทำ และจะไม่ถูกทรมานทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ถูกลงโทษ หรือได้รับการปฏิบัติอย่างโหดร้าย
๖. คู่กรณีในความขัดแย้ง และสมาชิกของกองกำลัง จะไม่มีหรือใช้วิธีการทำสงครามที่ไม่จำกัด ห้ามมิให้ใช้อาวุธหรือวิธีการในการทำสงครามที่ก่อให้เกิดความสูญเสีย หรือบาดเจ็บเกินความจำเป็น
๗. คู่กรณีในความขัดแย้งต้องแยกแยะระหว่างประชาชนพลเรือนกับพลรบตลอดเวลาเพื่อคุ้มครองประชาชนพลเรือนและทรัพย์สินของเขา ประชาชนพลเรือนจะต้องไม่ตกเป็นเป้าหมายในการโจมตี การโจมตีจะกระทำได้โดยตรงต่อเป้าหมายทางทหารเท่านั้น

สรุปกฎจารีตประเพณีของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

สรุปกฎจารีตประเพณีของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ
(กฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธหรือกฎหมายสงคราม)
(คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ)

๑. หลักการในการแบ่งแยกความแตกต่าง

๑.๑ การแยกแยะระหว่างพลเรือนกับพลรบ

กฎข้อที่ ๑ ภาควิชาพิพาทจะต้องแบ่งแยกระหว่างพลเรือนกับพลรบตลอดเวลา การโจมตีอาจกระทำได้เฉพาะต่อพลรบ การโจมตีต้องไม่กระทำต่อพลเรือน [*/**]

กฎข้อที่ ๒ การกระทำหรือการข่มขู่ที่จะก่อให้เกิดความรุนแรง โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแพร่กระจายความหวาดกลัวในประชากรพลเรือน เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๓ สมาชิกกองกำลังของภาควิชาพิพาทเป็นพลรบ ยกเว้นเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์และอนุศาสนาจารย์ [*]

กฎข้อที่ ๔ กองกำลังของภาควิชาพิพาทประกอบด้วย กองกำลัง กลุ่มและหน่วยที่มีโครงสร้างการจัดตั้งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบทางการบังคับบัญชาของรัฐนั้น ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้ใต้บังคับบัญชา [*]

กฎข้อที่ ๕ พลเรือน หมายถึง ผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกองทัพบกพลเรือนประกอบด้วยบุคคลทั้งหลายที่เป็นพลเรือน [*/**]

กฎข้อที่ ๖ พลเรือนได้รับการคุ้มครองจากการโจมตีเว้นแต่พลเรือนดังกล่าวมีส่วนร่วมในการเป็นปฏิปักษ์ในขณะนั้น [*/**]

๑.๒ การแยกแยะระหว่างวัตถุพลเรือนกับเป้าหมายทางทหาร

กฎข้อที่ ๗ ภาควิชาพิพาทต้องแบ่งแยกระหว่างวัตถุพลเรือนกับเป้าหมายทางทหารตลอดเวลา การโจมตีอาจกระทำได้โดยตรงต่อเป้าหมายทางทหาร การโจมตีต้องไม่กระทำต่อวัตถุพลเรือน [*/**]

กฎข้อที่ ๘ ในการพิจารณาเป้าหมายเป้าหมายทางทหารจำกัดแต่เฉพาะสิ่งซึ่งโดยลักษณะ ที่ตั้ง ความมุ่งหมาย หรือการใช้สิ่งนั้นเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการทางทหาร ซึ่งการทำลายไม่ว่าจะบางส่วนหรือทั้งหมด การยึด หรือการทำให้หมดสภาพ ซึ่งสิ่งดังกล่าวในสภาพแวดล้อมเช่นนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางทหารอย่างแน่แท้ [*/**]

กฎข้อที่ ๙ วัตถุพลเรือน หมายถึง วัตถุซึ่งไม่ใช่เป้าหมายทางทหาร [*/**]

กฎข้อที่ ๑๐ วัตถุพลเรือนได้รับความคุ้มครองจากการถูกโจมตี เว้นแต่ในขณะนั้นวัตถุดังกล่าวได้กลายเป็นเป้าหมายทางทหาร [*/**]

๑.๓ การโจมตีที่ไม่แยกแยะ

กฎข้อที่ ๑๑ การโจมตีที่ไม่แยกแยะ เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๑๒ การโจมตีที่ไม่แยกแยะ ได้แก่

(ก) การโจมตีที่ไม่ได้มุ่งต่อเป้าหมายทางทหารที่ระบุไว้อย่างเจาะจง

(ข) การโจมตีที่ใช้วิธีและวิถีทางในการสู้รบซึ่งไม่สามารถที่จะมุ่งโจมตีต่อเป้าหมายทางทหารได้อย่างเจาะจง หรือ

* ใช้กับกรณีขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศ

** ใช้กับกรณีขัดกันด้วยอาวุธที่มีไประหว่างประเทศ

(ค) การโจมตีที่ใช้วิธีและวิถีทางในการสู้รบซึ่งก่อให้เกิดให้ผลกระทบที่ไม่อาจจำกัดได้ตามที่กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศกำหนดไว้

และดังนั้น ในแต่ละกรณีข้างต้น จึงถือเป็นลักษณะของการโจมตีเป้าหมายทางทหาร และพลเรือน วัตถุพลเรือนโดยไม่แยกแยะ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๓ ห้ามการโจมตีโดยการทิ้งระเบิดโดยใช้วิธีและวิถีทางซึ่งถือว่าเป้าหมายทางทหารหลายเป้าหมายที่แยกกันอยู่อย่างชัดเจนเป็นเป้าหมายทางทหารเดียวกัน และเป้าหมายทางทหารดังกล่าวตั้งอยู่ในเมือง หมู่บ้าน หรือพื้นที่ใด ๆ ที่มีความหนาแน่นของพลเรือนหรือวัตถุพลเรือนเช่นเดียวกัน [*/**]

๑.๔ ความเป็นสัดส่วนในการโจมตี

กฎข้อที่ ๑๔ ห้ามการโจมตีที่อาจคาดหมายได้ว่าจะก่อให้เกิดการสูญเสียต่อชีวิต การบาดเจ็บของพลเรือน ความเสียหายต่อวัตถุพลเรือน หรือทั้งหมดดังที่กล่าวมา ซึ่งอาจมากเกินไปเมื่อเทียบกับความได้เปรียบทางทหารโดยตรงที่คาดว่าจะได้รับ [*/**]

๑.๕ การป้องกันก่อนการโจมตี

กฎข้อที่ ๑๕ ในการปฏิบัติการทางทหารจะต้องระมัดระวังอย่างยิ่งยวดในการรักษาชีวิตของพลเรือนและวัตถุพลเรือน โดยให้ดำเนินมาตรการป้องกันล่วงหน้าเท่าที่สามารถกระทำได้ เพื่อหลีกเลี่ยงและไม่ว่ากรณีใด เพื่อลดให้น้อยที่สุดซึ่งความสูญเสียต่อชีวิตของพลเรือน การทำให้พลเรือนได้รับบาดเจ็บและการสร้างความเสียหายต่อวัตถุพลเรือน [*/**]

กฎข้อที่ ๑๖ ภาคิคุพิพาทแต่ละฝ่ายต้องกระทำทุกวิถีทางที่เป็นไปได้เพื่อยืนยันว่าเป้าหมายนั้นเป็นเป้าหมายทางทหาร [*/**]

กฎข้อที่ ๑๗ ภาคิคุพิพาทแต่ละฝ่ายจะต้องใช้มาตรการป้องกันล่วงหน้าทุกวิถีทางที่เป็นไปได้ในการเลือกใช้วิธีและวิถีทางในการทำการรบเพื่อหลีกเลี่ยง หรือไม่ว่ากรณีใด เพื่อลดให้น้อยที่สุดซึ่งความสูญเสียต่อชีวิตของพลเรือน การทำให้พลเรือนได้รับบาดเจ็บและการสร้างความเสียหายต่อวัตถุพลเรือน [*/**]

กฎข้อที่ ๑๘ ภาคิคุพิพาทแต่ละฝ่ายต้องกระทำทุกวิถีทางที่เป็นไปได้เพื่อประเมินว่าการโจมตีอาจก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตของพลเรือนการทำให้พลเรือนได้รับบาดเจ็บและการสร้างความเสียหายต่อวัตถุพลเรือนหรือทั้งหมดดังที่ได้กล่าวมาว่าอาจมากเกินไปหรือไม่ เมื่อเทียบกับความได้เปรียบทางทหาร โดยตรงที่คาดว่าจะได้รับ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๘ ภาควิชาพิพาทแต่ละฝ่ายต้องกระทำทุกวิถีทางที่เป็นไปได้เพื่อประเมินว่าการโจมตีอาจก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตของพลเรือนทำให้พลเรือนได้รับบาดเจ็บและสร้างความเสียหายต่อวัตถุพลเรือน หรือทั้งหมดดังที่ได้กล่าวมาว่าอาจมากเกินไปหรือไม่ เมื่อเทียบกับความได้เปรียบทางทหารโดยตรงที่คาดว่าจะได้รับ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๙ ภาควิชาพิพาทแต่ละฝ่ายต้องกระทำทุกวิถีทางที่เป็นไปได้เพื่อยกเลิก หรือระงับชั่วคราวซึ่งการโจมตี หากเห็นได้ชัดว่าเป้าหมายนั้นมีได้เป็นเป้าหมายทางทหาร หรือการโจมตีอาจคาดว่าจะก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิต

พลเรือน ทำให้พลเรือนได้รับบาดเจ็บ และสร้างความเสียหายต่อวัตถุพลเรือน หรือทั้งหมดดังที่ได้กล่าวมา ซึ่งอาจมากเกินไปเมื่อเทียบกับความได้เปรียบทางทหารโดยตรงที่คาดว่าจะได้รับ [*/**]

กฎข้อที่ ๒๐ ภาควิชาพิพาทแต่ละฝ่ายต้องให้การแจ้งเตือนล่วงหน้าที่มีประสิทธิภาพ หากโจมตีนั้นอาจส่งผลกระทบต่อพลเรือน เว้นแต่สถานการณ์จะไม่เอื้ออำนวย [*/**]

กฎข้อที่ ๒๑ หากสามารถเลือกได้ระหว่างเป้าหมายทางทหารสองสามเป้าหมายที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบทางทหารคล้ายกัน ให้เลือกโจมตีเป้าหมายที่คาดว่าจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตของพลเรือนและวัตถุพลเรือนน้อยที่สุด [*/**] ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่ากฎข้อนี้ใช้บังคับกับกรณีมิได้เป็นการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศหรือไม่]

๑.๖ การป้องกันล่วงหน้าต่อผลกระทบจากการโจมตี

กฎข้อที่ ๒๒ ภาควิชาพิพาทต้องให้การป้องกันล่วงหน้าในทุกวิถีทางที่สามารถกระทำได้ เพื่อปกป้องคุ้มครองประชากรพลเรือนและวัตถุพลเรือนที่อยู่ในความควบคุมของตน จากผลกระทบของการโจมตี [*/**]

กฎข้อที่ ๒๓ หากกระทำได้ ภาควิชาพิพาทแต่ละฝ่ายต้องหลีกเลี่ยงการนำเป้าหมายทางทหารมาไว้ในหรือใกล้บริเวณที่มีประชากรอยู่หนาแน่น [*/**] ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่ากฎข้อนี้ใช้บังคับกับกรณีมิได้เป็นการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศหรือไม่]

กฎข้อที่ ๒๔ หากกระทำได้ ภาควิชาพิพาทแต่ละฝ่ายต้องเคลื่อนย้ายพลเรือนและวัตถุพลเรือนภายใต้การควบคุมของตนออกไปให้ห่างจากพื้นที่เป้าหมายทางทหาร [*/ **] ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่ากฎข้อนี้ใช้บังคับกับกรณีมิได้เป็นการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศหรือไม่]

๒. บุคคลและวัตถุที่ได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ

๒.๑ บุคลากร และวัตถุทางการแพทย์และทางศาสนา

กฎข้อที่ ๒๕ บุคลากรทางการแพทย์ซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะทางการแพทย์ต้องได้รับการเคารพและปกป้องในทุกสถานการณ์ บุคคลเหล่านี้จะสูญเสียการคุ้มครองดังกล่าวหากกระทำการอันเป็นอันตรายต่อข้าศึกนอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่ด้านมนุษยธรรม [*/**]

กฎข้อที่ ๒๖ การลงโทษบุคคลที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ทางการแพทย์อันสอดคล้องกับจรรยาแพทย์ หรือการบังคับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านการแพทย์ให้กระทำการอันขัดต่อจรรยาแพทย์ เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๒๗ บุคลากรทางศาสนาซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะทางศาสนาต้องได้รับการเคารพและปกป้องในทุกสถานการณ์ บุคคลเหล่านี้จะสูญเสียการคุ้มครองดังกล่าวหากกระทำการอันเป็นอันตรายต่อข้าศึก นอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่ด้านมนุษยธรรม [*/**]

กฎข้อที่ ๒๘ หน่วยแพทย์ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ต้องได้รับการเคารพและคุ้มครองในทุกสถานการณ์หน่วยดังกล่าวจะสูญเสียการคุ้มครอง หากหน่วยเช่นว่านี้ถูกใช้เพื่อกระทำการอันตรายต่อข้าศึก นอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่ด้านมนุษยธรรม [*/**]

กฎข้อที่ ๒๙ ยานพาหนะทางการแพทย์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานเฉพาะเพื่อการขนส่งทางการแพทย์ต้องได้รับการเคารพและคุ้มครองในทุกสถานการณ์ยานพาหนะดังกล่าวจะสูญเสียการคุ้มครองเช่นว่านั้นหากถูกใช้เพื่อกระทำการอันตรายต่อข้าศึก นอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่ด้านมนุษยธรรม [*/**]

กฎข้อที่ ๓๐ การโจมตีบุคลากรทางการแพทย์และทางศาสนา ตลอดจนวัตถุที่แสดงเครื่องหมายอันเด่นชัดของอนุสัญญาเจนีวาอันสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

๒.๒ บุคลากรและวัตถุเพื่อการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

กฎข้อที่ ๓๑ บุคลากรที่ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมต้องได้รับการเคารพและคุ้มครอง [*/**]

กฎข้อที่ ๓๒ วัตถุที่ใช้ในการปฏิบัติการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมต้องได้รับการเคารพและคุ้มครอง [*/**]

๒.๓ บุคลากรและวัตถุที่เกี่ยวข้องกับการกักขังสันติภาพ

กฎข้อที่ ๓๓ การโจมตีที่มุ่งต่อบุคลากรและวัตถุที่เกี่ยวข้องกับการกักขังสันติภาพตามกฎบัตรสหประชาชาติ ในขณะที่บุคคลและวัตถุดังกล่าวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเช่นเดียวกับพลเรือนและวัตถุพลเรือน เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

๒.๔ ผู้สื่อข่าว

กฎข้อที่ ๓๔ ผู้สื่อข่าวพลเรือนที่ได้ปฏิบัติวิชาชีพในพื้นที่ที่มีการขัดกันด้วยอาวุธ ต้องได้รับการเคารพและคุ้มครองตราบเท่าที่บุคคลเหล่านี้ไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรงในการเป็นปฏิปักษ์ [*/**]

๒.๕ เขตที่ได้รับการคุ้มครอง

กฎข้อที่ ๓๕ การโจมตีที่มุ่งต่อเขตที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นที่อยู่ของผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วยไข้ พลเรือนจากผลกระทบของการปฏิบัติ เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๓๖ การโจมตีที่มุ่งต่อเขตปลอดทหารตามที่ภาคีคู่พิพาทได้ตกลงกัน เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๓๗ การโจมตีที่มุ่งต่อพื้นที่ที่ไม่มีการป้องกันตนเอง เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

๒.๖ ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

กฎข้อที่ ๓๘ ภาคีคู่พิพาทแต่ละฝ่ายต้องเคารพในทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

ก. ในการปฏิบัติการทางทหาร จะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษเพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายต่อสิ่งก่อสร้างที่ใช้เพื่อการศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ การศึกษา หรือเพื่อการกุศล ตลอดจนอนุสาวรีย์ ประวัติศาสตร์เว้นแต่สิ่งที่ได้กล่าวมานี้เป็นเป้าหมายทางทหาร

ข. ทรัพย์สินที่มีความสำคัญมากต่อมรดกทางวัฒนธรรมของทุกคน ต้องไม่ถูกโจมตี เว้นแต่มีความจำเป็นทางทหารอย่างยิ่งยวด[*/**]

กฎข้อที่ ๓๙ การใช้ทรัพย์สินที่มีความสำคัญมากอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของทุกคน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้ถูกทำลายหรือเป็นอันตราย เป็นสิ่งต้องห้าม เว้นแต่จะมีความจำเป็นทางทหารอย่างยิ่งยวด [*/**]

กฎข้อที่ ๔๐ ภาควิทยาศาสตร์แต่ละฝ่ายต้องคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

ก. การยึดหรือการทำลาย หรือการทำอันตรายโดยเจตนาต่อสถาบันที่ตั้งขึ้นเพื่อการศาสนา การกุศล การศึกษา ศิลปะและวิทยาศาสตร์ อนุสาวรีย์ประวัติศาสตร์ ตลอดจนผลงานทางศิลปะและวิทยาศาสตร์ เป็นสิ่งต้องห้าม

ข. การลักทรัพย์ การปล้นทรัพย์ หรือการยกยอกทรัพย์ และการทำลายทรัพย์สินที่มีความสำคัญมากอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของทุกคนเป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๔๑ ผู้ยึดครองต้องป้องกันการส่งออกทรัพย์สินวัฒนธรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจากดินแดนที่ถูกยึดครองนั้น และต้องส่งทรัพย์สินดังกล่าวคืนต่อหน่วยงานผู้มีอำนาจของดินแดนที่ถูกยึดครองดังกล่าว [*]

๒.๗ งานและสิ่งก่อสร้างที่มีพลังงานอันตราย

กฎข้อที่ ๔๒ ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ หากมีการโจมตี งานและสิ่งก่อสร้างที่มีพลังงานอันตราย ได้แก่ เขื่อน กำแพงกั้นน้ำ และสถานีไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ เป็นต้น รวมถึงสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในบริเวณหรือที่อยู่ใกล้เคียง ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการปลดปล่อยพลังงานอันตรายและความสูญเสียรุนแรงที่มีต่อประชากรพลเรือน [*/**]

๒.๘ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ

กฎข้อที่ ๔๓ ให้นำหลักการทั่วไปของการปฏิบัติในการเป็นปฏิปักษ์มาใช้กับเรื่องสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติด้วย

ก. ห้ามโจมตีส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเว้นแต่จะเป็นเป้าหมายทางทหาร

ข. ห้ามทำลายส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเว้นแต่จะมีความจำเป็นทางทหารอย่างยิ่งยวด

ค. ห้ามโจมตีเป้าหมายทางทหารที่อาจคาดหมายได้ว่าจะก่อให้เกิดอันตรายโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจมากเกินไปเมื่อเทียบกับความได้เปรียบทางทหาร โดยตรงที่คาดว่าจะได้รับ [*/**]

กฎข้อที่ ๔๔ การใช้วิธีและวิถีทางในการสู้รบต้องคำนึงถึงการคุ้มครองและสงวนรักษาสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ในการปฏิบัติการทางทหารจะต้องมีการป้องกันล่วงหน้าเท่าที่กระทำได้เพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดความเสียหายที่มีต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด การปราศจากหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในเรื่องผลกระทบที่การปฏิบัติการทางทหารมีต่อสิ่งแวดล้อมไม่เป็นเหตุให้ภาควิทยาศาสตร์พ้นจากพันธะที่ต้องดำเนินการป้องกันล่วงหน้าเช่นว่า [*/** ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่ากฎข้อนี้ใช้บังคับกับกรณีใดเป็นการชักกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศหรือไม่]

กฎข้อที่ ๔๕ ห้ามใช้วิธีและวิถีทางในการสู้รบที่มุ่งหมายหรือคาดหมายได้ว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างกว้างขวาง ในระยะยาวและร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ห้ามใช้การทำลายสิ่งแวดล้อมตาม

ธรรมชาติเป็นเสมือนอาวุธ [*/*] ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่ากฎข้อนี้ใช้บังคับกับกรณีใดได้เป็นการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศหรือไม่]

๓. วิธีทางเฉพาะในการสงคราม

๓.๑ การไม่ไว้ชีวิต

กฎข้อที่ ๔๖ การสั่งไม่ให้ไว้ชีวิต การข่มขู่ฝ่ายตรงข้ามหรือการกระทำการเป็นปฏิปักษ์บนพื้นฐานของการไม่ไว้ชีวิต เป็นสิ่งต้องห้าม [*/*]

กฎข้อที่ ๔๗ การโจมตีบุคคลที่ออกจากการสู้รบ (hors de combat) เป็นสิ่งต้องห้าม บุคคลที่ออกจากการสู้รบ ได้แก่

ก. ผู้ซึ่งตกอยู่ในอำนาจของฝ่ายตรงข้าม

ข. ผู้ซึ่งไม่สามารถป้องกันตนเองได้เนื่องจากหมดสติ เรืออับปางบาดเจ็บหรือป่วยไข้ หรือ

ค. ผู้ซึ่งแสดงเจตนาให้เห็นอย่างชัดเจนว่ายอมจำนนซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้พ้นจากการกระทำอันเป็นปฏิปักษ์และไม่ได้พยายามหลบหนี [*/*]

กฎข้อที่ ๔๘ การโจมตีบุคคลที่กระโดดร่มออกจากอากาศยานที่ตกอยู่ในอันตราย เป็นสิ่งต้องห้าม [*/*]

๓.๒ การทำลายและการยึดทรัพย์สิน

กฎข้อที่ ๔๘ ภาควิพินาทอาจยึดยุทธโศปกรณ์ทางทหารของฝ่ายตรงข้ามได้โดยเสมือนเป็นทรัพย์สินเชลย [*]

กฎข้อที่ ๕๐ การทำลายหรือการยึดทรัพย์สินของฝ่ายตรงข้ามเป็นสิ่งต้องห้าม เว้นแต่จะมีความจำเป็นทางทหารอย่างยิ่งยวด [*/*]

กฎข้อที่ ๕๑ ในดินแดนที่ถูกยึดครอง

ก. สंहติทรัพย์สินของสาธารณะซึ่งสามารถนำมาใช้ในปฏิบัติการทางทหาร อาจถูกยึดได้

ข. สंहติทรัพย์สินของสาธารณะ จะต้องได้รับการจัดการดูแลตามกฎหมายของการใช้ประโยชน์ และ

ค. ทรัพย์สินส่วนบุคคลต้องได้รับการเคารพ และไม่อาจยึดได้ทั้งนี้ เว้นแต่มีความจำเป็นต้องทำลายหรือยึดเสีย เนื่องจากมีความจำเป็นทางทหารอย่างยิ่งยวด [*]

กฎข้อที่ ๕๒ การปล้นสดมภ์เป็นสิ่งต้องห้าม [*/*]

๓.๓ ความอดอยากและการได้รับการบรรเทาทุกข์

กฎข้อที่ ๕๓ การใช้ความอดอยากของประชากรพลเรือนโดยถือเป็นวิธีการสู้รบ เป็นสิ่งต้องห้าม [*/*]

กฎข้อที่ ๕๔ การโจมตี การทำลาย การเคลื่อนย้ายหรือการทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งวัตถุซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชากรพลเรือน เป็นสิ่งต้องห้าม [*/*]

กฎข้อที่ ๕๕ ในกรณีจำเป็น ภาควิพินาทต้องอนุญาตและอำนวยความสะดวกให้การผ่านอย่างเร่งด่วนและปราศจากการขัดขวางแก่การบรรเทาทุกข์ด้านมนุษยธรรมสำหรับพลเรือนซึ่งอยู่ในความควบคุมของตน โดยการบรรเทาทุกข์ดังกล่าวมีลักษณะที่ไม่ลำเอียงและดำเนินการโดยปราศจากการเลือกฝ่าย [*/*]

กฎข้อที่ ๕๖ ภาควิชาพิพาทต้องรับประกันเสรีภาพในการเดินทางของเจ้าหน้าที่บรรเทาทุกข์ด้านมนุษยธรรมที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ การจำกัดการเดินทางกระทำได้ชั่วคราวเฉพาะกรณีมีความจำเป็นทางทหารอย่างยิ่งยวดเท่านั้น [*/**]

๓.๔ การใช้กลอุบาย

กฎข้อที่ ๕๗ การใช้กลอุบายทำการสู้รบไม่ถือเป็นสิ่งต้องห้ามตราบเท่าที่การกระทำนั้นไม่เป็นการละเมิดกฎเกณฑ์ของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ [*/**]

กฎข้อที่ ๕๘ การใช้ธงขาวเพื่อหยุดยิงโดยไม่ชอบ เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๕๙ การใช้สัญลักษณ์ที่เด่นชัดตามอนุสัญญาเจนีวาโดยไม่ชอบเป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๖๐ การใช้สัญลักษณ์และรูปแบบองค์การสนประชาชาติเป็นสิ่งต้องห้าม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากองค์การสหประชาชาติ [*/**]

กฎข้อที่ ๖๑ การใช้สัญลักษณ์ที่ได้รับการรับรองระหว่างประเทศโดยไม่ชอบเป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๖๒ การใช้ธงหรือสัญลักษณ์ เครื่องหมาย หรือรูปแบบทหารของฝ่ายตรงข้ามเป็นสิ่งต้องห้าม

[*/ **ยังเป็นที่ยกเถียงกันอยู่ว่ากฎข้อนี้ใช้บังคับกับกรณีได้เป็นการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศหรือไม่]

กฎข้อที่ ๖๓ การใช้ธงหรือสัญลักษณ์ เครื่องหมายหรือรูปแบบทหารของรัฐที่เป็นกลางหรือรัฐอื่น ๆ ที่มีได้เป็นภาควิชาพิพาท เป็นสิ่งต้องห้าม [*/ **ยังเป็นที่ยกเถียงกันอยู่ว่ากฎข้อนี้ใช้บังคับกับกรณีได้เป็นการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศหรือไม่]

กฎข้อที่ ๖๔ การทำความตกลงเพื่อพักการสู้รบโดยมีความมุ่งหมายเพื่อโจมตีข้าศึกโดยไม่รู้ตัวเนื่องจากเชื่อในความตกลงเช่นว่า เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๖๕ การสังหาร การทำให้บาดเจ็บ หรือการจับตัวฝ่ายตรงข้าม โดยใช้กลอุบายที่ไม่ชอบเป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

๓.๕ การติดต่อสื่อสารกับข้าศึก

กฎข้อที่ ๖๖ ผู้บังคับบัญชาอาจทำการติดต่อโดยสันติ ผ่านการติดต่อสื่อสารวิธีใด ๆ ก็ได้ การติดต่อสื่อสารเช่นว่าต้องกระทำโดยสุจริต [*/**]

กฎข้อที่ ๖๗ ผู้เจรจาจะถูกละเมิดมิได้ [*/**]

กฎข้อที่ ๖๘ ผู้บังคับบัญชาอาจดำเนินมาตรการป้องกันล่วงหน้าที่เป็นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปรากฏตัวของผู้เจรจาได้รับการปฏิบัติอย่างมีอคติ [*/**]

กฎข้อที่ ๖๙ ผู้เจรจาที่ใช้ความได้เปรียบจากเอกสิทธิ์ตามสถานะของตนเพื่อกระทำการอันขัดแย้งต่อกฎหมายระหว่างประเทศ อันส่งผลร้ายต่อฝ่ายตรงข้ามจะสูญเสียเอกสิทธิ์นั้น [*/**]

๔. อาวุธ

๔.๑ หลักการทั่วไปในการใช้อาวุธ

กฎข้อที่ ๗๐ การใช้วิธีและวิถีทางในการสู้รบซึ่งโดยลักษณะแล้วจะก่อให้เกิดความบาดเจ็บที่มากเกินไปหรือความทุกข์ทรมานที่ไม่จำเป็น เป็นสิ่งต้องห้าม[*/**]

กฎข้อที่ ๗๑ การใช้อาวุธที่โดยลักษณะไม่อาจใช้โดยแยกแยะผลที่เกิดขึ้นได้ เป็นสิ่งต้องห้าม[*/**]

๔.๒ สารพิษ

กฎข้อที่ ๗๒ การใช้สารพิษหรืออาวุธที่มีสารพิษ เป็นสิ่งต้องห้าม [*/*]

๔.๓ อาวุธชีวภาพ

กฎข้อที่ ๗๓ การใช้อาวุธชีวภาพ เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

๔.๔ อาวุธเคมี

กฎข้อที่ ๗๔ การใช้อาวุธเคมี เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๗๕ การใช้สารควบคุมฝูงชนเสมือนเป็นวิถีทางในการสู้รบเป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๗๖ การใช้สารกำจัดวัชพืชเสมือนเป็นวิถีทางในการสู้รบเป็นสิ่งต้องห้าม ต่อเมื่อสารดังกล่าว

ก. มีลักษณะเป็นอาวุธเคมีที่ต้องห้าม

ข. มีลักษณะเป็นอาวุธชีวภาพที่ต้องห้าม

ค. มุ่งหมายเพื่อใช้ต่อพลกษชาติในพื้นที่ซึ่งไม่ใช่เป้าหมายทางทหาร

ง. อาจก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตของพลเรือน ทำให้พลเรือนได้รับบาดเจ็บสร้างความเสียหายต่อวัตถุพลเรือน หรือทั้งหมดดังที่ได้กล่าวมาซึ่งมากเกินไปกว่าความได้เปรียบทางทหารโดยตรงที่คาดว่าจะได้รับ หรือ

จ. อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างกว้างขวาง ในระยะยาวและส่งผลเสียอย่างรุนแรงสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ [*/**]

๔.๕ กระสุนที่ทำให้บาดเจ็บถาวร

กฎข้อที่ ๗๗ การใช้กระสุนที่ทำให้บาดเจ็บถาวรหรือมีลักษณะแตกตัวได้ง่ายในร่างกายมนุษย์เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

๔.๖ กระสุนระเบิด

กฎข้อที่ ๗๘ การใช้กระสุนสังหารบุคคล ซึ่งระเบิดในร่างกายมนุษย์เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

๔.๗ อาวุธที่ทำให้บาดเจ็บ โดยใช้ชิ้นส่วนที่ไม่สามารถตรวจพบได้

กฎข้อที่ ๗๘ การใช้อาวุธก่อให้เกิดการบาดเจ็บอันเนื่องมาจากชิ้นส่วนต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถตรวจพบได้โดยการเอกซเรย์ในร่างกายมนุษย์ เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

๔.๘ ก๊อบดัก

กฎข้อที่ ๘๐ การใช้ก๊อบดักซึ่งติดตั้งหรือเชื่อมโยงด้วยวิธีการอย่างใด ๆ กับวัตถุหรือบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองพิเศษตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศหรือกับวัตถุที่อาจดึงดูดความสนใจพลเรือน เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

๔.๙ ทุ่นระเบิด

กฎข้อที่ ๘๑ ในการใช้ทุ่นระเบิด ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษเพื่อลดผลกระทบจากการที่ไม่อาจแยกแยะเป้าหมายได้ให้น้อยที่สุด [*/**]

กฎข้อที่ ๘๒ ภาติคูปิพาทที่ใช้ทุ่นระเบิด ต้องบันทึกสถานที่วางระเบิดให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ [*/ **ยังเป็นที่ยกเถียงกันอยู่ว่ากฎข้อนี้ใช้บังคับกับกรณีใดได้เป็นการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศหรือไม่]

กฎข้อที่ ๘๓ เมื่อสิ้นสุดการเป็นปฏิปักษ์ ภาติคูปิพาทที่ใช้ทุ่นระเบิดต้องเคลื่อนย้ายหรือทำให้ทุ่นระเบิดไม่เป็นอันตรายต่อพลเรือนหรืออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายทุ่นระเบิดนั้น [*/**]

๔.๑๐ อาวุธเพลิง

กฎข้อที่ ๘๔ หากมีการใช้อาวุธเพลิง จะต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ เพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดความสูญเสียชีวิต การบาดเจ็บของพลเรือน หรือความเสียหายที่มีต่อทรัพย์สินของพลเรือน ให้น้อยที่สุด[*/**]

กฎข้อที่ ๘๕ การใช้อาวุธเพลิงเพื่อสังหารบุคคลเป็นสิ่งต้องห้ามเว้นแต่ไม่อาจใช้อาวุธอื่นที่มีอันตรายน้อยกว่านั้นได้เพื่อทำให้บุคคลออกจากการสู้รบ[*/**]

๔.๑๑ อาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด

กฎข้อที่ ๘๖ การใช้อาวุธเลเซอร์ซึ่งถูกออกแบบเป็นพิเศษเพื่อการรบกวนการทำงานหรือบางส่วนของการทำงาน ส่งผลให้ตาบอดอย่างถาวรจนถึงสูญเสียความสามารถในการมองเห็น เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

๕. การปฏิบัติต่อพลเรือนหรือผู้ที่ออกจากการสู้รบ

๕.๑ การประกันขั้นพื้นฐาน

กฎข้อที่ ๘๗ พลเรือนหรือผู้ที่ออกจากการสู้รบจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม [*/**]

กฎข้อที่ ๘๘ การเลือกปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศบนพื้นฐานของชาติพันธุ์ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา หรือความเชื่อความเห็นทางการเมืองหรือความเห็นอื่นใด สัญชาติหรือกลุ่มสังคม ฐานะ กำเนิด หรือสถานะอื่นใด หรือเงื่อนไขอื่น ๆ เช่นเดียวกัน เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๘๙ การฆาตกรรมเป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๙๐ การทรมาน การปฏิบัติที่โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมและการกระทำรุนแรงต่อเกียรติยศแห่งบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการข่มขู่คุกคามและการทำให้อับอาย เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๙๑ การลงโทษต่อร่างกาย เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๙๒ การตัดทอนอวัยวะ การทดลองทางการแพทย์หรือทางวิทยาศาสตร์ หรือกระบวนการทางการแพทย์ใด ๆ ที่มีได้เป็นตามสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องและมิได้สอดคล้องกับมาตรฐานการแพทย์อันเป็นที่ยอมรับ เป็นสิ่งต้องห้าม[*/**]

กฎข้อที่ ๙๓ การข่มขืนกระทำชำเราหรือการละเมิดทางเพศในรูปแบบอื่นใด เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๙๔ การเอาคนเป็นทาสและการค้าทาสในทุกรูปแบบ เป็นสิ่งเป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๙๕ การบังคับใช้แรงงานโดยไม่ให้ค่าตอบแทนหรือโดยมิชอบ

กฎข้อที่ ๙๖ การจับเป็นตัวประกัน เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๙๗ การใช้โหดร้ายมนุษย์ เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๙๘ การทำให้บุคคลสาบสูญ เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๙๙ การทำให้สิ้นเสรีภาพโดยอำเภอใจ เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๑๐๐ บุคคลจะไม่ถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดหรือลงโทษ เว้นแต่จะได้มีการดำเนินคดีที่ยุติธรรมซึ่งมีการรับรองสิทธิทางศาลที่จำเป็นทั้งปวงแล้ว[*/**]

กฎข้อที่ ๑๐๑ บุคคลจะไม่ถูกกล่าวหาหรือถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดในคดีอาญา เนื่องมาจากการกระทำ หรือละเว้นการกระทำใด ๆ ซึ่งมีได้เป็นความผิดตามกฎหมายภายในประเทศหรือระหว่างประเทศในขณะที่ได้กระทำการนั้น และจะไม่ต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าที่ได้มีการกำหนดไว้ในขณะที่ได้กระทำความผิดอาญานั้น[*/**]

กฎข้อที่ ๑๐๒ บุคคลจะไม่ถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่จะอยู่บนพื้นฐานของการรับผิดชอบทางอาญาเฉพาะบุคคล [*/**]

กฎข้อที่ ๑๐๓ การลงโทษเป็นกลุ่ม เป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๑๐๔ การปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาของพลเรือนและผู้ที่ไม่ออกจากการสู้รบ ต้องได้รับการเคารพ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๐๕ ชีวิตครอบครัวต้องได้รับการเคารพมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ [*/**]

๕.๒ สถานะพลรบและเชลยศึก

กฎข้อที่ ๑๐๖ พลรบต้องแสดงความแตกต่างของตนออกจากพลเรือนในขณะทำการโจมตีหรืออยู่ระหว่างการเตรียมเพื่อปฏิบัติการโจมตีทางทหารหากพลรบไม่แสดงความแตกต่างเช่นว่า ก็จะไม่ได้รับสถานะเชลยศึก [*]

กฎข้อที่ ๑๐๗ พลรบที่ถูกจับตัวขณะกระทำการจารกรรมจะไม่ได้รับสถานะเชลยศึก บุคคลเหล่านี้ไม่อาจถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดหรือถูกลงโทษโดยปราศจากการพิจารณาคดี [*]

กฎข้อที่ ๑๐๘ ทหารรับจ้างตามคำนิยามในพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ ๑ ไม่ได้รับสถานะพลรบ หรือสถานะเชลยศึก บุคคลเหล่านี้ไม่อาจถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดหรือถูกลงโทษโดยปราศจากการพิจารณาคดี [*]

๕.๓ ผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วยไข้และผู้รอดชีวิตจากเรือต้องอับปาง

กฎข้อที่ ๑๐๙ เมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากการสู้รบ ให้ภาคีคู่พิพาทแต่ละฝ่ายดำเนินทุกมาตรการที่เป็นไปได้เพื่ค้นหารวบรวม และอพยพผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วยไข้และผู้รอดชีวิตจากเรืออับปางโดยไม่เลือกว่าฝ่ายใด และไม่ชักช้า [*/**]

กฎข้อที่ ๑๑๐ ผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วยไข้ และผู้รอดชีวิตจากเรือต้องอับปางต้องได้รับการดูแลรักษาทางการแพทย์ที่จำเป็นตามสภาพของตนมากที่สุดและรวดเร็วที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ ห้ามเลือกปฏิบัติโดยพื้นฐานอื่นใดนอกจากตามเหตุผลด้านการแพทย์เท่านั้น [*/**]

กฎข้อที่ ๑๑๑ ภาคีคู่พิพาทแต่ละฝ่ายต้องดำเนินทุกมาตรการที่เป็นไปได้เพื่คุ้มครองผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วยไข้ และผู้รอดชีวิตจากเรือต้องอับปาง จากการปฏิบัติที่มีชอบและการปล้นทรัพย์สิน [*/**]

๕.๔ ผู้เสียชีวิต

กฎข้อที่ ๑๑๒ เมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากการสู้รบ ให้ภาคีคู่พิพาทแต่ละฝ่ายดำเนินทุกมาตรการที่เป็นไปได้เพื่อค้นหารวบรวม และขนย้ายผู้เสียชีวิตโดยไม่เลือกปฏิบัติ และไม่ชักช้า [*/**]

กฎข้อที่ ๑๑๓ ภาคีคู่พิพาทแต่ละฝ่ายต้องดำเนินทุกมาตรการที่เป็นไปได้เพื่อรักษาศพไม่ให้ถูกแย่งชิง การตัดทอนศพเป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๑๑๔ ภาคีคู่พิพาทต้องดำเนินความพยายามเพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งคืนศพตามที่ภาคีอีกฝ่ายหรือญาติพี่น้องของผู้เสียชีวิตร้องขอ นอกจากนี้ต้องส่งคืนทรัพย์สินของผู้เสียชีวิตให้กับบุคคลดังกล่าวด้วย [*]

กฎข้อที่ ๑๑๕ ให้ดำเนินการจัดการศพในลักษณะที่ให้ความเคารพ ตลอดจนให้เคารพและดูแลรักษาหลุมฝังศพ ดังกล่าวนั้นด้วย [*/**]

กฎข้อที่ ๑๑๖ ในการจัดทำรูปพรรณผู้เสียชีวิต ให้ภาคีคู่พิพาทแต่ละฝ่ายบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ก่อนที่จะดำเนินการจัดการศพและให้ทำเครื่องหมายสถานที่ที่ฝังศพนั้นด้วย [*/**]

๕.๕ บุคคลผู้สาบสูญ

กฎข้อที่ ๑๑๓ ให้ภาคีคู่พิพาทแต่ละฝ่ายดำเนินทุกมาตรการที่กระทำได้ในการจัดทำรายงานบุคคลสูญหายอันเนื่องมาจากการขัดกันด้วยอาวุธ และจัดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบุคคลสูญหายดังกล่าวแก่ครอบครัวของบุคคลนั้นด้วย [*/**]

๕.๖ บุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพ

กฎข้อที่ ๑๑๘ บุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพจะต้องได้รับอาหาร น้ำดื่มเครื่องนุ่งห่ม ที่พักตลอดจนการดูแลสุขภาพทางการแพทย์อย่างเพียงพอ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๑๙ สตรีที่ถูกจำกัดเสรีภาพจะต้องได้รับการจัดให้อยู่ในสถานควบคุมที่แยกต่างหากจากผู้ชาย เว้นแต่ในกรณีที่อยู่กับครอบครัว และต้องอยู่ในการกำกัควบคุมอย่างใกล้ชิดของสตรี [*/**]

กฎข้อที่ ๑๒๐ เด็กที่ถูกจำกัดเสรีภาพจะต้องได้รับการจัดให้อยู่ในสถานที่ควบคุมที่แยกต่างหากจากผู้ใหญ่ เว้นแต่ในกรณีที่อยู่กับครอบครัว [*/**]

กฎข้อที่ ๑๒๑ บุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพจะต้องถูกควบคุมอยู่ในสถานที่ซึ่งอยู่ห่างจากพื้นที่การสู้รบและปลอดภัยต่อสุขภาพและอนามัยของบุคคลดังกล่าว[*/**]

กฎข้อที่ ๑๒๒ การปล้นทรัพย์สินส่วนตัวของบุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพเป็นสิ่งต้องห้าม [*/**]

กฎข้อที่ ๑๒๓ ให้มีการบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่ถูกจำกัดเสรีภาพ[*/**]

กฎข้อที่ ๑๒๔

ก. ในการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศ ให้คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศต้องได้รับอนุญาตให้เข้าพบบุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพ เพื่อพิสูจน์สภาพของการควบคุมและเริ่มการติดต่อกับบุคคลดังกล่าวกับครอบครัว [*]

ข. ในการขัดกันด้วยอาวุธที่มีได้เป็นการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศ คณะกรรมการ
กาชาดระหว่างประเทศอาจเสนอการบริการต่อภาคีคู่พิพาทในการเข้าเยี่ยมบุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพ
อันเนื่องมาจากการขัดกันด้วยอาวุธ เพื่อพิสูจน์สภาพของการควบคุมและเริ่มการติดต่อระหว่างบุคคลดังกล่าวกับ
ครอบครัว[**]

กฎข้อที่ ๑๒๕ บุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพต้องได้รับการยินยอมให้ติดต่อกับครอบครัว ทั้งนี้เป็นไป
ตามเงื่อนไขที่มีเหตุผลอันสมควรเกี่ยวกับความถี่ และความจำเป็นในการตรวจสอบโดยผู้มีอำนาจ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๒๖ พลเรือนที่ถูกควบคุมตัวและบุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพอันเนื่องมาจากการขัดกัน
ด้วยอาวุธที่มีใช้ระหว่างประเทศ จะต้องได้รับการอนุญาตได้รับการเยี่ยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากญาติสนิทเท่าที่
กระทำได้ [**]

กฎข้อที่ ๑๒๗ การปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาของบุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพ ต้องได้รับการ
เคารพ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๒๘

ก. เซลยศึกต้องได้รับการปล่อยตัวและส่งคืนภูมิลำเนาโดยไม่ชักช้าภายหลังจากการเป็น
ปฏิปักษ์สิ้นสุดลง [*]

ข. พลเรือนผู้ถูกควบคุมตัวต้องได้รับการปล่อยตัวในทันทีที่เหตุจำเป็นในการควบคุมตัว
นั้นสิ้นสุดลง อย่างช้าที่สุด ต้องกระทำภายหลังจากการเป็นปฏิปักษ์สิ้นสุดลงโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ [*]

ค. บุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพอันเนื่องมาจากการขัดกันด้วยอาวุธที่มีได้เป็นการขัดกันด้วย
อาวุธระหว่างประเทศ จะต้องได้รับการปล่อยตัวในทันทีที่เหตุแห่งการควบคุมตัวนั้นสิ้นสุดลง [**]

บุคคลดังกล่าวข้างต้นอาจถูกจำกัดเสรีภาพต่อไปได้ หากยังมีกระบวนการลงโทษต่อบุคคล
นั้นดำเนินการอยู่ หรือบุคคลเหล่านั้นกำลังรับโทษอยู่ตามคำพิพากษาที่ชอบด้วยกฎหมาย

๕.๗ การโยกย้ายและคนพลัดถิ่น

กฎข้อที่ ๑๒๙

ก. ภาคีในการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศไม่อาจเนรเทศหรือบังคับโยกย้าย
ประชากรพลเรือนในดินแดนที่ถูกยึดครอง ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วนเว้นแต่จะเป็นไปเพื่อความปลอดภัยของ
ประชากรพลเรือนเหล่านั้นหรือความจำเป็นทางทหารอย่างยี่งวด [*]

ข. ภาคีในการขัดกันด้วยอาวุธอันที่มีใช้ระหว่างประเทศไม่อาจมีคำสั่งให้โยกย้าย
ประชากรพลเรือน ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน โดยใช้เหตุอันเกี่ยวเนื่องกับการขัดกันด้วยอาวุธดังกล่าว เว้นแต่
จะเป็นไปเพื่อความปลอดภัยของประชากรพลเรือนเหล่านั้นหรือความจำเป็นทางทหารอย่างยี่งวด [**]

กฎข้อที่ ๑๓๐ รัฐไม่อาจเนรเทศหรือโยกย้ายประชากรพลเรือนของตนบางส่วน ให้เข้าไปอยู่ใน
ดินแดนที่ตนยึดครอง [*]

กฎข้อที่ ๑๓๑ ในกรณีการโยกย้ายถิ่นฐาน ให้ดำเนินทุกมาตรการที่เป็นไปได้เพื่อให้พลเรือน
ดังกล่าวได้รับที่พักอาศัย สุขภาพ อนามัย ความปลอดภัยและโภชนาการในสภาพที่น่าพอใจ และสมาชิก
ในครอบครัวเดียวกันจะต้องไม่ถูกพรากจากกัน [*/**]

กฎข้อที่ ๑๓๒ ผู้พลัดถิ่นมีสิทธิที่จะกลับคืนสู่บ้านหรือสถานที่อยู่ปกติด้วยความสมัครใจ โดยสวัสดิภาพ ในทันทีที่เหตุแห่งการโยกย้ายถิ่นฐานสิ้นสุดลง [*/**]

กฎข้อที่ ๑๓๓ สิทธิในทรัพย์สินของผู้พลัดถิ่น จะต้องได้รับการเคารพ[*/**]

๕.๘ บุคคลอื่นที่ได้รับความคุ้มครองพิเศษ

กฎข้อที่ ๑๓๔ การคุ้มครองพิเศษ สำหรับความจำเป็นด้านสุขภาพและความช่วยเหลือต่าง ๆ แก่สตรีที่ได้รับผลกระทบจากการขัดกันด้วยอาวุธ ต้องได้รับการเคารพ [*/**]

ข้อที่ ๑๓๕ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากการขัดกันด้วยอาวุธ มีสิทธิที่จะได้รับการเคารพและการคุ้มครองเป็นพิเศษ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๓๖ เด็กต้องไม่ถูกเรียกเกณฑ์เข้าสู่กองทัพหรือกลุ่มติดอาวุธ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๓๗ ห้ามมิให้เด็กมีส่วนร่วมในการเป็นปฏิปักษ์ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๓๘ ผู้สูงอายุ ผู้พิการทุพพลภาพ ที่ได้รับผลกระทบจากการขัดกันด้วยอาวุธ มีสิทธิที่จะได้รับการเคารพและการคุ้มครองเป็นพิเศษ [*/**]

๖. การนำไปปฏิบัติ

๖.๑ การปฏิบัติตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

กฎข้อที่ ๑๓๙ ภาศิคุพิพาทแต่ละฝ่ายต้องเคารพและรับประกันการเคารพต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ โดยกองทัพและบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่กระทำตามคำสั่งหรืออยู่ภายใต้การสั่งการหรือควบคุมของกองทัพ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๔๐ พันธกรณีในการเคารพและรับประกันการเคารพต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศมิได้เป็นไปตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๔๑ ในกรณีที่จำเป็น รัฐแต่ละรัฐต้องจัดให้มีที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้บังคับบัญชาทหารในระดับที่เหมาะสม ในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๔๒ รัฐและภาศิคุพิพาทต้องจัดให้มีการให้ความรู้ในเรื่องกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศแก่กองทัพของตน [*/**]

ข้อที่ ๑๔๓ รัฐต้องสนับสนุนให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศแก่ประชากรพลเรือน [*/**]

๖.๒ การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

กฎข้อที่ ๑๔๔ รัฐไม่อาจให้การสนับสนุนต่อการละเมิดต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศโดยภาศิคุพิพาท รัฐต้องใช้ความพยายามมากที่สุดเท่าที่ทำได้ เพื่อยุติการละเมิดต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๔๕ ในกรณีที่กฎหมายระหว่างประเทศไม่ได้ห้ามไว้การปฏิบัติตอบโต้ (reprisal) จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่เข้มงวด [*]

กฎข้อที่ ๑๔๖ การปฏิบัติตอบโต้ของภาศิคุพิพาทต่อบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองตามอนุสัญญาเจนีวา เป็นสิ่งต้องห้าม [*]

กฎข้อที่ ๑๔๗ การปฏิบัติตอบโต้ต่อวัตถุที่ได้รับการคุ้มครองตามอนุสัญญาเจนีวาและอนุสัญญา
กรุงเฮกว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรม เป็นสิ่งต้องห้าม [*]

กฎข้อที่ ๑๔๘ ภาควิชาในการขัดกันด้วยอาวุธที่มีใช้ระหว่างประเทศไม่มีสิทธิที่จะปฏิบัติตอบโต้
ฝ่ายตรงข้ามมาตรการตอบโต้อื่น ๆ ต่อบุคคลซึ่งมิได้มีส่วนร่วมหรือยุติการมีส่วนร่วมโดยตรงในการเป็นปฏิปักษ์
เป็นสิ่งต้องห้าม [**]

๖.๓ ความรับผิดชอบและการชดเชย

กฎข้อที่ ๑๔๘ รัฐต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่ตนมีส่วน
ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งรวมถึง

ก. การละเมิดที่กระทำโดยหน่วยงานของรัฐ รวมถึงกองทัพด้วย

ข. การละเมิดที่กระทำโดยบุคคล หรือองค์กรที่มีอำนาจรัฐ

ค. การละเมิดที่กระทำโดยบุคคลหรือกลุ่มต่าง ๆ ที่โดยข้อเท็จจริงได้ดำเนินการภายใต้
การสั่งการ หรือการควบคุมของรัฐ และ

ง. การละเมิดที่กระทำโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่รัฐยอมรับเป็นการปฏิบัติของตน[*/**]

กฎข้อที่ ๑๕๐ รัฐที่ต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ
ต้องดำเนินการชดเชยต่อความสูญเสียหรือการบาดเจ็บที่เกิดขึ้น [*/**]

๖.๔ ความรับผิดชอบส่วนบุคคล

กฎข้อที่ ๑๕๑ บุคคลมีความรับผิดชอบทางอาญาต่ออาชญากรรมสงครามที่ตนได้กระทำ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๕๒ ผู้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปมีความรับผิดชอบทางอาญาต่อ
อาชญากรรมสงครามที่ได้กระทำขึ้นตามคำสั่งของตน[*/**]

กฎข้อที่ ๑๕๓ ผู้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปมีความรับผิดชอบทางอาญาต่อ
อาชญากรรมสงครามที่ผู้ใต้บังคับบัญชาของตนได้กระทำขึ้นหากว่าผู้บังคับบัญชาเหล่านั้นได้รู้ หรือมีเหตุที่ควร
รู้ว่าผู้ใต้บังคับบัญชาของตน กำลังจะกระทำ หรือกำลังกระทำอาชญากรรมเช่นนั้น และมีได้ดำเนินการที่
จำเป็นและสมเหตุผลทั้งปวงภายใต้อำนาจของตน เพื่อป้องกันการกระทำอาชญากรรมดังกล่าวหรือหากได้มีการ
ก่ออาชญากรรมแล้ว ก็มีได้ลงโทษบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๕๔ พลรบทุกคนมีหน้าที่ที่จะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างเห็นได้ชัด [*/**]

กฎข้อที่ ๑๕๕ การปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน ไม่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหลุด
พ้นจากความรับผิดชอบทางอาญา หากผู้ใต้บังคับบัญชานั้นรู้หรือควรที่จะรู้ว่าการกระทำนั้นไม่ชอบด้วย
กฎหมาย เนื่องจากคำสั่งนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างเห็นได้ชัด [*/**]

๖.๕ อาชญากรรมสงคราม

กฎข้อที่ ๑๕๖ การละเมิดต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง
เป็นอาชญากรรมสงคราม [*/**]

กฎข้อที่ ๑๕๗ รัฐมีสิทธิที่จะให้ศาลภายในประเทศของตนมีเขตอำนาจสากลเหนืออาชญากรรม
สงคราม [*/**]

กฎข้อที่ ๑๕๘ รัฐต้องสอบสวนอาชญากรรมสงครามที่คนชาติหรือกองทัพของตนถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำ หรืออาชญากรรมนั้นได้เกิดขึ้นในดินแดนของคนและหากเป็นไปได้ก็ให้ดำเนินคดีกับผู้ต้องสงสัยนั้น นอกจากนี้รัฐยังต้องสอบสวนอาชญากรรมสงครามอื่น ๆ ที่ตนมีเขตอำนาจและหากเป็นไปได้ ก็ให้ดำเนินคดีกับผู้ต้องสงสัยด้วย [*/**]

กฎข้อที่ ๑๕๙ ในขณะที่การเป็นปฏิปักษ์ได้สิ้นสุดลง ให้หน่วยงานผู้มีอำนาจดำเนินการพยายามให้มีการนิรโทษกรรมอย่างกว้างขวางที่สุดเท่าที่เป็นไปได้แก่บุคคลที่มีส่วนร่วมในการขัดกันด้วยอาวุธที่มีไต่ระหว่างประเทศ หรือบุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพโดยเหตุอันสืบเนื่องมาจากการขัดกันด้วยอาวุธเช่นว่านั้น เว้นแต่บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ต้องสงสัย หรือผู้ถูกกล่าวหา หรือถูกพิพากษาว่ามีความผิดในคดีอาชญากรรมสงคราม [**]

กฎข้อที่ ๑๖๐ อาชญากรรมสงครามไม่มีอายุความ [*/**]

กฎข้อที่ ๑๖๑ รัฐต้องดำเนินการพยายามทั้งปวงที่เป็นไปได้เพื่อให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการอำนวยความสะดวกต่อการสอบสวนอาชญากรรมสงครามและการดำเนินคดีต่อผู้ต้องสงสัย [*/**]

หมายเหตุ

๑. พ.อ. กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ ผู้อำนวยการกองกฎหมายกฎหมายการต่างประเทศ กรมพระธรรมนูญ และ พ.ท. พงษ์ศิริ เผือกใจแผ้ว หัวหน้าแผนกกฎหมายระหว่างประเทศ กองกฎหมายการต่างประเทศ กรมพระธรรมนูญได้คัดและแปลข้อมูลเหล่านี้จากหนังสือ Customary International Humanitarian Law Volume I: Rules โดย Jean-Marie Henckaerts and Louise Doswald-Beck ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (International Committee of the Red Cross) จัดพิมพ์ขึ้น โดยกฎดังกล่าวข้างต้นเป็นหลักการจากอนุสัญญาต่างๆ ที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากแต่ละประเทศได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาที่ต่างกัน ทำให้มีพันธกรณีภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศก็ได้ประมวลจากแนวทางปฏิบัติของรัฐ โดยมุ่งประสงค์ว่าเมื่อรัฐต่าง ๆ ได้ถือปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวตลอดมา กฎเหล่านี้จึงอาจถือเป็นจารีตประเพณีหรือธรรมเนียมปฏิบัติระหว่างประเทศ แต่ก็อาจมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นได้เช่นกัน เนื่องจากกฎบางข้อยังไม่ได้มีคำพิพากษาของศาลระหว่างประเทศวินิจฉัยเป็นแนวทางไว้ ในส่วนของประเทศไทย แม้จะยังมีได้เป็นภาคีพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.๑๙๔๘ ฉบับที่ ๑ ค.ศ.๑๙๔๙ ฉบับที่ ๑ ค.ศ.๑๙๗๗ ซึ่งใช้บังคับกับการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศ แต่ก็อยู่ในระหว่างพิจารณาเข้าเป็นภาคี ซึ่งกฎเหล่านี้บางส่วนได้กลายเป็นกฎจารีตประเพณีระหว่างประเทศไปแล้ว ดังนั้น แม้กฎเหล่านี้ในบางข้อจะมีได้ถือว่าเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นทางการของกองทัพไทย แต่ผู้บังคับบัญชาสามารถนำมาปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม ในกรณีมีข้อสงสัยให้สอบถามนายทหารพระธรรมนูญของหน่วยเพื่อตรวจสอบอีกครั้ง

๒. ประเทศไทยมิได้เป็นภาคีพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.๑๙๔๙ ฉบับที่ ๒ ค.ศ.๑๙๗๗ ซึ่งใช้บังคับกับกรณีที่มีได้เป็นการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศ ประกอบกับเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ถือเป็นการขัดกันด้วยอาวุธ กฎดังกล่าวข้างต้นจึงไม่นำมาบังคับใช้ในกรณีนี้ซึ่งเป็นเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีเฉพาะที่เกี่ยวกับการขัดกันด้วยอาวุธ
ความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีเฉพาะที่เกี่ยวกับการขัดกันด้วยอาวุธ

กรณีให้สัตยาบัน / ภาควิชานิติ

๑. อนุสัญญาเจนีวาเพื่อปรับปรุงสถานะของทหารที่บาดเจ็บในสนามรบให้ดีขึ้น ค.ศ. ๑๘๖๔
Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded in Armies in the Field. Geneva, 22 August 1864
๒. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๒ ว่าด้วยกฎหมายและจารีตประเพณีในการทำสงครามทางบก รวมทั้ง
ผนวกกฎหมายเกี่ยวกับกฎหมายและจารีตประเพณีในการทำสงครามทางบก ค.ศ. ๑๘๖๔
Convention (II) with Respect to the Laws and Customs of War on Land. And its annex:
Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land. The Hague, 29 July 1899.
๓. สัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๓ ว่าด้วยการใช้หลักเกณฑ์ของอนุสัญญาเจนีวาในสงครามทางทะเล ค.ศ.
๑๘๖๔, ค.ศ. ๑๘๖๔
Convention (III) for the Adaptation to the Maritime Warfare of the Principles of the Geneva
Convention of 22 August 1864. The Hague, 29 July 1899.
๔. ปฏิญญาแห่งกรุงเฮก ฉบับที่ ๔, ๑ ก.ค. ๒๙ ก.ค. ๑๘๖๔ ว่าด้วยการห้ามยิงกระสุนหรือทิ้งระเบิด
จากการบอลลูนและวิธีการอื่นในลักษณะเดียวกันในระยะเวลา ๕ ปี
Declaration (IV, I) to Prohibit, for the Term of Five Years, the Launching of Projectiles and
Explosives from Balloons, and Other Methods of Similar Nature. The Hague, 29 July 1899.
๕. ปฏิญญาแห่งกรุงเฮก ฉบับที่ ๔, ๒, ลง ๒๙ ก.ค. ๑๘๖๔ ว่าด้วยแก๊สที่ทำให้สลบ
Declaration (IV, 2) concerning Asphyxiating Gases. The Hague, 29 July 1899.
๖. ปฏิญญาแห่งกรุงเฮก ฉบับที่ ๔, ๒, ลง ๒๙ ก.ค. ๑๘๖๔ ว่าด้วยกระสุนที่ทำให้บาดเจ็บแผ่ขยายตัว
ค.ศ. ๑๘๖๔
Declaration (IV, 3) concerning Expanding Bullets. The Hague, 29 July 1899.
๗. อนุสัญญากรุงเฮก ว่าด้วยการยกเว้นหรือพยายาลจากการชำระค่าธรรมเนียมและภาษีเพื่อ
ประโยชน์ของรัฐในยามสงคราม ค.ศ. ๑๙๐๔
Convention for the Exemption of Hospital Ships, in Time of War, from The Payment of all
Dues and Taxes Imposed for the Benefit of the State. The Hague, 21 December 1904.
๘. อนุสัญญาเจนีวาเพื่อให้ผู้บาดเจ็บและป่วยไข้ในสนามรบมีสถานะที่ดีขึ้น ค.ศ. ๑๙๐๖
Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armies in the
Field. Geneva, 6 July 1906.
๙. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๓ ว่าด้วยการเริ่มความเป็นปฏิปักษ์ ค.ศ. ๑๙๐๗
Convention (III) relative to the Opening of Hostilities. The Hague, 18 October

๑๐. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๔ ว่าด้วยกฎหมายและจารีตประเพณีในการทำสงครามทางบก รวมทั้ง
ผนวกกฎเกณฑ์เกี่ยวกับกฎหมายและจารีตประเพณีในการทำสงครามทางบก ค.ศ.๑๙๐๗

Convention (IV) respecting the Laws and Customs of War on Land and its annex: Regulations
concerning the Law and Customs of War on Land. The Hague, 18 October 1907.

๑๑. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๕ ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของรัฐที่เป็นกลางในสงครามทางบก ค.ศ. ๑๙๐๗
Convention (V) respecting the Rights and Duties of Neutral Powers and Persons in Case of War
on Land. The Hague, 18 October 1907.

๑๒. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๖ ว่าด้วยสถานะของเรือสินค้าศัตรูเมื่อเกิดสงคราม ค.ศ.๑๙๐๗
Convention (VI) relation to the Status of Enemy Merchant Ships at the Outbreak of Hostilities.
The Hague, 18 October 1907.

๑๓. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๗ ว่าด้วยการแปรสภาพเรือสินค้าเป็นเรือรบ ค.ศ. ๑๙๐๗
Convention (VII) relation to the Status of Enemy Merchant Ships into War – Ships. The Hague,
18 October 1907

๑๔. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๘ ว่าด้วยการวางทุ่นระเบิดใต้น้ำชนิดกระทบและระเบิด ค.ศ.๑๙๐๗
Convention (VIII) relation to the Laying of Automatic Submarine Contact Mines. The Hague, 18
October 1907

๑๕. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๙ ว่าด้วยการระดมยิงโดยกองเรือในยามสงคราม ค.ศ.๑๙๐๗
Convention (IX) concerning Bombardment by Naval Forces in Time of War. The Hague,
18 October 1907

๑๖. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๑๐ ว่าด้วยการใช้หลักเกณฑ์ของอนุสัญญาเจนีวาในสงครามทางทะเล ค.ศ. ๑๙๐๗
Convention (X) for the Adaptation to Maritime Warfare of the Principles of the Geneva
Convention. The Hague, 18 October 1907

๑๗. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๑๑ ว่าด้วยข้อจำกัดในการใช้สิทธิจับกุมในสงครามทางทะเล ค.ศ.๑๙๐๗
Convention (XI) relative to certain Restrictions with regard to the Exercise of the Right of Capture in
Naval War. The Hague, 18 October 1907

๑๘. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๑๓ ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของรัฐที่เป็นกลางในสงครามทางทะเล ค.ศ.๑๙๐๗
Convention (XIII) concerning the Right and Duties of Neutral Powers in Naval War. The Hague,
18 October 1907

๑๙. ปฏิญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๑๔ ว่าด้วยการห้ามยิงกระสุนปล่อยหรือทิ้งระเบิดจากบอลลูน ค.ศ.๑๙๐๗
Declaration (XIV) Prohibiting the Discharge of Projectiles and Explosives from Balloons. The
Hague, 18 October 1907

๒๐. พิธีสารว่าด้วยการห้ามการใช้แก๊สที่ทำให้สลบ แก๊สพิษ หรือแก๊สอื่น ๆ และอาวุธชีวภาพเป็นวิธีการในการรบ ค.ศ.๑๙๒๕

Protocol for the Prohibition of the Use of Asphyxiating, Poisonous or Other Gases, and of Bacteriological Methods of Warfare. Geneva, 17 June 1925.

๒๑. อนุสัญญาเจนีวาเพื่อปรับปรุงสถานะของทหารที่บาดเจ็บและป่วยไข้ในสนามรบ ค.ศ.๑๙๒๕
Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armies in the Field. Geneva, 27 July 1929.

๒๒. อนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยการปฏิบัติต่อเชลยศึก ค.ศ.๑๙๒๗
Convention relative to the Treatment of Prisoners of War. Geneva, 27 July 1929.

๒๓. ความตกลงเกี่ยวกับกฎการทำสงครามเรือดำน้ำตามที่กำหนดในวันที่ ๕ ของสนธิสัญญากรุงลอนดอน
ถึง ๒๒ เม.ย.๑๙๓๐, ค.ศ.๑๙๓๖
Process - verbal relating to the Rules of Submarine Warfare set forth in Part (IV) of the Treaty of London of 22 April 1930. London, 6 November 1936

๒๔. อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.๑๙๔๙ Geneva Conventions of 12 August 1949. อนุสัญญาเจนีวา
ดังกล่าวประกอบด้วย

ฉบับที่ ๑ อนุสัญญาเจนีวาเพื่อให้ผู้บาดเจ็บและป่วยไข้ในกองทัพในสนามรบมีสถานะดีขึ้น

ฉบับที่ ๒ อนุสัญญาเจนีวาเพื่อให้ผู้ที่สังกัดในกองทัพขณะอยู่ในทะเลซึ่งบาดเจ็บป่วยไข้และเรืออับปางมี
สถานะที่ดีขึ้น

ฉบับที่ ๓ อนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยการปฏิบัติต่อเชลยศึก

ฉบับที่ ๔ อนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยการคุ้มครองพลเรือนในยามสงคราม

๒๕. อนุสัญญากรุงเฮกว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ ค.ศ.๑๙๕๔
Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict.
The Hague, 14 May 1954.

๒๖. พิธีสารว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ ค.ศ.๑๙๕๔
Protocol for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict. The Hague,
14 May 1954.

๒๗. อนุสัญญาว่าด้วยการห้าม การพัฒนา ผลิต และสะสมอาวุธชีวภาพ และสารพิษ และการทำลาย
อาวุธดังกล่าว ค.ศ.๑๙๗๒

Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of
Bacteriological(Biological) and Toxin Weapons and their Destruction. Opened for Signature at
London, Moscow and Washington. 10 April 1972.

๒๘. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.๑๙๘๙

Convention on the Rights of the Child, 20 November 1989.

๒๙. อนุสัญญาว่าด้วยการห้าม การพัฒนา ผลิต สะสม และใช้อาวุธเคมีและการทำลายอาวุธดังกล่าว ค.ศ.๑๙๙๓

Convention on the prohibition of the development, production, stockpiling and use of chemical weapons and on their destruction, Paris 13 January 1993

๓๐. อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิต โอน และทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ค.ศ.๑๙๙๗

Convention on the prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti – Personnel Mines and on their Destruction, 18 September 1997

๓๑. พิธีสารเลือกรับอนุสัญญาสิทธิเด็ก เรื่องความเกี่ยวพันของเด็กในการขัดกันด้วยอาวุธ ค.ศ.๒๐๐๐

Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict, 25 Mat 2000

กรณีลงนาม

๑. กรรมสารสุดท้ายของการประชุมสันติภาพนานาชาติ ค.ศ. ๑๘๙๙

Final Act of the International Peace Conference. The Hague, 29 July 1899.

๒. กรรมสารสุดท้ายของการประชุมสันติภาพครั้งที่สอง ค.ศ.๑๙๐๗

Final Act of the Second Peace Conference. The Hague, 18 October 1907.

๓. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๑๒ ว่าด้วยการก่อตั้งศาลทรัพย์สินระหว่างประเทศ ค.ศ.๑๙๐๗

Convention (XII) relative to the Creation of an International Prize Court. The Hague, 18 October 1907

๔. พิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญากรุงเฮกว่าด้วยการก่อตั้งศาลทรัพย์สินระหว่างประเทศ ค.ศ.๑๙๑๐

Additional Protocol to the Convention relative to the Establishment of an International Prize Court. The Hague, 19 September 1910.

๕. กรรมสารสุดท้ายของการประชุมทางการทูต ค.ศ. ๑๙๒๙

Final Act of the Diplomatic Conference. Geneva, 27 July 1929

๖. กรรมสารสุดท้ายของการประชุมทางการทูต ค.ศ. ๑๙๗๔

Final Act of the Diplomatic Conference of Geneva, 12 August 1949

๗. กรรมสารสุดท้ายของการประชุมทางการทูต ค.ศ. ๑๙๗๔ – ๑๙๗๗

Final Act of the Diplomatic Conference of Geneva of 1974 – 1977

๘. ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ค.ศ.๑๙๙๘

Rome Statute of the International Criminal Court, 17 July 1998

พระราชบัญญัติบังคับการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึก
ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ.๒๕๔๘

พระราชบัญญัติบังคับการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึก
ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๘

.....

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย สมควรมีกฎหมายเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึก ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี
๒. การใช้บังคับ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ประกาศเมื่อ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๘ (มาตรา ๒))
๓. นิยามศัพท์ "เชลยศึก" หมายความว่า บุคคลที่ระบุไว้ในข้อ ๔ แห่งอนุสัญญา พอสรุปได้ดังนี้ คือ
 - ๓.๑ สมาชิกของกองทัพประเทศที่เป็นฝ่ายในสงครามรวมทั้งสมาชิกของกองอาสารักษาดินแดน และกองอาสาสมัคร ซึ่งทำการรบเป็นส่วนหนึ่งของกองทัพ
 - ๓.๒ สมาชิกของกองอาสาสมัครรักษาดินแดน และกองอาสาสมัครอื่นใดรวมทั้งสมาชิกของกลุ่มต่อต้าน ซึ่งกระทำการภายในหรือภายนอกดินแดนของตนเอง แม้ว่าดินแดนของตนเองจะถูกยึดครองแล้วก็ตาม หากว่าบุคคลดังกล่าวกระทำการดังนี้ คือ มีหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาซึ่งรับผิดชอบในการกระทำของผู้ใต้บังคับบัญชา มีเครื่องหมายสังกัดเห็นได้ในระยะห่างถืออาวุธโดยเปิดเผยและเป็นบุคคลที่กระทำการปฏิบัติตามกฎหมายและจารีตประเพณีแห่งสงคราม
 - ๓.๓ สมาชิกแห่งกองทหารประจำการของรัฐบาล แม้จะเป็นรัฐบาลที่ไม่ได้รับการรับรองจากประเทศที่เป็นฝ่ายในสงครามก็ตาม
 - ๓.๔ บุคคลซึ่งติดตามไปในกองทัพ แต่ไม่ได้สังกัดอยู่ในกองทัพโดยตรง และไม่ได้เป็นผู้ทำการสู้รบ เช่น ผู้สื่อข่าวสงคราม กรรมกร ผู้ให้บริการต่าง ๆ แก่กองทัพ เมื่อบุคคลเหล่านี้ได้รับอนุมัติจากกองทัพให้ติดตามไปได้
 - ๓.๕ บรรดาผู้ที่มีหน้าที่ทำงานทั้งหลายรวมทั้งกัปตันคนนำร่อง และผู้ฝึกหัดงานของเรือพาณิชย์ และเครื่องบินพาณิชย์ของประเทศที่เป็นฝ่ายในสงคราม ในกรณี que บุคคลดังกล่าวไม่มีสิทธิโดยกฎเกณฑ์อื่นของกฎหมายระหว่างประเทศที่จะได้รับการปฏิบัติหน้าที่ดีกว่าฐานะของการเป็นเชลยศึก
 - ๓.๖ พลเรือนในอาณาเขตที่มีได้ถูกยึดครองเมื่อกองทหารของศัตรูเข้ามาใกล้ได้สมัครใจจับอาวุธต่อต้านศัตรูผู้บุกรุกโดยไม่มีเวลาพอที่จะจัดตั้งรวมกันเข้าเป็นหน่วยกองทหาร หากว่าบุคคลดังกล่าวถืออาวุธโดยเปิดเผย และเคารพต่อกฎหมายและจารีตประเพณีของการทำสงคราม
 - ๓.๗ บุคคลซึ่งประเทศเป็นกลางหรือประเทศที่มีใช่เป็นฝ่ายในสงครามได้รับเข้ามาไว้ในประเทศของตน และบุคคลเหล่านั้นจะต้องถูกกักตัวไว้ตามกฎหมายระหว่างประเทศ
 - ๓.๘ บุคคลที่สังกัดหรือเคยสังกัดอยู่ในกองทัพของประเทศที่ถูกยึดครอง หากว่าประเทศที่ยึดครองเห็นว่าจำเป็นที่จะต้องกักกันตัวบุคคลดังกล่าวไว้ (มาตรา ๔)
๔. ผู้รักษาการตามกฎหมาย ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๔)

๕. การลงโทษและการลงทัณฑ์เชลยศึกที่กระทำผิด

๕.๑ กฎหมาย ข้อบังคับ และคำสั่งใช้บังคับในกองทหารไทย ให้ใช้บังคับแก่เชลยศึกและเมื่อเชลยศึกกระทำการใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ข้อบังคับ และคำสั่งนั้นๆ อาจนำวิธีการทางศาลและทางวินัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความผิดนั้นๆ มาใช้แก่เชลยศึกได้ แต่ต้องไม่ขัดต่ออนุสัญญาฯ (มาตรา ๖)

๕.๒ ห้ามมิให้ศาลพิพากษาลงโทษและมีให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารส่งลงทัณฑ์อย่างหนึ่งอย่างใดแก่เชลยศึก เว้นแต่จะเป็นโทษหรือทัณฑ์ที่ได้บัญญัติไว้สำหรับผู้สังกัดกองทหารไทย ซึ่งได้กระทำความผิดอย่างเดียวกัน

๕.๓ ให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเกี่ยวกับความผิดที่เชลยศึกกระทำ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายที่ใช้อยู่เวลานั้นบัญญัติให้ศาลพลเรือนพิจารณาพิพากษาผู้สังกัดกองทหารไทยได้ จึงให้ศาลพลเรือนมีอำนาจพิจารณาพิพากษาความผิด ซึ่งเชลยศึกกระทำ และเชลยศึกต้องมีโอกาสในการต่อสู้คดีด้วย (มาตรา ๗ และมาตรา ๘)

๕.๔ ทัณฑ์ทางวินัยที่จักพึงลงแก่เชลยศึกนั้นให้มีได้เฉพาะดังต่อไปนี้

๕.๔.๑ ปรับไม่เกินกว่าร้อยละห้าสิบของเงินจ่ายล่วงหน้า และเงินค่าจ้างแรงงานสำหรับระยะเวลาไม่เกินสามสิบวัน ซึ่งหากเชลยศึกจะได้รับ

๕.๔.๒ จดเอกสารที่ได้นับนอกเหนือจากผลปฏิบัติที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญา

๕.๔.๓ ให้ทำงานหนักเหนื่อยไม่เกินวันละสองชั่วโมงยกเว้นนายทหารสัญญาบัตร

๕.๔.๔ ชัง (มาตรา ๙)

๕.๕ ถ้ามีคำพิพากษาให้ประหารชีวิตเชลยศึก ห้ามมิให้บังคับตามคำพิพากษาก่อนครบกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนนับแต่วันมีคำพิพากษา (มาตรา ๑๐)

● ๖. การลงโทษทางอาญาแก่ผู้ที่กระทำความผิดต่อเชลยศึก

๖.๑ ถ้าผู้ใดกระทำการทดลองชนิดใด ๆ แก่เชลยศึก ในทางแพทย์ ทางชีววิทยา หรือทางวิทยาศาสตร์ อันไม่เป็นการสมควรแก่เหตุในการรักษาพยาบาลเชลยศึกนั้น (มาตรา ๑๒)

๖.๒ ถ้าผู้ใดขู่เชลยศึก คุกคาม หรือกระทำให้เชลยศึกได้รับความอับอาย (มาตรา ๑๓)

๖.๓ ถ้าผู้ใดทรมานร่างกาย หรือจิตใจ หรือบังคับเชลยศึกด้วยประการใดๆ เพื่อจะได้มาซึ่งข้อความใดๆ จากเชลยศึก หรือคุกคาม คุกคาม หรือให้ได้รับผลการปฏิบัติใดอันเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ หรือเสื่อมเสียประโยชน์ไม่ว่าประการใดๆ ในกรณีที่เชลยศึกไม่ยอมให้คำตอบ (มาตรา ๑๔)

๖.๔ ถ้าผู้ใดบังคับเชลยศึกให้เข้าประจำการในกองทหารศัตรูของเชลยศึก (มาตรา ๑๕)

๖.๕ ถ้าผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อมิให้เชลยศึกได้รับการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรม หรือตามระเบียบที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา ฯ (มาตรา ๑๖)

ประกาศใช้อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ

(สำเนา)

ประกาศ

ใช้อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรม ในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ

.....

มีพระบรมราชโองการให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่าโดยที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธซึ่งได้ลงนาม ณ กรุงเฮกเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๘๗ และได้มอบตราสารภาคยานุวัติไว้กับผู้อำนวยการองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๐๑ แล้ว และโดยที่ตามความในข้อ ๓๓ แห่งอนุสัญญา ดังกล่าวได้บัญญัติว่า อนุสัญญานี้จะเริ่มใช้บังคับสำหรับอัครภาคีแต่ละฝ่ายสามเดือนหลังจากที่ได้รับมอบตราสาร สัตยาบันหรือภาคยานุวัตินั้น อนุสัญญานี้จึงเป็นอันใช้ระหว่างประเทศไทยกับประเทศที่เป็นภาคีแห่ง อนุสัญญาตั้งแต่วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๐๑ เป็นต้นไป

ประกาศณวันที่ ๒๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๓ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพลส. ธนะรัชต์

นายกรัฐมนตรี

(สำเนา)

ประกาศกระทรวงกลาโหม
เรื่อง การปฏิบัติตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพยากร
วัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ

ตามที่ได้มีพระบรมราชโองการประกาศใช้อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพยากรวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ เมื่อ ๒๗ ม.ค.๐๓ โดยมีผลใช้บังคับระหว่างประเทศไทยกับประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาตั้งแต่ ๒ ส.ค. ๐๑ เป็นต้นมา ดังรายละเอียดปรากฏอยู่ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๗๗ ตอนที่ ๑๙ ลง ๑๕ มี.ค. ๐๓ แล้วนั้น

เนื่องจากได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอนุสัญญาดังกล่าวไว้ว่า “อัครราชทูตผู้ทำสัญญานี้รับว่า ในนามสันติเช่นเดียวกันกับในเวลาที่มีการขัดกันด้วยอาวุธจะเผยแพร่ด้วยบทอนุสัญญา และข้อบังคับการปฏิบัติตามอนุสัญญาในแต่ละประเทศของตนโดยกว้างขวางที่สุดที่จะกระทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรับว่าจะบรรจุการศึกษาตัวบทนั้นในกำหนดการฝึกทางทหารและทำได้ทั้งทางพลเรือนด้วย เพื่อจะให้หลักการนั้นเป็นที่ทราบแก่ประชากรทั้งมวลเฉพาะอย่างยิ่งกองทัพและพนักงานซึ่งใช้ในการคุ้มครองทรัพยากรวัฒนธรรม”

ฉะนั้น จึงประกาศให้ทราบทั่วกัน และเพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายดังกล่าว ตลอดจนเป็นเครื่องช่วยให้ปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสมตามกาลสมัย จึงให้ทหารทุกคนพึงศึกษาทราบไว้โดยสมควรแก่ตำแหน่งหน้าที่ให้หน่วยทหารอบรมสั่งสอนแก่ทหารในบังคับบัญชาและให้โรงเรียนทหารจัดการศึกษาอนุสัญญานี้ไว้ในโครงการศึกษาของทหารโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๐๓

(ลงชื่อ) พล.อ. ถ. กิตติขจร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

(สำเนา)

คำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด
ที่ ๑๐๔/๒๕๐๕

เรื่อง การปฏิบัติตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สิน
วัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ

เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง การปฏิบัติตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรม ในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๐๓ จึงให้ปฏิบัติดังนี้

ข้อ ๑. การแต่งตั้งพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินวัฒนธรรมประจำกองบัญชาการทหารสูงสุดให้เป็นไปตามคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด (เฉพาะ) ที่ ๕๑/๒๕๐๕ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินวัฒนธรรม ประจำกองบัญชาการทหารสูงสุด สั่ง ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๐๕

ข้อ ๒. การแต่งตั้งหน่วยงานหรือพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินวัฒนธรรมประจำเหล่าทัพ ให้กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ พิจารณาจัดตั้งหน่วยงานหรือพนักงานชำนาญพิเศษขึ้นภายในเหล่าทัพของตนเพื่อดำเนินงานนี้

ข้อ ๓. การเผยแพร่อนุสัญญา ให้กองบัญชาการทหารสูงสุดเสนอสำเนาอนุสัญญาทั้งฉบับที่เป็นภาษาอังกฤษและที่แปลออกเป็นภาษาไทย ดังปรากฏในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๗ ตอนที่ ๑๙ หน้า ๑๖๒ ลง ๑๕ มีนาคม ๑๕๐๓ ไปยังเหล่าทัพและหน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการทหารสูงสุด และให้ทำการเผยแพร่ต่อไปยังหน่วยรองของตนโดยทั่วถึง

ข้อ ๔. การฝึกอบรม ให้พิจารณาบรรจุลงเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมและทำการฝึกอบรมข้าราชการและบุคคลผู้สมทบสังกัดภายในกองบัญชาการทหารสูงสุด ภายในเหล่าทัพและหน่วยทหารและในโรงเรียนทหารทุกโรงเรียนหรือ ณ สถาบันทหารที่มีการเปิดหลักสูตรอบรมใดๆ ให้ได้รับความรู้โดยสมควรแก่ภาระรับผิดชอบตามตำแหน่งหน้าที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในหน่วยกำลังรบให้ทราบและปฏิบัติได้โดยถูกต้อง

ข้อ ๕. การรายงานผลการฝึกอบรมเมื่อได้ทำการฝึกอบรมไปแล้วอย่างไรให้รายงานผลมายังกองบัญชาการทหารสูงสุด พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานต่างๆ คือ คำสั่งที่ได้ส่งแก่หน่วยทหารเพื่อยังผลการปฏิบัติตามอนุสัญญานี้ให้บังเกิดขึ้น คำสั่งแต่งตั้งหน่วยงานหรือพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินวัฒนธรรมประจำเหล่าทัพ หลักสูตรการอบรมและแผนบทเรียน (Lesson Plans) ที่ใช้ทำการอบรมทั้งฉบับที่เป็นภาษาไทยและที่แปลเป็นภาษาอังกฤษ เสนอรายงานครั้งแรกมายังกองบัญชาการทหารสูงสุดภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๕

ข้อ ๖. การติดต่อประสานงานกับฝ่ายพลเรือนและองค์การยูเนสโก กองบัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้ติดต่อประสานงานกับฝ่ายพลเรือนและองค์การยูเนสโก โดยเฉพาะการรวบรวมหลักฐานและรายงานตามที่กล่าวไว้ในข้อ ๕. ข้างบนนี้ ให้รวบรวมเสนอไปยังองค์การยูเนสโกโดยผ่านทางคณะข้าหลวงทั่วไปของประเทศไทยทุกสี่ปีต่อครั้งหนึ่ง การเสนอครั้งแรกให้กระทำภายในวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๐๕

ข้อ ๗. ให้กรมยุทธการทหารมีหน้าที่อำนวยความสะดวกและควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งฉบับนี้
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๐๕

(ลงชื่อ) จอมพล ส. ณะะรัชต์

ผบ. ทหารสูงสุด

- คำสั่งกองทัพบก ที่ ๑๙๗/๑๐๙๕๙ เรื่อง การฝึกอบรมการปฏิบัติตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรม ในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธและแต่งตั้งพนักงานชำนาญพิเศษของ ทบ.

(สำเนา)

คำสั่งกองทัพบก

ที่ ๑๙๗/๑๐๙๕๙

เรื่อง การฝึกอบรมการปฏิบัติตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรม
ในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธและแต่งตั้งพนักงานชำนาญพิเศษของ ทบ.

เพื่อปฏิบัติตามคำสั่ง บก.ทหารสูงสุด ที่ ๑๐๔/๒๕๑๕ ลง ๒๑ มิ.ย.๐๕ เรื่อง การปฏิบัติตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ จึงให้หน่วยต่าง ๆ ปฏิบัติ ดังนี้

๑. การฝึกและอบรมในหน่วยทหารทุกหน่วย ให้ผู้บังคับบัญชาทุกชั้นทำการฝึกและอบรมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบเรื่องราวของอนุสัญญาและวิธีปฏิบัติในเรื่องต่อไปนี้

ก. ความเป็นมาของอนุสัญญา

ข. ประเทศที่เป็นภาคีอนุสัญญา

ค. ความหมายของทรัพย์สินวัฒนธรรม

ง. ทรัพย์สินวัฒนธรรมในประเทศไทยและประเทศใกล้เคียงได้แก่อะไรบ้าง

จ. การปฏิบัติต่อทรัพย์สินวัฒนธรรมเมื่อมีการขัดกันด้วยอาวุธ

ฉ. โทษของผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามอนุสัญญา

ทั้งนี้ โดยถือหลักฐานที่อ้างถึงในข้อ เป็นแนวทางและดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของหน่วยนั้น ๆ
จนกว่า ขศ.ทบ. จะได้ดำเนินการกำหนดหลักสูตรที่แน่นอนต่อไป

๒. การศึกษาในโรงเรียนของ ทบ. ให้ รร. ทุกแห่งของ ทบ. พิจารณากำหนดเป็นหลักสูตรศึกษาเพิ่มเติมขึ้น โดยยึดถือแนวทางเช่นเดียวกับข้อ ๑

๓. การกำหนดหลักสูตรและแผนบทเรียน ให้ ยศ.ทบ. ดำเนินการกำหนดหลักสูตรการฝึกหน่วยและหลักสูตรศึกษาของ รร. ต่าง ๆ พร้อมทั้งแผนบทเรียนให้เป็นหลักฐานสำหรับหน่วยทหารและ รร. ต่างๆ ยึดถือปฏิบัติต่อไป

๔. การรายงานผล ให้ ยก.ทบ. เป็นผู้รวบรวมผลการฝึกอบรมใน ทบ. แล้วรายงานให้บก.ทหารสูงสุดทราบตามกำหนดเวลา

๕. การแต่งตั้งพนักงานชำนาญพิเศษ ให้หัวหน้ากองประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์ทหาร ขก.ทบ. เป็นพนักงานชำนาญพิเศษของ ทบ. เพื่อดำเนินการในเรื่องนี้โดยประสานกับพนักงานชำนาญพิเศษประจำกองบัญชาการทหารสูงสุดโดยตรง

๖. หลักฐาน

ก. ประกาศใช้อনุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๗ ตอนที่ ๑๘ หน้า ๑๖๒ ลง ๑๕ มี.ค.๐๓

ข. สำเนาการแปลงอนุสัญญาและประกาศใช้สัญญาของ บก.ทหารสูงสุด

ค. ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง การปฏิบัติตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ ซึ่งประกาศเมื่อ ๒๖ เม.ย.๐๓

ง. คำสั่ง บก.ทหารสูงสุด ที่ ๑๐๔/๒๕๐๕ เรื่อง การปฏิบัติตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ ลง ๒๑ มิ.ย.๐๕

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๐๕

รับคำสั่ง ผบ.ทบ.

(ลงชื่อ) พล.อ. สุทธิสารณกร

รรก.รอง ผบ.ทบ.

- **ประกาศเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ**

องค์การสหประชาชาติ

ST/SGB/1999/13

สำนักเลขาธิการ

ประกาศเลขาธิการ^๑

การเคารพกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศของกองกำลังสหประชาชาติเพื่อจัดตั้งหลักการสำคัญและกฎของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่ใช้บังคับกับกองกำลังของสหประชาชาติซึ่งปฏิบัติการ ภายใต้การบังคับบัญชาขององค์การสหประชาชาติ เลขาธิการได้บัญญัติดังนี้

ข้อ ๑ ขอบเขตการใช้บังคับ

๑.๑ หลักการสำคัญและกฎของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่จัดตั้งโดยประกาศนี้ใช้บังคับกับกองกำลังของสหประชาชาติในสถานการณ์ขัดกันด้วยอาวุธ ซึ่งได้เข้ากระทำการสู้รบอย่างแท้จริงในฐานะเป็นพลรบตลอดและระหว่างระยะเวลาในการทำการสู้รบหลักเกณฑ์ดังกล่าวยังใช้บังคับโดยสอดคล้องกับการดำเนินการบังคับ หรือการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ เมื่อได้รับอนุญาตให้ใช้กำลังในการป้องกันตนเอง

๑.๒ การบัญญัติตามประกาศนี้ไม่กระทบต่อสถานะความคุ้มครองของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการรักษาสันติภาพภายใต้อนุสัญญาปี ค.ศ.๑๙๔๘ ว่าด้วยความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติและองค์กรที่เกี่ยวข้อง หรือสถานะที่เป็นผู้มิใช่พลรบ ตลอดระยะเวลาที่บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองที่มอบให้กับบุคคลพลเรือนภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ

^๑ แปลจาก Secretary – General’s Bulletin. 6 August 1999 Observe by United Nations Force of International Humanitarian Law มีผลใช้บังคับเฉพาะกองกำลังสหประชาชาติ

ข้อ ๒ การบังคับใช้กฎหมายในประเทศข้อความต่อไปนี้มิได้กำหนดรายการทั้งหมดของหลักการและกฎเกณฑ์ของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่ผูกพันกำลังพลทหาร และมีได้แทนที่กฎหมายภายในประเทศซึ่งกำลังพลทหารคงถูกผูกพันตลอดช่วงการปฏิบัติการ

ข้อ ๓ ข้อตกลงสถานภาพของกำลังในข้อตกลงสถานภาพกองกำลังซึ่งได้ตกลงระหว่างองค์การสหประชาชาติและรัฐเจ้าของพื้นที่ซึ่งกองกำลังสหประชาชาติเข้าไปปฏิบัติการองค์การ สหประชาชาติรับผิดชอบที่จะประกันว่ากองกำลังจะดำเนินการปฏิบัติการโดยเคารพต่อหลักการและกฎของอนุสัญญาทั่วไปที่บังคับใช้ต่อการปฏิบัติของกำลังพลทหาร องค์การ สหประชาชาติยังรับผิดชอบด้วยในการประกันว่าสมาชิกในกำลังพลทหารของกองกำลังจะมีความคุ้นเคยต่อหลักการและกฎของกฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าวเป็นอย่างดี ภาระผูกพันที่จะเคารพหลักเกณฑ์และข้อบังคับดังกล่าวจะใช้บังคับกับกองกำลังของสหประชาชาติแม้ว่าไม่มีข้อตกลงของสถานภาพกองกำลัง

ข้อ ๔ การละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในกรณีที่มีการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ สมาชิกกองกำลังของสหประชาชาติจะถูกฟ้องดำเนินคดีในศาลประเทศของกำลังพลนั้น

ข้อ ๕ การป้องกันพลเรือน

๕.๑ กองกำลังสหประชาชาติจะกระทำการแยกแยะอย่างชัดเจนตลอดเวลาระหว่างพลเรือนและพลรบ และระหว่างวัตถุพลเรือนและวัตถุทางทหารการปฏิบัติการทางทหารจะต้องมุ่งเฉพาะต่อพลรบและวัตถุทางทหาร การโจมตีต่อพลเรือนและวัตถุพลเรือนเป็นสิ่งต้องห้าม

๕.๒ พลเรือนจะได้รับความคุ้มครองที่ได้จากข้อกำหนดนี้ เว้นแต่ในเวลาเข้าไปมีส่วนโดยตรงในการเป็นปฏิปักษ์

๕.๓ กองกำลังของสหประชาชาติจะใช้ความระมัดระวังเท่าที่จะกระทำได้ในทุกสถานการณ์ที่จะลดการเสียชีวิตของพลเรือน การที่ให้พลเรือนได้รับบาดเจ็บ หรือการทำความเสียหายแก่ทรัพย์สินพลเรือนที่จะเกิดขึ้น

๕.๔ ในพื้นที่ของการปฏิบัติการ กองกำลังของสหประชาชาติจะหลีกเลี่ยงในขอบเขตที่สามารถกระทำได้ในการตั้งวัตถุทางทหารภายในหรือที่อยู่ใกล้พื้นที่ที่มีผู้คนหนาแน่น และใช้ความระมัดระวังใด ๆ ที่จำเป็นเพื่อป้องกันประชาชน บุคคลพลเรือน และวัตถุพลเรือนจากอันตรายที่เกิดจากการปฏิบัติการทางทหารที่ตั้งทางทหารและอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพคงกล่าวจะไม่ถือว่าเป็นวัตถุทางทหาร

๕.๕ ห้ามมิให้กองกำลังสหประชาชาติดำเนินการปฏิบัติการในทำนองที่จะโจมตีวัตถุทางทหารและ พลเรือนในลักษณะที่ไม่เลือก ตลอดจนการปฏิบัติการซึ่งอาจคาดว่าจะทำให้เกิดการเสียชีวิตของประชากรพลเรือน หรือทำความเสียหายแก่วัตถุของพลเรือนข้างเคียงซึ่งมากเกินไปเมื่อเทียบกับความได้เปรียบโดยตรงที่ชัดเจนอันคาดว่าจะได้รับ

๕.๖ กองกำลังสหประชาชาติจะต้องไม่กระทำการแก้แค้นตอบแทนต่อพลเรือนและวัตถุพลเรือน

ข้อ ๖ มาตรการและวิธีการสู้รบ

๖.๑ สิทธิของกองกำลังสหประชาชาติในการเลือกมาตรการและวิธีการสู้รบมิได้มีโดยไม่จำกัด

๖.๒ กองกำลังสหประชาชาติจะเคารพถึงในการห้าม หรือจำกัดการใช้อาวุธบางอย่าง และวิธีการรบภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงและโดยเฉพาะการห้ามใช้แก๊สที่ทำให้ขาดอากาศแก๊สพิษ หรือแก๊สอื่น และสงครามชีวภาพ กระสุนซึ่งระเบิดขยายตัว หรือ แบน โดยง่าย ในร่างกายมนุษย์ และกระสุนระเบิดบางอย่าง การใช้อาวุธธรรมดาบางอย่างเช่นสะเก็ดระเบิดที่ไม่สามารถตรวจพบ หรือกับระเบิดสังหารบุคคล กับดัก อาวุธเพลิงเป็นสิ่งต้องห้าม

๖.๓ ห้ามกองกำลังสหประชาชาติใช้ยุทธวิธีที่อาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บที่ร้ายแรงหรือทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น หรือที่เจตนาหรือคาดได้ว่าจะทำให้เกิดการทำลายสภาวะแวดล้อมอย่างร้ายแรงและเป็นระยะเวลานาน

๖.๕ ห้ามกองกำลังสหประชาชาติใช้อาวุธหรือวิธีทำการรบที่มีลักษณะก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานที่ไม่จำเป็น

๖.๕ เป็นการต้องห้ามที่จะสังเวยชีวิต

๖.๖ ห้ามกองกำลังสหประชาชาติโจมตีอนุสาวรีย์ทางศิลปะสถาปัตยกรรม หรือประวัติศาสตร์ ที่ตั้งทางธรณีวิทยา งานสร้างสรรค์ทางศิลปะสถานที่ทางศาสนา พิพิธภัณฑ์ และห้องสมุด ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของประชาชน ในพื้นที่ปฏิบัติการกองกำลังสหประชาชาติจะต้องไม่ใช้ทรัพย์สินวัฒนธรรมดังกล่าว หรือบริเวณที่ติดกันโดยรอบเพื่อวัตถุประสงค์ซึ่งอาจทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการถูกทำลายหรือทำให้เสียหาย การโจรกรรม ปล้นสดมภ์ การจัดหาโดยไม่ถูกต้อง และการกระทำใดในทางลัทธิทำลายเชื้อชาติอื่นโดยมุ่งกระทำต่อทรัพย์สินวัฒนธรรมเป็นสิ่งต้องห้ามอย่างยิ่ง

๖.๗ ห้ามกองกำลังสหประชาชาติโจมตี ทำลาย เคลื่อนย้าย หรือทำให้ใช้การไม่ได้ ต่อดัตถุซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีพของประชาชนพลเรือน เช่น สิ่งเป็นอาหาร พืชพันธุ์ ปศุสัตว์ สถานีน้ำดื่มและแหล่งน้ำ

๖.๘ กองกำลังสหประชาชาติต้องไม่ใช้ที่ตั้งบรรจพลงานอันตรายเช่น เชื้อน ทานบ และสถานีกำเนิดไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์เป็นเป้าหมายในการปฏิบัติการทางทหาร หากการปฏิบัติการนั้นจะทำให้เกิดการปล่อยพลังงานอันตรายและเป็นผลให้เกิดการสูญเสียอย่างร้ายแรงแก่ประชากรพลเรือน

๖.๙ กองกำลังสหประชาชาติจะต้องไม่กระทำการแก้แค้นตอบแทนต่อดัตถุหรือสถานที่ตั้งที่ได้รับความคุ้มครองในข้อนี้

ข้อ ๗ การปฏิบัติต่อพลเรือนและผู้่ออกจากการรบ

๗.๑ บุคคลซึ่งไม่ได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการทางทหาร รวมทั้งกำลังพลเรือน ของกองทัพซึ่งได้วางอาวุธ และผู้ซึ่งถูกทำให้่ออกจากการรบด้วยเหตุความเจ็บป่วย ได้รับบาดเจ็บ หรือควบคุมตัว จะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมในทุกกรณี และปราศจากการเลือกปฏิบัติจากการแยกแยะ เชื้อชาติ เพศ การเลือกนับถือศาสนา หรือโดยหลักอื่น โดยจะต้องปฏิบัติด้วยความเคารพอย่างเต็มที่ต่อบุคคล เกียรติยศ และศาสนา และการตัดสินใจอื่น ๆ

๗.๒ การกระทำต่อไปนี้ต่อบุคคลตามข้อ ๗.๑ เป็นสิ่งต้องห้ามตลอดเวลาในทุกสถานที่ การทำรุนแรงต่อชีวิตหรือเสรีภาพในเนื้อตัวร่างกาย มาตรการ และการปฏิบัติอย่างทารุณ เช่น การทรมาน การตัดทอนอวัยวะ หรือการลงโทษที่สาหัสการลงโทษเป็นหมู่คณะ การแก้แค้นตอบแทน การจับเป็นตัวประกัน การข่มขืนการบังคับค้าประเวณี หรือการทำร้ายทางเพศอื่น ๆ และการทำให้อับอาย หรือการปฏิบัติที่เหยียดหยาม การเอาตัวลงเป็นทาส และการปล้นสดมภ์

๗.๓ สตรีจะต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษจากการทำร้าย โดยเฉพาะจากการข่มขืน การบังคับค้าประเวณี หรือการกระทำอื่นใดอันเป็นการทำร้าย

๗.๔ เด็กจะต้องเป็นเรื่องที่เคารพหลักการเป็นพิเศษและต้องได้รับความคุ้มครองจากการทำร้ายอย่างใด ๆ

ข้อ ๘ การปฏิบัติต่อผู้ถูกควบคุม

กองกำลังสหประชาชาติจะต้องปฏิบัติด้วยมนุษยธรรมและเคารพต่อศักดิ์ศรีของกำลังพลของกองทัพอันผู้ถูกควบคุมตัวและ บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการทางทหารเนื่องจากการถูกควบคุมตัว ผู้ถูกควบคุมจะต้องได้รับการปฏิบัติโดยสอดคล้องตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาเจนีวา ฉบับที่ ๓ ค.ศ.๑๙๔๘ โดยไม่กระทบต่อสถานะทางกฎหมาย ตามที่สามารถบังคับใช้ได้โดยอนุโลม โดยเฉพาะ

(ก) การจับกุมและควบคุมจะต้องแจ้งโดยไม่ชักช้าต่อคู่กรณีและผู้ถูกควบคุมขึ้นต่อ และต่อองค์การสหประชาชาติติดตามกลางของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้แจ้งครอบครัวของบุคคลดังกล่าว

(ข) บุคคลดังกล่าวจะต้องถูกควบคุมในบริเวณที่มั่นคงและปลอดภัยซึ่งได้ให้มาตรฐานการรักษาความปลอดภัยเรื่องสุขลักษณะและอนามัย และต้องไม่ถูกควบคุมในพื้นที่ที่อาจได้รับอันตรายจากเหตุการณ์สู้รบ

(ค) บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับอาหารและเครื่องนุ่งห่ม, การดูแลทางสุขอนามัยและการรักษาพยาบาล

(ง) บุคคลดังกล่าวไม่ว่าในกรณีใดๆ จะต้องไม่ถูกกระทำการทรมานหรือการปฏิบัติที่ไม่สมควร

(จ) สตรีที่ถูกจำกัดเสรีภาพจะต้องถูกควบคุมในที่อยู่แยกจากที่ของบุรุษ และจะต้องอยู่ใต้การกำกับดูแลขั้นต้นโดยสตรี

(ช) ในกรณีที่เด็กอายุไม่เกินสิบเจ็ดปีเข้ามีส่วนร่วมโดยตรงในความขัดแย้งและ ได้ถูกจับกุม ควบคุม หรือกักตัวโดยกองกำลังสหประชาชาติ บุคคลดังกล่าวจะยังคงได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษ

(ซ) สิทธิของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC) ในการเข้าเยี่ยมนักโทษและผู้ถูกควบคุมตัวจะต้องได้รับการปฏิบัติตามและรับประกัน

ข้อ ๙ การคุ้มครองผู้บาดเจ็บ, ผู้ป่วยไข้ และเจ้าหน้าที่แพทย์ และเจ้าหน้าที่บรรเทาทุกข์

๙.๑ กำลังพลของกองทัพอันบุคคลใดที่อยู่ในอำนาจของกองกำลังสหประชาชาติซึ่งได้รับบาดเจ็บหรือป่วยไข้ต้องได้รับการเคารพและการคุ้มครองในทุกกรณี บุคคลดังกล่าวจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม และได้รับการรักษาพยาบาลและการดูแลที่ต้องการในภาวะของบุคคลดังกล่าวโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ลำดับการรักษาพยาบาลจะต้องเป็นไปตามเหตุผลของความเร่งด่วนทางการแพทย์เท่านั้น

๙.๒ เมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวย จะมีการกำหนดหรือทำข้อตกลงในพื้นที่ในการหยุดยิงเพื่อเปิดโอกาสให้ค้นหาและระบุตัวผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วยไข้ และเสียชีวิตที่อยู่ในสนามรบ และอนุญาตให้รวบรวม เคลื่อนย้าย แลกเปลี่ยน หรือลำเลียง

๙.๓ กองกำลังสหประชาชาติต้องไม่โจมตีอาคารที่ตั้งทางการแพทย์หรือหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ สิ่งดังกล่าวต้องได้รับการเคารพและคุ้มครอง เว้นแต่จะถูกใช้นอกหน้าที่ทางมนุษยธรรม ใช้ในการโจมตี หรือใช้กระทำการในทางที่เป็นอันตรายต่อกองกำลังสหประชาชาติ

๙.๔ กองกำลังสหประชาชาติต้องเคารพและคุ้มครองเจ้าหน้าที่แพทย์ซึ่งทำหน้าที่เฉพาะในการค้นหา ขนส่ง หรือรักษาผู้ได้รับบาดเจ็บหรือป่วยไข้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทางศาสนาทุกกรณี

๙.๕ กองกำลังสหประชาชาติต้องเคารพและคุ้มครองยานลำเลียงผู้บาดเจ็บป่วยไข้ หรืออุปกรณ์การแพทย์ในทำนองเดียวกับหน่วยแพทย์เคลื่อนที่

๙.๖ กองกำลังสหประชาชาติจะต้องไม่กระทำการก่อกวนตอบแทนต่อบุคคลผู้ป่วยไข้ หรือเจ้าหน้าที่อาคารที่ตั้ง และสิ่งอุปกรณ์ที่ได้รับความคุ้มครองในข้อนี้

๙.๗ กองกำลังสหประชาชาติจะต้องเคารพและคุ้มครองเครื่องหมายกาชาดและเสี้ยววงเดือนแดง ในทุกกรณี เครื่องหมายดังกล่าวจะไม่อาจนำมาใช้ เว้นแต่เพื่อแสดงหรือคุ้มครองหน่วยแพทย์และอาคารที่ตั้ง เจ้าหน้าที่และอุปกรณ์ทางการแพทย์

๙.๘ กองกำลังสหประชาชาติต้องเคารพสิทธิของครอบครัวที่จะได้รับทราบเกี่ยวกับชะตากรรมของบรรดาญาติซึ่งบาดเจ็บและป่วยไข้ ในส่วนนี้กองกำลังจะต้องอำนวยความสะดวก ช่วยเหลืองานของหน่วยงานติดตามส่วนกลางของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC)

๙.๙ กองกำลังสหประชาชาติจะต้องอำนวยความสะดวกช่วยเหลืองานของการปฏิบัติการบรรเทาทุกข์ ซึ่งเป็นไปในลักษณะในทางมนุษยธรรมและเป็นกลางและกระทำโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในทางที่สมควร และจะต้องเคารพต่อเจ้าหน้าที่ ยานพาหนะ และบริเวณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการดังกล่าว

ข้อ ๑๐ การมีผลใช้บังคับ

ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๙๙

(ลงชื่อ) โคฟี เอ.อานาน

เลขาธิการ

- **หลักการพื้นฐานว่าด้วยการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย**

หลักการพื้นฐานว่าด้วยการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย[†]

หลักการฉบับนี้รับรองโดยที่ประชุมขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ครั้งที่ ๘ ณ กรุงฮาวานาประเทศคิวบา เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ถึง ๗ กันยายน ค.ศ. ๑๙๙๐

โดยที่ งานของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย[†] เป็นงานบริการสังคม ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงจำเป็นต้องธำรงไว้ อีกทั้งเมื่อใดก็ตามที่จำเป็นก็จะต้องปรับปรุงเงื่อนไขการปฏิบัติงานและสถานภาพของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้น

โดยที่ การคุกคามต่อชีวิตและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายย่อมเป็นที่เห็นได้ว่าเป็นการคุกคามต่อเสถียรภาพของสังคมทั้งมวลด้วย

โดยที่ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายมีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงปลอดภัยของบุคคล ซึ่งรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและยืนยันอีกครั้งในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

โดยที่ กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษได้กำหนดพฤติการณ์ที่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์อาจใช้กำลังบังคับในการปฏิบัติการตามหน้าที่นั้น

โดยที่ ข้อ ๓ ของประมวลระเบียบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายได้กำหนดว่าเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอาจใช้กำลังบังคับได้เฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งยวด และภายในขอบเขตของการปฏิบัติการตามหน้าที่เท่านั้น

โดยที่ การประชุมเตรียมการสำหรับการประชุมขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดครั้งที่ ๗ ซึ่งจัดขึ้นที่เมืองวาเรนา ประเทศอิตาลี ได้มีการตกลงกันถึงองค์ประกอบที่เป็นข้อพิจารณาในอนาคตว่าด้วยการจำกัดการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย

[†] บันทึกลง โดยสอดคล้องกับหมายเหตุที่มีต่อข้อ ๓ ของประมวลระเบียบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายคำว่า “เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย” หมายถึง เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายทุกประเภทไม่ว่าจะมาจากการแต่งตั้งหรือเลือกตั้ง ซึ่งใช้อำนาจหน้าที่อย่างตำรวจ โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ในการจับกุมหรือควบคุมตัว ในประเทศที่ทหารสามารถใช้อำนาจหน้าที่อย่างตำรวจ ไม่ว่าจะโดยทางทหารหรือไม่ก็ตาม หรือโดยกองกำลังรักษาความมั่นคงของรัฐ คำจำกัดความของ “เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย” พึงรวมถึงเจ้าหน้าที่ดังกล่าวด้วย

โดยที่ โดยมติที่ ๑๔ ของการประชุมขององค์การ สหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดครั้งที่ ๑ นอกจากประการอื่น ๆ แล้ว ยังได้เน้นว่าการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายควรเป็นไปโดยเคารพต่อสิทธิมนุษยชน

โดยที่ สภาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การสหประชาชาติโดยมติที่ ๑๘๘๖/๑๐ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๘๖ ข้อ ๙ ได้ขอให้ประเทศสมาชิกให้ความสนใจ โดยเฉพาะกับการปฏิบัติตามประมวลระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งที่ประชุมสมัชชาทั่วไปขององค์การสหประชาชาติ โดยมติที่ ๔๑/๑๔๙ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๖ นอกจากประการอื่นๆ แล้ว ยังได้เห็นพ้องด้วยกับข้อเสนอแนะของสภาเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว

โดยที่ เป็นการสมควร โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้น ที่จะต้องพิจารณาถึงเรื่องบทบาทของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม เรื่องการคุ้มครองสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงปลอดภัยของบุคคล เรื่องความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการรักษาความปลอดภัยของสาธารณชนและความสงบเรียบร้อยของสังคม และเรื่องความสำคัญเกี่ยวกับคุณสมบัติการฝึกอบรมและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายหลักการพื้นฐานที่จะกล่าวต่อไปนั้น กำหนดขึ้นเพื่อช่วยสนับสนุนประเทศสมาชิกในการดำเนินการรักษาระดับและส่งเสริมบทบาทที่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งควรที่รัฐบาลจะได้ให้ความสำคัญและเคารพภายใต้กรอบแห่งกฎหมายและการปฏิบัติของประเทศ และควรเป็นที่ใส่ใจของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายตลอดจนบุคคลอื่นๆ เช่น ผู้พิพากษา อัยการ นักกฎหมาย บุคคลในหน่วยงานของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและสาธารณชน

หลักเกณฑ์ทั่วไป

๑. รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายพึงกำหนดและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และข้อบังคับว่าด้วยการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ในการพัฒนากฎเกณฑ์และข้อบังคับดังกล่าว รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย พึงหมั่นตรวจสอบประเด็นเรื่องจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนนั้นอยู่เสมอ ว่ามีการปฏิบัติที่ถูกต้องชอบธรรมเพียงใด

๒. รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายพึงพัฒนาวิธีการใช้อาวุธและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องให้มีความหลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับความน่าจะเป็นที่แตกต่างกันของแต่ละสถานการณ์ รวมถึงการพัฒนาให้มีอุปกรณ์อื่นที่อาจใช้แทนอาวุธแต่มีอันตรายน้อยกว่าเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ด้วย อันจะเป็นการลดการบาดเจ็บหรือการเสียชีวิตที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้กำลังบังคับนั้น นอกจากนี้เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายพึงได้รับอุปกรณ์ป้องกันตัว เช่น โล่ หมวกป้องกันศีรษะ เสื้อกันกระสุนและอุปกรณ์กันกระสุนติดตั้งในยานพาหนะ เพื่อที่จะลดความจำเป็นในการใช้อาวุธทุกชนิดลง

๓. การพัฒนาและจัดให้มีอุปกรณ์อื่นที่อาจใช้แทนอาวุธที่มีอันตรายน้อยกว่าควรเป็นไปในลักษณะที่จะลดความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายต่อประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องนั้น โดยให้เหลืออันตรายน้อยที่สุด อีกทั้งการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวควรอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวด

๔. เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายพึงเลือกใช้วิธีการอื่นๆ ที่มีอันตรายน้อยที่สุดและให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ก่อนที่จะเปลี่ยนไปใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนการใช้กำลังบังคับ และอาวุธปืน พึงกระทำต่อเมื่อวิธีการอื่นๆ ที่จะใช้ในการปฏิบัติหน้าที่นั้นล้วนแต่ไม่ได้ผลแล้วเท่านั้น

๕. ในกรณีที่ใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนโดยชอบ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะต้อง

(ก) ใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนดังกล่าวอย่างจำกัดเพียงให้เหมาะสมแก่ความจำเป็นตามความร้ายแรงของความผิดและวัตถุประสงค์ตามกฎหมายในกรณีนั้นๆ

(ข) พยายามลดการบาดเจ็บและความเสียหายให้เกิดขึ้นน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ควบคู่ไปกับความตระหนักที่จะต้องรักษาชีวิตของมนุษย์

(ค) จัดการเตรียมพร้อมเรื่องความช่วยเหลือทางการแพทย์ให้กับผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์นั้นโดยเร็วที่สุดที่จะทำได้

(ง) ติดต่อให้ญาติหรือเพื่อนสนิทของผู้ที่ได้รับบาดเจ็บได้ทราบเหตุโดยเร็วที่สุดที่จะทำได้

๖. กรณีที่เกิดการเสียชีวิตหรือบาดเจ็บจากการใช้กำลังบังคับหรืออาวุธปืนของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องรายงานเหตุนั้นต่อผู้บังคับบัญชาในทันทีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๒

๗. รัฐบาลจะต้องดำเนินการให้เป็นที่ยืนยันได้ว่าเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายผู้ใดที่ใช้กำลังบังคับหรืออาวุธปืน โดยมีชอบหรือโดยอหังการนั้นจะต้องได้รับการลงโทษตามความผิดอาญาที่กำหนดไว้ในกฎหมายของประเทศนั้น

๘. แม้แต่ในกรณีที่มีพฤติการณ์พิเศษ เช่น เกิดปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองหรือเกิดเหตุฉุกเฉินในที่สาธารณะก็ไม่ให้นำมาอ้างเป็นเหตุที่จะทำให้การใช้กำลังบังคับหรืออาวุธปืนนั้นเป็นไปโดยฝ่าฝืนต่อหลักการพื้นฐานดังกล่าวได้หลักเกณฑ์พิเศษ

๙. เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องไม่ใช้อาวุธปืนกับบุคคลอื่น เว้นแต่ในกรณีการป้องกันตนเอง หรือป้องกันผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตรายร้ายแรงที่ใกล้จะถึงและมีความรุนแรงที่อาจถึงแก่ชีวิตหรืออันตรายสาหัสเพื่อป้องกันอาชญากรรมที่ร้ายแรงที่เป็นอันตรายต่อชีวิต เพื่อทำการจับกุมบุคคลที่เป็นอันตรายและขัดขวางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่นั้น หรือเพื่อป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวหลบหนี และทั้งนี้การใช้อาวุธปืนนั้นให้กระทำต่อเมื่อวิธีการอื่นๆ ที่มีความรุนแรงน้อยกว่านี้ไม่เพียงพอที่จะกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้แล้ว และไม่ว่ากรณีใดก็ตามการใช้อาวุธปืนนั้นพึงกระทำโดยจำกัดอย่างยิ่ง โดยให้กระทำเฉพาะกรณีเพื่อป้องกันชีวิตของตนหรือผู้อื่นโดยอยู่ในภาวะที่สามารถหลีกเลี่ยงเป็นอย่างอื่นได้แล้วเท่านั้น

๑๐. ในสถานการณ์ดังกล่าวในข้อ ๙ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายพึงแสดงสถานภาพความเป็นเจ้าหน้าที่ของตนก่อน และส่งสัญญาณเตือนอย่างชัดเจนให้ทราบว่าจะใช้อาวุธปืน เว้นแต่กรณีที่ไม่สามารถกระทำได้นี้เนื่องจากโดยสถานการณ์ขณะนั้นมีความเสี่ยงต่อชีวิตหรืออันตรายที่ร้ายแรงต่อเจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่น หรือกรณีเป็นที่เห็นได้ชัดแจ้งว่ามีอาจทำเช่นนั้นได้

๑๑. กฎเกณฑ์และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธปืนของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้นให้รวมถึง

(ก) การกำหนดสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะได้รับอนุญาตให้พกพาอาวุธปืน ซึ่งจะต้องมีการกำหนดประเภทของอาวุธปืนและกระสุนปืนที่จะอนุญาตให้พกพานั้นด้วย

(ข) การกำหนดโดยแจ้งชัดให้การใช้อาวุธปืนนั้นจะกระทำได้เพียงในกรณีที่เป็นและสมควร ซึ่งจะต้องเป็นไปในลักษณะที่จะลดความเสี่ยงต่ออันตรายให้เหลือน้อยที่สุด

(ค) ข้อห้ามมิให้ใช้อาวุธปืนและกระสุนปืนในลักษณะที่จะก่อให้เกิดอันตรายหรือเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายโดยไม่มีเหตุอันควร

(ง) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการควบคุม การเก็บรักษา และการเบิกจ่ายอาวุธปืนรวมถึงวิธีการที่จะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้นจะต้องรับผิดชอบในอาวุธปืนและกระสุนปืนที่ตนเบิกไป

(จ) การจัดให้มีข้อแนะนำและคำเตือนว่าด้วยการใช้อาวุธปืน

(ฉ) หลักเกณฑ์ว่าด้วยระบบการรายงานเหตุการณ์เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายได้ใช้อาวุธปืน ในการปฏิบัติหน้าที่นั้น

การใช้กำลังบังคับต่อการชุมนุมกรณีเป็นการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๑๒. ด้วยเหตุที่บุคคลทุกคนพึงมีสิทธิที่จะเข้าร่วมการชุมนุมโดยสงบและชอบด้วยกฎหมายตามหลักการที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองนั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พึงตระหนักว่าการใช้กำลังบังคับ และอาวุธปืนต่อกรณีที่มีการชุมนุมนั้นจะกระทำต่อเมื่อเป็นไปตามข้อ ๑๓ และ ๑๔ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

๑๓. กรณีที่จะสลายการชุมนุม ซึ่งเป็นการชุมนุมนั้นที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่มิได้มีการก่อเหตุร้ายใดๆ นั้น เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องหลีกเลี่ยงการใช้กำลังบังคับ แต่ในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ให้การใช้กำลังในระดับที่น้อยที่สุดโดยใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

๑๔. กรณีที่จะสลายการชุมนุม ซึ่งการชุมนุมนั้นมีการก่อเหตุร้าย เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะใช้อาวุธปืนได้เฉพาะต่อเมื่อวิธีการอื่นที่มีอันตรายน้อยกว่านั้นไม่สามารถใช้ได้ผลแล้ว อีกทั้งการใช้อาวุธปืนจะต้องเป็นไปในระดับที่น้อยที่สุดโดยใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น และไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตามจะต้องอยู่ภายใต้บังคับของข้อ ๔ ดังกล่าวข้างต้น

การใช้กำลังบังคับในการคุมขังหรือควบคุมตัว

๑๕. เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการคุมขังหรือควบคุมตัวนั้น จะต้องไม่ใช่กำลังบังคับกับผู้ที่ถูกคุมขังหรือถูกควบคุมตัวนั้น เว้นแต่กรณีจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อการรักษาความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในสถานที่นั้น หรือเมื่อเป็นกรณีที่มีบุคคลจะถูกทำร้าย

๑๖. เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการคุมขังหรือควบคุมตัวนั้นจะต้องไม่ใช่อาวุธปืน เว้นแต่กรณีเพื่อป้องกันตนเองหรือผู้อื่นให้พ้นจากอันตรายที่อาจร้ายแรงต่อชีวิตหรือถึงขั้นอันตรายสาหัสได้ในขณะนั้น หรือในกรณีที่จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อป้องกันการหลบหนีของผู้ที่ถูกคุมขัง หรือถูกควบคุมตัวโดยที่ผู้นั้นได้แสดงออกว่าจะก่ออันตรายดังพฤติกรรมเช่นเดียวกันกับที่กล่าวในข้อ ๙

๑๗. หลักการที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นไม่กระทบต่อสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของเรือนจำดังที่บัญญัติไว้ในกฎหมายมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ โดยเฉพาะในข้อ ๓๓, ๓๔ และ ๕๔ คุณสมบัติ การฝึกอบรม และการแนะนำ

๑๘. รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องดำเนินการให้เป็นที่มั่นใจได้ว่าเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายทุกคนเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกตามวิธีการของการกลั่นกรองที่เหมาะสม โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีความพร้อมทางด้านร่างกายและสภาพจิตใจเหมาะสมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่นั้น อีกทั้งยังได้รับการฝึกอบรมในวิชาชีพนั้นๆ อย่างต่อเนื่องและจริงจัง และพึงมีการทดสอบสมรรถภาพอย่างสม่ำเสมอด้วย

๑๙. รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องดำเนินการให้เป็นที่มั่นใจได้ว่าเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายทุกคนจะได้รับการฝึกอบรมและทดสอบที่พอเพียงตามมาตรฐานสำหรับการใช้กำลังบังคับ ส่วนกรณีเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นผู้ที่จะได้รับมอบหมายให้พกพาอาวุธปืนนั้นจะต้องได้รับการฝึกอบรมพิเศษว่าด้วยการใช้อาวุธปืน จนผ่านการฝึกอบรมพิเศษนั้นแล้วจึงจะได้รับมอบหมายให้พกพาอาวุธปืนได้

๒๐. ในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการฝึกอบรมเรื่องจริยธรรมของตำรวจกับสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการสอบสวน การแสวงหาเลือกอื่นแทนการใช้กำลังบังคับ และอาวุธปืนซึ่งรวมถึงการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี การทำความเข้าใจกับสภาพฝูงชน วิธีโน้มน้าว เจรจาต่อรอง และการไกล่เกลี่ยตลอดจนเทคนิคต่างๆ ทั้งนี้เพื่อที่จะลดการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืน นอกจากนี้หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายพึงพัฒนารายการฝึกอบรมและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีเหตุการณ์พิเศษต่างๆ ด้วย

๒๑. รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องสามารถให้คำปรึกษาแนะนำอย่างจริงจังแก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้นได้ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นตกอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องใช้กำลังบังคับหรืออาวุธปืนการรายงานและวิธีการแก้ปัญหา

๒๒. รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องจัดวางระบบการรายงานและวิธีการแก้ไขปัญหากรณีเกิดเหตุการณ์ที่ต้องมีการรายงานตามความในข้อ ๖ และ ๑๑ (ฉ) ดังกล่าวข้างต้น สำหรับกรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่ต้องมีการรายงานดังกล่าวนี้รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องมีมาตรการที่จะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าจะมีกระบวนการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งหน่วยงานทางการบริหารที่เป็นอิสระหรือ

หน่วยงานอัยการต้องอยู่ในฐานะที่จะใช้ดุลยพินิจตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ในกรณีที่มีการเสียชีวิตและบาดเจ็บสาหัสหรือผลร้ายแรงอื่นๆ รายละเอียดของรายงานดังกล่าวจะต้องมีการจัดส่งไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและศาล

๒๓. บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการใช้กำลังบังคับหรืออาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวนั้น ตลอดจนผู้แทนตามกฎหมายของบุคคลนั้นพึงมีสิทธิเข้าฟังการไต่สวนข้อเท็จจริงของศาลหรือเข้าฟังกระบวนการไต่สวนนั้นในกรณีที่บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการใช้กำลังบังคับหรืออาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวถึงแก่ความตายไปแล้วก็ให้บุตรหรือภรรยาของบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ใช้สิทธิดังกล่าวแทน

๒๔. รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องดำเนินการให้เป็นที่มั่นใจได้ว่าบรรดาเจ้าหน้าที่ระดับผู้บังคับบัญชาทั้งหลายจะต้องรับผิดชอบในกรณีที่รู้ว่าเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของตนได้ใช้หรืออยู่ระหว่างใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายแล้วไม่ดำเนินการยับยั้ง ป้องกัน และรายงานเหตุดังกล่าว

๒๕. รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย จะต้องดำเนินการให้เป็นที่มั่นใจได้ว่าบรรดาเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายทั้งหลายจะต้องไม่ถูกดำเนินคดีอาญาและจะต้องไม่ถูกดำเนินการทางวินัยอันเนื่องมาจากการที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้ปฏิเสธการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนหากว่าเป็นการปฏิเสธโดยชอบเพราะเป็นการปฏิบัติตามประมวลระเบียบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและหลักการต่างๆดังกล่าวในฉบับนี้สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รายงานเหตุเกี่ยวกับการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ผู้อื่นโดยเป็นการรายงานตามประมวลและหลักการดังกล่าวก็พึงได้รับการคุ้มครองเช่นกัน

๒๖. การที่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชานั้นจะนำมาเป็นข้ออ้างในการปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้ หากเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้นรู้อยู่แล้วว่าคำสั่งที่ให้ใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนนั้นจะทำให้มีผู้ถึงแก่ความตายหรือได้รับอันตรายสาหัสโดยที่ปรากฏอย่างชัดเจนว่าเป็นการกระทำโดยมิชอบ และเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีโอกาสตามสมควรที่จะปฏิเสธไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นได้แต่กลับทำตามคำสั่งนั้นและไม่ว่าในกรณีใดก็ตามความรับผิดชอบยังคงตกอยู่แก่ผู้บังคับบัญชาที่ออกคำสั่งโดยมิชอบนั้นด้วย

- ประมวลระเบียบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย

ประมวลระเบียบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย

ประมวลฉบับนี้รับรองโดยที่ประชุมสมัชชาทั่วไป โดยมติที่ ๓๔/๑๖๘ เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ค.ศ.๑๙๗๙

ข้อ ๑ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายพึงปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามกฎหมายตลอดเวลาเพื่อบริการชุมชนและเพื่อปกป้องคุ้มครองบุคคลทุกคนให้ปลอดภัยจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย โดยจะต้องทุ่มเทการทำงานด้วยความรับผิดชอบตามมาตรฐานของวิชาชีพนั้น

หมายเหตุ

(ก) คำว่า "เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย" ให้รวมถึงเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายทุกประเภทไม่ว่าจะได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งที่มีอำนาจหน้าที่อย่างตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจในการจับกุมหรือคุมขัง

(ข) ในประเทศที่ทหารสามารถใช้อำนาจหน้าที่ได้อย่างเดียวกันกับตำรวจไม่ว่าจะโดยตามทางการหรือไม่ก็ตาม หรือโดยภารกิจในการรักษาความมั่นคงของรัฐให้ถือว่าทหารดังกล่าวอยู่ในความหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายดังกล่าวด้วย

(ค) การบริการชุมชน มุ่งหมายโดยเฉพาะให้มีความหมายรวมถึงการบริการช่วยเหลือประชาชนในชุมชนผู้ที่โดยเหตุผลส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม หรือเหตุผลอื่น ๆ ต้องการความช่วยเหลือในทันที

(ง) หลักเกณฑ์นี้นอกจากจะครอบคลุมถึงเหตุร้ายเกี่ยวกับความรุนแรงการฆาตกรรม และการทำร้ายกันแล้วยังขยายไปครอบคลุมถึงบรรดาการกระทำที่ต้องห้ามตามกฎหมายอาญาทั้งหลายด้วย อีกทั้งยังครอบคลุมถึงการกระทำของบุคคลที่ไม่สามารถรับผิดชอบทางอาญานั้นด้วย

ข้อ ๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้นจะต้องกระทำโดยเคารพและมุ่งคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตลอดจนพิทักษ์รักษาสีหิมนุชนของบุคคลทุกคน

หมายเหตุ

(ก) คำว่า สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิมนุษยชนตามที่ระบุไว้และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศนั้นและกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ปณิญาว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนให้พ้นจากการกระทำที่ทรามและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่เป็นการทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ปณิญาขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยขจัดการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้องด้วยความแตกต่างทางเชื้อชาติ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้องด้วยความแตกต่างทางเชื้อชาติ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการปราบปรามและลงโทษกรณีมีการก่ออาชญากรรมอันเนื่องมาจากการเหยียดผิว อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและลงโทษกรณีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ และอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุล

(ข) หมายเหตุระดับประเทศซึ่งมีต่อหลักเกณฑ์ข้อนี้ควรจะต้องระบุถึงหลักเกณฑ์ในระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิดังกล่าวด้วย

ข้อ ๓ เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะใช้กำลังบังคับได้ต่อเมื่อมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่งและเฉพาะกรณีที่เป็นกรณีสืบปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้น

หมายเหตุ

(ก) หลักเกณฑ์ข้อนี้เน้นว่าการใช้กำลังบังคับของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้น จะกระทำได้เฉพาะกรณีพิเศษอย่างยิ่ง กล่าวคือ เป็นกรณีที่มีความจำเป็นโดยชอบตามพฤติการณ์เพื่อป้องกันอาชญากรรมหรือในการจับกุมผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัยโดยชอบด้วยกฎหมาย และจะใช้กำลังบังคับในกรณีอื่น ๆ ไม่ได้โดยเด็ดขาด

(ข) กฎหมายภายในของประเทศโดยทั่วไปจะต้องระบุข้อจำกัดให้การใช้กำลังบังคับดังกล่าวให้อยู่ในกรอบของความพอเหมาะพอดี พึงเป็นที่เข้าใจว่าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายภายในของประเทศเกี่ยวกับกรอบของความพอเหมาะพอดีดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับการตีความหลักเกณฑ์ข้อนี้ และจะต้องไม่มีการตีความในทางยอมรับให้มีการใช้กำลังบังคับที่เกินสมควรนั้นโดยอ้างว่าเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ชอบด้วยกฎหมาย

(ค) การใช้อาวุธปืนให้ถือเป็นมาตรการขั้นที่หนักที่สุด จึงควรที่จะต้องพยายามทุกวิถีทางในการงดเว้นการใช้อาวุธปืนนั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่จะใช้ต่อเยาวชน ในกรณีทั่วไปแล้วไม่ควรให้เจ้าหน้าที่ใช้อาวุธปืนเลย เว้นแต่กรณีที่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดมีอาวุธปืนในการขัดขืนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หรือกรณีหากเจ้าหน้าที่ไม่ใช้อาวุธปืนนั้นแล้วอาจมีผู้ได้รับอันตรายและไม่มีมาตรการเหมาะสมอย่างอื่นที่เบากว่านี้ที่จะใช้ระงับภัยหรือจับกุมบุคคลนั้นได้ ในกรณีที่มีการใช้อาวุธปืนโดยเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องรับรายงานเหตุต่อผู้บังคับบัญชาทันที

ข้อ ๔ ข้อมูลลับที่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายได้รู้มาจากการปฏิบัติตามหน้าที่นั้น ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเก็บเป็นความลับ เว้นแต่กรณีเป็นการเปิดเผยตามหน้าที่หรือกรณีมีคำสั่งตามกระบวนการยุติธรรมกำหนดเป็นอย่างอื่นเท่านั้น

หมายเหตุ

(ก) เนื่องจากเรื่องที่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายรู้มาจากการปฏิบัติตามหน้าที่นั้น อาจเกี่ยวพันกับชีวิตส่วนตัวของบุคคลอื่นหรืออาจเป็นเรื่องที่กระทบต่อผลประโยชน์โดยเฉพาะชื่อเสียงของบุคคลอื่น จึงจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ห้ามไว้ดังกล่าวโดยจะเปิดเผยข้อมูลนั้นได้เฉพาะกรณีที่เป็นกรณีสืบปฏิบัติหน้าที่หรือกรณีมีคำสั่งตามกระบวนการยุติธรรมกำหนดเป็นอย่างอื่นเท่านั้น การเปิดเผยข้อมูลนั้นโดยที่ไม่ได้เป็นไปตามข้อยกเว้นดังกล่าวในข้อนี้ย่อมถือเป็นการกระทำที่มีขอบ

ข้อ ๕ จะต้องไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายคนใดไปกระทำการ หรือยุยงส่งเสริมหรือเพิกเฉยต่อการกระทำหรือการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่เป็นการทารุณ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แม้แต่กรณีที่เป็นคำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือเป็นกรณีที่มีพฤติการณ์พิเศษ เช่น ในภาวะสงครามหรือมีภัยคุกคามจากสงคราม ภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติความวุ่นวายทางการเมืองภายในหรือกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินในสาธารณชน ก็ไม่ให้นำมาใช้เป็นข้ออ้างที่จะให้ยอมรับเอาการกระทำหรือการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่เป็นการทารุณ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นมาใช้

หมายเหตุ

(ก) ข้อห้ามในข้อนี้เป็นไปตามปฏิญญาสากลว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนให้พ้นจากการกระทำทารุณและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่เป็นการทารุณ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งรับรองโดยที่ประชุมสมัชชาทั่วไป ปฏิญญาดังกล่าวกำหนดว่า "การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เป็นการกระทำทารุณหรือการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่เป็นการทารุณโหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถือเป็นความผิดที่กระทำต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และพึงถูกประณามโดยเหตุที่เป็นการปฏิเสธต่อกฎบัตรขององค์การสหประชาชาติและยังเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่มีการประกาศไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (และกฎหมายระหว่างประเทศอื่น ๆ ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน)"

(ข) ปฏิญญาดังกล่าวได้ให้คำนิยามของคำว่า "การกระทำทารุณ" ไว้ว่าหมายถึง "การกระทำใด ๆ ก็ตามที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานอย่างยิ่งไม่ว่าในด้านร่างกายหรือจิตใจ โดยเป็นการกระทำโดยเจตนาที่จะล่วงละเมิดหรือโดยการยุยงส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำต่อบุคคลใดเพื่อที่จะบีบบังคับให้ผู้นั้นหรือบุคคลที่สามยอมบอกข้อเท็จจริงหรือให้การรับสารภาพ หรือเพื่อลงโทษผู้นั้นสำหรับการกระทำของผู้นั้นหรือที่ผู้นั้นต้องสงสัยว่าได้กระทำนั้น หรือเพื่อเป็นการข่มขู่ผู้นั้นหรือบุคคลอื่น แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานที่เกิดขึ้นเองประจักษ์ตัว หรือโดยปกติธรรมดาสำหรับการลงโทษตามกฎหมายที่เป็นไปโดยชอบตามกฎหมายมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ"

(ค) ที่ประชุมสมัชชาทั่วไปไม่ได้ให้คำนิยามของคำว่า "การปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่เป็นการทารุณ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" แต่ก็จะตีความอย่างกว้างที่สุด เพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำที่มีขอบดังกล่าวไม่ว่าจะกระทำต่อร่างกายหรือจิตใจ

ข้อ ๖ เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายพึงปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ในการคุ้มครองดูแลบุคคลที่อยูในการคุมขังของตนให้มีสุขภาพดีและจะต้องจัดการให้บุคคลดังกล่าวได้รับการตรวจรักษาทันทีเมื่อมีอาการเจ็บป่วย

หมายเหตุ

(ก) การตรวจรักษา ซึ่งหมายถึง การตรวจรักษาโดยเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์รวมถึงผู้ปฏิบัติงานด้านการแพทย์และด้านเภสัชกรรมที่ได้รับใบอนุญาตนั้น พึงมีระบบจัดการให้สามารถติดต่อได้เมื่อต้องการหรือเรียกหา

(ข) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายได้ให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้นว่าผู้ที่อยู่ภายใต้การคุมขังนั้นสมควรจะได้รับการตรวจรักษาที่เหมาะสมโดยเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ของสถานพยาบาลภายนอกหรือพึงได้รับคำชี้แนะเพิ่มเติมจากสถานพยาบาลภายนอกดังกล่าวนั้น ก็ให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายปฏิบัติตามคำแนะนำนั้น

(ค) เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องดำเนินการจัดให้ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากการกระทำของผู้ที่ละเมิดต่อกฎหมายหรือได้รับอุบัติเหตุจากการที่ผู้ละเมิดต่อกฎหมายนั้น ได้รับการตรวจรักษาเช่นเดียวกันด้วย

ข้อ ๗ เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องไม่กระทำการอันทุจริตหรือประพฤติมิชอบต่อหน้าที่ อีกทั้งมีหน้าที่จะต้องคัดค้านและต่อต้านการกระทำอันทุจริตหรือประพฤติมิชอบเหล่านั้นอย่างจริงจังด้วย

หมายเหตุ

(ก) การกระทำการอันทุจริตหรือประพฤติมิชอบต่อหน้าที่ไม่ว่าในรูปแบบใดเป็นสิ่งที่ขัดต่อวิชาชีพของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้น การที่จะต้องดำเนินการทางกฎหมายต่อการกระทำการอันทุจริตหรือประพฤติมิชอบต่อหน้าที่นั้นอย่างจริงจังก็เพราะมีหลักการและเหตุผลว่าหากรัฐไม่สามารถที่จะจัดการลงโทษเจ้าหน้าที่ของตนที่ไปกระทำการอันทุจริตหรือประพฤติมิชอบต่อหน้าที่นั้นได้แล้ว ก็ย่อมเป็นการยากที่จะไปบังคับใช้กฎหมายกับประชาชนทั่วไป

(ข) นอกจากคำนิยามของคำว่า "กระทำการอันทุจริตหรือประพฤติมิชอบต่อหน้าที่" จะต้องมีการกำหนดไว้ในกฎหมายของประเทศนั้น ๆ แล้ว ยังพึงเป็นที่เข้าใจด้วยว่าการกระทำหรืองดเว้นการกระทำอันเกี่ยวข้องกับหน้าที่ราชการนั้น หากเป็นไปเพื่อเป็นการตอบแทนการให้หรือสัญญาว่าจะให้สินบนหรือสิ่งจูงใจที่ได้เรียกร้องหรือยอมรับนั้น ตลอดจนการรับเอาสินบนหรือประโยชน์ที่มีชอบดังกล่าวที่ผู้ให้ได้ให้เพื่อตอบแทนการกระทำหรืองดเว้นการกระทำอันเกี่ยวข้องกับหน้าที่ราชการนั้นแล้วย่อมเป็นการกระทำการอันทุจริตหรือประพฤติมิชอบต่อหน้าที่ทั้งสิ้น

(ค) การกระทำการอันทุจริตหรือประพฤติมิชอบต่อหน้าที่ยังมีความหมายรวมถึงการพยายามกระทำการนั้นด้วย

ข้อ ๘ เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายพึงการพตอกกฎหมายและประมวลฉบับนี้ อีกทั้งมีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและต่อต้านอย่างจริงจังต่อการล่วงละเมิดต่อกฎหมายหรือต่อประมวลฉบับนี้ด้วย เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายผู้ใดมีเหตุอันควรเชื่อว่าได้มีการล่วงละเมิดต่อกฎหมายหรือต่อประมวลฉบับนี้เกิดขึ้นหรือมีแนวโน้มว่าจะเกิดเหตุเช่นนั้น พึงรายงานเหตุดังกล่าวต่อผู้บังคับบัญชา และในกรณีที่เป็นเพียงรายงานต่อหน่วยงานหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบ หรือแก้ไขเยียวยานั้นด้วย

หมายเหตุ

(ก) ประมวลฉบับนี้พึงได้รับการปฏิบัติเมื่อมีการนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายภายในหรือระเบียบปฏิบัติของประเทศ แต่อย่างไรก็ดีหากกฎหมายภายในหรือระเบียบปฏิบัติภายในประเทศนั้นกำหนดหลักเกณฑ์ที่เข้มงวดกว่าตามที่ประมวลฉบับนี้วางไว้ก็พึงปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่เข้มงวดดังกล่าว

(ข) หลักเกณฑ์ข้อนี้ต้องการจะรักษาจุดสมดุลระหว่างความจำเป็นที่จะต้องอยู่ในระเบียบวินัยของทางราชการซึ่งต้องยึดถือความปลอดภัยของสาธารณชนเป็นหลักนั้นอย่างหนึ่งกับความจำเป็นที่จะต้องจัดการกับปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้นพื้นฐานอีกอย่างหนึ่ง เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายพึงรายงานเหตุเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นต่อผู้บังคับบัญชาตามสายงานการรายงานเหตุต่อองค์กรอื่นนอกสายงานบังคับบัญชาพึงกระทำเมื่อการดำเนินการตามสายงานบังคับบัญชาไม่สามารถช่วยแก้ไขเยียวยาปัญหานั้นได้หรือไม่สามารถบรรลุผล และทั้งนี้พึงเป็นที่เข้าใจด้วยว่าเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องไม่ได้รับผลกระทบหรือใดๆ ในหน้าที่การงานจากการที่ได้ไปรายงานเหตุว่าได้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามประมวลฉบับนี้เกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดขึ้น

(ค) คำว่า "หน่วยงานหรือองค์กรที่มีอำนาจตรวจสอบหรือแก้ไขเยียวยา" นั้นให้หมายถึงหน่วยงานหรือองค์กรตามกฎหมายภายในของประเทศนั้น ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั่นเองหรือเป็นองค์กรอิสระ และไม่ว่าจะได้จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือกฎหมายจารีตประเพณีหรืออำนาจอื่นๆ เพื่อให้ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อร้องเรียนหรือคำสั่งหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดหลักเกณฑ์ตามที่ระบุไว้ในประมวลฉบับนี้

(ง) สำหรับประเทศที่สื่อมวลชนได้รับการยอมรับให้มีบทบาทหน้าที่ในการตรวจสอบข้อร้องเรียนหรือคำสั่งหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น การที่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายได้นำเรื่องราวเกี่ยวกับการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนไปแจ้งต่อสาธารณชนผ่านสื่อมวลชนนั้นให้ถือว่าเป็นการกระทำที่ชอบธรรมได้ด้วยหากว่าเป็นกรณีหนทางสุดท้ายที่จะกระทำได้และโดยจะต้องสอดคล้องกับกฎหมายและธรรมเนียมปฏิบัติภายในประเทศนั้น ๆ ตลอดจนสอดคล้องกับข้อ ๔ ของประมวลฉบับนี้

(จ) เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายผู้ใดที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในประมวลฉบับนี้พึงสมควรได้รับความเคารพนับถือ การสนับสนุนและความร่วมมืออย่างเต็มที่จากชุมชนและจากหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดอยู่ตลอดจนจากวงการวิชาชีพของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นด้วย

พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย

พันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของไทย

สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนมีลักษณะเป็นสนธิสัญญาพหุภาคี กล่าวคือ เป็นสนธิสัญญาที่มีรัฐมากกว่าสองรัฐขึ้นไปเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญา ซึ่งกระบวนการในการทำสนธิสัญญามีหลายขั้นตอน นับตั้งแต่การเจรจา การให้ความยินยอมของรัฐเพื่อผูกพันตามสนธิสัญญาโดยการลงนาม การให้สัตยาบัน การภาคยานุวัติ และบางรัฐอาจตั้งข้อสงวน หรือตีความสนธิสัญญา และเมื่อปฏิบัติตามขั้นตอนในการทำสัญญาครบถ้วนแล้ว ภาคีก็มีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาต่อไป การเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาก่อให้เกิดพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสนธิสัญญา มิฉะนั้นอาจต้องรับผิดชอบในทางระหว่างประเทศ ดังนั้น เมื่อประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ประเทศไทยก็ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีของสนธิสัญญาดังกล่าว

ในปัจจุบันประเทศไทยเป็นภาคีสนธิสัญญา ด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งสหประชาชาติถือเป็น สนธิสัญญาหลักจำนวน ๗ ฉบับ ได้แก่

๑. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
๒. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
๓. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
๔. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๕. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ
๖. อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการ ปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี
๗. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ

หน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือเป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและเสนอมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อให้ดำเนินการแก้ไข หากไม่มีการดำเนินแก้ไขคณะกรรมการต้องรายงานต่อรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป นอกจากคณะกรรมการจะมีอำนาจในการตรวจสอบและรายงานการกระทำดังกล่าวแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้วย

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child - CRC)

สาระสำคัญ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ประกอบด้วยบทบัญญัติ ๕๔ ข้อ ได้แก่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของเด็กโดยตรง ซึ่งเน้นหลักพื้นฐาน ๔ ประการ และแนวทางในการตีความอนุสัญญาทั้งฉบับ ได้แก่

๑. การห้ามเลือกปฏิบัติต่อเด็ก และการให้ความสำคัญแก่เด็กทุกคนเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก ในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ชาติพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิด หรือสถานะอื่นๆ ของเด็ก หรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองทางกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน

๒. การกระทำหรือการดำเนินการทั้งหลายต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นอันดับแรก

๓. สิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการพัฒนาทางจิตใจ อารมณ์ สังคม

๔. สิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก และการให้ความสำคัญกับความคิดเห็นเหล่านั้นวันที่มีผลบังคับใช้ สมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ และมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๓๓

ถ้อยแถลงตีความ / ข้อสงวน

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญานี้โดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๓๕ และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๓๕ โดยได้ตั้งข้อสงวนเมื่อเข้าเป็นภาคีไว้ ๓ ข้อ ได้แก่

ข้อ ๗ เรื่องการจดทะเบียนเกิด และการให้สัญชาติแก่เด็กผู้ลี้ภัย หรือผู้อพยพที่เกิดในประเทศไทย

ข้อ ๒๒ เรื่องสถานะ ของเด็กผู้ลี้ภัย

ข้อ ๒๙ (ค) เรื่องสิทธิการศึกษาของชนกลุ่มต่างๆ ที่จะสามารถดำรงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และค่านิยมของเด็กตนเองได้

การถอนข้อสงวน

ประเทศไทยได้ถอนข้อสงวนข้อที่ ๒๘ เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๐

สาระสำคัญพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ที่ประชุมสามัญขององค์การสหประชาชาติได้ให้ความเห็นชอบและประกาศพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก รวม ๒ ฉบับ ได้แก่ พิธีสารเลือกรับเรื่อง ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดกันด้วยอาวุธ (Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Involvement of Children in Armed Conflict) และพิธีสารเลือกรับเรื่องการค้าเด็ก การค้าประเวณีและสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก (Optional Protocol to the Convention on the Right of the Child on the Sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography) เมื่อ ๒๕ พ.ค.๔๓ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ประเทศต่างๆ ลงนามเข้าเป็นภาคีซึ่งกระตือรือร้นที่จะพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เจ้าของเรื่องมีความเห็นว่าประเทศไทยควรเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับ ทั้ง ๒ ฉบับ และได้เสนอเรื่องการเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับดังกล่าวและคำประกาศของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับ เรื่อง ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดกันด้วยอาวุธ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณา ซึ่ง กห. ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กห ๑๒๐๗/๑๖๔๔ ลง ๒๓ ก.ย.๔๘ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า กฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารของประเทศไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์สอดคล้องกับพันธกรณีของพิธีสารดังกล่าวแล้ว จึงไม่ขัดข้องในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารทั้ง ๒ ฉบับ ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าว รวมทั้งคำประกาศของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับ เรื่อง ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดกันด้วยอาวุธ เมื่อ ๒๒ พ.ย.๔๘

๑. พิธีสารและคำประกาศของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับดังกล่าว มีสาระสำคัญดังนี้

พิธีสารนี้เป็นพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กข้อ ๓๘ ห้ามเกณฑ์เด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีเป็นทหารในภาวะสงคราม โดยมีหลักการให้รัฐภาคีรับรองสิทธิและประกันว่าบุคคลที่มีอายุไม่ถึง ๑๘ ปี จะไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการสู้รบและไม่ถูกบังคับให้เข้าร่วมในกองทัพ มีบทบัญญัติรวม ๑๓ ข้อ สรุปได้ดังนี้

ข้อ ๑ - ๔ กำหนดหลักการเกี่ยวกับการประกันว่าบุคคลที่มีอายุไม่ถึง ๑๘ ปีจะไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการสู้รบ ซึ่งรวมถึงการไม่ถูกเกณฑ์โดยไม่สมัครใจในการเข้าร่วมในกองทัพของรัฐภาคี ตลอดจนกลุ่มกองกำลังติดอาวุธอื่นใด โดยให้รัฐภาคีจัดทำคำประกาศ ซึ่งในกรณีที่บุคคลดังกล่าวอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี พิธีสารนี้ได้กำหนดเงื่อนไขให้รัฐภาคีจะต้องรับประกันว่า การเกณฑ์ดังกล่าวเป็นไปโดยสมัครใจอย่างแท้จริง โดยความยินยอมของบุพการีหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์นั้น และบุคคลต้องได้รับแจ้งถึงหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในการเข้ารับราชการ โดยบุคคลดังกล่าวต้องแสดงหลักฐานเกี่ยวกับอายุที่เชื่อถือได้ก่อนที่จะได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมในกองทัพ นอกจากนี้รัฐภาคีต้องกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการเกณฑ์และใช้เด็กในภาวะสงคราม ซึ่งรวมถึงการใช้มาตรการทางกฎหมายในการห้ามและกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ฝ่าฝืน

ข้อ ๕ - ๗ กล่าวถึงการบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้ความคุ้มครองแก่เด็กภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ รวมถึงการดำเนินการมาตรการทางปกครอง มาตรการทางกฎหมายและอื่นๆ เพื่อให้มีการปฏิบัติตามบทบัญญัติของพิธีสาร และความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีในด้านวิชาการและการเงินในการป้องกันมิให้การกระทำที่ไม่สอดคล้องกับพิธีสาร รวมถึงการส่งกลับผู้เยาว์ที่ถูกละเมิดสิทธิคืนสู่สังคม

ข้อ ๘ - ๑๓ กำหนดให้มีการทำรายงานหลังจากเข้าเป็นภาคีแล้ว ๒ ปี จากนั้นให้เสนอรวม
ในรายงานผลการดำเนินงานตามอนุสัญญาทุกๆ ๕ ปี และการปฏิบัติในการเข้าเป็นภาคีและถอนการเป็นภาคี
ของพิธีสาร

๒. พิธีสารเลือกรับเรื่องการค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก มีสาระสำคัญดังนี้
พิธีสารนี้เป็นพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในข้อ ๓๒, ๓๔ และ๒๕ ซึ่งว่าด้วยการแสวงประโยชน์
ทางเศรษฐกิจและทางเพศจากเด็ก มีบทบัญญัติรวม ๑๗ ข้อ โดยมีหลักการสำคัญที่มุ่งคุ้มครองเด็กจากการแสวง
ประโยชน์ทางเศรษฐกิจทางเพศ และพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจของเด็ก มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

ข้อ ๑ - ๓ กำหนดห้ามการค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก โดยให้ถือว่า
การกระทำความผิดเป็นความผิดทางอาญา รวมทั้งให้คำนิยามของการกระทำความผิดต่อไปนี้

การค้าเด็ก หมายถึง การกระทำที่เด็กถูกส่งมอบโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลไปยังอีกบุคคลหรือ
กลุ่มบุคคลเพื่อค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์

การค้าประเวณีเด็ก หมายถึง การใช้เด็กในกิจกรรมทางเพศ เพื่อค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์
สื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก หมายถึง การนำเสนอกิจกรรมทางเพศหรือส่วนใดในทางเพศของเด็ก
จากตัวตนจริง หรือการทำจำลองเพื่อวัตถุประสงค์ในทางเพศ

ข้อ ๔ - ๖ กำหนดมาตรการในการกำหนดเขตอำนาจศาล การส่งผู้ร้ายข้ามแดนและ
การสืบสวนสอบสวนหรือกระบวนการทางอาญา ซึ่งรัฐภาคีต้องดำเนินการตามสนธิสัญญาหรือความตกลงว่าด้วย
ความช่วยเหลือที่มีอยู่ระหว่างกัน ซึ่งในกรณีที่ไม่มีสนธิสัญญาหรือความตกลงดังกล่าวรัฐภาคีต้องดำเนินการให้รัฐ
ภาคีอีกรัฐหนึ่งในการช่วยเหลือ โดยสอดคล้องกับกฎหมายภายในของประเทศตน

ข้อ ๗ กำหนดมาตรการในการริบทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

ข้อ ๘ กำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก ได้แก่
กระบวนการพิจารณาคดีที่คำนึงถึงความต้องการเป็นพิเศษของเด็ก การคุ้มครองเอกลักษณ์ความเป็นส่วนตัวของ
เด็กและพยาน เป็นต้น

ข้อ ๙ กำหนดนโยบายในการป้องกัน แก่ไข และส่งเสริมความรู้ทางกฎหมายและความตระหนัก
ของสาธารณชน ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเด็ก

ข้อ ๑๐ ว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกัน แก่ไขปัญหาบำบัดฟื้นฟู และ
ส่งกลับเด็กผู้เสียหาย

ข้อ ๑๑ - ๑๗ การจัดทำรายงานหลังจากการเข้าเป็นภาคีแล้ว ๒ ปี จากนั้นให้เสนอรวม
ในรายงานผลการดำเนินงานตามอนุสัญญาทุกๆ ๕ ปี และการเข้าเป็นภาคี รวมทั้งการถอนตัวจากการเข้าเป็น
ภาคีของพิธีสาร

หมายเหตุ บก.ทท. (บก.ทหารสูงสุด ในขณะนั้น) มีความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเข้าเป็นภาคีในพิธีสารเลือกรับเรื่อง ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดกันด้วยอาวุธ กล่าวคือ แม้ว่าพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๘๓ จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการทหาร ที่สอดคล้องกับพันธกรณีของพิธีสารนี้ แต่พระราชบัญญัติกำหนดหน้าที่คนไทยในเวลารบ พ.ศ. ๒๔๙๔ ซึ่งนำมาใช้บังคับในการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนไทยทุกคนที่ต้องปฏิบัติในทุกๆ ทางที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย เช่น รายงานข้อมูลเกี่ยวกับข้าศึกให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารหรือฝ่ายปกครองทราบ รวมทั้งการทำการต่อต้านข้าศึกทุกวิถีทางด้วยกำลังอาวุธ กำลังทรัพย์หรือคำสั่งอื่นใดตามคำสั่งของราชการ ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวก็ต้องรับผิดทางอาญา โดยมีโทษถึงประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต รวมทั้งถูกริบทรัพย์สินอีกด้วย พระราชบัญญัตินี้จึงไม่สอดคล้องกับหลักการสำคัญของพิธีสารดังกล่าวในการให้รัฐรับประกันบุคคลที่อายุไม่ถึง ๑๘ ปี จะไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการสู้รบ อีกทั้งยังขัดกับหลักการของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่กำหนดให้การทำกรรบต้องแยกพลเรือนออกจากพลรบ จึงสมควรพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัตินี้ในโอกาสต่อไป

นอกจากนี้บทบัญญัติตามข้อ ๓ ของพิธีสารนี้ยังได้กำหนดเงื่อนไขให้รัฐภาคีรับประกันว่าการคัดเลือกบุคคลอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เข้าร่วมในกองทัพโดยสมัครใจจะต้องเป็นการสมัครใจอย่างแท้จริง โดยความยินยอมของบุพการีหรือผู้แทน โดยชอบธรรม รวมทั้งบุคคลนั้นต้องได้รับทราบถึงงานที่จักต้องกระทำในหน้าที่ดังกล่าว และพิสูจน์ว่าตนมีอายุอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดก่อนการเข้ารับราชการและเพื่อเป็นการปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวสมควรที่จะได้มีการระบุเงื่อนไขเหล่านี้ไว้อย่างชัดเจนในสัญญารับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาทางทหาร ซึ่งได้แจ้งให้ ยศ.ทหาร และเหล่าทัพทราบ เพื่อดำเนินการต่อไปแล้ว

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
(Convention on the Elimination of All Forms
of Discrimination against Women - CEDAW)

สาระสำคัญ

วัตถุประสงค์หลักของอนุสัญญานี้คือการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ รวมทั้งการประกันว่าสตรีและบุรุษมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติและดูแลจากรัฐอย่างเสมอภาคกัน ได้แก่

๑. กล่าวถึงคำจำกัดความของคำว่าเลือกปฏิบัติต่อสตรี (discrimination against women) พันธกรณีของรัฐภาคี มาตรการที่รัฐภาคีต้องดำเนินการเพื่อสนับสนุนความก้าวหน้าของสตรี มาตรการเร่งด่วนชั่วคราวเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีอย่างแท้จริง ซึ่งจะไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ การปรับรูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และการปราบปรามการลักลอบค้า และแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรี

๒. กล่าวถึงความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีในด้านการเมืองและการดำรงชีวิต (public life) ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง การสนับสนุนให้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ความเท่าเทียมกันในกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และการศึกษา

๓. กล่าวถึงการที่สตรีจะได้รับการดูแลทางเศรษฐกิจ โดยได้รับความเท่าเทียมกันในด้านสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานและสิทธิด้านแรงงานรวมถึงการป้องกันความรุนแรงต่อสตรีในสถานที่ทำงานความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ โดยเฉพาะสตรีมีครรภ์และหลังคลอดบุตร การที่รัฐภาคีจะประกันความเป็นอิสระของสตรีด้านการเงินและความมั่นคงด้าน สังคมและการให้ความสำคัญแก่สตรีในชนบท ทั้งในด้านแรงงานและความเป็นอยู่

๔. กล่าวถึงความเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรีในด้านกฎหมาย โดยเฉพาะในด้านกฎหมายแพ่ง และกฎหมายครอบครัว ซึ่งเป็นการประกันความเท่าเทียมกันในชีวิตส่วนบุคคล

๕. กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ พันธกรณีในการจัดทำรายงานของรัฐภาคี การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ และการมีส่วนร่วมของทบวงชำนาญพิเศษที่เกี่ยวข้อง

๖. กล่าวถึงการมีให้ตีความข้อบทของอนุสัญญาที่จะขัดต่อกฎหมายภายในที่ดำเนินการมากกว่าที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาและกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่การนำพันธกรณีไปปฏิบัติในระดับประเทศ การเปิดให้ลงนามและกระบวนการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา การแก้ไขอนุสัญญา เงื่อนไขการมีผลบังคับใช้ของอนุสัญญา การตั้งข้อสงวน การขัดแย้งในการตีความระหว่างรัฐภาคี

วันที่มีผลบังคับใช้

สมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๒๒ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๒๔ สำหรับพิธีสารเลือกรับฯ สมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๒ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๓

ถ้อยแถลงตีความ / ข้อสงวน

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญานี้โดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๒๘ และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๒๘ โดยได้ตั้งข้อสงวนเมื่อเข้าเป็นภาคีไว้จำนวน ๑ ข้อ ได้แก่

ข้อ ๗ เรื่องความเสมอภาคทางการเมือง และการรับตำแหน่งราชการ

ข้อ ๙ การถือสัญชาติของบุตร

ข้อ ๑๐ ความเสมอภาคทางการศึกษา

ข้อ ๑๑ สิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานชนิดเดียวกัน

ข้อ ๑๕ การทำนิติกรรม

ข้อ ๑๖ ความเสมอภาคในครอบครัว

ข้อ ๒๙ การตีความ และการระงับข้อพิพาท

การถอนข้อสงวน

ประเทศไทยได้ถอนข้อสงวนตามลำดับ ดังนี้

ข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง (ข) เกี่ยวกับสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานชนิดเดียวกัน เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๓

ข้อ ๑๕ วรรคสาม เกี่ยวกับการทำสัญญา เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๓

ข้อ ๙ วรรคสอง เกี่ยวกับการถือสัญชาติของบุตร เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๓ โดยได้แก้ไขพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ และออกเป็นพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้บุตรของหญิงไทยสามารถมีสัญชาติไทยได้โดยหลักสายโลหิต ตามหลักเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย

ข้อ ๗ เกี่ยวกับความเสมอภาคทางการเมืองและการรับตำแหน่งราชการ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ ซึ่งหลังจากที่มีการยกเลิกข้อสงวนดังกล่าวได้มีการแต่งตั้งนายพลหญิงขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๑๐ เกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
(International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR)

สาระสำคัญ

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ประกอบด้วย วรรคอารัมภบท และบทบัญญัติ ๕๓ ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น ๖ ส่วน ดังนี้ วรรคอารัมภบทกล่าวถึง พันธกรณีของรัฐด้านสิทธิมนุษยชนตามกฎหมาย สหประชาชาติ รวมทั้งหน้าที่ของบุคคลที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และได้รับสิทธิทั้งด้านพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน

๑. กล่าวถึงสิทธิในการกำหนดเจตจำนงตนเอง (right of self-determination)

๒. กล่าวถึงพันธกรณีของรัฐภาคีที่รับรองจะเคารพและประกันสิทธิของบุคคล รวมถึงการห้ามการเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทางเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง สัญชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ถิ่นกำเนิด หรือสภาพอื่นใด โดยจะดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติภายในประเทศ ประกันว่าบุคคลที่ถูกละเมิดจะได้รับการเยียวยา ไม่ว่าบุรุษหรือสตรีจะได้รับสิทธิพลเมืองและการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน การรื้อถอนสิทธิในสถานการณ์ฉุกเฉินและการห้ามการตีความกติกาในอันที่จะไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพอื่นๆ

๓. กล่าวถึงสาระของสิทธิในส่วนที่เป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการมีชีวิตอยู่ เสรีภาพจากการถูกทรมาน การห้ามบุคคลมิให้ตกอยู่ในภาวะเยี่ยงทาส การห้ามบุคคลมิให้ถูกจับกุมตามอำเภอใจ การปฏิบัติต่อผู้ถูกรื้อถอนเสรีภาพอย่างมีมนุษยธรรม การห้ามบุคคลถูกจำคุกด้วยเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ ตามสัญญาได้ เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน ความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย การห้ามมิให้มีการบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง สิทธิการได้รับรองเป็นบุคคลตามกฎหมาย การห้ามแทรกแซงความเป็นส่วนตัว การคุ้มครองเสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก การห้ามการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงครามหรือก่อให้เกิดความเกลียดชังทางเชื้อชาติ สิทธิที่จะชุมนุมอย่างสันติ การรวมกันเป็นสมาคม สิทธิของชายหญิงที่อยู่ในวัยที่เหมาะสมในการมีครอบครัว การคุ้มครองสิทธิเด็กและการที่พลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ การรับรองว่าบุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมายและได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน การรับรองสิทธิของชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ศาสนา และภาษาภายในรัฐ

๔. กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ในกติการวมถึงพันธกรณีในการเสนอรายงานของรัฐภาคี การยอมรับอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและขั้นตอนการพิจารณาข้อร้องเรียน

๕. ห้ามการตีความไปในทางขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศอื่นๆ รวมทั้งการมิให้ตีความในการที่จะรื้อถอนสิทธิที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

วันที่มีผลบังคับใช้

สมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๘ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๑๙

ถ้อยแถลงตีความ / ข้อสงวน

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองโดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ โดยมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๐ โดยมีการทำถ้อยแถลงตีความไว้ ๔ ประเด็น ดังนี้

ข้อที่ ๒ วรรค ๑ เรื่องสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง (right to self-determination) ได้ตีความตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการเวียนนา กล่าวคือ มิให้ตีความว่าอนุญาตหรือสนับสนุนการกระทำใดๆ ที่จะเป็นการแบ่งแยกหรือทำลายบูรณภาพแห่งดินแดนหรือเอกภาพทางการเมืองของรัฐเอกราชอธิปไตย ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน

ข้อ ๖ วรรค ๕ การห้ามประหารชีวิตผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ประเทศไทยแถลงตีความว่าประมวลกฎหมายอาญาของไทย กำหนดว่าเด็กอายุ ๑๔ ปี ไม่ต้องรับโทษเด็กอายุ ๑๔-๑๗ ปี ศาลสามารถลดโทษลงกึ่งหนึ่ง ส่วนผู้มีอายุเกิน ๑๗ ปี แต่ไม่เกิน ๒๐ ปี ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจลดโทษหรือไม่ก็ได้ รวมถึงโทษประหารชีวิต

ข้อ ๔ วรรค ๓ การนำตัวผู้ต้องหาเข้าสู่การพิจารณาคดี "โดยพลัน" ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนควบคุมตัวผู้ต้องหาก่อนนำตัวไปศาลได้ ๔๘ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับเดินทางมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และสามารถขยายเวลาการควบคุมตัวไว้ได้ไม่เกิน ๓ วัน จากนั้นต้องนำตัวมาขออนุญาตจากศาลเพื่อฝากขังต่อไป แต่ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๓๓ ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานสอบสวนควบคุมตัวผู้ต้องหาได้เพียง ๔๘ ชั่วโมง ซึ่งถือว่าได้คุ้มครองกรณีนี้แล้ว

ข้อ ๒๐ วรรค ๑ เรื่องการห้ามการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อทำสงคราม รัฐบาลไทยได้ตีความหมายถึง "สงครามตามที่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ" ดังนั้น จึงไม่รวมถึงสงครามเพื่อป้องกันตนเองในกรณีที่ไทยจำเป็นต้องประจักษ์สัมพันธ์และชักชวนให้ประชาชนรักชาติในกรณีที่ต้องทำสงครามเพื่อป้องกันการรุกรานจากประเทศอื่น

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม*

(International Covenant on Economic,
Social and Cultural Rights - ICESCR)

สาระสำคัญ

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประกอบด้วย วรรคอารัมภบท และบทบัญญัติ ๓๑ ข้อ แบ่งเป็น ๕ ส่วน ดังนี้ วรรคอารัมภบท มีสาระคล้ายคลึงกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

๑. กล่าวถึงสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง (right of self-determination)

๒. กล่าวถึงพันธกรณีของรัฐภาคีที่จะดำเนินมาตรการต่างๆ อย่างเหมาะสมตามลำดับขั้น นับตั้งแต่การเคารพคุ้มครอง ส่งเสริม และทำให้เป็นจริงอย่างเต็มที่ตามที่ทรัพยากรมีอยู่เพื่อให้มีความคืบหน้า โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีในการได้รับสิทธิ การจำกัดสิทธิตามกติกา รวมทั้งการห้ามตีความใดๆ ในกติกาที่จะทำลายสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รับรองไว้ในกติกา

๓. กล่าวถึงสาระของสิทธิ ได้แก่ สิทธิในการทำงานและมีเงื่อนไขการทำงานที่เหมาะสมเป็นธรรม สิทธิที่จะก่อตั้งสหภาพแรงงาน และสิทธิที่จะหยุดงาน สิทธิที่จะได้รับสวัสดิการและการประกันด้านสังคม การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว สิทธิที่จะมีมาตรฐานชีวิตที่เพียงพอ สิทธิที่จะมีสุขภาวะด้านกายและใจที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้ สิทธิในการศึกษา สิทธิในวัฒนธรรมและประ โยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์

๔. กล่าวถึงพันธกรณีในการจัดทำรายงานของรัฐภาคี บทบาทของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีร่วมกับกลไกอื่นๆ ของสหประชาชาติ รวมทั้งการให้ข้อคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพันธกรณีของกติกา การดำเนินการของรัฐภาคีที่จะร่วมมือในระดับระหว่างประเทศในการส่งเสริมสิทธิตามกติกา การห้ามการตีความ บทบัญญัติเพื่อจำกัดหน้าที่ของกลไกสหประชาชาติที่กำหนดไว้ตามกฎบัตรและธรรมนูญขององค์กร รวมทั้งการไม่ตีความในทางที่จะจำกัดสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

๕. กล่าวถึงการเข้าเป็นภาคี และการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกติกา

วันที่มีผลบังคับใช้

สมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๘ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๑๘

ถ้อยแถลงตีความ / ข้อสงวน

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมโดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๒ และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทย เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ โดยได้ทำถ้อยแถลงตีความของข้อที่ ๑ วรรค ๑ เกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง (right to self-determination) เช่นเดียวกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยให้หมายความตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการเวียนนา ซึ่งเป็นผลของการประชุมระดับโลกว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ว่าสิทธิดังกล่าวมิให้ตีความอนุญาตหรือสนับสนุนการกระทำใดๆ ที่จะเป็นการแบ่งแยกหรือทำลายบูรณภาพแห่งดินแดน หรือเอกภาพทางการเมืองของรัฐเอกราชอธิปไตย ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงแต่บางส่วน

**อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ'
(International Convention on the Elimination of All Forms
of Racial Discrimination - ICERD)**

สาระสำคัญ

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ประกอบด้วย วรรคอารัมภบท และบทบัญญัติ ๒๕ ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

๑. กล่าวถึงคำจำกัดความ "การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ" ว่าหมายถึง การจำแนก การกีดกัน การจำกัด หรือการเอื้ออำนวยพิเศษ เพราะเชื้อชาติ สีผิว เชื้อสาย หรือชาติกำเนิด หรือเผ่าพันธุ์ โดยไม่รวมถึงการปฏิบัติที่แตกต่างระหว่างบุคคลที่เป็นพลเมืองและไม่ใช่นักพลเมือง นโยบายของรัฐภาคีและการดำเนินมาตรการเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ เช่น การห้ามการโฆษณาชวนเชื่อ การประกันสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุคคลภายใต้กฎหมาย ทั้งในด้านสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การเย้ยหยันเมื่อถูกละเมิด การให้ความสำคัญด้านมาตรการในการศึกษา วัฒนธรรม และข้อมูลเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ

๒. กล่าวถึงคณะกรรมการการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ และการจัดทำรายงานของรัฐภาคีการปฏิบัติงาน และการรับเรื่องร้องเรียนของคณะกรรมการ

๓. กล่าวถึงกระบวนการเข้าเป็นภาคี และการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของอนุสัญญา

วันที่มีผลบังคับใช้

สมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๐๘ และมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๓๒

ถ้อยแถลงตีความ / ข้อสงวน

ประเทศไทยได้ภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ โดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๖ และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ โดยในการเข้าเป็นภาคีได้ทำถ้อยแถลงตีความทั่วไปว่ารัฐบาลไทยจะไม่ตีความหรือใช้บทบัญญัติใดๆ ที่ปรากฏในอนุสัญญาเป็นพันธกรณีที่เกินกว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายภายในได้บัญญัติไว้ และการตีความหรือใช้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจะจำกัดหรือเป็นไปตามตรรกศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอื่นที่ไทยเป็นภาคี นอกจากนี้ ยังได้ตั้งข้อสงวนเป็นการเฉพาะไว้อีก ๒ ข้อ ได้แก่

ข้อ ๔ ซึ่งรัฐบาลไทยตีความว่า ข้อบทดังกล่าวที่ให้รัฐภาคีดำเนินการเชิงบวกในการจัดการกระตุนหรือการเลือกปฏิบัติตามที่ระบุในข้อ ๔ (ก) (ข) (ค) ก็ต่อเมื่อพิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องออกเป็นกฎหมายเท่านั้น

ข้อ ๒๒ ว่าด้วยกรณีเกิดข้อพิพาทระหว่างรัฐภาคีโดยไม่สามารถเจรจาตกลงด้วยวิธีการอื่นใด และรัฐคู่กรณีเสนอให้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศพิจารณา

อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษ
ที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี

(Convention against Torture and Other Cruel,
Inhuman or Degrading Treatment or Punishment - CAT)

สาระสำคัญ

ในเนื้อหาของอนุสัญญานี้มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการระงับและยับยั้งการทรมาน โดยในเนื้อหาของอนุสัญญาดังกล่าวได้กำหนดความหมายของ “การทรมาน” หมายถึง การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัสไม่ว่าทางกายภาพหรือทางจิตใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งด้วยความมุ่งประสงค์เพื่อให้ข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้นสำหรับการกระทำซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามกระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ รวมทั้งการบังคับขู่เข็ญโดยมุ่งเน้นไปที่การกระทำหรือโดยความยินยอมของเจ้าหน้าที่รัฐหรือบุคคลอื่น ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่ โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี ประกอบด้วย วรรคอารัมภบท และบทบัญญัติ ๓๓ ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

๑. (ข้อบทที่ ๑ - ๑๖) กำหนดเกี่ยวกับคำนิยามของ "การทรมาน" บทบัญญัติว่าด้วยการกำหนดให้การทรมานเป็นความผิดที่ลงโทษได้ตามกฎหมายอาญาเขตอำนาจที่เป็นสากลเกี่ยวกับความผิดการทรมาน และหลักการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๒. (ข้อบทที่ ๑๓-๒๔) กำหนดเกี่ยวกับการนำบทบัญญัติไปใช้โดยการจัดตั้งคณะกรรมการต่อต้านการทรมาน ซึ่งเป็นองค์กรกำกับดูแล ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญอิสระจำนวน ๑๐ คน ที่แต่งตั้งโดยภาคีสมาชิก และปฏิบัติหน้าที่ในฐานะปัจเจกบุคคลตามความสามารถคำร้องเรียนระหว่างรัฐคำร้องเรียนของปัจเจกบุคคลอำนาจคณะกรรมการต่อต้านการทรมาน

๓. (ข้อบทที่ ๒๕-๓๓) กำหนดเกี่ยวกับกระบวนการเข้าเป็นภาคี ผลใช้บังคับการแก้ไขอนุสัญญา โดยเฉพาะข้อสงวน การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของอนุสัญญาและการระงับข้อพิพาท

คณะกรรมการต่อต้านการทรมานฯ

คณะกรรมการต่อต้านการทรมาน ประกอบด้วย กรรมการจำนวน ๑๐ คน ซึ่งได้รับการพิจารณาคัดเลือกจากการเสนอชื่อโดยรัฐภาคี โดยกรรมการแต่ละคนจะปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นอิสระในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ไม่ได้เป็นการปฏิบัติหน้าที่ในนามรัฐของตน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี

คณะกรรมการต่อต้านการทรมาน มีหน้าที่คือ

๑. ตรวจสอบรายงานของรัฐภาคี และให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะแก่รัฐภาคีในการตีความพันธกรณี

๒. ให้ข้อวินิจฉัย (General Comments) และข้อแนะนำแก่รัฐภาคีในการปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญา

๓. ในกรณีที่ไปตามข้อกำหนดคณะกรรมการอาจรับข้อร้องเรียนจากรัฐภาคีใดในลักษณะข้อร้องเรียนระหว่างรัฐ เมื่อรัฐภาคีนั้นอ้างว่าถูกละเมิดจากรัฐภาคีอื่นในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามพันธกรณี

๔. ในกรณีที่ไปตามข้อกำหนดคณะกรรมการอาจรับข้อร้องเรียนจากปัจเจกบุคคล (individuals) ซึ่งอ้างว่าถูกละเมิดโดยรัฐภาคีรัฐใดรัฐหนึ่ง

การเสนอรายงาน

รัฐภาคีจะต้องเสนอรายงานภายในปีแรกนับจากการมีผลใช้บังคับของอนุสัญญา และเสนอรายงานเพิ่มเติมทุกๆ ๔ ปี หลังจากส่งรายงานฉบับแรกอย่างไรก็ตามในอนุสัญญานี้ได้กำหนดเกี่ยวกับการทรมาน โดยมีรายละเอียดมากกว่าอนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนฉบับอื่นๆ ที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี รวมทั้งได้กำหนดให้รัฐถือเอาการทรมานเป็นการกระทำความผิดอาญาภายใต้กฎหมายของตน การเข้าเป็นภาคีนั้นจึงถือเป็นการยกมาตรฐานการใช้บังคับกฎหมายไทยให้ดีขึ้น เนื่องจากในมาตรการของการป้องกันการทรมานจะมีการเข้ามาสอดส่องและตรวจสอบโดยคณะกรรมการพิเศษตามอนุสัญญา เพื่อทำหน้าที่ตรวจตรารายงานของรัฐ ซึ่งรัฐภาคีจะต้องทำรายงานเสนอเป็นระยะ และจะนำเสนอรายงานฉบับแรกภายในหนึ่งปีหลังจากการเข้าเป็นภาคี และภายหลังจากนั้นทุก ๔ ปี ซึ่งมาตรการดังกล่าวถือเป็นระบบการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ใช้อยู่ภายใต้อนุสัญญานี้

วันที่มีผลบังคับใช้

ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ได้มีข้อมติที่ ๓๘/๔๖ เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๒๗ รับรองอนุสัญญานี้ และอนุสัญญาฯ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๐

ถ้อยแถลงตีความ / ข้อสงวน

กระทรวงยุติธรรมได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเด็นการต่อต้านการทรมาน ซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยในระดับสากล จึงได้มอบให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพรับผิดชอบในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำแย่ศักดิ์ศรี และเสนอเรื่องการพิจารณาเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๐ ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอในการพิจารณาเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และกระทรวงต่างประเทศได้มอบภาคยานุวัติสารต่อสหประชาชาติเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ โดยอนุสัญญาดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ทั้งนี้ ในการเข้าเป็นภาคีได้มีการทำคำแถลงตีความเข้าใจในการเข้าเป็นภาคีและจัดทำข้อสงวน มีประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ข้อบทที่ ๑ เรื่องคำนิยามของคำว่า "การทรมาน" เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่ใช้บังคับในปัจจุบันไม่มีบทบัญญัติจำกัดความโดยเฉพาะ ประเทศไทยจึงตีความเข้าใจความหมายของคำดังกล่าวตามประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับในปัจจุบัน

๒ ข้อบทที่ ๔ เรื่องการกำหนดให้การทรมานทั้งปวงเป็นความผิดที่ลงโทษได้ตามกฎหมายอาญา และนำหลักการนี้ไปใช้กับการพยายาม การสมรู้ร่วมคิด และการมีส่วนร่วมในการทรมาน ประเทศไทยตีความเข้าใจในกรณีดังกล่าวตามประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับในปัจจุบัน

๓. ข้อบทที่ ๕ เรื่องให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการต่างๆ ที่อาจจำเป็นเพื่อให้ตนมีเขตอำนาจเหนือความผิดที่อ้างถึงตามข้อบทที่ ๔ โดยประเทศไทยตีความเข้าใจว่าเขตอำนาจเหนือความผิดดังกล่าวเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

๔. ข้อเสนอตามข้อบทที่ ๓๐ วรรคหนึ่ง โดยประเทศไทยไม่รับผูกพันตามข้อบทดังกล่าว (ซึ่งระบุให้นำข้อพิพาทเกี่ยวกับการตีความหรือการนำอนุสัญญาฯ ไปใช้ขึ้นสู่การวินิจฉัยชี้ขาดของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้หากคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ) ซึ่งการจัดทำข้อสงวนในข้อนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ยอมรับอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นการล่วงหน้า เว้นเสียแต่ว่าจะพิจารณาเห็นสมควรเป็นกรณีๆ ไป

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities)

สาระสำคัญ

อนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพิทักษ์และรับรองให้คนพิการได้ใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่และเสมอภาค และส่งเสริมการเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิดของบุคคลเหล่านี้ คนพิการหมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายจิตใจ สติปัญญาหรือทางประสาทสัมผัสในระยะยาว ซึ่งอาจทำให้เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพของบุคคลนั้นในสังคมพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุจากความพิการ หมายถึง การแบ่งแยกกันออกหรือจำกัดด้วยเหตุเพราะความพิการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือก่อให้เกิดการลดคุณค่าหรือทำให้การตระหนัก การได้ใช้หรือใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานโดยเสมอภาคในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทางแพ่ง หรือทางอื่นต้องเป็นโมฆะไป ทั้งนี้รวมถึงการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ รวมทั้งการปฏิบัติที่เอื้ออำนวยที่สมเหตุสมผล

หลักการทั่วไป

หลักการพื้นฐานของอนุสัญญานี้ มีดังนี้

- (ก) การเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด การอยู่ได้ด้วยตนเองของบุคคล รวมถึงเสรีภาพในการตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง และความเป็นอิสระของบุคคล
- (ข) การไม่เลือกปฏิบัติ
- (ค) การเข้ามีส่วนร่วมและเข้าร่วมของคนพิการได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพในสังคม
- (ง) การเคารพความแตกต่างและยอมรับคนพิการว่าเป็นส่วนหนึ่งของความแตกต่างของมนุษยชาติและความเป็นมนุษย์
- (จ) ความเสมอภาคของโอกาส
- (ฉ) การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
- (ช) ความเสมอภาคระหว่างชายหญิง
- (ซ) การเคารพศักยภาพที่พัฒนาขึ้นของเด็กพิการและเคารพสิทธิของเด็กพิการในการให้ความคุ้มครองลักษณะอันเฉพาะของตน

สตรีพิการ

๑. รัฐภาคีตระหนักว่าสตรีและเด็กหญิงพิการนั้นได้รับการเลือกปฏิบัติที่หลากหลาย และรัฐภาคีจะต้องดำเนินการมาตรการเพื่อรับรองว่าสตรีและเด็กหญิงพิการจะได้รับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่และโดยเสมอภาค

๒. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อรองรับให้เกิดการพัฒนาความก้าวหน้าและการให้อำนาจแก่สตรี เพื่อก่อให้เกิดหลักประกันว่าบุคคลเหล่านี้จะสามารถมีและใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้

เด็กพิการ

๑. รัฐภาคีจะต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นทั้งปวงเพื่อรับรองให้เด็กพิการสามารถได้รับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานได้อย่างเต็มที่ โดยเสมอภาค

๒. ในการดำเนินการทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็กพิการ สิทธิประโยชน์สูงสุดของเด็กพิการจะเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกในการพิจารณา

๓. รัฐภาคีรับรองว่าเด็กพิการมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระในทุกเรื่องที่มีผลต่อคน โดยที่ความเห็นนั้นจะมีน้ำหนักตามอายุและอายุภาวะของเด็กพิการ บนพื้นฐานอันเท่าเทียมกับเด็กอื่นและจะได้รับความช่วยเหลือสำหรับความพิการและที่เหมาะสมต่ออายุในการสิทธิดังกล่าว

วันที่มีผลบังคับใช้

๑. อนุสัญญาฉบับนี้จะมีผลใช้บังคับในวันที่สามสิบนับแต่วันที่ได้มีการมอบสัตยาบันสารและภาคยานุวัติสารฉบับที่ยี่สิบแล้ว

๒. สำหรับรัฐแต่ละรัฐหรือองค์การความร่วมมือระดับภูมิภาคซึ่งได้ให้สัตยาบันยืนยันอย่างเป็นทางการหรือได้เข้าภาคยานุวัติภายหลังจากที่ได้มีการมอบสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารฉบับที่ยี่สิบแล้ว อนุสัญญาจะมีผลใช้บังคับกับรัฐนั้นสามสิบวันหลังจากที่รัฐนั้นได้มอบสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารของตนแล้ว

ข้อสงวน

๑. ไม่อนุญาตให้มีข้อสงวนซึ่งขัดต่อวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของอนุสัญญาฯ ฉบับนี้

๒. ข้อสงวนอาจถูกถอนได้ในทุกเวลา

การถอนข้อความ

รัฐภาคีอาจเพิกถอนอนุสัญญานี้โดยการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ การเพิกถอนจะมีผล ๑ ปี หลังจากวันที่เลขาธิการสหประชาชาติได้รับแจ้ง

หมวด ๒ กฎหมายที่ให้อำนาจทหารปฏิบัติการที่มีใช้สงคราม

สรุปย่อประมวลกฎหมายอาญาทหาร

เจตนารมณ์ของกฎหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปกครองบังคับบัญชานอกจากผู้บังคับบัญชาจะมีอำนาจลงทัณฑ์ทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารแก่ทหารที่กระทำผิดวินัยแล้ว ในกรณีที่ทหารกระทำความผิดอาญาทหารตามที่กำหนดไว้ หากผู้บังคับบัญชาพิจารณาเห็นว่าเป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญ ก็ให้ส่งลงทัณฑ์แทนการฟ้องศาลได้ ทำให้ทหารมีความยำเกรงผู้บังคับบัญชามากยิ่งขึ้น

เพื่อควบคุมทหารให้อยู่ในวินัยทหาร เนื่องจากทหารเป็นผู้ถืออาวุธในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเปิดเผย หากทหารขาดซึ่งระเบียบวินัยทหารแล้ว ก็คงเปรียบได้กับกองโจร จำต้องมีกฎหมายพิเศษเพื่อควบคุมทหารเป็นส่วนใหญ่โดยเฉพาะ เพื่อบัญญัติฐานความผิดอาญาทหารเพิ่มเติมนอกเหนือจากความผิดอาญาทั่วไป อีกทั้งมีการกำหนดโทษในความผิดอาญาทหาร ในอัตราที่สูงกว่าความผิดอาญาทั่วไป

ภาค ๑ ว่าด้วยข้อบังคับต่าง ๆ

ตอนที่ ๑

๑. การใช้บังคับ

ให้มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ ๑ เมษายน ร.ศ.๑๓๑

๒. นิยามศัพท์ (มาตรา ๔)

"ทหาร" ตามความหมายในประมวลกฎหมายอาญาทหาร หมายความว่าบุคคลที่อยู่ในอำนาจกฎหมายฝ่ายทหาร ได้แก่

ทหารกองประจำการ

ทหารประจำการ

ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนที่ถูกเรียกเข้ารับราชการ

นักเรียนทหาร ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร หรือนายทหารประทวน ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างเข้ารับการศึกษาฝึกวิชาทหาร โดยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร

นายทหารชั้นสัญญาบัตรนอกประจำการ เฉพาะเมื่อกระทำความผิดต่อคำสั่งหรือข้อบังคับตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร

บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารพ.ศ.๒๔๘๘

"เจ้าพนักงาน" หมายความว่า นายทหารชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวนทั้งทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ

"ราชศัตรู" หมายความว่า ผู้ที่เป็นศัตรูต่อพระมหากษัตริย์ หรือประเทศชาติและรวมถึงผู้ที่มีอาวุธ ที่แสดงความขัดแย้งต่ออำนาจผู้บริหารหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันประเทศและรักษา ความสงบภายใน หรือผู้ที่เป็นกบฏ โจรสลัด ผู้ที่ก่อการจลาจล

"ต่อหน้าราชศัตรู" หมายความว่า อยู่ต่อหน้าราชศัตรูซึ่งอาจมองเห็นหน้ากันได้ และรวมถึงอยู่ในเขต ซึ่งกองทัพได้ทำสงคราม โดยอาจจะไม่เห็นหน้าราชศัตรูก็ได้

"คำสั่ง" หมายความว่า บรรดาข้อความต่าง ๆ ซึ่งผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจเป็นผู้ออกคำสั่งโดยชอบ ด้วยกฎหมาย ซึ่งอาจจะส่งด้วยวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือผ่านเครื่องมือสื่อสาร หรือสัญญาณต่าง ๆ และ ต้องเป็นคำสั่งที่ผู้รับได้กระทำตามที่สั่งแล้ว เป็นอันหมดเขตของการที่สั่งนั้น

"ข้อบังคับ" หมายความว่า บรรดาข้อบังคับและกฎต่าง ๆ ที่ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจเป็นผู้ออกคำสั่ง ซึ่งคำสั่งดังกล่าวนี้จะต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ทหารผู้ได้บังคับบัญชา ถือปฏิบัติ ซึ่งข้อบังคับดังกล่าวจะต้องออกใช้บังคับในระดับกระทรวง หรือเป็นข้อบังคับกระทรวงกลาโหม หรือ รองลงมาจากกฎกระทรวง โดยสมควรแก่กาลสมัยและโดยชอบด้วยกฎหมาย

ตอนที่ ๒

บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ต้องรับโทษในราชอาณาจักร (มาตรา ๕ ทวิ)

บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารกระทำความผิดอาญาทุกฐานความผิด ไม่ว่าจะเป็นความผิดอาญาทหาร หรือกฎหมายอื่นนอกราชอาณาจักร ศาลทหารของไทยสามารถพิจารณาพิพากษาได้ แต่ห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษซ้ำ ๒ ครั้งในความผิดเดียวกัน

ตอนที่ ๓

การลงโทษประหารชีวิต (มาตรา ๖)

วิธีการประหารชีวิตในศาลทหาร ให้ใช้วิธียิงเสียให้ตาย

ตอนที่ ๔

อำนาจลงโทษของผู้บังคับบัญชาทหารกรณีที่ทหารกระทำความผิดวินัยทหาร

มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่มุ่งหมายให้ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารอันได้แก่ ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจให้บังคับบัญชาตามที่กระทรวงกลาโหม ส่วนราชการที่ขึ้นตรง ต่อกระทรวงกลาโหม กองทัพบก กองทัพเรือ หรือกองทัพอากาศกำหนด มีอำนาจลงโทษแก่ทหารที่กระทำผิด วินัยทหาร ไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดในหรือนอกราชอาณาจักร (มาตรา ๗) อำนาจลงโทษของผู้บังคับบัญชาทหาร กรณีที่ทหารกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาบางมาตรา (มาตรา ๘)

กรณีที่มีอำนาจบังคับบัญชาเห็นว่า ทหารผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิด ดังต่อไปนี้

- ๑) นายเรือทำให้เรือชำรุดหรืออับปาง (มาตรา ๒๑)
- ๒) ผู้ใดทำให้เรือของทหารชำรุดหรืออับปางโดยประมาท (มาตรา ๒๓)
- ๓) ความผิดที่กระทำต่อเรือที่ใช้เดินทางในลำน้ำ (มาตรา ๒๔)
- ๔) ทหารทำลายหรือละทิ้งเครื่องศาสตราวุธหรือทรัพย์สินที่ใช้ในการยุทธ (มาตรา ๒๗)
- ๕) ผู้ใดสบประมาทธง (มาตรา ๒๘)
- ๖) ทหารละทิ้งหน้าที่ (มาตรา ๒๙)
- ๓) ทหารขัดขึ้นหรือละเลยไม่กระทำตามคำสั่ง (มาตรา ๓๐)
- ๘) ทหารขัดขึ้นไม่กระทำตามคำสั่งอย่างองอาจ (มาตรา ๓๑)
- ๙) ทหารขัดขึ้นหรือละเลยไม่กระทำตามข้อบังคับ (มาตรา ๓๒)
- ๑๐) ทหารขัดขึ้นหรือไม่กระทำตามข้อบังคับอย่างองอาจ (มาตรา ๓๓)
- ๑๑) ทหารหลบยอมหรือเมาสุรา (มาตรา ๓๔)
- ๑๒) ทหารไม่เอาใจใส่หรือประมาทในหน้าที่ (มาตรา ๓๕)
- ๑๓) ผู้ใดทำร้ายทหารยาม (มาตรา ๓๖)
- ๑๔) ผู้ใดหมิ่นประมาทหรือขู่เข็ญทหารยาม (มาตรา ๓๗)
- ๑๕) ทหารทำร้ายทหารผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๓๙)
- ๑๖) ทหารแสดงอาฆาตหรือหมิ่นประมาทบังคับบัญชา หรือทหารผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๔๑)
- ๑๗) ทหารประจำการกำเริบ (มาตรา ๔๒)
- ๑๘) ทหารประจำการกำเริบโดยมีศาสตราวุธ (มาตรา ๔๓)
- ๑๕) ทหารประจำการกำเริบแล้วเลิกไปโดยดี (มาตรา ๔๔)
- ๒๐) ทหารกระทำความผิดฐานหนีราชการ (มาตรา ๔๖)
- ๒๑) ทหารปลอมหรือปนทรัพย์สินของทหาร (มาตรา ๔๗)

เป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญ ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดวินัยทหาร ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาสามารถใช้ดุลพินิจเลือกลงทัณฑ์ทางวินัยทหาร แทนการนำคดีฟ้องศาลได้ เพื่อประโยชน์ในการปกครองบังคับบัญชา และเป็นการแบ่งเบาภาระของศาลอีกด้วย

เว้นแต่เข้าข่ายกเว้นประการใดประการหนึ่งดังต่อไปนี้ ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาจะต้องส่งฟ้องศาลเสมอ

(๑) กรณีผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลทหารชั้นต้น ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร มาตรา ๓๐ จะสั่งให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปดำเนินคดีในศาลทหาร

(๒) กรณีที่จะต้องมีการดำเนินคดีนั้นในศาลพลเรือนตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร มาตรา ๑๔ และ ๑๕ วรรคแรก

(๓) อำนาจลงทัณฑ์ของผู้บังคับบัญชาทหาร กรณีที่ทหารกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายอื่น ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษและเปรียบเทียบปรับได้ (มาตรา ๙)

ถ้าผู้มีอำนาจบังคับบัญชาพิจารณาเห็นว่าทหารผู้ได้บังคับบัญชากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นที่มีบัญญัติความผิดทางอาญา อันเป็นความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับและเป็นความผิดที่เปรียบเทียบได้ ซึ่งได้แก่ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้น แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิจารณาความผิดนั้น ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาอาจสั่งลงทัณฑ์ทางวินัยทหาร แทนการส่งตัวไปดำเนินคดีในศาล

ตอนที่ ๕

๑. การเปลี่ยนโทษปรับเป็นโทษจำคุก (มาตรา ๑๐)

ในกรณีที่จำเลยเป็นนายทหารชั้นประทวน หรือทหารชั้นผู้น้อยกระทำความผิดอาญาซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจวินิจฉัยให้จำเลยได้รับโทษจำคุกแทนโทษปรับได้ และไม่ถือว่าเป็นผู้ได้รับโทษจำคุก

๒. การเปลี่ยนโทษจำคุกหรือโทษปรับเป็นโทษชัง (มาตรา ๑๑)

จำเลยเป็นทหารกระทำความผิดลหุโทษ หรือความผิดอื่นที่ระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับศาลอาจใช้ดุลพินิจเปลี่ยนโทษดังกล่าวเป็นโทษชังไม่เกินกว่า ๓ เดือนก็ได้

ภาค ๒ ว่าด้วยลักษณะความผิดโดยเฉพาะ

ตอนที่ ๑

ความผิดในประมวลกฎหมายอาญาทหารที่มีผลบังคับทั้งทหาร บุคคลที่เกี่ยวข้องและหรือบุคคลทั่วไป

๑. เหลยศึกเสียสัตย์ (มาตรา ๑๓)

องค์ประกอบความผิด

เป็นเหลยศึก หมายถึง ข้าศึก หรือบุคคลที่มีหน้าที่ในการสู้รบ หรือมีส่วนในการสู้รบกับฝ่ายเรา และตกอยู่ในอำนาจของฝ่ายเรา

ฝ่ายเราปล่อยตัวไป

เหลยศึกให้คำสัตย์ว่าจะไม่มารบกับฝ่ายเราอีกในการสงครามคราวนั้น

เหลยศึกเสียสัตย์กลับมารบกับฝ่ายเรา และฝ่ายเราจับตัวได้อีก

โทษ ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒. ราชศัตรูลักลอบสอดแนม (มาตรา ๑๔)

องค์ประกอบความผิด

ผู้ใดเป็นราชศัตรู อาจเป็นทหาร หรือบุคคลพลเรือนก็ได้

ปลอมตัว หมายถึง การกระทำต่อร่างกายของราชศัตรุนั้นให้ผิดแผกแปลกไปจากเดิม รวมทั้งการกระทำอื่นใดที่ทำให้ฝ่ายเราเข้าใจผิดว่าผู้ที่ปลอมตัวนั้นมีเชื้อราชศัตรู

เข้าไปในป้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที่ใด ๆ อันเป็นพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของทหาร หรือมีหน่วยทหารตั้งอยู่

โทษ ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

๓. ผู้ใดปิดบังซ่อนเร้น หรือช่วยราชศัตรู หรือผู้ลักลอบสอดแนม (มาตรา ๑๕)

องค์ประกอบความผิด

ผู้ใด อาจเป็นทหาร หรือบุคคลพลเรือนก็ได้

กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑) ปิดบัง ซ่อนเร้น หรือช่วยราชศัตรู

ปิดบัง หมายถึง การปกปิด

ซ่อนเร้น หมายถึง การกระทำให้เกิดความยากแก่การค้นหาค้นหาตัว

๒) ปิดบัง ซ่อนเร้น หรือช่วยผู้ลักลอบสอดแนม

รู้ว่าเป็นราชศัตรู หรือเป็นผู้ลักลอบสอดแนม

โทษ ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

๔. ผู้ใดยุยง หรือข่มขืนใจผู้บังคับกองทหารให้ยอมแพ้ (มาตรา ๑๘)

องค์ประกอบความผิด

ผู้ใด อาจเป็นทหาร หรือบุคคลพลเรือนก็ได้

กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- ๑) ยุยง หรือข่มขืนใจให้ผู้บังคับกองทหาร ป้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที่ใด ๆ ของทหาร
- ๒) สมคบกันเพื่อยุยงหรือข่มขืนใจผู้บังคับกองทหาร ป้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที่ใด ๆ ของทหาร
- ๓) ให้ยอมแพ้แก่ราชศัตรู

โทษ ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๕. นายเรือถอยเรือของทหารจากที่รบ (มาตรา ๑๙)

องค์ประกอบความผิด

นายเรือควบคุมเรือของทหาร หมายถึง ทหารผู้มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมเรือ ซึ่งอยู่ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาทหาร และมีหน้าที่รับผิดชอบลูกเรือทุกคนภายในเรือ รวมถึงบุคคลพลเรือนที่มีความสามารถพิเศษในการเดินเรือหรือควบคุมเรือที่ถูกเกณฑ์

ถอยเรือจากที่รบในขณะที่ทำการรบพุ่ง

โดยไม่มีเหตุสมควร

โทษ ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๖. นายเรือจงใจกระทำหรือปล่อยให้เรือของทหารชำรุดหรืออับปาง (มาตรา ๒๐)

องค์ประกอบความผิด

เป็นนายเรือควบคุมเรือของทหาร

กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- ๑) กระทำให้เรือชำรุด หรืออับปาง
- ๒) ปล่อยให้เรือชำรุด หรืออับปาง
- ๓) โดยจงใจ หรือเจตนา

โทษ จำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๗. นายเรือทำให้เรือของทหารชำรุดหรืออับปางโดยประมาท (มาตรา ๒๑)

องค์ประกอบความผิด

เป็นนายเรือควบคุมเรือของทหาร

กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- ๑) กระทำให้เรือชำรุด หรืออับปาง
- ๒) ปล่อยให้เรือชำรุด หรืออับปาง

ด้วยความประมาท หมายถึง กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

โทษ จำคุกไม่เกิน ๓ ปี

๘. ผู้ใดทำให้เรือหลวงของทหารชำรุดหรืออับปางโดยเจตนา (มาตรา ๒๒)

องค์ประกอบความผิด

ผู้ใด หมายถึง บุคคลอื่นที่มีใช้นายเรือผู้ควบคุมเรือ

กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

๑) กระทำให้เรือของทหารชำรุด หรืออับปาง

๒) ปลอ่ยให้เรือของทหารชำรุด หรืออับปาง

๓) โดยเจตนา

โทษ จำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๑๕ ปี

๙. ผู้ใดทำให้เรือของทหารชำรุด หรืออับปางโดยประมาท (มาตรา ๒๓)

องค์ประกอบความผิด

ผู้ใด หมายถึง บุคคลอื่นที่มีใช้นายเรือผู้ควบคุมเรือ

กระทำหรือปลอ่ยให้เรือของทหารชำรุด หรืออับปาง ด้วยความประมาท

โทษ จำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๑๐. ความผิดที่กระทำแก่เรือที่ใช้เดินในลำน้ำ (มาตรา ๒๔)

องค์ประกอบความผิด

เป็นเรือสำหรับใช้เดินในลำน้ำ หมายถึง เรือที่ใช้ในการลาดตระเวนในลำน้ำโดยใช้เครื่องยนต์ขนาดเล็ก

นายเรือ หรือผู้ใดที่กระทำความผิดตามมาตรา ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓ แล้วแต่กรณี แก่เรือสำหรับ

ใช้เดินในลำน้ำ

โทษ ให้ศาลลดโทษอาญาอย่างหนักตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓ ลงกึ่งหนึ่ง

๑๑. นายเรือละทิ้งเรือของทหารเมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้น (มาตรา ๒๕)

องค์ประกอบความผิด

เป็นนายทหารควบคุมเรือเดินทะเลของทหาร (หมายถึง เรือรบ เรือช่วยรบและเรืออื่น ๆ

ที่ให้เดินในลำน้ำ)

ละทิ้งเรือในขณะที่มีเหตุร้ายเกิดขึ้น

ละทิ้งเรือ หมายถึง ไปเสียจากเรือ

เหตุร้ายที่เกิดขึ้น อาจเกิดจากภัยธรรมชาติ หรือภัยสงคราม หรือภัยในเรือ เช่นเกิดไฟไหม้ในเรือ

ไม่พากเพียรจนสุดสิ้นความสามารถที่จะแก้ไขให้เรื่อนั้นพ้นอันตรายเสียก่อน

โทษ จำคุกไม่เกิน ๓ ปี

๑๒. นายเรือจงใจไปเสียจากเรือ หรือละทิ้งเรือของทหารเมื่อเกิดเหตุร้ายขณะที่รู้ว่ายังมีคน
อยู่ในเรื่อนั้น (มาตรา ๒๖)

โทษ จำคุกไม่เกิน ๕ ปี

๑๓. ผู้ใดสบประมาทธง (มาตรา ๒๘)

องค์ประกอบความผิด

๑) ผู้ใดอาจเป็นทหาร หรือพลเรือนก็ได้

๒) บังอาจลด ล้ม หรือกระทำแก่งให้เป็นอันตราย ชำรุด หรือเปราะเปื้อนเสียหายในเวลา
ที่เจ้าหน้าที่ได้ชักขึ้นไว้ หรือประดิษฐานไว้ หรือเชิญไปมาแห่งใด ๆ โดยไม่มีเหตุสมควร

๓) เป็นธงที่ได้รับพระบรมราชานุญาตให้ใช้ราชการเป็นเครื่องหมายสำหรับประเทศ รัฐบาล
เรือรบหลวง กรมกองทหาร หรือเครื่องหมายสำหรับเกียรติยศได้แก่ ธงชาติ ธงราชนาวี ธงชัยเฉลิมพล เป็นต้น

๔) เป็นธงเครื่องหมายสำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระมหาลี มกุฎราชกุมาร
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือพระราชโอรส พระราชธิดาในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

โทษ จำคุก กรณีความผิดตาม ๓) จำคุกไม่เกินกว่า ๑ ปี กรณีความผิดตาม ๔) จำคุกตั้งแต่ ๓ ปี
ถึง ๑๕ ปี

๑๔. ผู้ใดทำร้ายทหารยาม (มาตรา ๓๖)

ใช้กำลังทำร้ายทหารยามรักษาราชการ หรือทหารยามประจำหน้าที่

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก
จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๕ ปี ถ้าทำร้ายทหารยามถึงตาย
หรือบาดเจ็บสาหัส

๑๕. ผู้ใดหมิ่นประมาท หรือขู่เข็ญว่าจะทำร้ายทหารยาม หรือยามอยู่ประจำหน้าที่ (มาตรา ๓๗)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก
จำคุกตั้งแต่ ๓ เดือน ถึง ๑๕ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๓ ปี

๑๖. หนีราชการ (มาตรา ๔๕)

องค์ประกอบความผิด

เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร ชั้นประทวน หรือพลทหาร ขาดราชการในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

๑) ขาดจากหน้าที่ราชการโดยมิได้รับอนุญาต

๒) ขาดจากราชการเมื่อพ้นกำหนดอนุญาต

๓) ขาดจากราชการโดยเจตนาจะหลีกเลี่ยงจากราชการตามคำสั่งให้เดินทางกลับกองทหาร หรือเดินเรือ หรือคำสั่งเรียกระดมเตรียมศึก ขาดจากราชการจนถึงกำหนดดังต่อไปนี้

๑) ขาด ๒๔ ชั่วโมง ต่อหน้าราชศัตรู

๒) ขาด ๓ วัน ในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก

๓) ขาด ๑๕ วัน ในที่และเวลาอื่น ๆ นอกจาก ๑) และ ๒)

โทษ ผู้ใดกระทำความผิดฐานหนีราชการ ดังนี้ (มาตรา ๔๖)

๑. หลบหนีเข้าไปอยู่กับพวกราชศัตรู ประหารชีวิต

๒) กระทำความผิดต่อหน้าราชศัตรู จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก ๒๐ ปี

๓) ไม่ได้กระทำความผิดต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๕ ปี

๔) กระทำความผิดในเวลาอื่น ๆ นอกจาก ๑), ๒) และ ๓) จำคุกไม่เกิน ๕ ปี

สำหรับความผิดฐานหนีราชการตามประมวลกฎหมายอาญาทหารมาตรา ๔๖ นี้ หากผู้บังคับบัญชา เห็นว่าเป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญ ก็มีอำนาจสั่งลงทัณฑ์แทนการส่งฟ้องคดีได้ โดยกฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลพินิจตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการลงทัณฑ์ทหารขาดหนีราชการ พ.ศ.๒๕๒๘

๑๗. ในเวลาสงคราม ผู้ใดไม่ว่าจะเป็นทหารหรือพลเรือน กระทำการโดยปราศจากเมตตาแก่ผู้บาดเจ็บ ในกองทัพ หรือพลันทรัพย์ ให้เพิ่มโทษสำหรับความผิดนั้นอีกกึ่งหนึ่ง (มาตรา ๔๘)

๑๘. ในเวลาสงคราม ผู้ใดไม่ว่าจะเป็นทหารหรือพลเรือน ใช้ธงกาชาด หรือเครื่องหมายกาชาดผิด ข้อบังคับแห่งสนธิสัญญาเจนีวา เมื่อ ๖ ก.ค. ร.ศ.๑๒๕ (พ.ศ.๒๔๕๙) ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๙)

๑๙. ผู้ใดไม่ว่าจะเป็นทหารหรือพลเรือน กระทำการด้วยประสงค์ที่จะบ่อนให้สมรรถภาพของกรมทหารเลื่องลือหรือเป็นส่วนหนึ่งของแผนการที่จะล้มรัฐบาล หรือจะเปลี่ยนแปลงประเพณีการเมืองหรือเศรษฐกิจ ในความผิดฐานใดฐานหนึ่งดังต่อไปนี้ (มาตรา ๕๒)

เป็นนายเรือจงใจกระทำหรือปล่อยให้เรือของทหารชำรุดหรืออับปาง (มาตรา ๒๐)

ทำให้เรือของทหารชำรุดหรืออับปางโดยเจตนา (มาตรา ๒๒)

ทหารบังอาจทำลายหรือละทิ้งเครื่องศาสตราวุธ กระสุน ดินปืน เสบียง ม้า หรือเครื่องยุทธานุการอย่างใด หรือทำให้ของนั้นบอบสลาย (มาตรา ๒๗)

ทหารละทิ้งหน้าที่ หรือไปเสียจากหน้าที่โดยมิได้รับอนุญาต (มาตรา ๒๙)

ทหารขัดขืนหรือละเลยไม่กระทำตามคำสั่ง (มาตรา ๓๐)

ทหารขัดขืนไม่กระทำตามคำสั่งอย่างองอาจต่อหน้าหมู่ทหารถืออาวุธ (มาตรา ๓๑)

ทหารขัดขืนหรือละเลยไม่กระทำตามข้อบังคับ (มาตรา ๓๒)

ทหารแสดงความขัดขืน ไม่กระทำตามข้อบังคับอย่างองอาจ ต่อหน้าหมู่ทหารถืออาวุธ (มาตรา ๓๓)

ทำร้ายทหารยาม (มาตรา ๓๖)

หมิ่นประมาท หรือขู่เชิญว่าจะทำร้ายทหารยาม (มาตรา ๓๗)

ทหารทำร้ายผู้บังคับบัญชาเหนือตน (มาตรา ๓๘)

ทหารทำร้ายผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๓๙)

ทหารแสดงความอาฆาต หรือหมิ่นประมาทผู้บังคับบัญชาทหาร หรือทหารผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๔๑)

ทหารตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป มั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ กระทำการกำเริบโดยใช้กำลังทำร้าย หรือขู่เชิญว่าจะทำร้าย (มาตรา ๔๒)

ทหารตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป มั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ กระทำการกำเริบ ใช้กำลังทำร้าย หรือขู่เชิญว่าจะทำร้าย โดยมีอาวุธ (มาตรา ๔๓)

หนีราชการ (มาตรา ๔๖)

ทหารผู้ใดมีหน้าที่จัดซื้อ หรือทำ หรือปกครองทรัพย์สินใด ๆ ของทหาร บังอาจปลอมปนทรัพย์สินของทหาร หรือทหารจ่ายทรัพย์สินที่รู้ว่ามีของอื่นปลอมปนอยู่ โดยไม่ร้องเรียนต่อผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๔๗)

ให้เพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดดังนี้

๑. ถ้าโทษสูงสุดสำหรับความผิดนั้นกำหนดให้จำคุกตลอดชีวิต ให้เพิ่มโทษเป็นประหารชีวิต

๒. ถ้าโทษสูงสุดสำหรับความผิดนั้นกำหนดให้จำคุกยี่สิบปี ให้เพิ่มโทษเป็นจำคุกตลอดชีวิต

๓. ถ้าโทษสูงสุดสำหรับความผิดนั้นกำหนดให้จำคุกไม่ถึงยี่สิบปี ให้เพิ่มโทษอีกกึ่งหนึ่ง

๔. ถ้าความผิดนั้นเป็นส่วนหนึ่งของแผนการที่จะล้มล้างรัฐบาล หรือจะให้เปลี่ยนแปลงประเพณีการเมืองหรือเศรษฐกิจของประเทศด้วยการใช้กำลังบังคับหรือทำร้ายให้ลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ตอนที่ ๒

ความผิดในประมวลกฎหมายอาญาทหารที่มีผลบังคับเฉพาะบุคคลที่เป็นทหาร

๑. ทหารเกลี้ยกล่อมคนให้เข้าเป็นพวกราชศัตรู (มาตรา ๑๖)

โทษ ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

๒. นายทหารยอมแพ้แก่ราชศัตรู (มาตรา ๑๗)

โทษ ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓. ทหารบังอาจทำลาย หรือละทิ้งเครื่องศาสตราวุธ กระสุน ดินปืน เสบียง ม้า หรือเครื่องยุทโธปกรณ์อย่างใด หรือทำให้ของนั้นบอบสลาย (มาตรา ๒๗)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๒๐ ปี

๔. ทหารละทิ้งหน้าที่ หรือไปเสียจากหน้าที่โดยมิได้รับอนุญาต (มาตรา ๒๙)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๒๐ ปี

๕. ทหารขัดขึ้นหรือละเลยไม่กระทำตามคำสั่ง (มาตรา ๓๐)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๕ ปี

๖. ทหารขัดขึ้นไม่กระทำตามคำสั่งอย่างองอาจต่อหน้าหมู่ทหารถืออาวุธ (มาตรา ๓๑)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี

๗. ทหารขัดขึ้นหรือละเลยไม่กระทำตามข้อบังคับ (มาตรา ๓๒)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๓ เดือน ถึง ๕ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๓ ปี

๘. ทหารแสดงความขัดแย้งไม่กระทำตามข้อบังคับอย่างองอาจต่อหน้าหมู่ทหารถืออาวุธ (มาตรา ๓๓)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู จำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้
กฎอัยการศึกจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๕ ปี

๙. ทหารหลบภัย หรือเมาสุราในหน้าที่ (มาตรา ๓๔)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๗ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้
กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๓ เดือน ถึง ๓ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๑๐. ทหารยอมไม่เอาใจใส่ หรือประมาทในหน้าที่ (มาตรา ๓๕)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู จำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๕ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้
กฎอัยการศึก จำคุกไม่เกิน ๓ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๑๑. ทหารทำร้ายผู้บังคับบัญชาเหนือตน (มาตรา ๓๘)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้
กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุก ๑ ปี ถึง ๗ ปี

๑๒. ทหารทำร้ายทหารผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๓๙)

โทษ จำคุกไม่เกิน ๕ ปี

๑๓. ทหารทำร้ายผู้บังคับบัญชา หรือทหารผู้ใหญ่เหนือตนถึงตาย หรือบาดเจ็บสาหัส (มาตรา ๔๐)

โทษ ประหารชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๒๐ ปี

๑๔. ทหารแสดงความอาฆาต หรือหมิ่นประมาทผู้บังคับบัญชาทหาร หรือทหารผู้ใหญ่เหนือตน
(มาตรา ๔๑)

โทษ จำคุกไม่เกิน ๓ ปี

๑๕. ทหารตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป มั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ กระทำการกำเริบโดยใช้กำลังทำร้าย หรือ
เชื่อว่าจะทำร้าย (มาตรา ๔๒)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก
จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๕ ปี

๑๖. ทหารตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป มั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ กระทำการกำเริบใช้กำลังทำร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะทำร้าย โดยมีอาวุธ (มาตรา ๔๓)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี

๑๗. ทหารผู้ใดมีหน้าที่จัดซื้อ หรือทำ หรือปกครองทรัพย์สินใด ๆ ของทหาร บังอาจปลอมปนทรัพย์สินของทหาร หรือทหารจ่ายทรัพย์สินที่รู้ว่ามีของอื่นปลอมปนอยู่โดยไม่ร้องเรียนต่อผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๔๗)

โทษ จำคุก ๓ เดือน ถึง ๗ ปี และปรับตั้งแต่ ๑๐๐ ถึง ๒,๐๐๐ บาท

คำพิพากษาศาลทหารสูงสุด/คำพิพากษาศาลฎีกา

คำพิพากษาศาลทหารสูงสุด ที่ ๑/๒๕๐๐ จำเลยที่ ๑ เป็นผู้บังคับการเรือรบหลวงเกตรา ได้มอบหมายหน้าที่ยามเรือและการนำเรือให้แก่จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นนายทหารประทวน โดยสั่งให้ถือเข็ม ๓๕๕ องศา ห้ามผิดขวาเด็ดขาด จำเลยที่ ๒ ได้รับมอบหมายหน้าที่แล้ว ต่อมาได้เปลี่ยนเข็มเสียเป็นซ้าย ๑๐ องศา อยู่ครู่หนึ่ง แล้วกลับถือเข็มตามที่จำเลยที่ ๑ สั่งไว้ ต่อมาเรือเกยตื้นและอับปางลง เพียงการมอบหมายหน้าที่ให้ผู้บังคับบัญชาในโอกาสไม่สมควร หรือวินิจฉัยความสามารถของผู้บังคับบัญชาผิดพลาดไปแต่อย่างเดียว ยังหาถือว่าเป็นความประมาทตามกฎหมายได้ถนัดไม่ ทั้งขณะเกิดเหตุเรือเกยตื้นการนำเรืออยู่ในความรับผิดชอบของจำเลยที่ ๒ ไม่ใช่ความรับผิดชอบของจำเลยที่ ๑ โดยตรง จำเลยที่ ๑ ไม่มีความผิดฐานประมาท ในหน้าที่เป็นเหตุให้เรือล่มเสียหาย

การที่จำเลยที่ ๒ ได้เปลี่ยนเข็มทิศการเดินเรือเสียเองโดยพลการเป็นเหตุให้เรืออับปาง จึงนับว่าจำเลยที่ ๒ มีความผิดฐานทำให้เรือของทหารชำรุด หรืออับปางโดยประมาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๑๗/๒๔๘๒ จำเลยเบิกเงินหลวงออกมาเพื่อจะจ่ายแต่ในขณะนั้นยังไม่มีรายการที่ต้องจ่ายแท้จริง และมีได้เก็บรักษาตามข้อบังคับการเงินดังนี้ จำเลยต้องมีความผิดฐานขัดขึ้นไม่กระทำตามข้อบังคับตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๓๒

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๖๗/๒๔๘๒ จำเลยได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้อยู่เวรตามตารางกำหนด หมุนเวียน จำเลยทราบแล้วไม่ไปเข้าเวรตามกำหนด โดยจำเลยต่อสู้ว่าทราบว่ามีผู้อื่นเข้าเวร โดยถูกปรับเวร จำเลยจึงไม่ไปเข้าเวร ดังนี้ รับฟังไม่ได้ จำเลยมีความผิดฐานขัดคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๓๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๕๘/๒๔๙๒ จำเลยเป็นนายสิบ เมื่อได้รับคำสั่งให้มีหน้าที่เป็นนายสิบเวรของกองร้อย ได้ไปเสียจากหน้าที่ โดยออกไปจากกองร้อย เป็นเหตุให้กองร้อยถูกลักอาวุธปืนในคลังอาวุธ ดังนี้ จำเลยมีความผิดฐานละทิ้งหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๒๙ (๓)

สรุปย่อข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการรายงานด่วน พ.ศ.๒๕๑๑

สรุปย่อข้อบังคับกระทรวงกลาโหม

ว่าด้วยการรายงานด่วน พ.ศ. ๒๕๑๑

๑. เจตนารมณ์ของข้อบังคับ เพื่อปรับปรุงข้อบังคับทหารว่าด้วยการรายงานด่วนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๒. การบังคับใช้ ใช้บังคับตั้งแต่ ๒๒ มกราคม ๒๕๑๑

๓. เหตุที่นับว่าสำคัญจะต้องรายงานโดยด่วน คือ

๓.๑ เรื่องที่เกี่ยวกับความประพฤติดของทหาร ซึ่งเป็นไปในทางเสื่อมเสียเกียรติหรือชื่อเสียงของทหารอย่างร้ายแรงหรือต้องหาในคดีอาญาเป็นคดีอุกฉกรรจ์

๓.๒ เรื่องทหารถึงแก่ความตายหรือได้รับอันตรายสาหัสเนื่องจากทำลายชีวิตของตนเอง

๓.๓ เมื่อเกิดโจรร้าย อัคคีภัย อุทกภัย วัตภัย การก่อวินาศกรรม หรือเกิดอุบัติเหตุอื่น ๆ ขึ้นในบริเวณสถานที่ของทหาร หรือเรือ หรืออากาศยาน จนเป็นอันตรายแก่ชีวิตมนุษย์หรือเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทรัพย์สินของทางราชการ

๓.๔ เหตุซึ่งเกิดจากการทะเลาะวิวาทจนถึงใช้อาวุธทำการต่อสู้กันขึ้น ในหมู่ทหารด้วยกันเอง หรือกับบุคคลอื่น จนถึงแก่ความตาย

๓.๕ เมื่อมีโรคระบาดเกิดขึ้นแก่คนหรือสัตว์ในหรือใกล้ที่ตั้งหน่วยทหาร

๓.๖ เมื่อเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ ขึ้นแก่ทหารจนถึงแก่ความตาย เช่น ถูกอาวุธ หรือกระสุนปืน ตกจากที่สูง รถคว่ำ เรือล่ม อากาศยานประสบอุบัติเหตุ เป็นต้น

๓.๗ เหตุที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติอย่างร้ายแรง

๓.๘ เหตุที่จะทำให้เกิดความไม่สงบขึ้นในกรมกองทหาร เช่น มีผู้มาชักชวนให้เปลี่ยนแปลงการปกครอง หรือมีผู้คิดจะทำร้ายผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

๔. การรายงาน

๔.๑ เมื่อมีเหตุตามข้อ ๓.๑ ถึง ๓.๖ เกิดขึ้นแก่ส่วนราชการหรือท้องที่ของส่วนราชการใด ให้หัวหน้าส่วนราชการนั้นรับรายงานตรงต่อหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม ผบ.ทบ., ผบ.ทร., และ ผบ.ทอ. โดยด่วนพร้อมกับรับรายงานให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบอีกทางหนึ่ง

๔.๒ เมื่อมีเหตุตามข้อ ๓.๗ และข้อ ๓.๘ เกิดขึ้นแก่ส่วนราชการหรือท้องที่ของส่วนราชการใด ให้หัวหน้าส่วนราชการนั้นรับรายงานตรงต่อ รมว.กท. เพื่อทราบโดยด่วน พร้อมกับรับรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม ผบ.ทบ., ผบ.ทร. หรือ ผบ.ทอ. ทราบอีกทางหนึ่ง

๔.๓ การรายงานด่วน จะรายงานด้วยหนังสือ ด้วยวาจา หรือด้วยเครื่องสื่อสารก็ได้แต่ข้อความที่รายงานนั้นต้องชัดเจนเข้าใจง่าย โดยสรุปย่อเรื่องที่เกิดขึ้น และควรมีข้อความดังนี้

๔.๓.๑ วัน เดือน ปี เวลา และสถานที่เกิดเหตุ

๔.๓.๒ เรื่องที่เกิดขึ้น (บอกยศ ชื่อ ผู้ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน)

๔.๓.๓ เมื่อเกิดเหตุขึ้นแล้ว ได้สั่งการและจัดการไปแล้วอย่างไรบ้าง

๔.๓.๔ ความเห็นของผู้รายงานว่าควรจะได้จัดการในเรื่องนี้อย่างใดต่อไป เมื่อได้รายงานด่วนแล้ว ถ้าเรื่องใดสมควรจะสอบสวนเพิ่มเติม ก็ให้ดำเนินการเสียให้เรียบร้อย แล้วรายงานผลให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึง รมว.กท. ทราบ

สรุประเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการรายงานตนเองในเมื่อมีเหตุฉุกเฉินและเมื่อออกไปนอก

เขตจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๘

สรุประเบียบกองทัพบก

ว่าด้วยการรายงานตนเองในเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน

และเมื่อออกไปนอกเขตจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๘

๑. เจตนารมณ์ของระเบียบ เพื่อปรับปรุงระเบียบ ทบ. ว่าด้วยการรายงานตนเองในเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน และระเบียบ ทบ. ว่าด้วยการรายงานตนเองเมื่อออกไปนอกเขตจังหวัด ให้อยู่ในฉบับเดียวกัน และเหมาะสมยิ่งขึ้น
๒. การบังคับใช้ ใช้บังคับตั้งแต่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘
๓. เมื่อมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น ให้ข้าราชการใน ทบ. ปฏิบัติดังนี้
 - ๓.๑ รับไปรายงานตนยังหน่วยต้นสังกัดในทันทีที่ทราบเหตุฉุกเฉิน
 - ๓.๒ หากไม่สามารถไปรายงานตนเองยังหน่วยต้นสังกัดได้ ด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม ให้ปฏิบัติดังนี้
 - ๓.๒.๑ ในเขต กทม. ให้ไปรายงานตนเองยังหน่วยทหาร หรือหน่วยราชการ ทบ. ที่อยู่ใกล้ หรือศูนย์ปฏิบัติการ ทบ. หรือ บก.ทบ. ส่วนหน้า (ถ้ามี)
 - ๓.๒.๒ นอกเขต กทม. ให้ไปรายงานตนเองยังหน่วยทหาร หรือหน่วยราชการ ทบ. ที่อยู่ใกล้ หรือศูนย์ปฏิบัติการ ทบ. หรือ บก.ทบ. ส่วนหน้า (ถ้ามี)
 - ๓.๒.๓ ถ้าสามารถทำได้ควรไปรายงานตนเองยังหน่วยทหารหรือหน่วยราชการ ทบ. ที่มีงานเหมาะสม แก่หน้าที่ของผู้ที่ไปรายงาน และเมื่อสาเหตุแห่งความขัดข้องที่จะไปยังหน่วยต้นสังกัดหมดสิ้นลงแล้ว ให้รีบไปรายงานตนเองยังหน่วยต้นสังกัดทันที พร้อมกับชี้แจงเหตุผลความขัดข้องไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
 - ๓.๓ หัวหน้าหน่วยทหารที่ได้รับรายงานจากผู้ที่มีได้อยู่ในต้นสังกัด ให้ทำบัญชีหลักฐานการรายงาน และนำตัวผู้นั้นไปยังหน่วยต้นสังกัดโดยเร็วเท่าที่เหตุการณ์จะอำนวยให้ทำได้และหากมีความจำเป็นจะต้องให้ผู้นั้นช่วยราชการอยู่ก่อนก็ให้รับแจ้งหรือติดต่อให้หน่วยต้นสังกัดทราบเพื่อขอตัวไว้ช่วยราชการด้วย
๔. ในยามปกติ ให้นายทหารหรือข้าราชการกลาโหมพลเรือนชั้นสัญญาบัตรที่เดินทางไปปฏิบัติราชการนอกเขตจังหวัดที่ตนรับราชการ ให้ปฏิบัติดังนี้
 - ๔.๑ กรณีไปราชการใน กทม. ให้ไปรายงานตนที่ สบ.ทบ. หรือหน่วยทหารที่ไปติดต่อราชการ
 - ๔.๒ กรณีไปราชการนอกเขต กทม. ให้ไปรายงานตนต่อหัวหน้าหน่วยทหารที่ตนไปติดต่อราชการ หรือหัวหน้าหน่วยทหารเจ้าของพื้นที่ที่ไปติดต่อราชการนั้น
 - ๔.๓ ให้หน่วยในส่วนภูมิภาค หน่วยใน กทม. จัดทำสมุดรายงานตนสำหรับผู้มาราชการในเขตปกครองของตนหรือมาติดต่อราชการที่หน่วย
 - ๔.๔ การลงนามในสมุดรายงาน ให้ไปลงในวันแรกที่ไปถึง ถ้าไม่สามารถทำได้ให้ไปรายงานในวันรุ่งขึ้น หรือในวันแรกที่เปิดทำการ แต่งกายเครื่องแบบทหารข้าราชการกลาโหมพลเรือน หรือแต่งกายสุภาพ
 - ๔.๕ ให้หัวหน้าหน่วยทหารนั้นพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามควรแก่กรณี
๕. ผู้รักษาการ จก.กพ.ทบ. เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

สรุปย่อข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการลงทัณฑ์ทหารขาดหนีราชการ พ.ศ. ๒๕๒๘

สรุปย่อข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการลงทัณฑ์ทหารขาดหนีราชการ พ.ศ. ๒๕๒๘

๑. เจตนารมณ์ของข้อบังคับ เพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์ทหารขาดหนีราชการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๒. การใช้บังคับ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๘

๓. นิยามศัพท์ (ข้อบังคับ กห.ฯ ข้อ ๔)

"ทหาร" หมายความว่า ทหารกองประจำการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

"ทัณฑ์" หมายความว่า ทัณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร

"ในเวลาไม่ปกติ" หมายความว่า ในเวลาที่มีการรบ สถานะสงคราม หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

"ในเวลาปกติ" หมายความว่า เวลาอื่นที่ไม่ได้มีการรบ สถานะสงคราม หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

"ขาดราชการ" หมายความว่า ขาดจากหน้าที่ราชการดังต่อไปนี้

- ขาดไม่ถึง ๒๔ ชั่วโมง ต่อหน้าราชศัตรู หรือ
- ขาดไม่ถึง ๓ วัน ในเวลาไม่ปกติ หรือ
- ขาดโดยมิได้รับอนุญาต หรือเมื่อพ้นกำหนดอนุญาตในเวลาปกติยังไม่ถึง ๑๕ วัน

"หนีราชการ" หมายความว่า ขาดจากหน้าที่ราชการดังต่อไปนี้

- ขาด ๒๔ ชั่วโมง ต่อหน้าราชศัตรู หรือ
- ขาด ๓ วัน ในเวลาไม่ปกติ หรือขาดโดยมิได้รับอนุญาตหรือเมื่อพ้นกำหนดอนุญาตในเวลาปกติ ๑๕ วัน หรือ

- ขาดโดยเจตนาจะหลีกเลี่ยงจากราชการ ตามคำสั่งให้เคลื่อนกำลังทหารทางบก ทางเรือ หรือทางอากาศ ไปจากที่ตั้งหรือคำสั่งเรียกระดมพล

๔. การลงทัณฑ์ (ข้อบังคับ กห.ฯ ข้อ ๕) ให้ผู้บังคับบัญชาส่งลงทัณฑ์ได้แต่ละครั้งที่ขาดราชการหรือหนีราชการ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ แต่ต้องไม่เกินอัตรากำหนดทัณฑ์สูงสุดตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร

๕. การนับครั้งและคำนวณวันลงทัณฑ์ขาดหนีราชการ (ข้อบังคับ กห.ฯ ข้อ ๖)

ถ้าหนีราชการให้นับครั้งเฉพาะในการหนีราชการ

ถ้าขาดราชการให้นับครั้งที่หนีราชการกับครั้งที่ขาดราชการด้วย การขาดราชการไม่ถึง ๒๔ ชั่วโมง ในเวลาปกติ ไม่ให้นับเป็นครั้งและไม่ต้องลงทัณฑ์ตามข้อบังคับนี้ การคำนวณวันลงทัณฑ์ถ้ามีเศษของวันให้ตัดออก

๖. เกณฑ์ลงทัณฑ์ขาดหนีราชการในเวลาปกติ (ข้อบังคับ กห.ฯ ข้อ ๗)

- ขาดราชการแล้วกลับเอง

ครั้งที่ ๑ ทำทัณฑ์กรรมไม่เกิน ๓ วัน

ครั้งที่ ๒ ชั่งกึ่งจำนวนวันที่ขาดราชการ

ครั้งที่ ๓ และครั้งต่อ ๆ ไป ชั่งเท่าจำนวนวันที่ขาดราชการ

- หนีราชการแล้วกลับเอง

ครั้งที่ ๑ จำขัง ๑ ใน ๔ ของจำนวนวันที่หนีราชการ

ครั้งที่ ๒ จำขัง กึ่งจำนวนวันที่หนีราชการ

ครั้งที่ ๓ และครั้งต่อ ๆ ไป จำขังเท่าจำนวนวันที่หนีราชการ

- ขาดราชการหรือหนีราชการแล้วถูกจับตัวส่ง

ถ้าต้องมีผู้ติดตามจับตัวส่งหรือเจ้าพนักงานจับตัวส่ง ให้ลงทัณฑ์สองเท่าของอัตราที่กำหนดไว้

๗. เกณฑ์ลงทัณฑ์ทหารขาดหนีราชการในเวลาไม่ปกติ (ข้อบังคับ กห.ฯ ข้อ ๘ และข้อ ๙)

- ขาดราชการในเวลาไม่ปกติ

ครั้งที่ ๑ ขังเท่าจำนวนวันที่ขาด

ครั้งที่ ๒ ขังสองเท่าของจำนวนวันที่ขาด

ครั้งที่ ๓ และครั้งต่อ ๆ ไป ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาลงทัณฑ์ตามสมควรแก่ความผิด

แต่ทัณฑ์ที่จะลงต้องไม่น้อยกว่าสองเท่าของจำนวนวันที่ขาด

- หนีราชการในเวลาไม่ปกติ

ครั้งที่ ๑ ไม่เกิน ๓๐ วัน ถ้ากลับเองให้ลงทัณฑ์จำขังเท่าจำนวนวันที่หนีถ้าถูกจับตัวส่งให้ลงทัณฑ์จำขังสองเท่าของจำนวนวันที่หนี

ครั้งที่ ๑ เกินกว่า ๓๐ วัน หรือครั้งที่ ๒ ถ้ามีเหตุอันสมควรได้รับความปรานีเป็นพิเศษ ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาสั่งลงทัณฑ์ตามสมควรแก่ความผิด แต่ทัณฑ์ที่จะลงต้องไม่น้อยกว่าวรรคก่อน

ครั้งที่ ๓ และครั้งต่อ ๆ ไป หรือหนีราชการโดยเจตนาจะหลีกเลี่ยงจากราชการตามคำสั่งให้เคลื่อนกำลังทหาร ทางบก ทางเรือ หรือทางอากาศ ไปจากที่ตั้งก็ดี ให้ผู้บังคับบัญชาส่งตัวผู้นั้นไปฟ้องศาล

๘. การหนีราชการที่อยู่ในเกณฑ์ลงทัณฑ์ไม่ได้ต้องส่งตัวฟ้องศาล (ข้อบังคับ กห.ฯ ข้อ ๙ และข้อ ๑๐)

๘.๑ ทหารซึ่งหนีราชการเมื่อคำนวณวันลงทัณฑ์จะต้องรับทัณฑ์จำขังเกินกว่า ๖ เดือน

๘.๒ หนีราชการไปแล้วมีข้อหาว่าได้กระทำความผิดในทางอาญาอย่างอื่นอยู่ด้วย

๘.๓ หนีราชการในเวลาไม่ปกติครั้งที่ ๑ เกินกว่า ๓๐ วัน หรือครั้งที่ ๒ ผู้บังคับบัญชาให้ฟ้องศาล เนื่องจากไม่มีเหตุอันสมควรได้รับความปรานีเป็นพิเศษ

๘.๔ หนีราชการในเวลาไม่ปกติครั้งที่ ๓ และครั้งต่อ ๆ ไป หรือหนีราชการโดยเจตนาจะหลีกเลี่ยงจากราชการตามคำสั่งให้เคลื่อนกำลังทหารทางบก ทางเรือ หรือทางอากาศ ไปจากที่ตั้งก็ดี

๙. การหนีราชการขาดอายุความ (ข้อบังคับ กห.ฯ ข้อ ๑๑)

ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ หรือพ้นจากราชการทหารประเภทที่ ๒ แล้วแต่กรณีตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร โดยไม่ต้องสั่งลงทัณฑ์ ให้ใช้บังคับสำหรับผู้ซึ่งหนีราชการจนคดีขาดอายุความสำหรับความผิดฐานหนีราชการแล้วแต่ผู้บังคับบัญชามีได้ดำเนินการลงทัณฑ์หรือลงทัณฑ์แล้ว แต่ผู้กระทำความผิดยังรับทัณฑ์ไม่ครบกำหนดด้วย

๑๐. การลงทัณฑ์ทหารกองเกินหรือกองหนุน (ข้อบังคับ กห.๗ ข้อ ๑๒)

๑๐.๑ ทหารกองเกินหรือกองหนุนเข้ารับราชการในการระดมพล ถ้าขาดหรือหนีราชการให้ลงทัณฑ์ตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นโดยอนุโลม

๑๐.๒ หากเข้ารับราชการในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหารเพื่อทดลองความพร้อม ถ้าขาดหรือหนีราชการให้ลงทัณฑ์ไม่เกินกว่า ๓ เดือน

๑๐.๓ ถ้าหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารดังกล่าวอันเป็นความผิดต่อกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร ซึ่งต้องดำเนินคดีในชั้นศาล จะลงทัณฑ์ตามข้อบังคับนี้ได้

สรุประเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔

สรุประเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔

๑. เจตนารมณ์ของระเบียบ เพื่อให้มีระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการในส่วนที่เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ
๒. การใช้บังคับ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๒๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ประกาศเมื่อ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ (ระเบียบฯ ข้อ ๒)
๓. ผู้รักษาการตามระเบียบ ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามระเบียบฯ
๔. นิยามศัพท์

"ข้อมูลข่าวสารลับ" หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่มีคำสั่งไม่ให้เปิดเผยและอยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือที่เกี่ยวกับเอกชน ซึ่งมีการกำหนดให้มีความลับเป็นชั้นลับ ชั้นลับมาก หรือชั้นลับที่สุด ตามระเบียบนี้โดยคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและประโยชน์แห่งรัฐประกอบกัน

"หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า

(๑) หัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล สำหรับส่วนราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้หมายความรวมถึงหัวหน้าส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กรมราชองครักษ์ กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ

๕. บททั่วไป (ระเบียบฯ ข้อ ๗ และข้อ ๘)

ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่รักษาข้อมูลข่าวสารลับในหน่วยงานของตนและอาจมอบหมายหน้าที่ดังกล่าวได้ตามความจำเป็นให้ผู้ใดบังคับบัญชาหรือให้แก่ราชการส่วนภูมิภาคในกรณีที่สามารถมอบอำนาจได้ตามกฎหมาย

บุคคลที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารลับในชั้นความลับใด จะต้องเป็นบุคคลที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย ความไว้วางใจและให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารลับได้เฉพาะเรื่องที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น

๖. องค์การรักษาความปลอดภัย (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑)

องค์การรักษาความปลอดภัยตามระเบียบนี้ ได้แก่

(๑) สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน

(๒) ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายทหาร

๗. ประเภทชั้นความลับ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๒ - ข้อ ๑๕)

ชั้นความลับของข้อมูลข่าวสารลับ แบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ

(๑) ลับที่สุด (TOP SECRET)

(๒) ลับมาก (SECRET)

(๓) ลับ (CONFIDENTIAL)

ลับที่สุด หมายความว่าถึง ข้อมูลข่าวสารลับซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรงที่สุด

ลับมาก หมายความว่าถึง ข้อมูลข่าวสารลับซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรง

ลับ หมายความว่าถึง ข้อมูลข่าวสารลับซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐ

๘. การกำหนดชั้นความลับ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๖, ข้อ ๒๐ - ข้อ ๒๔)

ส่วนที่ ๑ ผู้มีอำนาจกำหนดชั้นความลับ

ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดชั้นความลับพร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบการกำหนดชั้นความลับของข้อมูลข่าวสารลับนั้นด้วยว่าเป็นข้อมูลข่าวสารประเภทใดและเพราะเหตุใดในการนี้อาจมอบหมายหน้าที่ดังกล่าวได้ตามความจำเป็นให้ผู้ได้บังคับบัญชาหรือให้แก่ราชการส่วนภูมิภาคในกรณีที่สามารถมอบอำนาจได้ตามกฎหมาย

ในกรณีเป็นการสมควร หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะกำหนดระเบียบการใดเพื่อปฏิบัติเพิ่มเติมจากระเบียบนี้ก็ได้และถ้าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่าการปฏิบัติตามระเบียบนี้ในเรื่องใดจะก่อให้เกิดความยุ่งยากโดยไม่เหมาะสม หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะกำหนดวิธีการรักษาความลับในเรื่องนั้นด้วยวิธีการอื่นที่มีประสิทธิภาพเท่ากันหรือดีกว่าแทนได้

ส่วนที่ ๒ การแสดงชั้นความลับ

เครื่องหมายแสดงชั้นความลับให้ใช้ตัวอักษรตามชั้นความลับที่ขนาดใหญ่กว่าตัวอักษรธรรมดา โดยใช้สีแดงหรือสีอื่นที่สามารถมองเห็นได้เด่นและชัดเจน

ส่วนที่ ๓ การปรับชั้นความลับ

การปรับชั้นความลับต้องกระทำโดยผู้มีอำนาจกำหนดชั้นความลับของหน่วยงานเจ้าของเรื่อง

ข้อมูลข่าวสารลับที่คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารมีคำวินิจฉัยให้เปิดเผยโดยไม่มีข้อจำกัดหรือเงื่อนไขใด ให้ถือว่าข้อมูลข่าวสารนั้นถูกยกเลิกชั้นความลับแล้ว เว้นแต่มีการฟ้องคดีต่อศาลและศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น

๙. การทะเบียน (ระเบียบฯ ข้อ ๒๕, ข้อ ๒๗, ข้อ ๒๙)

ส่วนที่ ๑ นายทะเบียน

ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับขึ้นภายในหน่วยงานที่ตนรับผิดชอบเรียกว่า "นายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับ" และจะแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับตามความเหมาะสมด้วยก็ได้

นายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับอย่างน้อยต้องจัดให้มีทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับประกอบด้วย ทะเบียนรับทะเบียนส่ง และทะเบียนควบคุมข้อมูลข่าวสารลับแยกต่างหากจากทะเบียนงานสารบรรณตามปกติของหน่วยงานของรัฐ

แบบทะเบียนรับ ทะเบียนส่งและทะเบียนควบคุมข้อมูลข่าวสารลับให้เป็นไปตามที่นายกรัฐมนตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ส่วนที่ ๒ การตรวจสอบ

ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วยนายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับเป็นประธานกรรมการ และเจ้าหน้าที่อื่นอีกไม่น้อยกว่าสองคนเป็นกรรมการทำการตรวจสอบความถูกต้องในการปฏิบัติตามระเบียบนี้และการมีอยู่ของข้อมูลข่าวสารลับที่มีอยู่ในทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับอย่างน้อยทุกหกเดือนและเสนอรายงานการตรวจสอบให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นทราบและสั่งการต่อไป

๑๐. การดำเนินการ (ระเบียบฯ ข้อ ๓๑ - ข้อ ๔๙)

ส่วนที่ ๑ การจัดทำ

การดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับในทุกขั้นตอน ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพียงพอที่จะจำเป็นต่อภารกิจและจำกัดให้ทราบเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ส่วนที่ ๒ การสำเนาและการแปล

การสำเนา การแปลเอกสาร การเข้ารหัส หรือการถอดรหัสข้อมูลข่าวสารลับต้องบันทึก จำนวนชุด ยศ ชื่อ ตำแหน่งของผู้ดำเนินการ และชื่อหน่วยงานของรัฐที่จัดทำไว้ที่ข้อมูลข่าวสารลับฉบับต้นที่ตนครอบครอง และที่ฉบับสำเนา ฉบับคำแปล ฉบับเข้ารหัส หรือฉบับถอดรหัส แล้วแต่กรณีด้วย

ส่วนที่ ๓ การโอน

การโอนข้อมูลข่าวสารลับระหว่างหน่วยงานของรัฐ หรือการโอนภายในหน่วยงานเดียวกัน ให้เจ้าหน้าที่ผู้โอนและเจ้าหน้าที่ผู้รับโอนจัดทำบันทึกการโอนและการรับโอนไว้เป็นหลักฐาน และให้นายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับจดแจ้งการโอนข้อมูลข่าวสารลับดังกล่าวไว้ในทะเบียนควบคุมข้อมูลข่าวสารลับด้วย

ส่วนที่ ๔ การส่งและการรับ

การส่งข้อมูลข่าวสารลับภายในบริเวณหน่วยงานเดียวกันทุกชั้นความลับต้องใช้ใบปกข้อมูลข่าวสารลับปิดทับข้อมูลข่าวสารลับ

การส่งข้อมูลข่าวสารลับออกนอกบริเวณหน่วยงานต้องบรรจุซองหรือภาชนะที่บดบังแสงสองชั้นอย่างมั่นคง

การส่งข้อมูลข่าวสารลับออกนอกบริเวณหน่วยงานภายในประเทศโดยเจ้าหน้าที่นำสารให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมอบหมายมีอำนาจอนุญาตให้กระทำได้และให้นายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับลงทะเบียนก่อนส่งออก

การส่งข้อมูลข่าวสารลับออกนอกประเทศ ให้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการต่างประเทศว่าด้วยกฎเกณฑ์การทูตโดยอนุโลม หรือให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะทางการทูตถือไปด้วยตนเองก็ได้

ส่วนที่ ๕ การเก็บรักษา

การเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารลับ ให้หน่วยงานของรัฐเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัยและให้กำหนดระเบียบการเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารลับไว้เป็นการเฉพาะตามคำแนะนำขององค์การรักษาความปลอดภัย

ส่วนที่ ๖ การยืม

การให้ยืมข้อมูลข่าวสารลับ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมอบหมายพิจารณาด้วยว่าผู้ยืมมีหน้าที่ดำเนินการในเรื่องที่ยืมและสามารถปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้หรือไม่

ส่วนที่ ๗ การทำลาย

ในกรณีที่การเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารลับชั้นลับที่สุดจะเสี่ยงต่อการรั่วไหลอันจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ประโยชน์แห่งรัฐ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะพิจารณาสั่งทำลายข้อมูลข่าวสารลับชั้นลับที่สุดนั้นได้ หากพิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำลาย

หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะสั่งทำลายข้อมูลข่าวสารลับนอกจากกรณีตามวรรคหนึ่งได้ต่อเมื่อได้ส่งข้อมูลข่าวสารลับให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติพิจารณาก่อนว่าไม่มีคุณค่าในการเก็บรักษา

สรุประเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติและประสานงานกรณีทหารถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด พ.ศ.๒๕๔๔

สรุประเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติและประสานงานกรณีทหารถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

๑. เจตนารมณ์ของระเบียบ

๑.๑ เพื่อใช้แทนข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมและกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การปฏิบัติและประสานงานเกี่ยวกับกรณีที่ทหารเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้ต้องหาในความผิดอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘

๑.๒ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติและประสานงานระหว่างพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจกับฝ่ายทหารในกรณีที่ทหารถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา

๑.๓ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในบ้านเมืองโดยไม่เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจกับฝ่ายทหาร

๑.๔ เพื่อป้องกัน ป้องกัน และระงับเหตุวิวาทมิให้ลุกลามระหว่างพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจกับฝ่ายทหาร

๒. การใช้บังคับ

มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๔ ซึ่งมีผลบังคับใช้กับหน่วยงานของฝ่ายบริหารที่มีอำนาจเกี่ยวกับคดีอาญา โดยต้องใช้ระเบียบนี้เมื่อมีกรณีทหารถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา

๓. ผู้รักษาการตามระเบียบ

นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการ

๔. สารสำคัญ

๔.๑ การตรวจค้นตัวทหาร ที่ตั้งและยานพาหนะของทหาร (ระเบียบฯ ข้อ ๑๗ การตรวจค้นตัวทหารเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา)

๑. เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจค้นตัวทหารได้เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีสิ่งของเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือมีไว้เป็นความผิด (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓)

๒. การตรวจค้นตัวทหารตามข้อ ๑ ให้กระทำในเวลาและสถานที่อันควร ทหารผู้ถูกตรวจค้นควรร้องขอสารวัตรทหารหรือบุคคลอื่นในสถานที่นั้นเป็นพยานเมื่อถูกตรวจค้น

๓. การตรวจค้นทหารต้องกระทำโดยสุภาพ ถ้าค้นตัวทหารหญิงต้องให้ผู้หญิงเป็นผู้ค้น

๔. การตรวจค้นสถานที่ ต้องมีหมายศาลและให้เจ้าพนักงานแสดงหมายและแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อนทำการตรวจค้น

๕. การตรวจค้นสถานที่และที่รโหฐานโดยไม่ต้องมีหมายศาลให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยจากข้างในสถานที่นั้น หรือปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำข้างในสถานที่นั้น หรือผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าหนีเข้าไปซุกซ่อนตัวในสถานที่นั้น หรือมีความสงสัยตามสมควรว่าสิ่งของที่ได้มาโดยการกระทำความผิดซ่อนอยู่ในสถานที่นั้น หากเน้นเข้าจะถูกโยกย้ายเสียก่อน หรือผู้จะต้องถูกจับกุมเป็นเจ้าบ้าน ที่มีหมายจับ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๒ เป็นข้อยกเว้น)

๖. การตรวจค้นสถานที่อันเป็นเขตที่ตั้งทหาร หรือของทางราชการทหารต้องมีหมายศาลและให้ตำรวจ แสดงหมาย หรือมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายศาลตามที่กฎหมายบัญญัติเช่นเดียวกับข้อ ๕ แล้วให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้รับผิดชอบเขตที่ตั้งทหาร ส่งผู้แทนไปอยู่ด้วยในการตรวจค้นทุกครั้ง (ระเบียบฯ ข้อ ๑๘)

๗. การตรวจค้นยานพาหนะ (รถทุกประเภท ยกเว้นรถสงคราม) หรือคันตัวทหารที่อยู่ในยานพาหนะ ต้องกระทำโดยสุภาพ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีสิ่งของเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิดหรือมีไว้เป็นความผิด (ระเบียบฯ ข้อ ๑๙)

๘. ผู้ครอบครองหรือควบคุมยานพาหนะ ต้องให้ความร่วมมือและให้ความสะดวกจนกว่าการตรวจค้น จะเสร็จสิ้น (ระเบียบฯ ข้อ ๑๙ วรรค ๑)

๙. การตรวจค้นยานพาหนะของทางราชการทหาร เช่น รถสงคราม, เครื่องบิน, เรือซึ่งชักธงราชนาวี และมีนายทหารชั้นสัญญาบัตรควบคุมยานพาหนะนั้นมาต้องมีหนังสืออนุมัติจาก ผบ.พล. หรือเทียบเท่า (ระเบียบฯ ข้อ ๑๙ วรรค ๒) ถ้าการตรวจค้นยานพาหนะของทางราชการทหารหรือสิ่งของอันผู้บังคับบัญชา ฝ่ายทหารผู้เป็นหัวหน้าของหน่วยมีหนังสือรับรองว่าจะเป็นเหตุให้การปฏิบัติการยุทธพิงเสียเปรียบ ให้งด การตรวจค้น (ระเบียบฯ ข้อ ๑๙ และข้อ ๒๐ วรรคท้าย)

๑๐. การตรวจค้นสิ่งของราชการลับ

ให้งดการตรวจค้นสิ่งของราชการลับโดยบันทึกเหตุงดเว้นการตรวจค้นไว้ให้ทุกฝ่ายลงชื่อรับรอง แต่หากผู้มีอำนาจตรวจค้นซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นปลัดอำเภอหรือหัวหน้าสถานีตำรวจขึ้นไปยังตั้งใจที่จะตรวจค้น ให้ทำเครื่องหมายลงชื่อทุกฉบับปิดผนึกหรือกำกับที่สิ่งของ แล้วส่งไปสถานที่ปลายทางตามที่ตกลงกัน เพื่อร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการเปิดตรวจสิ่งของนั้นต่อไป (ระเบียบฯ ข้อ ๒๐)

๑๑. การตรวจค้นต้องมีการทำบันทึก พร้อมให้ทุกฝ่ายลงชื่อรับรองและเก็บไว้ฝ่ายละฉบับ (ระเบียบฯ ข้อ ๒๑)

๔.๒ การจับกุมทหาร

๑. การจับกุมทหารผู้ใดต้องมีคำสั่ง หรือหมายศาลให้จับทหารนั้น

๒. บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารกระทำความผิดอาญาและเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ให้ตำรวจ ร้องขอหมายจับต่อศาลทหารที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีหรือมีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่จะทำการจับ

๓. เมื่อมีคำสั่งหรือหมายศาลตามข้อ ๑ เจ้าพนักงานต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของทหารผู้นั้นทราบ ในโอกาสแรก (ระเบียบฯ ข้อ ๑๓ วรรค ๑)

๔. นอกจากการจับกุมตามข้อ ๑ แล้ว ถ้าเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้าหรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น หรือ มีเหตุอันควรสงสัยว่าได้กระทำความผิดมาแล้ว จะหลบหนีการจับกุมตามหมาย ให้จับกุมได้โดยไม่ต้องมีหมาย (ระเบียบฯ ข้อ ๑๓ วรรค ๑)

๕. ทหารผู้ถูกจับกุมต้องรับทราบข้อหาที่ถูกจับกุมตัวก่อน โดยขึ้นต้นต้องจดจำ ยศ - ชื่อ ตำรวจ ผู้จับกุม และวัน เวลา พุทธศักราช รวมถึงพยานที่เห็นเหตุการณ์ด้วย

๖. ให้แจ้งตำรวจผู้จับกุมว่า เป็นทหารสังกัดหน่วยใด ที่ตั้ง ตำบล อำเภอ จังหวัด หมายเลขโทรศัพท์ ติดต่อหน่วยต้นสังกัด ชื่อผู้บังคับบัญชา

๗. ขอความร่วมมือกับบุคคลอื่น ๆ ให้แจ้งผู้บังคับบัญชาของทหารที่ถูกจับกุมให้ทราบว่ากำลังพล ของหน่วยถูกจับกุมอยู่ที่ใด

๘. หากได้รับอันตรายหรือบาดเจ็บจากการจับกุม ให้แจ้งผู้บังคับบัญชาในโอกาสแรกเพื่อขอให้ส่งตัว ไปรักษาพยาบาล

๙. เมื่อทหารถูกจับกุมในขณะที่แต่งเครื่องแบบ ตำรวจผู้จับกุมจะบังคับให้ทหารถอดเครื่องแบบไม่ได้ ตำรวจจะแนะนำให้ทหารที่จะถูกจับได้ทราบถึงเกียรติของเครื่องแบบ เพื่อให้ทหารที่ถูกจับพิจารณาเองว่า จะยอมถอดเครื่องแบบหรือไม่ ถ้าไม่ยอมถอดให้แจ้งฝ่ายทหารเพื่อจัดเจ้าหน้าที่มาแนะนำทหารที่จะถูกจับ ให้ถอดเครื่องแบบหากฝ่ายทหารไม่มาให้จับได้

๑๐. กรณีทหารสวมเครื่องแบบ ต้องหลีกเลี่ยงการใช้เครื่องพันธนาการหรือใส่กุญแจมือ เว้นแต่ จะหลบหนีหรือขัดขืนการจับกุม (ระเบียบฯ ข้อ ๑๓ วรรค ๓)

๑๑. กรณีทหารไม่สวมเครื่องแบบ ปฏิบัติเช่นเดียวกับบุคคลพลเรือนทั่วไป

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเรื่องการจับ ฉะนั้น พอจะเห็นได้ว่าการกำลังพลของหน่วยเมื่อต้องหาคดีอาญา แยกได้เป็น ๒ กรณี คือ

(๑) ยังไม่มีกรจับตัว แต่ตำรวจได้ดำเนินการออกหมายจับไว้แล้ว ตำรวจจะมีหนังสือถึงหน่วย เพื่อแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทหารทราบและขอให้ฝ่ายทหารนำตัวทหารที่ถูกหมายจับดังกล่าวไปพบ

การปฏิบัติของหน่วย

๑) ควรสอบถามกำลังพลถึงสาเหตุของเรื่อง

๒) ติดต่อประสานกับตำรวจเพื่อนัดหมายในการนำตัวผู้ต้องหาไปพบรวมทั้ง รายละเอียดในการมอบตัวผู้ต้องหาให้ตำรวจควบคุมหรือฝากขังศาล

๓) ควรแจ้งให้ทหารผู้ต้องหาทราบด้วยว่ามีสิทธิในการขอประกันตัวเพื่อทหาร ผู้ต้องหาจะได้เตรียมในการประกันตัวไปด้วย

๔) แต่งตั้งให้นายทหารพระธรรมนูญ หรือนายทหารสัญญาบัตร หรือทนายความ หรือผู้ ที่ตัวเองไว้วางใจไปร่วมฟังการสอบสวน

๕) การร่วมฟังการสอบสวน สามารถรับฟังได้เฉพาะการให้การของผู้ต้องหาเท่านั้น

๖) การควบคุมตัวทหารผู้ต้องหา ต้องนำตัวไปยื่นคำร้องฝากขังที่ศาลทหาร

(๒) กรณีตำรวจได้จับตัวทหารไว้แล้ว ตำรวจจะนำตัวทหารไปฝากขังในอำนาจศาลและจะมีหนังสือ แจ้งผู้บังคับบัญชาให้ทราบ พร้อมทั้งขอให้แต่งตั้งบุคคลไปร่วมฟังการสอบสวน

๔.๓ การควบคุมตัวทหารและการปล่อยชั่วคราว

๑. เจ้าพนักงานจับกุมตัวทหารมาจนถึงที่ทำการของเจ้าพนักงานผู้จับกุม และผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมตัวอยู่ ต้องถูกนำตัวไปศาลภายใน ๔๘ ชม. เพื่อศาลพิจารณามีเหตุที่จะขังผู้ถูกจับตามกฎหมายหรือไม่ และต้องขออำนาจฝากขังต่อไปได้ไม่เกิน ๗ วัน/๔๘ วัน/๘๔ วัน แล้วแต่ฐานความผิด

๒. ทหารผู้ต้องหาหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องยื่นคำร้องให้พนักงานสอบสวนหรือศาลปล่อยตัวทหารผู้ต้องหาชั่วคราวในชั้นสอบสวนได้ ตามหลักเกณฑ์ในเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราวที่กฎหมายบัญญัติ

๓. คดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงหรือคดีที่เปรียบเทียบได้ ถ้าทหารผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ พนักงานสอบสวนสามารถดำเนินคดีในศาลแขวง หรือเปรียบเทียบปรับตามอำนาจหน้าที่ได้ (ระเบียบ ฯ ข้อ ๒๔)

๔. คดีที่พนักงานสอบสวนเป็นผู้ทำการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีมีคำสั่งหรือออกหมายขัง

๕. คดีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเป็นผู้ทำการสอบสวนดำเนินคดีอาญาให้ผู้บังคับบัญชาทหารหรือผู้ที่มีอำนาจทำการสอบสวนเป็นผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลทหารที่มีอำนาจพิจารณาคดีมีคำสั่ง หรือออกหมายขัง

๔.๔ การสอบสวนคดี

๑. เมื่อพนักงานสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาให้ทราบแล้วผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใด หรือไม่เต็มใจให้การอย่างใดก็ได้

๒. ก่อนที่จะดำเนินการตามข้อ ๑ ให้ทหารผู้ต้องหาแจ้งต่อพนักงานสอบสวนขอให้มียาทหาร พระธรรมนุญ หรือนายทหารสัญญาบัตร หรือนายความ หรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าร่วมฟังการสอบสวน

๓. ถ้าทหารผู้ต้องหาต้องการให้มี นายทหารพระธรรมนุญ หรือนายทหารสัญญาบัตร หรือนายความ หรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจอยู่ด้วยในขณะนำขึ้นสถานที่เกิดเหตุ การที่ผู้เสียหายชี้ตัว การทำแผนที่เกิดเหตุ หรือการทำแผนประทุษกรรม ก็ให้ร้องขอต่อพนักงานสอบสวน (ระเบียบ ฯ ข้อ ๒๓ วรรค ๒)

๔. ทหารเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญามีสิทธิ ดังนี้ (ระเบียบ ฯ ข้อ ๒๓ วรรค ๑)

๔.๑ ขอประกันตัวชั่วคราว

๔.๒ พบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว

๔.๓ ได้รับการเยี่ยมตามสมควร

๔.๔ ได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

๔.๕ ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจ เช่น นายทหารพระธรรมนุญ หรือนายทหารสัญญาบัตร เข้าฟังการสอบสวนปากคำของตน

๔.๖ ตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตน และเอกสารประกอบคำให้การของตนในชั้นสอบสวน เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว

๔.๗ ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ด้วยการจัดหาทนายความให้

๔.๘ ไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา

๔.๙ ได้รับการเตือนว่าถ้อยคำซึ่งเกิดจากการจูงใจมีค่าไม่แน่นอน หรือการกระทำโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

๔.๕ การคุมขัง

๑. การคุมขังจะต้องกระทำโดยมีคำสั่งหรือหมายของศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ วรรค ๓ ซึ่งศาลทหารมีอำนาจสั่งหรือออกหมายขังในระหว่างสอบสวน ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๔๕

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗ บัญญัติให้ ผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ต้องถูกนำตัวไปศาลภายใน ๔๘ ชม. นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการพนักงานสอบสวนเพื่อศาลพิจารณาว่ามีเหตุที่จะขังผู้ถูกจับไว้ตามกฎหมายได้หรือไม่ ฉะนั้นเมื่อมีการจับกุมบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารที่กระทำผิดอาญาภายในที่ตั้งหน่วยทหาร หากเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะเป็นผู้สอบสวนเอง ให้ผู้บังคับบัญชาทหาร หรือผู้สอบสวนนำตัวผู้ต้องหาไปยื่นคำร้องฝากขังต่อศาลทหารที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี แต่หากประสงค์จะดำเนินคดีโดยพนักงานสอบสวน ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารนำตัวผู้ต้องหาไปมอบให้พนักงานสอบสวนโดยเร็ว

๓. เนื่องจากผู้บังคับบัญชาทหารไม่มีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหา ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ อีกต่อไป ฉะนั้นหากต้นสังกัดได้รับการประสานจากพนักงานสอบสวนให้ไปรับตัวผู้ต้องหา ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารที่ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญามาควบคุมตัวไว้ตามระเบียบนี้ ให้ต้นสังกัดแจ้งพนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาไปยังศาลทหารที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลทหารมีคำสั่งหรือออกหมายขังให้ต่อไป

๔. การยื่นคำร้องขอให้ศาลทหารมีคำสั่งหรือออกหมายขังให้ปฏิบัติดังนี้

๔.๑ คดีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเป็นผู้สอบสวน ให้ผู้บังคับบัญชาทหารหรือผู้ที่มีอำนาจสอบสวนเป็นผู้ยื่นคำร้อง

๔.๒ คดีที่พนักงานสอบสวนเป็นผู้สอบสวน ให้ต้นสังกัดผู้ต้องหารีบแจ้งพนักงานสอบสวนให้เป็นผู้ยื่นคำร้อง

๔.๓ สำนวนคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของอัยการทหาร ให้อัยการทหารเป็นผู้ยื่นคำร้อง

๕. อำนาจลงโทษของผู้บังคับบัญชาทหารในส่วนที่เกี่ยวกับสมรรถภาพและวินัยทหาร ยังคงมีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑ และ พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. ๒๔๗๖

สรุปย่อพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖

สรุปย่อพระราชบัญญัติ ว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

เพื่อปฏิบัติการตามความในมาตรา ๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญาทหารและเนื่องจากทหารบกทหารเรือ ได้รวมเป็นกระทรวงเดียวกัน สมควรตราบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารเสียใหม่ (คำปรารภ)

๒. การใช้บังคับ (มาตรา ๒)

ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ประกาศเมื่อ ๒๐ สิงหาคม ๒๔๗๖)

๓. ผู้รักษากฎ (มาตรา ๓๒)

ให้รัฐมนตรีว่ากระทรวงกลาโหมมีหน้าที่รักษากฎให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๔. นิยามศัพท์ (มาตรา ๔)

วินัยทหารนั้น คือ การที่ทหารต้องประพฤติตามแบบธรรมเนียมของทหาร

๕. ตัวอย่างการกระทำผิดวินัยทหาร (มาตรา ๕)

๕.๑ คือ ขัดขืน หลีกเลียง หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน

๕.๒ ไม่รักษาระเบียบการเคารพระหว่างผู้ใหญ่ผู้น้อย

๕.๓ ไม่รักษามรรยาทให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมของทหาร

๕.๔ ก่อให้เกิดความสามัคคีในคณะทหาร

๕.๕ เกียจคร้าน ละทิ้ง หรือเลินเล่อต่อหน้าที่ราชการ

๕.๖ กล่าวคำเท็จ

๕.๗ ใช้กิริยาวาจาไม่สมควร หรือประพฤติไม่สมควร

๕.๘ ไม่ตักเตือนสั่งสอน หรือลงทัณฑ์ผู้ใต้บังคับบัญชาที่กระทำผิดตามโทษานุโทษ

๕.๙ เสพเครื่องดองของเมาจนถึงเสียกิริยา

ทหารทุกคนต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัด ผู้ใดฝ่าฝืนถือว่าผู้นั้นกระทำผิด

๖. การลงทัณฑ์ (มาตรา ๗ - มาตรา ๘)

ทหารที่กระทำผิดวินัยจักต้องรับทัณฑ์และอาจต้องถูกปลดออกจากประจำการหรือถูกถอดจากยศทหาร ทัณฑ์ที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดต่อวินัยทหารมี ๕ สถาน คือ

๑. ภาคทัณฑ์ คือ ผู้กระทำผิดมีความผิดอันควรต้องรับทัณฑ์สถานหนึ่งสถานใดดังกล่าวมาแล้ว แต่มีเหตุอันปรานี จึงเป็นแต่แสดงความผิดของผู้นั้นให้ปรากฏ หรือให้ทำทัณฑ์บนไว้

๒. ทัณฑ์กรรม คือกระทำการสุขา การโยธา ฯลฯ เพิ่มจากหน้าที่ประจำ ซึ่งตนจะต้องปฏิบัติอยู่แล้ว หรือปรับให้อยู่เวรยาม นอกจากหน้าที่ประจำ

๓. กัก คือ กักตัวไว้ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งตามจะกำหนดให้

๔. ชัง คือ ชังในที่ควบคุมเฉพาะคนเดียวหรือรวมกันหลายคนแล้วแต่จะได้มีคำสั่ง

๕. จำขัง คือ ขังโดยส่งไปฝากให้อยู่ในความควบคุมของเรือนจำทหาร

นอกจากทัณฑ์ที่กล่าวไว้นี้ ห้ามมิให้คิดขึ้นใหม่ หรือใช้วิธีลงทัณฑ์อย่างอื่นเป็นอันขาด

๗. ผู้มีอำนาจลงทัณฑ์ (มาตรา ๑๐)

๗.๑ ผู้บังคับบัญชา หรือ

๗.๒ ผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจให้บังคับบัญชาตามที่กระทรวงกลาโหม ส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม กองทัพบก กองทัพเรือ หรือกองทัพอากาศ กำหนด

๘. อำนาจลงทัณฑ์ (มาตรา ๑๒)

ผู้มีอำนาจลงทัณฑ์ซึ่งลงทัณฑ์เต็มที่ได้สถานใดสถานหนึ่งแต่สถานเดียวถ้าสั่งลงทัณฑ์ทั้งสองสถาน พร้อมกัน ต้องกำหนดลงทัณฑ์ไว้เพียงกึ่งหนึ่งของอัตราในสถานนั้น ๆ ห้ามมิให้ลงทัณฑ์คราวเดียวมากกว่าสองสถาน

๙. การเพิ่มหรือยกทัณฑ์ (มาตรา ๑๘, มาตรา ๒๐)

๙.๑ เมื่อลงทัณฑ์ผู้กระทำความผิดในฐานชังแล้ว และผู้ที่รับทัณฑ์ชังนั้นกระทำความผิดซ้ำอีกผู้มีอำนาจลงทัณฑ์ จะสั่งเพิ่มทัณฑ์ ก็ให้พิจารณาคุกกำหนดทัณฑ์ที่ได้สั่งไว้แต่เดิมนั้นก่อน ห้ามมิให้กำหนดเวลาให้ผู้ต้องชัง ทั้งกำหนดเดิมและกำหนดที่เพิ่มใหม่รวมกันเกินกว่าอำนาจของผู้สั่งลงทัณฑ์นั้น หากผู้กระทำความผิดนั้นควรต้องรับทัณฑ์ เกินกว่าอำนาจของผู้ที่จะสั่งลงทัณฑ์นั้นแล้วก็ให้รายงานชี้แจงความผิดพร้อมความเห็นควรลงทัณฑ์เพียงใด เสนอตามลำดับชั้นจนถึงผู้มีอำนาจลงทัณฑ์จำได้พอกับความผิดเพื่อขอให้ผู้นั้นสั่งการต่อไป

๙.๒ ผู้ที่สั่งลงทัณฑ์ หรือผู้มีอำนาจบังคับบัญชาเหนือผู้สั่งลงทัณฑ์นั้นมีอำนาจที่จะเพิ่มทัณฑ์หรือลดทัณฑ์ หรือยกทัณฑ์จำเสียก็ได้ แต่ถ้าเพิ่มทัณฑ์แล้ว ทัณฑ์ที่สั่งเพิ่มขึ้นนั้นรวมกับที่สั่งไว้แล้วเดิมต้องมีให้เกินอำนาจของ ผู้ที่สั่งใหม่นั้น

๑๐. การล่วงเลยเวลากำหนดลงทัณฑ์ (มาตรา ๑๙)

ถ้าผู้มีอำนาจลงทัณฑ์มิได้จัดการที่จะให้ผู้รับทัณฑ์ได้รับทัณฑ์ภายในกำหนดสามเดือน เป็นอันนับว่า ล่วงเลยเวลาที่จะลงทัณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้เสียแล้วจะสั่งลงทัณฑ์โดยอำนาจตนเองมิได้ เว้นเสียแต่ผู้ที่ กระทำความผิดนี้ขาดหนีราชการเสียแต่เมื่อก่อนครบกำหนดสามเดือน จึงมิให้นับวันที่ขาดเข้าในกำหนดเวลาล่วงเลย ให้นับตั้งแต่วันที่ตัวผู้นั้นกลับมารับราชการ

๑๑. การร้องทุกข์ (มาตรา ๒๒)

ผู้ใดบังคับบัญชาถูกผู้บังคับบัญชากระทำแก่ตนด้วยการอันไม่ยุติธรรม หรือผิดกฎหมาย หรือ แบบธรรมเนียมทหาร ตนมิได้รับผลประโยชน์ หรือสิทธิตามที่ควรจะได้รับในราชการนั้น มีสิทธิร้องทุกข์ได้

๑๒. วิธีการร้องทุกข์ (มาตรา ๒๓ - มาตรา ๒๖, มาตรา ๒๘, มาตรา ๓๐)

๑๒.๑ ถ้าจะกล่าวโทษผู้ใดให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรงของผู้นั้นถ้าไม่ทราบชัดว่าได้รับความเดือดร้อน เพราะผู้ใด ให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาของตน

๑๒.๒ ทหารจะร้องทุกข์ได้แต่สำหรับตนเองเท่านั้น ห้ามมิให้ร้องทุกข์แทนผู้อื่น และห้ามมิให้ลงชื่อร่วมกัน หรือเข้ามาร้องทุกข์พร้อมกันหลายคน และห้ามประชุมเพื่อหารือเรื่องร้องทุกข์

๑๒.๓ ห้ามมิให้ร้องทุกข์ในเวลาเข้าแถว หรือในขณะทำหน้าที่เป็นยามหรือเวร และห้ามมิให้ร้องทุกข์ ก่อนเวลาล่วงเลยไปแล้วยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่มีเหตุร้องทุกข์เกิดขึ้น

๑๒.๔ ห้ามมิให้ร้องทุกข์ว่า ผู้บังคับบัญชาลงทัณฑ์แรงเกินไป ถ้าหากผู้บังคับบัญชาลงทัณฑ์ไม่เกินอำนาจ ที่จะทำได้

๑๒.๕ เมื่อเวลาล่วงพ้นไปสิบห้าวันนับแต่ร้องทุกข์ยังมีได้รับคำชี้แจงประการใดทั้งความเดือดร้อน ยังไม่ปลดเปลื้องไป หรือได้รับคำชี้แจงแล้ว แต่ยังไม่หมดความสงสัยให้ร้องทุกข์ใหม่ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ถัดไปตามลำดับ

๑๓. การพิจารณาคำร้องทุกข์ (มาตรา ๒๙, มาตรา ๓๑)

๑๓.๑ ผู้บังคับบัญชาได้รับเรื่องร้องทุกข์เมื่อใด ต้องรีบไต่สวนและจัดการแก้ไขความเดือดร้อน หรือชี้แจง ให้ผู้ร้องทุกข์เข้าใจ จะเพิกเฉยไม่ได้เป็นอันขาดหากเพิกเฉยนับว่ากระทำความผิดต่อวินัยทหาร

๑๓.๒ ถ้าปรากฏชัดว่า ข้อความร้องทุกข์เป็นความเท็จหรือกระทำไปโดยผิดระเบียบ ผู้ร้องทุกข์จะมีความผิด ทางวินัยทหาร

๑๓.๓ ผู้ร้องทุกข์ได้รับคำชี้แจงแล้วยังไม่หมดความสงสัย ก็ให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาได้

หมายเหตุ

ในกรณีนี้ราชการทหารกำหนดทัณฑ์นั้นเหนืออำนาจของผู้บังคับบัญชาที่จะสั่งลงทัณฑ์ได้ก็ให้นำเสนอ เพียงชั้นที่กล่าวต่อไปนี้

๑. ฝ่ายทหารบก ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาตำแหน่งชั้นผู้บังคับการกรม หรือชั้นผู้บังคับกองพันที่อยู่ ต่างท้องถิ่นกับผู้มีอำนาจบังคับบัญชาผู้บังคับการกรม

๒. ฝ่ายทหารเรือ ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาตำแหน่งผู้บังคับหมวดเรือ หรือชั้นผู้บังคับกองพันที่อยู่ต่างท้องถิ่น กับผู้มีอำนาจบังคับบัญชาชั้นผู้บังคับหมวดเรือ

๓. ฝ่ายทหารอากาศ ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาตำแหน่งชั้นผู้บังคับกองบินแม้ว่ากำหนดทัณฑ์นั้น จะเหนืออำนาจก็ดี ก็ให้ผู้บังคับบัญชาชั้นที่กล่าวนี้มีอำนาจลงทัณฑ์ได้ทีเดียวไม่ต้องนำเสนอลำดับชั้นต่อไปอีก

สรุปย่อพระราชบัญญัติว่าด้วยเขตปลอดภัยในราชการทหาร พุทธศักราช ๒๕๗๘

สรุปย่อพระราชบัญญัติ ว่าด้วยเขตปลอดภัยในราชการทหาร พุทธศักราช ๒๕๗๘

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

เพื่อให้อำนาจในการกำหนดเขตบริเวณเพื่อรักษาความปลอดภัยให้กับที่ตั้งหน่วยทหาร อันมีผลกระทบต่อบุคคลพลเรือนในการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการใช้ประโยชน์บนที่ดินของตนที่ตั้งอยู่ในบริเวณเขตปลอดภัยให้ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

๒. การใช้บังคับ (มาตรา ๒)

ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ประกาศเมื่อ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๗๘)

๓. นิยามศัพท์ (มาตรา ๓)

"เขตปลอดภัย" ในราชการทหาร หมายถึง บริเวณ โดยรอบที่ทหารเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความปลอดภัยในราชการทหาร

๔. การกำหนดบริเวณเขตปลอดภัย (มาตรา ๔)

ให้กำหนดขึ้นไว้โดยพระราชกฤษฎีกาเป็นคราว ๆ และให้มีแผนที่ประเมินเขตไว้ท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย

๕. ข้อห้าม (มาตรา ๕)

ห้ามมิให้ปลูกสร้างโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้าง หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างที่มีอยู่แล้ว หรือเพาะปลูกต้นไม้ซึ่งอาจเป็นภัย หรือยกย้ายต้นไม้ที่ปลูกไว้แล้วอันมีสภาพเป็นอันตรายถึงชีวิตในบริเวณเขตปลอดภัยนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากกระทรวงกลาโหม

๖. บทกำหนดโทษ (มาตรา ๗)

ผู้ใดกระทำความผิดมีความผิดดังต่อไปนี้

๑. ต่อน้ำราชศัตรู ให้จำคุกไม่เกิน ๕ ปี

๒. มิได้กระทำความผิดต่อน้ำราชศัตรู แต่ได้กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตใช้กฎอัยการศึก ให้จำคุกไม่เกิน ๓ ปี

๓. กระทำความผิดในเวลาอื่นนอกจากที่กล่าว ให้จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๗. ผู้รักษาการ

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่รักษาการและมีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดลักษณะของเครื่องหมายและกิจการอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

สรุปย่อพระราชบัญญัติคุ้มครองความลับในราชการ พุทธศักราช ๒๕๖๓

สรุปย่อพระราชบัญญัติคุ้มครองความลับในราชการ พุทธศักราช ๒๕๖๓

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย (คำปรารภ)

เพื่อคุ้มครองความลับในราชการเพื่อความมั่นคงสาธารณะ (คำปรารภ)

๒. การใช้บังคับ (มาตรา ๒)

ให้ใช้บังคับเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ประกาศเมื่อ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๓)

๓. นิยามศัพท์ (มาตรา ๓)

ที่สงวน หมายถึง

๓.๑ สิ่งปลูกสร้างทุกชนิดที่ใช้สำหรับการป้องกันประเทศ ฐานทัพบก ฐานทัพเรือ ฐานทัพอากาศ โรงงานทำอาวุธ หรือยุทธภัณฑ์ โรงช่างแสง หรือคลังอาวุธยุทธภัณฑ์ อยู่เรือรบ ท่าเรืออันใช้เป็นฐานทัพเรือ สถานีวิทยุ หรือโทรเลข หรือสถานีส่งและรับอาณัติสัญญาณ รวมทั้งสถานที่ใด ๆ ซึ่งใช้ในการสร้าง หรือซ่อมแซมเรือรบ หรืออาวุธยุทธภัณฑ์ หรือวัตถุใด ๆ สำหรับใช้ในการสงคราม

๓.๒ ชุมทางรถไฟ โรงงาน และสถานที่จ่ายน้ำ หรือกระแสไฟฟ้าอันเป็นสาธารณูปโภค

๓.๓ ที่ หรือสิ่งใด ๆ ซึ่งรัฐมนตรีจะได้กำหนดไว้เป็นครั้งคราว โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๔. ผู้รักษาการ (มาตรา ๗)

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวง เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

๕. ข้อห้าม (มาตรา ๔)

ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการคัดลอก เขียน จำลอง หรือถ่ายภาพที่สงวนตามพระราชบัญญัตินี้วันแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีหรือบุคคลที่รัฐมนตรีมอบหมาย

๖. บทกำหนดโทษ (มาตรา ๔, มาตรา ๕)

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษ

๖.๑ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๖.๒ ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ลบล้างความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา

สรุปย่อพระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ. ๒๕๙๐

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือทำการตรวจค้น จับกุมการกระทำความผิด หรือมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบนำข้าวหรือสินค้าบางอย่างออกทะเล ทางลำน้ำซึ่งติดต่อกับต่างประเทศ หรือทางลำน้ำซึ่งออกไปสู่ทะเลได้

๒. การใช้บังคับ (มาตรา ๒)

ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ประกาศเมื่อ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๙๐)

๓. เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่มีอำนาจตามกฎหมายนี้ (มาตรา ๓)

ได้แก่ นายทหารสัญญาบัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้

ก. ผู้บังคับการเรือ ผู้บังคับหมู่เรือ ผู้บังคับหมวดเรือ ผู้บังคับกองเรือ

ข. นายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งอื่นที่ผู้บัญชาการทหารเรือ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เทียบเท่ากับตำแหน่งดังกล่าวในข้อ ก.

ค. นายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตรที่ผู้บัญชาการทหารเรือ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่งตั้งขึ้นโดยเฉพาะ

๔. อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ (มาตรา ๔ - มาตรา ๗)

ก. สืบสวนสอบสวน ทั้งนี้ โดยต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อีกทั้งมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่คือถ้าจับและค้นด้วยตนเองย่อมทำได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ หรือหมายค้น แต่ต้องเป็นกรณีที่จับ หรือค้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย

ข. ทำการ หรือสั่งให้ทำการเฉพาะหน้าที่เท่าที่จำเป็น ดังนี้

๑. ตรวจค้นและบังคับผู้ควบคุมเรือ คนประจำเรือ ให้เรือ หรือขนส่งของในเรือเพื่อการตรวจค้น

๒. จับเรือและบังคับผู้ควบคุมเรือ และคนประจำเรือให้พวงเรือ หรือให้ทำการอื่นเพื่อให้เรื่อนั้นไปยังที่ซึ่งสะดวกแก่การตรวจค้น การสอบสวน หรือการดำเนินคดี

๓. ยึดเรือที่จับไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหา หรือจนกว่าศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณี queผู้ต้องหา

๔. จับและควบคุมผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ได้ไม่เกิน ๓ วัน เมื่อพ้นกำหนดต้องปล่อย หรือส่งตัวให้พนักงานสอบสวนพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนเท่าที่ทำได้

ค. เมื่อปฏิบัติการดังกล่าวในข้อ ก. และ ข. เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจสั่งและบังคับให้ผู้ควบคุมเรือ และคนประจำเรือที่ใช้หรือสงสัยว่าใช้ในการกระทำความผิดหรือล่าที่ความผิดเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าเกิดขึ้นหยุดเรือ หรือนำเรือไปยังที่ใด ๆ ถ้าไม่ปฏิบัติตามก็ให้มีอำนาจดำเนินการใด ๆ เพื่อบังคับให้ปฏิบัติตาม หรือนำเรือไปหรือเพื่อป้องกันการหลบหนี

ง. การใช้อำนาจพิเศษตามกฎหมายนี้ ต้องเป็นไปตามที่ผู้บัญชาการทหารเรือกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๕. อำนาจของผู้บัญชาการทหารเรือ (มาตรา ๘)

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือเป็นผู้ส่งสำนวนและมีความเห็นแย้งควรส่งไม่ฟ้องไปยังพนักงานอัยการ และหากพนักงานอัยการมีความเห็นแย้งควรส่งไม่ฟ้องให้ผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้ใช้อำนาจของอธิบดี กรมตำรวจหรือข้าหลวงประจำจังหวัดแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๖. การควบคุมผู้ต้องหา (มาตรา ๙)

การควบคุมตัวผู้ต้องหาของเจ้าหน้าที่ทหารเรือก่อนที่จะนำส่งพนักงานสอบสวน มิให้ถือว่าเป็นการควบคุม ของพนักงานสอบสวน

๗. ผู้รักษาการ (มาตรา ๑๐)

ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สรุปย่อพระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป่นนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการ

สงคราม พ.ศ. ๒๕๕๕

สรุปย่อพระราชบัญญัติ

ควบคุมการส่งออกป่นนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. ๒๕๕๕

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

เพื่อการควบคุมการส่งออกป่นนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม เพื่อความปลอดภัยของประเทศ และธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ

๒. การใช้บังคับ (มาตรา ๒)

๒.๑ ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ประกาศเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๕)

๒.๒ การควบคุมการส่งออกป่นหรือการ ส่งผ่านป่นนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

๓. นิยามศัพท์ (มาตรา ๓)

"สิ่งที่ใช้ในการสงคราม" หมายความว่ารวมถึง สัมภาระ พลังสงคราม อุปกรณ์การลำเลียงที่มีคุณค่าในการยุทธศาสตร์และวัตถุที่มีประโยชน์ในการผลิตอาวุธ กระสุน และสิ่งที่ใช้ในการสงครามด้วย

๔. ขอบเขตของกฎหมาย (มาตรา ๕)

๔.๑ ให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยศุลกากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งว่าด้วยการตรวจการยึดและริบของ หรือการจับกุมตัวผู้กระทำความผิด การแสดงเท็จ และการฟ้องร้อง มาใช้บังคับแก่การควบคุมอาวุธยุทธภัณฑ์ และสิ่งที่ใช้ในการสงครามตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

๔.๒ พระราชกฤษฎีกาซึ่งออกเพื่อควบคุมการส่งออกป่นหรือการส่งผ่านป่นนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์ และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม อาจระบุข้อกำหนดดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ประเทศหรือที่ที่ห้ามมิให้ส่งอาวุธยุทธภัณฑ์ และสิ่งที่ใช้ในการสงครามออกไป

(๒) วิธีการป้องกันการส่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามที่ควบคุมผ่านไปยังประเทศ หรือที่ที่ห้ามตาม (๑)

(๓) เงื่อนไขในการควบคุมตามความจำเป็นแก่พฤติการณ์

๕. บทกำหนดโทษ (มาตรา ๖)

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชกฤษฎีกา ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

๖. ผู้รักษาการ (มาตรา ๗)

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

สรุปย่อพระราชบัญญัติว่า

ด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยความผิดและการกระทำอื่น ๆ บางประการที่กระทำบนอากาศยาน ณ กรุงโตเกียว อนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการยัดอากาศยานโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และอนุสัญญาเพื่อการปราบปรามการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายต่อความปลอดภัยของการบินพลเรือน ณ นครมอนทรีออล พร้อมทั้งพิธีสารลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๑ (ค.ศ. ๑๙๘๘) ประกอบกับในปัจจุบันมีการกระทำความผิดอาญาต่อการเดินอากาศยานมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐภาคีตามอนุสัญญาและพิธีสารข้างต้น ต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานในอากาศยาน และการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดบนอากาศยานให้ชัดเจน และเป็นไปตามอนุสัญญาและพิธีสารนั้น

ข้อยกเว้น พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่อากาศยานที่ใช้ในบริการทหาร ตำรวจ หรือศุลกากรของรัฐต่างประเทศ (มาตรา ๔)

๒. การประกาศใช้บังคับ

พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๘ และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันทีประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มาตรา ๒)

๓. นิยามศัพท์ที่สำคัญ (มาตรา ๕)

“อากาศยาน” หมายความว่า อากาศยานตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ

“อากาศยานในระหว่างการบิน” หมายความว่า อากาศยานซึ่งอยู่ในระหว่างเวลาตั้งแต่ประตูด้านนอกทุกบานของอากาศยานได้ปิดภายหลังที่ผู้โดยสารและเจ้าหน้าที่ประจำอากาศยานขึ้น จนถึงขณะที่ประตูด้านนอกบานใดบานหนึ่งของอากาศยานนั้นได้เปิดออกเพื่อให้ผู้โดยสารและเจ้าหน้าที่ประจำอากาศยานลงจากอากาศยานตามปกติ และในกรณีที่อากาศยานต้องลงสู่พื้นโดยเหตุจำเป็นบังคับ ให้หมายความรวมถึงขณะที่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยานได้เข้าคุ้มครองความปลอดภัยของอากาศยานในระหว่างการบินด้วย

“อากาศยานในระหว่างบริการ” หมายความว่า อากาศยานซึ่งอยู่ในระหว่างเวลาตั้งแต่ผู้ประจำหน้าที่ภาคพื้นหรือเจ้าหน้าที่ประจำอากาศยานเริ่มเตรียมการก่อนการบินสำหรับเที่ยวบินใดโดยเฉพาะ จนถึงเวลาครบยี่สิบสี่ชั่วโมงหลังจากอากาศยานลงสู่พื้น ทั้งนี้ ให้รวมถึงระยะเวลาของอากาศยานในระหว่างการบินด้วย

“เจ้าหน้าที่ประจำอากาศยาน” หมายความว่า บุคคลที่ผู้ดำเนินการเดินอากาศยานหรือบุคคลที่เจ้าของอากาศยานกำหนดให้มีหน้าที่ในอากาศยานสำหรับการบินแต่ละเที่ยวบิน

“ผู้ควบคุมอากาศยาน” หมายความว่า นักบินที่ผู้ดำเนินการเดินอากาศยานหรือนักบินที่เจ้าของอากาศยานกำหนดให้เป็นผู้ควบคุมและรับผิดชอบความปลอดภัยในการบินแต่ละเที่ยวบิน

“เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยาน” หมายความว่า เจ้าพนักงานที่มีอำนาจรับแจ้งรับรายงาน หรือดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือความผิดที่เกิดขึ้นในอากาศยานในระหว่างการบิน

ที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และสำหรับอากาศยานไทยที่จะลงสู่พื้นนอกราชอาณาจักรให้หมายถึงเจ้าหน้าที่เพื่อการนี้ในประเทศนั้น

“เจ้าหน้าที่ผู้รักษาความปลอดภัยในอากาศยาน” หมายความว่า ผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในอากาศยานในระหว่างการบินตามมาตรา ๓๘ และเจ้าหน้าที่เพื่อการนี้สำหรับอากาศยานต่างประเทศ

๔. ความผิดเกี่ยวกับการเดินอากาศยานและอากาศยาน

๔.๑ ความผิดกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ควบคุมอากาศยาน ตามมาตรา ๗

ผู้ใดอยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ควบคุมอากาศยานหรือเจ้าหน้าที่ประจำอากาศยานสั่งในนามผู้ควบคุมอากาศยานซึ่งเป็นคำสั่งเพื่อรักษากฎ ระเบียบ และความเรียบร้อยในอากาศยานผู้นั้นต้องระวางโทษตามมาตรา ๗

ถ้าการกระทำนั้นเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่อากาศยาน บุคคลหรือทรัพย์สินในอากาศยาน ผู้นั้นต้องระวางโทษตามมาตรา ๗ วรรคสอง

๔.๒ ความผิดกรณีฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ และความเรียบร้อยในอากาศยานตามมาตรา ๘

ผู้อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินกระทำการใดหรือมีสิ่งใด ดังต่อไปนี้

- สูบบุหรี่ในห้องน้ำหรือที่อื่นใดที่มีใช้สถานที่จัดไว้ให้สูบบุหรี่
- ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในเวลาห้ามใช้
- มีสิ่งของที่ประกาศห้ามนำขึ้นไปในอากาศยานไว้ในครอบครองผู้กระทำต้องระวางโทษปรับ

ไม่เกินสองหมื่นบาท ตามมาตรา ๘ วรรคแรก

ถ้าผู้กระทำข้างต้นมีเจตนาเพื่อให้เกิดความขัดข้องแก่อุปกรณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของอากาศยานผู้กระทำต้องระวางโทษหนักขึ้นตามมาตรา ๘ วรรคท้าย

แต่เมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับแล้ว ให้คดีเลิกกันไป

๔.๓ ความผิดกรณีทำให้เครื่องตรวจจับควัน หรืออุปกรณ์ใดในอากาศยานเกี่ยวกับความปลอดภัยของอากาศยานไม่ทำงาน ตามมาตรา ๙

ผู้ใดอยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินทำให้เครื่องตรวจจับควัน หรืออุปกรณ์ใดในอากาศยานเกี่ยวกับความปลอดภัยของอากาศยานไม่ทำงานผู้นั้นต้องระวางโทษตามมาตรา ๙

๔.๔ ความผิดกรณีใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นตามมาตรา ๑๐

ผู้ใดอยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญาผู้นั้นต้องระวางโทษตามมาตรา ๑๐

๔.๕ ความผิดเกี่ยวกับการกระทำทางเพศที่ไม่เหมาะสม ตามมาตรา ๑๑

ผู้ใดอยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินกระทำการดังต่อไปนี้

- กระทำต่อร่างกายผู้อื่นโดยมุ่งหมายในทางเพศ
- กระทำการอันควรขายหน้าต่อธารกำนัลโดยเปลือยหรือเปิดเผยร่างกาย
- ใช้วาจาลามกหรือแสดงกิริยาทำทางลามกอย่างอื่นต้องระวางโทษตามมาตรา ๑๑

๔.๖ ความผิดกรณีกระทำการรบกวนในอากาศยาน ตามมาตรา ๑๒

ผู้ใดอยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินกระทำการใด ดังต่อไปนี้

- ใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น
- ทำให้เสียทรัพย์
- ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หรือใช้สารที่มีฤทธิ์ต่อจิตประสาท
- กระทำการใดที่ก่อให้เกิดความรบกวนในอากาศยาน

โดยน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยาน หรือต่อบุคคลในอากาศยาน หรือฝ่าฝืนกฎระเบียบ และความเรียบร้อยในอากาศยานผู้กระทำความต้องระวางโทษตามมาตรา ๑๒

๔.๗ ความผิดกรณีใช้กำลังทำร้ายผู้ควบคุมอากาศยานหรือเจ้าหน้าที่ประจำอากาศยาน มาตรา ๑๓

ผู้ใดอยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินกระทำการ ดังต่อไปนี้

- ใช้กำลังทำร้ายผู้ควบคุมอากาศยานหรือเจ้าหน้าที่ประจำอากาศยาน
- ทำให้ผู้ควบคุมอากาศยานหรือเจ้าหน้าที่ประจำอากาศยานเกิดความกลัว หรือตกใจโดย

เชื่อว่าจะใช้กำลังหรือวิธีอื่นใดโดยต้องเป็นการกระทำที่รบกวนการปฏิบัติหน้าที่ หรือทำให้ประสิทธิภาพการทำงานที่ของผู้ควบคุมอากาศยาน หรือเจ้าหน้าที่ประจำอากาศยานลดลงผู้กระทำความต้องระวางโทษตามมาตรา ๑๓

๔.๘ ความผิดกรณีเข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในอากาศยานในระหว่างบริการ ตามมาตรา ๑๔

ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร เข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในอากาศยานในระหว่างบริการ หรือไม่ยอมออกไปเมื่อผู้ควบคุมอากาศยานได้สั่งให้ออกจากอากาศยานผู้นั้นต้องระวางโทษตามมาตรา ๑๔

๔.๙ ความผิดกรณีทำร้ายร่างกายผู้อื่น ตามมาตรา ๑๕

ผู้อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินทำร้ายร่างกายผู้อื่นโดยน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยานผู้นั้นต้องระวางโทษตามมาตรา ๑๕

๔.๑๐ ความผิดกรณีฆ่าผู้อื่น ตามมาตรา ๑๖

ผู้ใดอยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินฆ่าผู้อื่นโดยน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยานผู้นั้นต้องระวางโทษ ตามมาตรา ๑๖

๔.๑๑ ความผิดกรณียึดหรือเข้าควบคุมอากาศยาน ตามมาตรา ๑๗

ผู้อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินยึดหรือเข้าควบคุมอากาศยานโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เชี่ยวว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่ว่าจะกระทำอันตรายต่ออากาศยาน ผู้นั้นต้องระวางโทษตามมาตรา ๑๗

๔.๑๒ ความผิดกรณีกระทำการใดให้อากาศยานเสียหาย ตามมาตรา ๑๘

ผู้ใดกระทำการใด ดังต่อไปนี้

- ทำลายอากาศยานในระหว่างบริการ
- ทำให้อากาศยานในระหว่างบริการเสียหาย จนเป็นเหตุให้อากาศยานนั้นทำการบินไม่ได้

หรือเป็นเหตุหรือน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยานระหว่างการบินหรือ

- วางหรือทำการใดเพื่อให้มีการวางวัตถุหรือสิ่งใดที่น่าจะทำลายอากาศยานนั้นในระหว่างบริการ หรือน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายทำการบินไม่ได้ หรือน่าจะก่อความเสียหายจนน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยานในระหว่างการบินผู้นั้นต้องระวางโทษตามมาตรา ๑๘

๔.๑๓ ความผิดใช้อาวุธกระทำความผิดในบริเวณท่าอากาศยาน ตามมาตรา ๑๙

ผู้ใดใช้อาวุธ หรือวัตถุอื่นใดกระทำการใด ดังต่อไปนี้

- ทำร้ายร่างกายผู้อื่นในท่าอากาศยาน โดยน่าจะเป็นเหตุหรือเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย

- ทำลายหรือทำให้เสียหายอย่างร้ายแรงต่อท่าอากาศยาน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของท่าอากาศยาน หรือต่ออากาศยานที่จอดในท่าอากาศยานซึ่งไม่ใช่ท่าอากาศยานในระหว่างบริการหรือ

- ทำให้การให้บริการของท่าอากาศยานหยุดลงผู้นั้นต้องระวางโทษตามมาตรา ๑๙

๔.๑๔ ความผิดกรณีใช้อาวุธฆ่าผู้อื่นในท่าอากาศยาน ตามมาตรา ๒๐

ผู้ใดใช้อาวุธ หรือวัตถุอื่นใดฆ่าผู้อื่นในท่าอากาศยานโดยน่าจะเป็นอันตรายหรือเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยาน ต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๐

๔.๑๕ ความผิดกรณีทำลายหรือทำให้เครื่องอำนวยความสะดวกในการเดินอากาศเสียหาย มาตรา ๒๑

ผู้ใดทำลายหรือทำให้เสียหายแก่เครื่องอำนวยความสะดวกในการเดินอากาศตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ หรือทำให้การทำงานของเครื่องอำนวยความสะดวกนั้นขัดข้อง โดยน่าจะเป็นเหตุหรือเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยานในระหว่างการบินผู้นั้นต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๑

๔.๑๖ ความผิดกรณีแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ตามมาตรา ๒๒

ผู้ใดแจ้งข้อความหรือส่งข่าวสารซึ่งรู้อยู่แล้วว่าเป็นเท็จโดยน่าจะเป็นเหตุหรือเป็นเหตุให้ผู้ที่อยู่ในอากาศยาน หรือผู้อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินตื่นตกใจต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๒

ถ้าการกระทำนั้น เป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยานในระหว่างการบินผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๒ วรรคท้าย

๔.๑๗ กรณีผู้สนับสนุนการกระทำความผิดระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิด ตามมาตรา ๒๓

ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ตามมาตรา ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, หรือ ๒๒ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการ

๔.๑๘ กรณีผู้พยายามกระทำความผิดระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ ตามมาตรา ๒๔

ผู้ใดพยายามกระทำความผิดตามมาตรา ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, หรือ ๒๒ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

๔.๑๙ กรณีผู้เตรียมการระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้ ตามมาตรา ๒๕

ผู้ใดเตรียมการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๗, ๑๘, ๑๙, หรือ ๒๐ ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้ในมาตรานั้น

๕. อำนาจหน้าที่ของผู้ควบคุมอากาศยานเจ้าหน้าที่ประจำอากาศยาน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยานของไทยและเจ้าหน้าที่ผู้รักษาความปลอดภัยในอากาศยาน

กรณีอากาศยานไทยลงสู่พื้นนอกราชอาณาจักร

๕.๑ กรณีผู้ควบคุมอากาศยานของอากาศยานไทยในระหว่างบินพบเห็นหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลกระทำการหรือจะกระทำการใด ดังต่อไปนี้

- การอันเป็นความผิดอาญา
- การอันเป็นหรืออาจเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยาน บุคคล หรือทรัพย์สินในอากาศยานหรือ

- การอันฝ่าฝืนต่อกฎ ระเบียบ และความเรียบร้อยในอากาศยาน

ผู้ควบคุมอากาศยานนั้น อาจใช้มาตรการอันสมควร และการควบคุมตัวบุคคลกระทำการหรือจะกระทำการนั้น เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของอากาศยาน บุคคล หรือทรัพย์สินในอากาศยาน หรือเพื่อรักษา กฎ ระเบียบ และความเรียบร้อยในอากาศยาน หรือเพื่อส่งตัวบุคคลนั้นแก่เจ้าหน้าที่ หรือนำตัวบุคคลลงจากอากาศยานได้ตามมาตรา ๒๖

๕.๒ เจ้าหน้าที่ประจำอากาศยาน หรือผู้โดยสารในอากาศยานไทยระหว่างการบินอาจใช้มาตรการอันสมควรเพื่อป้องกันและคุ้มครองความปลอดภัยของอากาศยาน บุคคล หรือทรัพย์สินในอากาศยานได้โดยไม่ต้องรับมอบอำนาจจากผู้ควบคุมอากาศยานเฉพาะในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นต้องทำเช่นนั้นทันที แต่ผู้ควบคุมอากาศยานอาจสั่งให้ยกเลิกมาตรการนั้นได้ตามมาตรา ๒๗

๕.๓ ให้ผู้ควบคุมอากาศยาน แจ้งการควบคุมพร้อมเหตุผลของการควบคุมแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยานของประเทศที่อากาศยานจะลงสู่พื้นทราบโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ และควรแจ้งก่อนอากาศยานลงสู่พื้นตามมาตรา ๒๔

๕.๔ เมื่ออากาศยานไทยลงสู่พื้นแล้ว ห้ามใช้มาตรการควบคุมตัว เว้นแต่

- เป็นมาตรการเพื่อส่งตัวผู้ถูกควบคุมตัวแก่เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินคดี
- เป็นการบินลงเพราะเหตุจำเป็นและผู้ควบคุมอากาศยานยังไม่สามารถส่งตัวผู้ถูกควบคุมตัวแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยาน

- ผู้ถูกควบคุมตัวยินยอมเดินทางต่อไปกับอากาศยานภายใต้การควบคุมหรือ
- เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยานของประเทศนั้นไม่ยินยอมให้นำตัวผู้ถูกควบคุมลงหรือไม่ยอมรับตัวไว้ในกรณีนี้ผู้ควบคุมอากาศยานมีอำนาจใช้มาตรการควบคุมต่อไปได้จนกว่าจะส่งตัวผู้ถูกควบคุมให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยาน หรือจนกว่าจะถึงที่หมายของผู้ถูกควบคุมตัวตามมาตรา ๒๙

๕.๕ เมื่ออากาศยานไทยลงสู่พื้นนอกราชอาณาจักรแล้วผู้ควบคุมอากาศยานมีอำนาจ ดังนี้

๕.๕.๑ นำตัวบุคคลใดลงจากอากาศยานเพื่อการคุ้มครองความปลอดภัยของอากาศยาน บุคคล หรือทรัพย์สินในอากาศยานหรือเพื่อรักษากฎระเบียบ ความเรียบร้อยในอากาศยาน เมื่อมีเหตุควรเชื่อว่าบุคคลนั้นได้กระทำการหรือจะกระทำการที่อาจเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยาน บุคคล หรือทรัพย์สินในอากาศยาน หรือฝ่าฝืนกฎระเบียบ หรือความเรียบร้อย ไม่ว่าจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ตามมาตรา ๓๐ โดยให้ผู้ควบคุมอากาศยานไทยจัดทำบันทึกรายงานให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยานของประเทศที่ลงสู่พื้นทราบข้อเท็จจริงและเหตุการณ์นำตัวบุคคลนั้นลงจากอากาศยานตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่งและแจ้งให้สถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้นทราบ ตลอดจนรายงานให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยานของประเทศไทยทราบด้วยโดยเร็วที่สุดด้วย ตามมาตรา ๓๓ วรรคท้าย

๕.๕.๒ เมื่อเห็นว่าเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายไทยและเป็นความผิดร้ายแรงตามที่กำหนดในกฎกระทรวงของกระทรวงคมนาคม จะส่งตัวบุคคลใดให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยานเพื่อดำเนินคดีอาญาโดยผู้ควบคุมอากาศยานไทยแจ้งความประสงค์แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยานในประเทศนั้นทราบโดยเร็ว และควรแจ้งก่อนอากาศยานลงสู่พื้น โดยให้ส่งพยานหลักฐานที่ขอด้วยกฎหมายไทยแก่เจ้าหน้าที่นั้นด้วย ตามมาตรา ๓๑ วรรคสองและตามระเบียบในมาตรา ๓๒ ด้วย และแจ้งให้สถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้นทราบ นอกจากนี้ ก็รายงานให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยานของประเทศไทยทราบด้วยโดยเร็วที่สุดด้วย ตามมาตรา ๓๓ วรรคท้าย

๕.๖ การแจ้งและการรายงานแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยานของประเทศที่อากาศยานลงจอดให้ผู้ควบคุมอากาศยานปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ประเทศนั้นกำหนดตามมาตรา ๓๓

กรณีอากาศยานต่างประเทศลงสู่พื้นในราชอาณาจักร

๕.๗ เมื่ออากาศยานต่างประเทศลงสู่พื้นในราชอาณาจักร และผู้ควบคุมอากาศยานส่งตัวบุคคลใดให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยานเพื่อดำเนินคดีอาญาในราชอาณาจักร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยานจะยอมรับตัวบุคคลดังกล่าวได้เมื่อการกระทำของบุคคลนั้นเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายไทย อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยานของไทย อาจไม่ยอมรับนำตัวบุคคลนั้นลง หรือไม่รับตัวบุคคลนั้นไว้เพื่อดำเนินคดี ในกรณีต่อไปนี้ (มาตรา ๓๕)

- ผู้ควบคุมอากาศยานไม่ได้แจ้งหรือรายงานให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดในอากาศยานทราบตามระเบียบที่ออกตามความในกฎหมายนี้ของประเทศไทย
- ประเทศผู้จดทะเบียนอากาศยานไม่ได้เป็นรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยความผิดและการกระทำอื่น ๆ บางประการที่ทำบนอากาศยาน ซึ่งทำขึ้นที่กรุงโตเกียว เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๖
- การกระทำที่ผู้ควบคุมอากาศยานนั้นเห็นว่าเป็นความผิดอาญาร้ายแรงตามกฎหมายของประเทศผู้จดทะเบียนอากาศยาน แต่ไม่เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายไทย
- เป็นกรณีส่งตัวผู้กระทำความผิดให้ดำเนินคดี ตามมาตรา ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, หรือ ๑๓ แต่ผู้ควบคุมอากาศยานหรือผู้ดำเนินการเดินอากาศไม่ให้คำรับรองว่าจะไม่ร้องขอให้ประเทศอื่นดำเนินคดีอาญานี้อีก โดยการรับแจ้งและการรับรายงานจากผู้ควบคุมอากาศยานต่างประเทศ และวิธีการสอบสวนเบื้องต้นของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการความผิดในอากาศยาน ให้เป็นไปตามระเบียบในมาตรา ๓๖

เพิ่มเติม

๕.๘ การใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ควบคุมอากาศยาน เจ้าหน้าที่ประจำอากาศยาน ผู้โดยสาร ผู้ดำเนินการเดินอากาศยานหรือผู้ทำการแทนบุคคลดังกล่าวตามกฎหมายนี้ ย่อมไม่ก่อให้เกิดความรับผิดทางอาญาและทางแพ่งต่อผู้ใด เว้นแต่เป็นการกระทำโดยไม่สุจริตหรือเกินสมควรแก่เหตุตามมาตรา ๓๗

๕.๙ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รักษาความปลอดภัยในอากาศยาน และกำหนดระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้รักษาความปลอดภัยในอากาศยานต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลผู้เกี่ยวข้องด้วย เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉิน ตามมาตรา ๓๘

๖. เขตอำนาจศาล

๖.๑ ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๘, ๒๒, ๒๓, ๒๔, หรือ ๒๕, ต่ออากาศยานไทยที่อยู่นอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๒

๖.๒ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, หรือ ๑๓ ในอากาศยานต่างประเทศ จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร เมื่ออากาศยานนั้นอยู่ในระหว่างการบินนอกราชอาณาจักร และอากาศยานนั้นลงสู่พื้นในราชอาณาจักรเป็นแห่งแรกหลังจากมีการกระทำความผิด ตามมาตรา ๔๓

๖.๓ ผู้ใดกระทำความผิดในมาตรา ๑๒ เฉพาะกรณีที่นาจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยานต่างประเทศหรือมาตรา ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๒๒ วรรคสอง, ๒๓, และ ๒๔ ในอากาศยานหรือต่ออากาศยานต่างประเทศนอกราชอาณาจักร โดยอากาศยานนั้นอยู่ในระหว่างการบินนอกราชอาณาจักร และอากาศยานนั้นลงสู่พื้นในราชอาณาจักรพร้อมด้วยผู้กระทำความผิด หรือพบตัวผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักรและมีได้ส่งตัวผู้นั้นตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน จะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๔

๖.๔ ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๐ ณ ท่าอากาศยานที่ให้บริการการบินพลเรือนระหว่างประเทศซึ่งตั้งอยู่นอกราชอาณาจักร และที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ ต่อเครื่องอำนวยความสะดวกในการเดินอากาศที่ให้บริการการเดินอากาศระหว่างประเทศซึ่งตั้งอยู่นอกราชอาณาจักร ถ้าพบตัวผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักรและมีได้ส่งตัวผู้นั้นตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน จะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๕

สรุปย่อพระราชกำหนดควบคุมสินค้าตามชายแดน พ.ศ.๒๕๖๔

สรุปย่อพระราชกำหนดควบคุมสินค้าตามชายแดน พ.ศ.๒๕๖๔

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

โดยที่มีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมสินค้าชายแดน เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยตามบริเวณชายแดน

๒. การใช้บังคับและท้องที่ที่ใช้บังคับ (มาตรา ๒, มาตรา ๖)

๒.๑ ใช้ได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยมีผลใช้บังคับถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (ประกาศเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๔)

๒.๒ จะประกาศใช้ในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งตามชายแดน หรือส่วนใดส่วนหนึ่งในน่านน้ำของประเทศไทย

๓. นิยามศัพท์ (มาตรา ๔)

"สินค้า" หมายถึง สิ่งของที่อาจใช้ในการอุปโภค หรือบริโภค สารเคมี อาวุธยาน พาหนะ และสิ่งของอื่นใด

"เขตควบคุม" หมายถึง เขตที่รัฐมนตรีประกาศเป็นเขตควบคุมตามพระราชกำหนดนี้

"ผู้อำนวยการ" หมายถึง ผู้อำนวยการควบคุมสินค้าในเขตควบคุม

๔. หลักเกณฑ์การประกาศเขตควบคุม (มาตรา ๖)

๔.๑ เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมสินค้าชายแดน

๔.๒ เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน หรือปราบปรามการแทรกซึมบ่อนทำลาย

๔.๓ ป้องกัน หรือปราบปรามการกระทำความผิดที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความสงบเรียบร้อยตามชายแดน หรือ

๔.๔ เพื่อมิให้เป็นประโยชน์ต่อบุคคลอื่นจะเป็นภัยต่อประเทศ

๕. ผู้รักษาการ (มาตรา ๗)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามพระราชกำหนดนี้มีอำนาจ

๕.๑ กำหนดชนิด หรือประเภทของสินค้าควบคุมในเขตควบคุม

๕.๒ แต่งตั้งผู้อำนวยการควบคุมสินค้าในเขตควบคุม ซึ่งได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายทหารยศตั้งแต่ พลตรี พลเรือตรี พลอากาศตรี ขึ้นไป

๖. คณะกรรมการควบคุมสินค้าในเขตควบคุม (มาตรา ๘)

ให้แต่ละจังหวัดที่อยู่ในเขตควบคุมมีคณะกรรมการควบคุมสินค้าคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน รองผู้ว่าราชการจังหวัด อัยการจังหวัด ผู้กำกับตำรวจภูธร นายอำเภอแห่งท้องที่ที่เกี่ยวข้อง พาณิชย์จังหวัด และผู้บังคับหน่วยทหาร ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันพื้นที่ชายแดนเป็นกรรมการ

๗. อำนาจของผู้อำนวยการในการควบคุมสินค้า (มาตรา ๘ และมาตรา ๑๐)

๗.๑ กำหนดมาตรการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมสินค้า

๗.๒ กำหนดจำนวนหรือปริมาณสินค้าควบคุมซึ่งบุคคลจะมีไว้ในครอบครองหรือมีไว้เพื่อใช้ หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายตามความจำเป็น

๗.๓ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการจำหน่าย การเก็บรักษาและการย้ายสินค้าควบคุม

๗.๔ ดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับสินค้า เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชกำหนดนี้

๗.๕ มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความจำเป็น

๘. อำนาจของผู้อำนวยการและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการ (มาตรา ๑๕)

๘.๑ เข้าไปตรวจค้นในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ได้ตลอดเวลาเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชกำหนดนี้

๘.๒ ตรวจค้นบุคคลใด ๆ เมื่อมีเหตุอันสงสัยว่ากระทำความผิดตามพระราชกำหนดนี้

๘.๓ ตรวจค้นยานพาหนะที่จะเข้าใน หรือนอกเขตควบคุมได้ตลอดเวลา และสั่งเจ้าของ หรือผู้ควบคุมยานพาหนะให้หยุด จอด หรือนำยานพาหนะไปยังที่หนึ่งใดเพื่อตรวจค้นและสั่งการตามที่เห็นสมควร

๘.๔ สั่งบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าถ้อยคำ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานดังกล่าว จะมีประโยชน์แก่การดำเนินการตามพระราชกำหนดนี้

๘.๕ ยึด หรืออายัดสินค้า เอกสาร หลักฐาน ยานพาหนะ หรือสิ่งของใด ๆ เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชกำหนดนี้

๘.๖ จับ ควบคุม และสอบสวน หรือส่งผู้ต้องหาตามพระราชกำหนดนี้ไปยังพนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินการต่อไปก็ได้

๙. การควบคุมสินค้าควบคุม (มาตรา ๑๒, มาตรา ๑๓)

๙.๑ ห้ามมิให้ผู้ใดมีสินค้าควบคุมไว้ในครอบครองเกินจำนวน หรือปริมาณที่กำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการ โดยต้องขออนุญาตต่อผู้อำนวยการไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้ประกาศ

๙.๒ ห้ามมิให้บุคคลใดนำสินค้าควบคุมเข้ามาใน หรือส่งออกไปนอกเขตควบคุม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการ

๑๐. การควบคุมผู้กระทำความผิด (มาตรา ๑๖)

๑๐.๑ ให้ผู้อำนวยการ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานสอบสวนควบคุมผู้ต้องหาไว้เพื่อทำการสอบสวนได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ถูกจับ

๑๐.๒ เมื่อควบคุมผู้ต้องขังครบตาม ๑๐.๑ แล้ว ถ้าเกิดความจำเป็นให้ยื่นคำร้องต่อศาลออกหมายขังผู้ต้องขังต่อ ให้ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติด ๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งไม่เกินสิบห้าวันและรวมกันทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินหกสิบวัน

๑๑. อำนาจสั่งการสิ่งฟ้อง (มาตรา ๑๗)

ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้ส่งสำนวนและมีความเห็นควรสั่งฟ้องไปยังพนักงานสอบสวน การแย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้ใช้อำนาจของอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี

๑๒. การปฏิบัติต่อสิ่งของที่ยึด (มาตรา ๑๒)

๑๒.๑ ถ้าไม่ปรากฏตัวเจ้าของ หรือผู้ครอบครองในขณะที่ยึด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศหาตัวเจ้าของ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันยึด หากไม่มีเจ้าของมาแสดงตัวขอรับคืนภายในสามสิบวัน ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

๑๒.๒ ถ้ามีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลพิพากษาให้รับสิ่งของที่ยึดไว้และเจ้าของมิได้มาขอรับคืน ภายในสามสิบวันนับแต่วันมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

๑๒.๓ หากเป็นของที่เสียหายหรือเก็บไว้จะเป็นการเสี่ยงความเสียหาย หรือจะเสียค่าใช้จ่ายในการดูแล เกินสมควร ให้จัดการขายทอดตลาดหรือวิธีอื่น เงินที่ได้เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วยึดไว้แทนสิ่งของ

๑๓. บทกำหนดโทษ (มาตรา ๑๙ - มาตรา ๒๓)

๑๓.๑ ผู้ใดมีสินค้าควบคุมไว้เกินกว่าความจำเป็น หรือผิดเงื่อนไขที่ทางราชการกำหนด ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๓.๒ ผู้ใดมีสินค้าควบคุมไว้เกินกว่าจำนวน หรือปริมาณที่ได้รับอนุญาตต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๓.๓ ผู้ใดนำสินค้าควบคุมเข้ามา หรือส่งออกไปนอกเขตควบคุมก่อนได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๓.๔ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อำนวยการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ขอตรวจค้นยานพาหนะ หรือสั่งมา ให้ถ้อยคำ ส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๓.๕ นอกจากจะต้องรับโทษตาม ๑๓.๑ - ๑๓.๔ แล้ว บรรดาสินค้าควบคุม รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรใด ๆ ที่บุคคลใดใช้ในการกระทำความผิดดังกล่าว ให้ริบเสียทั้งสิ้น

สรุปย่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ.๒๕๓๐

สรุปย่อพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ.๒๕๓๐

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

เนื่องจากในปัจจุบันมีการผลิตปิโตรเลียมในทะเล ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะและในไหล่ทวีปของราชอาณาจักรไทย สมควรให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือไทยมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการป้องกันและระงับการกระทำที่เป็นการก่อวินาศกรรมสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ และไหล่ทวีปดังกล่าว และมีอำนาจสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นเพื่อส่งให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดำเนินการต่อไป

๒. การใช้บังคับ (มาตรา ๓)

ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ประกาศใช้เมื่อ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๐)

๓. นิยามศัพท์ (มาตรา ๔)

"เจ้าหน้าที่ทหารเรือ" ได้แก่

ก. นายทหารเรือประจำชั้นสัญญาบัตรซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บังคับการเรือ ผู้บังคับหมู่เรือ ผู้บังคับหมวดเรือ ผู้บังคับการกองเรือ

ข. ผู้บัญชาการกรมนาวิกโยธิน (หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน)

ค. ผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ

ง. ผู้บัญชาการทหารเรือ

จ. นายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งอื่นที่ผู้บัญชาการทหารเรือได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เทียบเท่ากับตำแหน่งดังกล่าว ในข้อ ก ถึงข้อ ค

ฉ. นายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตรซึ่งผู้บัญชาการทหารเรือได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแต่งตั้งขึ้น โดยเฉพาะ

"เขตปลอดภัย" หมายความว่า เขตโดยรอบสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลมีระยะ ๕๐๐ เมตร โดยวัดจากแต่ละจุดของขอบด้านนอกของสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลตามกฎหมายระหว่างประเทศ

"สถานที่ผลิตปิโตรเลียม" หมายความว่า

ก. สิ่งที่ตั้งตั้งเดี่ยว หรือมากกว่านั้น ที่สร้างขึ้น หรือติดตั้งชั่วคราว หรือถาวรในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ หรือไหล่ทวีปของราชอาณาจักรไทย เพื่อวัตถุประสงค์ในการผลิต หรืออำนวยการ โยชน์ในการผลิตปิโตรเลียม

ข. เรือ แท่นลอย โครงสร้างอันที่อยู่ประจำและเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตหรืออำนวยการ โยชน์ในการผลิตปิโตรเลียมในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ หรือไหล่ทวีป

๔. ผู้รักษาการ (มาตรา ๒๗)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง

๕. อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (มาตรา ๕ และมาตรา ๙)

มีอำนาจออกประกาศ

ก. กำหนดหรือยกเลิกเขตที่ตั้งและเขตปลอดภัยของสถานปิโตรเลียมในทะเลผู้ใดจะเดินเรือในเขตปลอดภัย ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมทรัพยากรธรณี หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมทรัพยากรธรณีมอบหมาย เว้นแต่จำเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยหรือประสบภัยอันตรายร้ายแรง

ข. กำหนดหรือยกเลิกเขตที่รวมอุปกรณ์ของท่อที่ใช้ในกระบวนการผลิตปิโตรเลียมซึ่งเชื่อมโยงกันระหว่างสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลที่อยู่นอกเขตปลอดภัย ผู้ใดฝ่าฝืนต้องรับโทษตามกฎหมาย

๖. พื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจ (มาตรา ๖)

ได้แก่ สถานที่ผลิตปิโตรเลียม รวมถึงเขตรอบสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลระยะ ๕๐๐ เมตร การกระทำ ความผิดที่เกิดขึ้นบน เหนือ หรือใต้เขตพื้นที่ตามที่กล่าวมาแล้วให้ถือว่ากระทำในเขตราชอาณาจักร

๗. อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ (มาตรา ๗, มาตรา ๘ และมาตรา ๑๑ - มาตรา ๑๘)

ก. สืบสวนสอบสวนเบื้องต้น เพื่อป้องกันและระงับการกระทำที่เป็นการก่อวินาศกรรมสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล

ข. สืบสวนสอบสวนเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดตามกฎหมายอาญาที่ได้กระทำบน เหนือ หรือใต้สถานที่ผลิตปิโตรเลียม หรือในเขตปลอดภัยตามความผิด ดังต่อไปนี้

๑) ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ตามมาตรา ๑๓๖ - มาตรา ๑๔๖

๒) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามมาตรา ๒๐๙ มาตรา ๒๑๖

๓) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามมาตรา ๒๑๗ - มาตรา ๒๒๖ และ มาตรา ๒๓๑

๔) ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ตามมาตรา ๒๙๐, มาตรา ๒๙๕ - มาตรา ๒๙๖

๕) ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง ตามมาตรา ๓๐๙, มาตรา ๓๑๐, มาตรา ๓๑๓, มาตรา ๓๑๕, มาตรา ๓๒๒ - มาตรา ๓๒๔

๖) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามมาตรา ๓๓๔, มาตรา ๓๓๕, มาตรา ๓๓๖ - มาตรา ๓๓๙, มาตรา ๓๔๐ ตี, มาตรา ๓๕๗ - มาตรา ๓๖๐, มาตรา ๓๖๒, มาตรา ๓๖๔, มาตรา ๓๖๕

ค. มีอำนาจสั่ง หรือบังคับให้เรือ หรืออากาศยานที่ใช้ หรือมีเหตุ อันควรสงสัยว่าจะใช้ หรือได้ใช้ในการ ก่อวินาศกรรมสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลให้หยุด หรือไปยังที่แห่งใดแห่งหนึ่ง หรือลงยังสนามบิน หรือ ที่ขึ้นลงชั่วคราวแห่งใดแห่งหนึ่ง ในกรณีจำเป็นเพื่อดำเนินการตามที่กล่าวมาแล้วก็มีอำนาจใช้อาวุธประจำเรือ หรืออากาศยานบังคับได้

ง. เมื่อได้สั่ง หรือบังคับให้เรือ หรืออากาศยานให้หยุด หรือไปยังที่แห่งใดตามข้อ ค. แล้ว ยังมีอำนาจ

๑) ตรวจและค้นเรือหรืออากาศยาน

๒) สอบสวนผู้ควบคุมเรือหรืออากาศยาน และบุคคลในเรือหรืออากาศยาน

๓) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดที่มีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาไว้เพื่อการสอบสวนตลอดจนยึดเรือหรืออากาศยานและสิ่งของที่จะใช้หรือได้ใช้ในการกระทำความผิดได้ด้วย แต่การควบคุมดังกล่าวมิให้เกินความจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี

จ. ไล่ติดตามเรือต่างประเทศ เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเรือนั้นได้ใช้ในการก่อวินาศกรรมสถานที่ผลิตปิโตรเลียม

ฉ. เมื่อได้ปฏิบัติการเท่าที่จำเป็นตามข้อ ง. แล้ว จะต้องส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยสิ่งของที่ยึดไว้และบันทึกทั้งปวงที่เกี่ยวข้องในคดีที่ทำไว้กับพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการต่อไปตามอำนาจหน้าที่

ข. ให้มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๘. การควบคุมตัวผู้ต้องหา (มาตรา ๒๒)

การควบคุมผู้ต้องหาของเจ้าหน้าที่ทหารเรือก่อนที่จะนำส่งพนักงานสอบสวนมิให้นับเป็นเวลาควบคุมตัวผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๙. ศาลที่รับฟ้อง (มาตรา ๒๓)

ก. ความผิดตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ให้ชำระที่ศาลอาญา

ข. ถ้าได้ทำการสอบสวน ณ ท้องที่ใด ให้ชำระที่ศาลนั้น

๑๐. บทกำหนดโทษ (มาตรา ๒๔ - มาตรา ๒๖)

ก. ผู้ใดเดินเรือในเขตปลอดภัยโดยมิได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข. ผู้ใดทอดสมอเรือหรือเกาสมอหรือกระทำการใดอันอาจเป็นอันตรายต่อท่อที่ใช้ในกระบวนการผลิตปิโตรเลียม หรือท่อที่ใช้ในระบบขนส่งปิโตรเลียมต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ค. ผู้ใดทำให้ท่อหรืออุปกรณ์ของท่อถูกทำลายเสียหาย เสื่อมค่าหรือรั่วประโยชน์ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ง. ผู้ใดเดินหรือข้ามท่อหรืออุปกรณ์อันอาจเป็นอันตรายต่อท่อที่ใช้ในกระบวนการผลิตปิโตรเลียม หรือท่อที่ใช้ในระบบขนส่งปิโตรเลียม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สรุปพระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐

สรุปพระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

เป็นการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการเกณฑ์พลเมืองอุดหนุนราชการทหารในเวลาปกติหรือเวลาสงคราม และในเวลาที่ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก

๒. การใช้บังคับ

ให้ใช้ข้อบังคับนับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ประกาศเมื่อ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๓๐)

๓. นิยามศัพท์ (มาตรา ๔)

"การเกณฑ์ในเวลาปกติ" หมายความว่า การเกณฑ์ช่วยราชการทหารสำหรับหน่วยทหารที่ออกฝึก ราชการสนามเฉพาะเมื่อไม่สามารถหรือไม่มีเวลาพอที่จะจัดหาทรัพย์สินเพื่อใช้ในราชการทหารได้ตามปกติ

"การเกณฑ์ในเวลาไม่ปกติ" หมายความว่า การเกณฑ์ช่วยราชการทหารในระหว่างเวลาที่ประเทศ อยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้ กฎอัยการศึก

๔. ผู้รักษาการ (มาตรา ๕)

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๕. การเกณฑ์ในเวลาปกติ (มาตรา ๑๐ - มาตรา ๑๒)

๕.๑ กระทำได้ เว้นแต่เป็นการเกณฑ์เพื่อการฝึกราชการสนามที่จำเป็นต้องมีพลเรือนเข้าร่วมในการฝึกนั้น

๕.๒ การเกณฑ์ตามข้อ ๕.๑ อาจเกณฑ์ได้ซึ่งทรัพย์สินดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ สถานที่สำหรับใช้พักแรมหรือสร้างที่พักแรม

๕.๒.๒ เชื้อเพลิง น้ำมันเชื้อเพลิง สิ่งหล่อลื่น และก๊าซ

๕.๒.๓ ยานพาหนะพร้อมด้วยอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับซ่อมบำรุงยานพาหนะนั้น

๕.๒.๔ สัตว์พาหนะพร้อมด้วยเครื่องผูกเทียมและเครื่องใช้สำหรับสัตว์พาหนะนั้น

๕.๓ การเกณฑ์รถไฟ เรือ หรืออากาศยาน

๖. ทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นการเกณฑ์ (มาตรา ๑๓)

๖.๑ ยานพาหนะที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางการทูต

๖.๒ ยานพาหนะและสัตว์พาหนะที่ใช้เกี่ยวกับการไปรษณีย์โทรเลข

๖.๓ ยานพาหนะโดยสารที่ใช้ทำการตามกำหนดวันเวลาและเส้นทางตามปกติ

๖.๔ ม้าพันธุ์และโคพันธุ์ที่จำเป็นสำหรับใช้ในการผสมพันธุ์

๗. สถานที่ที่ได้รับการยกเว้นการเกณฑ์ (มาตรา ๑๔)

๗.๑ สถานที่ราชการ

๗.๒ สถานทูต สถานกงสุล หรือสถานที่ทำการขององค์การระหว่างประเทศหรือสถานที่ทำการอื่นที่เป็นของรัฐบาลต่างประเทศ

๗.๓ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข

๗.๔ สถานพยาบาล และสถานที่ที่ใช้สำหรับสงเคราะห์เด็กกำพร้า

๗.๕ สถานศึกษาที่ได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย

๗.๖ สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๘. วิธีดำเนินการ (มาตรา ๑๖)

การเกณฑ์ในเวลาปกติถ้าจะกระทำในท้องที่ใดเมื่อใด ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมอบหมายเป็นหนังสือเป็นผู้ประกาศและมีหนังสือแจ้งไปยังเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ในท้องที่นั้นและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อทราบ

๙. ผู้มีอำนาจออกใบเรียกเกณฑ์ (มาตรา ๑๗)

เมื่อดำเนินการตามข้อ ๘ แล้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้จะมีอำนาจออกใบเรียกเกณฑ์

๙.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

๙.๒ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

๙.๓ ผู้บัญชาการทหารบก

๙.๔ ผู้บัญชาการทหารเรือ

๙.๕ ผู้บัญชาการทหารอากาศ

๙.๖ แม่ทัพภาค

๑๐. การออกหมายเกณฑ์ (มาตรา ๑๘ – มาตรา ๒๒)

เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ในท้องที่ที่มีทรัพย์สินที่จะเกณฑ์ได้รับใบเรียกเกณฑ์แล้ว ให้ออกหมายเกณฑ์ไปยังเจ้าของ หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์โดยเร็ว ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนอาจเรียกเกณฑ์ หรือออกหมายเกณฑ์ หรือดำเนินการเกณฑ์โดยทางวาจา หรือโดยเครื่องมือสื่อสารได้ แต่จะต้องออกใบเรียกเกณฑ์ หมายเกณฑ์ หรือเอกสารอื่นส่งตามไปภายในสามวันนับแต่วันเรียกเกณฑ์

๑๑. ค่าทดแทนและค่าเสียหาย (มาตรา ๓๓ - มาตรา ๔๑)

๑๑.๑ การเกณฑ์ช่วยราชการทหารก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องค่าทดแทน หรือค่าเสียหายได้

๑๑.๒ ให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์เป็นผู้กำหนดค่าทดแทนทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์

๑๑.๓ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินไม่พอใจจำนวนค่าทดแทนที่เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์กำหนดให้ยื่นคำคัดค้านเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานปกครองท้องที่นั้นภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งให้มารับค่าทดแทน และให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่นั้นส่งคำคัดค้านไปยังเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารโดยเร็ว

๑๑.๔ ให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองท้องที่ในท้องที่ออกหมายเกณฑ์ เป็นผู้จ่ายค่าทดแทนการเกณฑ์ทรัพย์สินตามจำนวนที่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองท้องที่กำหนด

๑๑.๕ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ประสงค์จะเรียกค่าเสียหาย ให้ยื่นคำร้องต่อเจ้าพนักงานฝ่ายทหาร หรือเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์ภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้ส่งคืนทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์

๑๑.๖ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินไม่พอใจผลการสอบสวน หรือจำนวนค่าเสียหาย ตามมาตรา ๓๗ วรรคสาม ให้ยื่นคำคัดค้านเป็นหนังสือต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

๑๑.๗ ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจ่ายค่าเสียหายตามจำนวนที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารกำหนด ตามมาตรา ๓๗ หรือที่คณะกรรมการกำหนด ตามมาตรา ๓๘ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร หรือประธานกรรมการแล้วแต่กรณี มีหนังสือแจ้งจำนวนค่าเสียหายไปยังเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน

๑๑.๘ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินไม่พอใจคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๓๘ ให้ฟ้องต่อศาลได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยนั้น

๑๑.๙ ในกรณีที่การจ่ายค่าทดแทน หรือค่าเสียหายไม่เป็นไปภายในเวลาที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ฟ้องต่อศาลได้ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พ้นกำหนดนั้น

๑๒. การเกณฑ์ในเวลาไม่ปกติ (มาตรา ๔๒) ให้กระทำได้

๑๒.๑ ในระหว่างที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบ หรือการสงคราม

๑๒.๒ ในระหว่างเวลาที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

๑๒.๓ ในระหว่างที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก

๑๓. การเกณฑ์ในเวลาไม่ปกติอาจเกณฑ์ทรัพย์สินและแรงงานได้ (มาตรา ๔๓)

๑๓.๑ ทรัพย์สินตามมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒

๑๓.๒ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และไฟโรเทคนิค

๑๓.๓ เครื่องมือสื่อสารและเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนอะไหล่และอุปกรณ์ของเครื่องมือดังกล่าว

๑๓.๔ เครื่องกล เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งอื่นที่ใช้สำหรับการสร้าง ซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาเส้นทางคมนาคม และยานพาหนะเพื่อกิจการของทางราชการทหาร

๑๓.๕ สิ่งต่าง ๆ ที่มีไว้เพื่อใช้ หรือเพื่อประโยชน์สำหรับจัดที่พักแรม หรือโรงพยาบาล

๑๓.๖ เสปียงอาหารสำหรับคนหรือสัตว์

๑๓.๗ คนงาน คนนำทาง คนเดินข่าวสาร ล่าม หรือผู้ที่อาจเป็นประโยชน์แก่กิจการของทางราชการทหาร

๑๓.๘ แรงงานและทรัพย์สินอื่นที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเห็นว่าเป็นประโยชน์และจำเป็นแก่กิจการของทางราชการ

๑๔. วิธีดำเนินการ (มาตรา ๔๗)

นับแต่วันเวลาที่ได้มีคำสั่งหรือประกาศตามมาตรา ๔๒ และได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๖ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้ออกใบเรียกเกณฑ์แล้วส่งตรงไปยังพนักงานฝ่ายปกครองท้องถิ่นได้ทันที

๑๔.๑ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๑๗

๑๔.๒ นายทหารซึ่งมีตำแหน่งผู้บังคับบัญชาสูงสุด ณ ที่นั้น และมีกำลังในการบังคับบัญชาตั้งแต่หนึ่งกองพันหรือเทียบเท่าขึ้นไป เมื่อนำทหารเข้าทำการรบหรือเข้าสู่สงครามหรือเมื่อผู้บังคับบัญชาทหารอยู่ในเขตที่ได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือในเขตท้องที่ที่ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก

๑๕. อำนาจพิเศษของเจ้าหน้าที่ทหารในเวลาไม่ปกติ (มาตรา ๔๘)

๑๕.๑ ในกรณีจำเป็น ถ้าเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเห็นว่าจะต้องจัดซื้อ หรือเช่าทรัพย์สินที่อาจเรียกเกณฑ์ได้ตามมาตรา ๑๑ (๓) และ (๔) แล้ว ให้อำนาจบังคับซื้อหรือเช่าตามราคา หรือค่าเช่าที่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองเป็นผู้กำหนด

๑๕.๒ เมื่อมีความจำเป็นในการป้องกันประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเข้ายึดอสังหาริมทรัพย์ไว้ชั่วคราวเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการและให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารออกใบรับให้ไว้แก่เจ้าของ หรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเจ้าของและผู้ครอบครองไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหาย เว้นแต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเห็นสมควรอาจจ่ายค่าทดแทนการใช้อสังหาริมทรัพย์นั้น

๑๕.๓ การเกณฑ์ในเวลาไม่ปกติ ผู้ใดทราบหมายเกณฑ์แล้วไม่ปฏิบัติตามหมายเกณฑ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจใช้กำลังบังคับได้ตามความจำเป็น และมีอำนาจ

๑๕.๓.๑ เข้าไปและค้นได้ทุกเวลา เพื่อให้สำเร็จตามที่ได้เรียกเกณฑ์

๑๕.๓.๒ เข้ายึดหรือครอบครองทรัพย์สินตามหมายเกณฑ์ หรือใบเรียกเกณฑ์โดยออกใบรับให้ไว้แก่เจ้าของ หรือผู้ครอบครอง ผู้ถูกเกณฑ์ไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารดังกล่าว

๑๖. บทบัญญัติที่นำมาใช้บังคับ (มาตรา ๔๙)

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๓ ถึง มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๓ ถึงมาตรา ๓๙ และ มาตรา ๔๑ ในหมวด ๒ ว่าด้วยการเกณฑ์ในเวลาปกติมาใช้บังคับในหมวด ๓ ว่าด้วยการเกณฑ์ในเวลาไม่ปกติโดยอนุโลม

๑๗. บทกำหนดโทษ (มาตรา ๕๗ - มาตรา ๗๑)

๑๗.๑ เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในการปฏิบัติตามหน้าที่ มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๗.๒ ผู้ใดออกใบเรียกเกณฑ์ หรือเรียกเกณฑ์โดยทางวาจา หรือโดยเครื่องมือสื่อสาร โดยไม่มีอำนาจให้ทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๗.๓ ผู้ใดออกหมายเกณฑ์ หรือดำเนินการเกณฑ์โดยทางวาจา หรือโดยเครื่องมือสื่อสาร โดยไม่มีอำนาจให้ทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๗.๔ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้ออกใบเรียกเกณฑ์ หรือเรียกเกณฑ์โดยทางวาจาหรือโดยเครื่องมือสื่อสาร ซึ่งสิ่งที่เกณฑ์ไม่ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือสิ่งที่ทางราชการทหารไม่มีความต้องการ มีโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปี ถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๗.๕ เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ผู้ได้ออกหมายเกณฑ์ หรือดำเนินการเกณฑ์โดยทางวาจา หรือ โดยเครื่องมือสื่อสาร ซึ่งสิ่งที่เกณฑ์ไม่ได้ตามพระราชบัญญัตินี้หรือสิ่งที่ทางราชการทหารไม่มีความต้องการ มีโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๗.๖ เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ผู้ใดได้รับใบเรียกเกณฑ์แล้ว ชัดขึ้นหรือละเลยไม่ออกหมายเกณฑ์หรือ กระทำการอย่างใดอันเป็นการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๗.๗ ผู้ถูกเกณฑ์แรงงานผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือชัดเจนไม่ไปพบเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๗.๘ ผู้ถูกเกณฑ์แรงงานผู้ใดละทิ้งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือไปเสียจากหน้าที่นั้นโดยมิได้รับอนุญาต มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๗.๙ เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินผู้ใดไม่นำทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ไปส่งตามกำหนดวัน เวลา และ สถานที่ในหมายเกณฑ์ หรือไม่แจ้งให้พนักงานปกครองท้องที่ทราบ มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน หนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๗.๑๐ เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ผู้ใดไม่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจทราบ มีโทษจำคุกไม่เกิน หกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๗.๑๑ เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ผู้ใดไม่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารทราบ หรือไม่จัดหาทรัพย์สินส่งมอบแทน มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๗.๑๒ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้ใดข่มขืนใจเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ให้ปฏิบัติการอันมิชอบด้วยหน้าที่ หรือให้ละเว้นการปฏิบัติการตามหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย มีโทษจำคุก ไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๗.๑๓ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นในการเกณฑ์ให้กระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างหนึ่ง อย่างใดโดยมิชอบ ด้วยการใช้อำนาจประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้อำนาจประทุษร้าย มีโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๗.๑๔ ผู้ใดมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามการเกณฑ์โดยชอบด้วยกฎหมายแล้วชัดเจนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม การเกณฑ์นั้น หรือขัดขวางเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารหรือเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ ซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่หรือ ให้ถ้อยคำซึ่งตนรู้ว่าเป็นเท็จในข้อสาระสำคัญเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามการเกณฑ์นั้น มีโทษจำคุกไม่เกิน หกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๗.๑๕ ถ้ากระทำความผิดตามมาตรา ๑๔.๑ - มาตรา ๑๔.๔ เป็นการกระทำในกรณีการเกณฑ์ในเวลาไม่ปกติ ผู้กระทำมีโทษจำคุกตามที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ เป็นทวีคูณ

สรุปย่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ. ๒๕๓๔

สรุปย่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ. ๒๕๓๔

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด และสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และทางปฏิบัติของนานาประเทศ

๒. การใช้บังคับ (มาตรา ๒)

ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ประกาศเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๓๔)

๓. นิยามศัพท์ (มาตรา ๔)

"เจ้าหน้าที่ทหารเรือ" หมายความว่า นายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตรซึ่งดำรงตำแหน่งผู้ควบคุมเรือ ผู้บังคับหมู่เรือ ผู้บังคับหมวดเรือ ผู้บังคับการกองเรือ ผู้บัญชาการกองเรือ ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน ผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ ผู้บัญชาการทหารเรือ หรือตำแหน่งอื่นที่ผู้บัญชาการทหารเรือได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เทียบเท่ากับตำแหน่งดังกล่าว และนายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตรซึ่งผู้บัญชาการทหารเรือ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

"การกระทำอันเป็นโจรสลัด" หมายความว่า

(ก) ยึดหรือเข้าควบคุมเรือลำใด โดยใช้กำลังหรือโดยขู่เข็ญว่าจะกระทำความอันตรายต่อเรือ หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายต่อบุคคลในเรือนั้น

(ข) ทำลายเรือทำให้เกิดความเสียหายแก่เรือ หรือกระทำความด้วยประการใด ๆ อันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่เรือ

(ค) หน่วงเหนี่ยว กักขัง หรือกระทำความด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย

(ง) ชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ซึ่งได้กระทำในทะเลหลวง หรือในเขตเศรษฐกิจจำเพาะไม่ว่าจะเป็นของประเทศใด โดยบุคคลในเรือเอกชนหรืออากาศยานเอกชนลำหนึ่งต่อเรือบุคคลหรือทรัพย์สินในเรืออีกลำหนึ่ง และได้กระทำให้ไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้กระทำนั้น

"เรือเอกชนหรืออากาศยานเอกชน" หมายความว่า เรือรบ เรือของรัฐบาล หรืออากาศยานของรัฐบาลที่ถูกยึดหรือเข้าควบคุมโดยบุคคลประจำเรือ หรืออากาศยานนั้น ซึ่งก่อการกำเริบ หรือถูกยึดหรือเข้าควบคุมโดยบุคคลอื่นด้วย

"สืบสวนสอบสวนเบื้องต้น" หมายความว่า แสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานรวบรวมพยานหลักฐาน หรือดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือได้กระทำให้เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือทราบรายละเอียดแห่งความผิด หรือพิสูจน์ความผิดเพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาส่งมอบให้แก่พนักงานสอบสวนต่อไป

๔. อำนาจดำเนินการ (มาตรา ๕)

ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด รวมทั้งมีอำนาจสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัด และให้ถือว่า การสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นที่ทำไว้เป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๕. อำนาจศาล (มาตรา ๑๔)

ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ชำระคดีที่ศาลอาญา แต่ถ้การสอบสวนได้กระทำในท้องที่ที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลใด ให้ชำระคดีที่ศาลนั้นได้ ถ้าเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ให้ชำระคดีที่ศาลทหารกรุงเทพ แต่ถ้การสอบสวนได้กระทำในท้องที่ที่อยู่ในเขตอำนาจศาลทหารใด ให้ชำระคดีที่ศาลทหารนั้น

๖. บทกำหนดโทษ (มาตรา ๑๕ - มาตรา ๒๘)

ผู้ใดกระทำการอันเป็นโจรสลัด โดยการ

๑. ยึด ควบคุมเรือโดยใช้กำลังหรือโดยขู่ว่าจะกระทำอันตรายต่อเรือหรือโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่จะยิงว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายต่อบุคคลในเรือ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑๐๐,๐๐๐ บาท

๒. ทำลายเรือ ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก ตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓. ทำให้เกิดความเสียหายแก่เรือจนเรือนั้นอยู่ในลักษณะน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๗ ปี และปรับตั้งแต่ ๕,๐๐๐ บาท ถึง ๗๐,๐๐๐ บาท

๔. ทำให้เกิดความเสียหายแก่เรือ หรือกระทำให้ด้วยประการใด ๆ อันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่เรือ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เดือน ๖ เดือน ถึง ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๕. หน่วงเหนี่ยวกักขังหรือกระทำให้ด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑๐๐,๐๐๐ บาท

๖. ชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑๐ ปี ถึง ๒๐ ปีและปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๗. ถ้การกระทำตามข้อ ๑ - ๖ ได้กระทำโดยข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภรรยาของตน โดยขู่ว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือทำให้หญิงนั้นเข้าใจผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๑๐ ปี ถึง ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๘. ถ้การกระทำตามข้อ ๑ - ๖ ได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุ ให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้อาวุธ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิดหรือทรมาน ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๑๕ ปี ถึง ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๑๕๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๙. ถ้การกระทำตามข้อ ๑ - ๖ เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๑๕ ปี ถึง ๒๐ ปีและปรับตั้งแต่ ๑๕๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๑๐. ถ้การกระทำตามข้อ ๑ - ๖ เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายต้องระวางโทษประหารชีวิต

๑๑. ใช้เรือรบ เรือของรัฐบาล หรืออากาศยานของรัฐบาล ซึ่งตนได้เข้ายึดหรือควบคุมหรือกระทำต่อเรือของรัฐบาล ต้องระวางโทษเป็น ๒ เท่าของโทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

๑๒. ผู้สนับสนุนต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการ

๑๓. พยายามกระทำความผิดต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

๑๔. กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร รับโทษเช่นเดียวกับในราชอาณาจักร

๗. ผู้รักษากฎ (มาตรา ๒๙)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษากฎในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง

สรุปย่อความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา
สรุปย่อลักษณะความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

เนื่องจากในสถานการณ์ปัจจุบันปรากฏว่ามีภัยคุกคามจากการก่อการร้ายโดยมุ่งประสงค์ต่อชีวิตของประชาชนผู้บริสุทธิ์หรือทำลายทรัพย์สินให้เกิดความเสียหายเพื่อสร้างความปั่นป่วนโดยให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชนและทำให้เกิดความวุ่นวายในประเทศ หรือเพื่อบังคับขู่เข็ญให้รัฐบาลไทย รัฐบาลของรัฐใดหรือองค์การระหว่างประเทศ จำยอมต้องกระทำหรือละเว้นการกระทำตามที่มีการเรียกร้องของผู้ก่อการร้าย ซึ่งการกระทำเช่นนั้นได้เกิดขึ้นในประเทศใกล้เคียงและมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นภายในประเทศ อันจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศอย่างร้ายแรง นอกจากนี้ การกระทำดังกล่าวยังเป็นการกระทำในลักษณะการร่วมมือกระทำความผิดระหว่างประเทศ ซึ่งคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้มีมติที่ ๑๓๗๓ เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ค.ศ. ๒๐๐๐ ขอให้ทุกประเทศร่วมมือดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำใดที่เป็น การก่อการร้าย รวมถึงการสนับสนุนทางทรัพย์สิน หรือกรณีอื่นใดที่มีวัตถุประสงค์จะนำไปใช้ดำเนินการก่อการร้ายหรือเป็นสมาชิกขององค์กรก่อการร้าย

๒. คำนิยาม (มาตรา ๑๓๕/๑)

ความผิดฐานก่อการร้าย หมายถึง การกระทำโดย

(๑) ใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการใดอันก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต หรืออันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกาย หรือเสรีภาพของบุคคลใด ๆ

(๒) ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ระบบการขนส่งสาธารณะ ระบบโทรคมนาคม หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ

(๓) ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐ หรือบุคคล สิ่งแวดล้อมอันก่อให้เกิดหรือน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ

โดยการกระทำดังกล่าวนั้น มุ่งหมายเพื่อขู่เข็ญหรือบังคับรัฐบาลไทย รัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ให้กระทำหรือไม่กระทำการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง หรือเพื่อสร้างความปั่นป่วนให้เกิดความหวาดหวั่นในหมู่ประชาชน

บทกำหนดโทษ ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๖๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑๐๐,๐๐๐ บาท (มาตรา ๑๓๕/๑)

กระทำการก่อการร้ายโดย

(๑) ชูเชี่ยวุ่จะทำกรก่อกรร้ยโดยมีพฤติกรณอันควรเชื่อได้ว่บุคคลนั้นจะกระทำกรตามท่ชูจจริง หรือ

(๒) สะสมกำล้งพลหรืออาวุธ จัดหาหรือรวบรวมทรัพย์สิน ให้หรือรับกรฝึกกรก่อกรร้ย ตรีเตรียมกรอื่นใด หรือสมคบกันเพื่อก่อกรร้ย หรือกระทำควมผิดใด ๆ อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนเพื่อก่อกรร้ย หรือยุยงประชาชนให้เข้ามามีส่วนในการก่อกรร้ย หรือรู้ว่ามีผู้จะก่อกรร้ยแล้วช่วยปกปิดไว้

บทกำหนดโทษ จำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๔,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท (มาตรา ๑๓๕/๒)

๓. ควมรับผิดชอบของผู้สนับสนุน (มาตรา ๑๓๕/๓)

ระวางโทษเช่นเดียวกับตัวกร

๔. ควมรับผิดชอบในฐานะสมาชิกองค์กรก่อกรร้ย (มาตรา ๑๓๕/๔)

ระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๗ ปี และปรับไม่เกิน ๑๔๐,๐๐๐ บาท

การค้น การจับ การคุมขัง การปล่อย และการสอบสวน
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หลักการพื้นฐาน

๑. หมายเรียกออกโดยเจ้าพนักงานหรือศาล

หมายเรียก คือ หนังสือที่ออกโดยพนักงานสอบสวนพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือศาล กำหนดให้บุคคลตามหมายเรียกมาให้ข้อมูลแก่ผู้ออกหมายเรียก เพื่อการสอบสวน การไต่สวนมูลฟ้อง การพิจารณา หรือการอื่นใด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๒ - ๕๖

๒. หมายอาญาออกโดยศาล

หมายอาญา คือ หนังสือที่ศาลเท่านั้นเป็นผู้มีคำสั่งหรือออกหมายศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยให้อำนาจเจ้าหน้าที่จับ ขัง จำคุก ปล่อยตัวผู้ต้องหา จำเลยหรือนักโทษ หรือให้ทำการค้น รวมถึงสำเนาหมายจับหรือหมายค้นที่ได้ส่งทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ประเภทอื่นด้วย ตามมาตรา ๒ (๙) และมาตรา ๕๗

มาตรา ๕๙ ได้กำหนดให้ศาลจะออกคำสั่งหรือหมายจับ หมายค้น หรือหมายขังตามที่ศาลเห็นสมควร หรือมีผู้ร้องขอ กรณีผู้ร้องขอเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองระดับสามหรือตำรวจยศชั้นตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนอาจขอหมายต่อศาลทางโทรศัพท์ โทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อเทคโนโลยี ที่เหมาะสมได้ โดยเมื่อออกหมายด้วยวิธีดังกล่าวแล้ว ศาลต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขอออกหมายมาศาลเพื่อสาบานตัวโดยไม่ชักช้า และบันทึกถ้อยคำของบุคคลดังกล่าว หากมีการออกหมายฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ศาลอาจมีคำสั่งให้เพิกถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงหมาย รวมทั้งมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอจัดการแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรก็ได้

ทั้งนี้ ก่อนที่ศาลจะออกหมายจับ หมายค้น หรือหมายขัง ศาลจะพิจารณาพยานหลักฐานตามสมควร ที่ทำให้เชื่อได้ว่ามีเหตุที่จะออกหมายตาม มาตรา ๖๖, ๖๙, หรือ ๗๐ ได้ โดยศาลจะต้องระบุเหตุผลของคำสั่งนั้น ที่ให้ออกหมายหรือยกคำร้อง ตามมาตรา ๕๙/๑ ด้วย

๓. การออกหมายอาญาต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในกฎหมาย

๓.๑ การค้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติให้ “การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ” ดังนั้น โดยหลักแล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐจะค้นตัวบุคคลไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

๓.๑.๑ การค้นบุคคลในที่สาธารณะ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๓ กำหนดห้ามมิให้ทำการค้นบุคคลใดในที่สาธารณะ เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือมีไว้เป็นความผิดเท่านั้น ทั้งนี้ การค้นตัวต้องทำโดยสุภาพ ถ้าค้นผู้หญิงต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ค้น ตามมาตรา ๙๕ ด้วย

๓.๑.๒ เหตุออกหมายค้น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๙ กำหนดเหตุที่จะออกหมายค้นได้ ดังนี้

(๑) เพื่อพบและยึดสิ่งของซึ่งจะเป็นพยานหลักฐานประกอบการสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา

(๒) เพื่อพบและยึดสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า
ได้ใช้หรือตั้งใจจะใช้ในการกระทำความผิด

(๓) เพื่อพบและช่วยบุคคลซึ่งถูกหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(๔) เพื่อพบบุคคลซึ่งมีหมายให้จับ

(๕) เพื่อพบและยึดสิ่งของตามคำพิพากษาหรือตามคำสั่งศาลในกรณีที่จะพบหรือจะยึดโดยวิธีอื่นไม่ได้แล้ว

นอกจากนี้ ในมาตรา ๗๐ กำหนดให้ ห้ามออกหมายค้นที่ออกเพื่อพบและจับบุคคล เว้นแต่จะมีหมายจับบุคคล
นั้นด้วย และเจ้าพนักงานซึ่งจะจัดการตามหมายค้น ต้องมีทั้งหมายค้นและหมายจับ

๓.๑.๓ การค้นตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๕ บัญญัติให้ “เจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัว
ผู้ถูกจับไว้ มีอำนาจค้นตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา และยึดสิ่งของต่าง ๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ การค้นตัวนั้น
ต้องทำโดยสุภาพ ถ้าค้นผู้หญิงต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ค้น” พึงสังเกตว่า กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ค้นตัว
บุคคลใดก็ได้ เพราะกฎหมายอาญานี้ใช้คำว่า “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา” เท่านั้น ดังนั้น เจ้าพนักงานผู้จับหรือ
รับตัวผู้ถูกจับไว้ จึงมีอำนาจค้นตัวผู้ที่ถูกจับหรือผู้ต้องหาเท่านั้น

ส่วนสิ่งของที่ยึดไว้เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดไว้จนคดีถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วก็ให้คืนแก่ผู้ถูกจับหรือ
ผู้ต้องหา หรือแก่ผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น เว้นแต่ศาลจะเห็นเป็นอย่างอื่น โดยบทบัญญัติใหม่
ตามมาตรา ๘๕/๑ กำหนดเพิ่มเติมว่า หากเป็นสิ่งของที่มีโทษทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าทำหรือมีไว้
เป็นความผิด ถ้ายังไม่ได้นำสืบหรือแสดงเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี เจ้าของหรือผู้ซึ่งมีสิทธิเรียกร้อง
อาจยื่นคำร้องขอคืนสิ่งของต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี

๓.๑.๔ การค้นในที่สาธารณะต้องมีหมายค้น เว้นแต่มีเหตุยกเว้นตามกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๓ บัญญัติให้ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน การเข้า
ไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถานหรือที่สาธารณะจะกระทำมิได้
เว้นแต่ มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ” จะเห็นว่า โดยหลักแล้วเจ้าหน้าที่
ของรัฐไม่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือที่สาธารณะของบุคคลใด เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายกำหนด
โดยมาตรา ๙๒ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดให้การค้นในที่สาธารณะต้องมีหมายค้น
หรือคำสั่งของศาล เว้นแต่ในกรณีไม่มีหมายค้น และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น ในกรณีต่อไปนี้
เท่านั้นที่ค้นในที่สาธารณะได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น

(๑) เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน หรือมีเสียง หรือพฤติกรรมอื่นใดที่แสดงได้ว่า มีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่รโหฐานนั้น

(๒) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่รโหฐาน

(๓) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไป หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า เข้าไปซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น

(๔) เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งของที่มิใช่เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิด ได้ซ่อนหรืออยู่ในนั้น และต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเอาหมายค้นมาใช้ได้ สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือ ทำลายเสียก่อนโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้คนจะต้องส่งมอบสำเนาบันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สิน ที่ได้จากการตรวจค้นรวมทั้งจัดทำบันทึกแสดงเหตุผลที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือให้ไว้แก่ผู้ครอบครอง สถานที่ที่ตรวจค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ในที่นั้นให้ส่งมอบหนังสือดังกล่าวแก่บุคคลเช่นว่านั้นในทันที ที่กระทำได้ และรับรายงานผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป

(๕) เมื่อในที่รโหฐานนั้น ผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตามมาตรา ๗๘ เป็นความผิดซึ่งหน้าเพราะสงสัยว่าจะก่อเหตุร้ายโดยมีอาวุธ หรือมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน

การค้นในที่รโหฐาน ต้องกระทำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก เว้นแต่มีข้อยกเว้นตามมาตรา ๙๖ และ ก่อนการค้น เจ้าพนักงานผู้ค้นต้องแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อนเท่าที่สามารถจะทำได้ และให้ค้นต่อหน้า ผู้ครอบครองสถานที่หรือบุคคลในครอบครัวของผู้ค้น หรือค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งเจ้าพนักงาน ได้ร้องขอมาเป็นพยาน ตามมาตรา ๑๐๒ นอกจากนี้ เจ้าพนักงานผู้ค้นต้องบันทึกรายละเอียดแห่งการค้น และ สิ่งของที่ค้นได้นั้น และอ่านให้ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลในครอบครัว ผู้ต้องหา จำเลย ผู้แทน หรือพยานฟัง แล้วแต่กรณี และให้ผู้ค้นลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องไว้ด้วย ตามมาตรา ๑๐๓

๓.๒ การจับ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘ บัญญัติให้ “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและ ร่างกายการจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่น ตามที่ กฎหมายบัญญัติ”

๓.๒.๑ เหตุออกหมายจับ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ กำหนดให้ เหตุที่จะออกหมายจับได้ มีดังนี้

(๑) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูง เกินสามปี หรือ

(๒) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่า จะหลบหนี หรือจะไปยุ่งกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น

๓.๒.๒ เหตุจับโดยไม่มีหมายจับ

การจับบุคคลในคดีอาญา เป็นการกระทำที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพการเคลื่อนไหวร่างกายของบุคคล โดยหลักแล้วจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ และการจับบุคคลต้องมีหมายจับที่ศาลเป็นผู้ออก โดยมาตรา ๗๘ กำหนดให้ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลไม่ได้ เว้นแต่

(๑) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าตาม มาตรา ๘๐

(๒) เมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันอาจใช้ในการกระทำความผิด

(๓) เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตามมาตรา ๖๖ (๒) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้

(๔) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราว ตามมาตรา ๑๗๗

นอกจากนี้ ความในมาตรา ๗๙ กำหนดให้ ราษฎรจะจับผู้อื่นไม่ได้ เว้นแต่เจ้าพนักงานขอให้ช่วยจับตามหมายจับ หรือเมื่อผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และเป็นความผิดตามบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย แต่เจ้าพนักงานจะบังคับให้ผู้ใดช่วยจับโดยอาจเกิดอันตรายแก่เขาไม่ได้ ตามมาตรา ๘๒

๓.๒.๓ การจับในที่รโหฐาน

มาตรา ๘๑ บัญญัติว่า “ไม่ว่าจะมีหมายจับหรือไม่ก็ตาม ห้ามมิให้จับในที่รโหฐาน เว้นแต่จะได้ทำตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการค้นในที่รโหฐาน” กล่าวคือ โดยหลักห้ามเข้าไปจับบุคคลในที่รโหฐาน เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา ๙๒ เท่านั้น ที่เจ้าพนักงานเข้าไปค้นหาตัวบุคคลเพื่อช่วยและจับผู้ก่อเหตุร้ายในที่รโหฐานนั้น

นอกจากนี้ มาตรา ๘๑/๑ บัญญัติว่า “ไม่ว่าจะมีหมายจับหรือไม่ก็ตาม ห้ามมิให้จับในพระบรมมหาราชวัง พระราชวัง วังของพระราชทายาทหรือของพระบรมวงศ์ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป พระราชินีเวศน์ พระตำหนัก หรือในที่ซึ่งพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท พระบรมวงศ์ ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประทับหรือพำนัก เว้นแต่

(๑) นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายอนุญาตให้จับ และได้แจ้งเลขอาธิการพระราชวัง หรือสมุหราชองครักษ์รับทราบแล้ว

(๒) เจ้าพนักงานผู้ถวายหรือให้ความปลอดภัยแด่พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท พระบรมวงศ์ ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นผู้จับตามกฎหมายว่าด้วยราชองครักษ์ หรือตามกฎหมาย กฎ หรือระเบียบเกี่ยวกับการให้ความปลอดภัย”

บทบัญญัติมาตรานี้บัญญัติขึ้นใหม่เพิ่มเติม ๓ ประการ คือ

๑. กำหนดสถานที่ที่ได้รับความคุ้มครองให้มีเพิ่มมากยิ่งขึ้น จากเดิมที่กำหนดไว้เฉพาะพระราชวังหรือในที่ซึ่งพระมหากษัตริย์พระมเหสีหรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประทับอยู่ เป็นพระบรมมหาราชวัง พระราชวัง วังของพระราชทายาทหรือของพระบรมวงศ์ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป พระราชินีเวศน์ พระตำหนัก หรือในที่ซึ่งพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระราชทายาท พระบรมวงศ์ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประทับหรือพำนัก

๒. เปลี่ยนตัวบุคคลที่อนุญาตให้จับในสถานที่ตามมาตรา ๘๑/๑ (๑) จากเดิมจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบทางการเมืองและเพิ่มเงื่อนไขว่าจะต้องแจ้งให้เลขาธิการพระราชวังหรือสมุหราชองครักษ์รับทราบก่อน

๓. เพิ่มอำนาจให้เจ้าพนักงานผู้ถวายหรือให้ความปลอดภัยแก่พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท พระบรมวงศ์ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ สามารถเป็นผู้จับในสถานที่ตามมาตรา ๘๑/๑(๒) ได้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยราชองครักษ์หรือตามกฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการให้ความปลอดภัยโดยไม่ต้องขออนุญาตและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในมาตรา ๘๑/๑(๑) ก่อน

ทั้งนี้ ห้ามมิให้ใช้วิธีควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เขาหนีเท่านั้น ตามมาตรา ๘๖ และห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี ตามมาตรา ๘๗ โดยในกรณีความผิดลหุโทษจะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามคำให้การ และเท่าที่จะรู้ตัวว่าเป็นใคร และที่อยู่ของเขายู่ที่ไหนเท่านั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๕๗/๒๕๒๒ ตำรวจจับผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓ เมื่อผู้ถูกจับยอมไปกับตำรวจก็ไม่จำเป็นต้องจับตัวไป และไม่ต้องใช้เครื่องพันธนาการ เพียงแต่แจ้งข้อหา และบอกให้ไปสถานีตำรวจก็เป็นการจับแล้ว และบันทึกการจับจะทำ ณ ที่จับหรือที่ใดก็ได้

๓.๓ การคุมขัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘ บัญญัติให้ “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายการจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๓.๓.๑ การออกหมายขังเป็นอำนาจของศาล

มาตรา ๗๑ บัญญัติให้ “เมื่อได้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาแล้วในระหว่างสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา ศาลจะออกหมายขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ตามมาตรา ๘๗ หรือมาตรา ๘๘ ก็ได้ และให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๖๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม...” โดยให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย ตามหลักการฟังความทุกฝ่าย

ข้อยกเว้นการออกหมายจับ ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยมีอายุไม่ถึงสิบแปดปี เพื่อมิให้เด็กถูกต้องขังในเรือนจำ หรือเป็นหญิงมีครรภ์ หรือเพิ่งคลอดบุตรมาไม่ถึงสามเดือน เพื่อสุขภาพของมารดาและเด็กหรือเจ็บป่วยซึ่งถ้าจะต้องขังจะถึงอันตรายแก่ชีวิต ศาลจะไม่ออกหมายจับ หรือจะออกหมายปล่อยผู้ต้องหา หรือจำเลยซึ่งถูกขังอยู่นั้นก็ได้ โดยที่ศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยอยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานหรือบุคคลที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือกำหนดวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ถ้าศาลมีคำสั่งเช่นว่านี้ในระหว่างสอบสวนให้ใช้ได้ไม่เกินหกเดือนนับแต่วันมีคำสั่ง แต่ถ้ามีคำสั่งระหว่างไต่สวนมูลฟ้อง หรือระหว่างการพิจารณาให้ใช้ได้จนกว่าจะเสร็จการพิจารณา หากภายหลังที่ศาลมีคำสั่ง ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นไม่ปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดหรือพฤติกรรมได้เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือพิจารณาออกหมายจับได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง

๓.๓.๒ การยื่นคำร้องขอกรณีถูกควบคุมหรือขังโดยผิดกฎหมาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๐ บัญญัติว่า “เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดต้องถูกคุมขังในคดีอาญา หรือในกรณีอื่นใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย บุคคลเหล่านั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลท้องที่ที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาขอให้ปล่อย คือ

- (๑) ผู้ถูกคุมขังเอง
- (๒) พนักงานอัยการ
- (๓) พนักงานสอบสวน
- (๔) ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือพัศดี
- (๕) สามี ภริยา หรือญาติของผู้นั้น หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขัง...”

เมื่อศาลได้รับคำร้องให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวโดยด่วน ถ้าศาลเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุมขังให้นำตัวผู้ถูกคุมขังมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้ถูกคุมขังแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลไม่ได้ว่าการคุมขังนั้นชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังไปทันที

๓.๔ การปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลย

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๒ กำหนดให้ศาลออกหมายปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งต้องขังอยู่ตามหมายศาล ดังต่อไปนี้

- (๑) เมื่อศาลสั่งปล่อยชั่วคราว
- (๒) เมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนขอให้ศาลปล่อย โดยเห็นว่าไม่จำเป็นต้องขังไว้ระหว่างสอบสวน
- (๓) เมื่อพนักงานอัยการร้องต่อศาลว่าได้ยุติการสอบสวนแล้ว โดยคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา เป็นต้น

มาตรา ๗๓ กำหนดให้ คดีที่อยู่ระหว่างอุทธรณ์ฎีกา ถ้าจำเลยถูกควบคุมหรือขังมาแล้วเท่ากับหรือเกินกว่ากำหนดจำคุกหรือกำหนดจำคุกแทนตามคำพิพากษา ให้ศาลออกหมายปล่อยจำเลย เว้นแต่จะเห็นสมควรเป็นอย่างอื่นในกรณีที่โจทก์อุทธรณ์ฎีกาในทำนองขอให้เพิ่มโทษ

นอกจากนี้ มาตรา ๗๕ กำหนดให้ เมื่อผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกถูกจำครบกําหนดแล้ว หรือได้รับพระราชทานอภัยโทษให้ปล่อย หรือมีคำวินิจฉัยให้ปล่อยตัวไปโดยมีเงื่อนไข หรือมีกฎหมายยกเว้นโทษ หรือโทษจำคุกนั้นหมดไปโดยเหตุอื่น ก็ให้ศาลออกหมายปล่อยผู้นั้นไปด้วย

๓.๔.๑ การปล่อยชั่วคราวผู้ถูกจับ

มาตรา ๘๔/๑ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมาส่งนั้นจะปล่อยผู้ถูกจับชั่วคราวหรือควบคุมผู้ถูกจับไว้ก็ได้แต่ถ้าเป็นการจับโดยมีหมายของศาลให้รับดำเนินการตามมาตรา ๖๔ และในกรณีที่ต้องส่งผู้ถูกจับไปยังศาล แต่ไม่อาจส่งไปได้ในขณะนั้นเนื่องจากเป็นเวลาที่ศาลปิดหรือใกล้จะปิดทำการ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่รับตัวผู้ถูกจับไว้มีอำนาจปล่อยผู้ถูกจับชั่วคราวหรือควบคุมผู้ถูกจับไว้จนกว่าจะถึงเวลาศาลเปิดทำการ

บทบัญญัติมาตรานี้มีหลักการใหม่เพียงประการเดียว คือ **ให้อำนาจพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจปล่อยผู้ถูกจับชั่วคราวหรือควบคุมผู้ถูกจับไว้จนกว่าจะถึงเวลาศาลเปิดทำการ** เดิมในทางปฏิบัติเมื่อมีการจับผู้ถูกจับตามหมายจับของศาลมาส่งที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในวันที่ศาลปิดทำการ ซึ่งบางครั้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจอ้างว่าไม่มีอำนาจควบคุมตัวผู้ถูกจับในระหว่างนั้น และปฏิเสธไม่รับตัวผู้ถูกจับไว้ นอกจากนั้นในบางครั้งข้อหาตามหมายจับของศาลอาจอยู่ในเกณฑ์ที่จะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้ แต่เนื่องจากศาลปิดทำการทำให้ผู้ถูกจับต้องถูกควบคุมตัวอยู่เป็นการกระทบสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกจับ และเป็นช่องทางการแก่งัดผู้ถูกจับโดยการดำเนินการจับตามหมายของศาลในวันที่ปิดทำการ มาตรานี้จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวให้หมดไป

๓.๔.๔ การมีหลักประกันเพื่อการปล่อยชั่วคราว

คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวต้องมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ ส่วนในคดีอย่างอื่นจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลยหรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้ นอกจากนี้ การเรียกประกันหรือหลักประกันจะเรียกเกินควรแก่กรณีไม่ได้และต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและมาตรการป้องกันต่าง ๆ ที่ได้ใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวประกอบด้วย ตามมาตรา ๑๑๐ เป็นต้น

๔. สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา

สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สรุปได้ดังนี้

๑. การร้องทุกข์ และถอนคำร้องทุกข์ ตามมาตรา ๑๒๖

๒. การยอมความ ตามมาตรา ๓๕

๓. การฟ้องคดีอาญา และการขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ ตามมาตรา ๒๘(๒) และ ๓๐

๕. สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๒) ได้บัญญัติให้ “ผู้ต้องหา หมายถึง บุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิดแต่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล” สรุปได้ดังนี้

๑. พบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามมาตรา ๗/๑ (๑)
๒. ให้ทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำของตน ตามมาตรา ๗/๑ (๒) และ ๑๓๔/๔
๓. ได้รับการเยี่ยมตามสมควร ตามมาตรา ๗/๑ (๓)
๔. รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเจ็บป่วย ตามมาตรา ๗/๑ (๔)
๕. ได้รับการแจ้งสิทธิตามมาตรา ๗/๑ (๑) – (๓) จากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้รับมอบตัว
๖. ได้รับการจัดหาทนายความให้ ตามมาตรา ๑๓๔/๑ วรรคหนึ่งและสอง
๗. ผู้ต้องหาจะให้การหรือไม่ให้การก็ได้ ตามมาตรา ๑๓๔/๔
๘. ได้รับการแจ้งจากพนักงานสอบสวนว่า ถ้อยคำที่ให้การนั้นอาจใช้ยื่นต่อผู้ต้องหาได้ในชั้นพิจารณา
๙. ได้รับแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด และข้อหาก่อนการสอบสวน ตามมาตรา ๑๓๔
๑๐. ไม่ถูกบังคับ ชูเชิญ ล่อลวง หรือให้สัญญาเพื่อให้การ ตามมาตรา ๑๓๕
๑๑. ได้รับการสอบปากคำด้วยวิธีพิเศษ ตามมาตรา ๑๓๔/๒
๑๒. ได้รับการสอบสวนที่รวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม ตามมาตรา ๑๓๔ วรรคสาม
๑๓. มีส่วนในการสอบสวน ได้สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา ตามมาตรา ๑๓
๑๔. ไม่ถูกจับ ควบคุม ตรวจค้นโดยไม่จำเป็น ตามมาตรา ๗๘, ๘๗, และ ๙๒
๑๕. ร้องขอต่อศาลให้ปล่อยชั่วคราว ตามมาตรา ๑๐๘ และร้องขอให้ศาลปล่อยหากถูกคุมขังโดยมิชอบ

ด้วยกฎหมาย ตามมาตรา ๙๐

๖. สิทธิของจำเลยในคดีอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๓) ได้บัญญัติให้ “จำเลย หมายถึง บุคคลซึ่งถูกฟ้องยังศาลแล้วโดยข้อหาว่าได้กระทำความผิด” สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญาไว้ สรุปได้ดังนี้

๑. ได้รับการพิจารณาคดีที่รวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม ตามมาตรา ๘(๑)
๒. แต่งทนายความแตกต่างในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง อุทธรณ์ หรือฎีกา ตามมาตรา ๘(๒)
๓. ปรึกษาทนายความ หรือผู้จะเป็นทนายเป็นการเฉพาะตัว ตามมาตรา ๘(๓)
๔. ตรวจสอบสิ่งของที่ยื่นเป็นพยานหลักฐาน โดยสำเนาหรือถ่ายรูปสิ่งนั้น ตามมาตรา ๘(๔)
๕. ตรวจสอบสำเนาการไต่สวนมูลฟ้องและการพิจารณาของศาล และคัดสำเนาหรือขอสำเนาได้ตามมาตรา ๘(๕)

๖. ตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน ตามมาตรา ๘ (๖)

๗. จะให้การหรือไม่ให้การอย่างใด ๆ ต่อศาล ตามมาตรา ๑๖๕ และมาตรา ๑๗๒

๘. ได้รับการพิจารณาต่อหน้าจำเลย ตามมาตรา ๑๗๒

๙. รับทราบคำฟ้อง และได้รับการอธิบายฟ้องจากศาล ตามมาตรา ๑๗๒

๑๐. ได้รับการจัดหาทนายความให้ ตามมาตรา ๑๗๓

๑๑. นำพยานเข้าสืบพยานในการพิจารณา ตามมาตรา ๑๗๔

๑๒. การจัดหาล่าม และขอให้ปล่อยชั่วคราว ตามมาตรา ๑๓, ๑๓ ทวิ, และ มาตรา ๑๐๘

๑๓. ไม่ถูกจับ ควบคุม หรือค้นโดยไม่จำเป็น ตามมาตรา ๗๘, ๘๗, ๙๐ และ ๙๒

๑๔. การอุทธรณ์ ฎีกา คัดคำพิพากษา และอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งไม่อนุญาตให้ประกันของศาลเป็นต้น

หลักเกณฑ์ที่สำคัญในการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๑. การสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐาน

การสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สรุปได้ดังนี้

๑.๑ ให้พนักงานสอบสวนเริ่มการสอบสวนโดยไม่ชักช้า จะทำการในที่ไหนใด เวลาใด แล้วแต่จะเห็นสมควร โดยผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย ตามมาตรา ๑๓๐ กล่าวคือ การเริ่มสอบสวนต้องกระทำเมื่อรู้ว่ามีกรกระทำ ความผิดอาญาเกิดขึ้น โดยผู้มีอำนาจสอบสวนอาจรู้จากการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ หรือรู้ด้วยตนเองก็ได้ และสอบสวนเรื่องราวได้ทันที โดยผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย

๑.๒ สอบสวนโดยเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม ตามมาตรา ๑๓๔ วรรคสาม

๑.๓ รวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่จะทำได้ เพื่อทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับ ความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ตามมาตรา ๑๓๑ กล่าวคือ พยานหลักฐานทุกชนิด ได้แก่ พยานหลักฐานที่เป็นผลร้ายต่อผู้ต้องหา (เช่น ทรัพย์สินที่ขโมยมา) พยานหลักฐานที่เป็นผลดีต่อผู้ต้องหา (เช่น พยานหลักฐานที่แสดงว่าผู้กระทำไม่มีเงิน จึงขโมยเอาไปให้คนในครอบครัว) และพยานหลักฐานที่เป็นเหตุบรรเทาโทษ (เช่น เป็นการทำความผิดครั้งแรก)

๑.๔ สอบสวนความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติ และแจ้งข้อความที่ได้มาให้ผู้ต้องหาทราบทั้งหมด ตามมาตรา ๑๓๘ เพื่อให้ผู้ต้องหาตรวจสอบความถูกต้องและโต้แย้งได้

๑.๕ เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้า พนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว ชื่อบิดามารดา และที่อยู่ของผู้ต้องหา ตามมาตรา ๑๓๔ เพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่าบุคคลที่มาปรากฏตัวนั้นเป็นผู้ต้องหาจริง

๑.๖ ก่อนถามคำให้การผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่า

๑.๖.๑ ผู้ต้องหาจะมีสิทธิจะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจใช้เป็น พยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

๑.๖.๒ ผู้ต้องหาจะมีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำของตน ตามมาตรา ๑๓๔/๔

๑.๗ แจ้งให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดแล้วแจ้งข้อหา ซึ่งต้องมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อหา นั้น และเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาโต้แย้งได้ตามมาตรา ๑๓๔ วรรคสี่

๑.๘ ถ้าผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใด ก็ให้จดคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลย ก็ให้บันทึกไว้แต่ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนการแจ้งสิทธิให้การหรือไม่ให้การก็ได้ แจ้งสิทธิมีทนายความหรือบุคคลร่วมฟัง หรือก่อนดำเนินการตามมาตรา ๑๓๔/๑ เพื่อจัดหาทนายความให้ หรือมาตรา ๑๓๔/๒ เรื่องการสอบปากคำด้วยวิธีพิเศษ และมาตรา ๑๓๔/๓ นั้น จะนำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้ ตามมาตรา ๑๓๔/๔ วรรคท้าย

ทั้งนี้ บันทึกถ้อยคำหรือสำนวนนั้น ให้เจ้าพนักงานหรือศาลอ่านให้ผู้ให้ถ้อยคำฟัง ถ้ามีข้อความแก้ไข ทักท้วงหรือเพิ่มเติมก็ให้แก้ไขให้ถูกต้อง หรือให้บันทึกไว้ และให้ผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้อง ถ้าผู้นั้นไม่สามารถหรือไม่ยอมลงลายมือชื่อรับรอง ก็ให้บันทึกหรือรายงานเหตุ นั้นไว้ ตามมาตรา ๑๑

๑.๙ ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ห้ามพนักงานสอบสวนทำการใด ๆ ที่เป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใด ๆ เพื่อจูงใจให้ผู้ต้องหาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องหา นั้น ตามมาตรา ๑๓๕ มิเช่นนั้นคำให้การจะไม่อาจนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ตามมาตรา ๒๒๖

๑.๑๐ พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนต่อไป และรวบรวมสำนวนการสอบสวนทำความเห็นส่งพนักงานอัยการตามขั้นตอนของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

๒. การถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี

ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการชุลมุนต่อสู้ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ทรัพย์ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการหรือคดีความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุกซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปีร้องขอ ในการถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กนั้น และในกรณีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เห็นว่าการหาปากคำเด็กคนใดหรือคำถามใดอาจมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ก็ให้ถามผ่านสหวิชาชีพเฉพาะตามประเด็นคำถามโดยมิให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวนและห้ามถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควรโดยให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจะต้องแจ้งนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการทราบรวมทั้งแจ้งให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กทราบถึงสิทธิดังกล่าวด้วยตามมาตรา ๑๓๓ ทวิ

นอกจากนี้ยังมีการบัญญัติเพิ่มเติมว่าให้นาวีวิธีการดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปีด้วย ตามมาตรา ๑๓๔/๒

๓. การซื้อตัวผู้ต้องหาหรือพยานที่เป็นเด็ก

ในกรณีที่พนักงานสอบสวน มีความจำเป็นต้องให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ซื้อตัวบุคคลใด ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการซื้อตัวบุคคลในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และป้องกันมิให้บุคคลผู้จะถูกซื้อตัวเห็นตัวเด็ก โดยให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการ ร่วมอยู่ด้วยในการซื้อตัวบุคคลนั้น ตามมาตรา ๑๓๓ ตรี วรครแรก

ส่วนในกรณีการซื้อตัวผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการซื้อตัวในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและป้องกันมิให้ผู้ต้องหาที่เป็นเด็กนั้นเห็นตัวบุคคลที่จะทำการซื้อตัว ตามมาตรา ๑๓๓ ตรี วรครท้าย

๔. การเข้าถึงการสอบสวนและกระบวนการพิจารณาของผู้เสียหายผู้ต้องหา จำเลย หรือพยาน

มาตรา ๑๓ กำหนดให้การสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาให้ใช้ภาษาไทย แต่ถ้าความจำเป็นต้องแปลภาษาไทยท้องถิ่น ภาษาถิ่น หรือภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย หรือต้องแปลภาษาไทยเป็นภาษาไทยท้องถิ่น ภาษาถิ่น หรือภาษาต่างประเทศ ให้ใช้ล่ามแปล

ในกรณีที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือพยานไม่สามารถพูดหรือเข้าใจได้และไม่มีล่าม ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลต้องจัดหาล่ามให้ทันที และหากผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือพยานไม่สามารถได้ยิน หรือสื่อความหมายได้ ให้จัดล่ามภาษามือ หรือจัดให้ถามตอบ หรือสื่อความหมายโดยวิธีอื่นที่เห็นสมควร โดยบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นล่ามนั้นต้องแปลให้ถูกต้องและต้องสาบาน หรือปฏิญาณตนด้วย และให้ล่ามลงลายมือชื่อในคำแปลนั้น

๕. การทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพ

การทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าหน้าที่ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่กำหนดให้พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไป แห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นผู้ชั้นสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนและเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องแจ้งให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพด้วยตามมาตรา ๑๕๐ วรรคสามและวรรคสี่ รวมถึงในกรณีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ด้วยและให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบโดยพนักงานอัยการอาจให้คำแนะนำตรวจสอบพยานหลักฐานทางปากคำ หรือสั่งให้ถามปากคำบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ตามมาตรา ๑๕๕/๑ แต่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนและมีเหตุอันควร ไม่อาจรอพนักงานอัยการเข้าร่วมได้ให้พนักงานสอบสวนทำสำนวนต่อไปได้แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอไว้ในสำนวนและถือว่าเป็นการทำสำนวนสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมาย

๖. การแจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ

เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแล้วผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิร้องขอต่อพนักงานอัยการเพื่อขอสรุปพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ในการสั่งคดี ทั้งนี้ภายในกำหนดอายุความ ตามมาตรา ๑๔๖

สรุปย่อพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑

สรุปย่อพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

เพื่อปรับปรุงการจัดองค์กรและการบริหารราชการของกระทรวงกลาโหมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์และระบบการบริหารราชการของประเทศที่ได้เปลี่ยนแปลงไป

๒. การบังคับใช้ (มาตรา ๒)

วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ประกาศเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)

๓. คำนิยาม (มาตรา ๔ และ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง)

ข้าราชการทหาร หมายความว่า ข้าราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการทหาร

ข้าราชการพลเรือนกลาโหม หมายความว่า ข้าราชการที่ได้รับการบรรจุ และแต่งตั้งให้รับราชการในกระทรวงกลาโหมในตำแหน่งที่มีใช้อัตราทหาร และไม่มีชั้นยศเพื่อปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องใช้ความชำนาญเฉพาะทาง

ทหารกองประจำการ หมายความว่า ทหารกองประจำการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร (ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการ และได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนกว่าจะได้ปลด)

นักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหม หมายความว่า นักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการทหาร

เจ้าหน้าที่ทางทหาร หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของสภากลาโหม เพื่อปฏิบัติภารกิจตามพระราชบัญญัตินี้

การใช้กำลังทหาร หมายความว่า การใช้กำลังทหาร ข้าราชการ พลเรือนกลาโหมและเจ้าหน้าที่ทหาร เพื่อปฏิบัติภารกิจตามพระราชบัญญัตินี้ ทหาร ประกอบด้วย ข้าราชการกระทรวงกลาโหมที่เป็นข้าราชการทหาร ทหารกองประจำการ นักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหมที่ขึ้นทะเบียนกองประจำการ และบุคคลที่ถูกเรียกเข้ารับราชการทหาร

๔. ผู้รักษาการ (มาตรา ๕)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

๕. อำนาจและหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม (มาตรา ๘ และมาตรา ๙ วรรคสอง)

๕.๑ พิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร จากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในราชอาณาจักร ปรามปรามการกบฏและการจลาจล โดยจัดให้มีและใช้กำลังทหารตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามที่มีกฎหมายกำหนด

๕.๒ พิทักษ์รักษา ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนสนับสนุนภารกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์

๕.๓ ปกป้อง พิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงตลอดจนสนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการพัฒนาประเทศ การปกป้องและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติและการช่วยเหลือประชาชน

๕.๔ ศึกษา วิจัย พัฒนา และดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และด้านกิจการอวกาศเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนภารกิจของกระทรวงกลาโหมและความมั่นคงของประเทศ

๕.๕ ปฏิบัติการอื่นที่เป็นการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามเพื่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือปฏิบัติการอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามมติคณะรัฐมนตรี

๕.๖ แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลใดเพื่อกระทำการหรือพิจารณาหรือสอบสวนกรณีใด ๆ เกี่ยวกับราชการของกระทรวงกลาโหม

๖. การแบ่งส่วนราชการ (มาตรา ๑๐ - มาตรา ๒๓)

๖.๑ กระทรวงกลาโหม มีส่วนราชการดังต่อไปนี้

(๑) สำนักงานรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมืองเพื่อสนับสนุนภารกิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และการประสานนโยบายระหว่างกระทรวง มีเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง มีหน้าที่เกี่ยวกับงานนโยบายและยุทธศาสตร์งานราชการทั่วไปของกระทรวง และราชการส่วนหนึ่งส่วนใดของกระทรวงซึ่งมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการอื่นใด มีปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

(๓) กองทัพบก มีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพบก การป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบ

๖.๒ กองทัพอากาศ มีส่วนราชการดังต่อไปนี้

(๑) กองบัญชาการกองทัพอากาศ มีหน้าที่ควบคุม อำนาจการ สั่งการและกำกับดูแลการดำเนินงานของส่วนราชการในกองทัพอากาศในการเตรียมกำลังการป้องกันราชอาณาจักร และการดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหาร มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

(๒) กองทัพอากาศ มีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพอากาศ การป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพอากาศตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

(๓) กองทัพเรือ มีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพเรือ การป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพเรือตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

(๔) กองทัพอากาศ มีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพอากาศ การป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพอากาศตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีผู้บัญชาการทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๖.๓ สำนักงานปลัดกระทรวง กรมราชองครักษ์ หน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ กองทัพบก กองบัญชาการกองทัพอากาศ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ มีฐานะเป็นนิติบุคคล

๗. การบังคับบัญชาและการปฏิบัติราชการของกระทรวงกลาโหม (มาตรา ๙ และมาตรา ๒๔ - มาตรา ๒๕)

๗.๑ ราชการของกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ แบบแผน ประกาศ และคำสั่ง (มาตรา 6)

๗.๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงกลาโหม

๗.๓ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม มีอำนาจสั่งหรือปฏิบัติราชการตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมอบหมาย

๗.๔ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมคนใดคนหนึ่ง เป็นผู้รักษาราชการแทน

๗.๕ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ปลัดกระทรวงกลาโหมมีอำนาจในการสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ และการปฏิบัติราชการประจำแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้

๗.๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม จะมอบอำนาจสั่งการ การปฏิบัติราชการ โดยทำเป็นหนังสือ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงกลาโหม สมุหราชองครักษ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ทำการแทนในนามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้ผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

๗.๗ ให้ผู้รักษาราชการ ผู้รักษาราชการการแทน หรือผู้ทำการแทน มีอำนาจและหน้าที่ตามตำแหน่งที่รักษาราชการ รักษาราชการแทน หรือทำการแทนนั้น ๆ

๘. อำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม (มาตรา ๒๖ - มาตรา ๓๒)

๘.๑ จัดให้มีกำลังสำรองเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกระทรวงกลาโหม

๘.๒ การปฏิบัติด้านการข่าวกรองและการต่อต้านข่าวกรอง เพื่อให้สามารถรับสถานการณ์ที่เป็นภัยคุกคามต่าง ๆ ได้ตั้งแต่ยามปกติในลักษณะที่เป็นการป้องปรามและป้องกัน ก่อนที่สถานการณ์จะรุนแรงถึงขั้นเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ

๘.๓ กำหนดโครงสร้างองค์การการฝึกและการศึกษาของทหารและข้าราชการพลเรือนกลาโหม โดยกองบัญชาการกองทัพไทยรับผิดชอบการฝึกและการศึกษาในระดับยุทธศาสตร์ การปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย และการปฏิบัติการของกองบัญชาการกองทัพไทย และให้กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศรับผิดชอบในระดับปฏิบัติการและระดับยุทธวิธี

๘.๔ กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์และขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งกำลังบำรุงร่วมและมาตรฐานยุทธโธปกรณ์ตามความต้องการของกองทัพไทย โดยแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นรับผิดชอบการดำเนินการส่งกำลังบำรุงร่วมหรือมาตรฐานยุทธโธปกรณ์แล้วแต่กรณี

๘.๕ วางแผน พัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารราชการทั่วไปของกระทรวงกลาโหมให้สามารถติดต่อเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

๘.๖ กองบัญชาการกองทัพไทยมีหน้าที่รับผิดชอบการวางแผน พัฒนาและดำเนินการเกี่ยวกับระบบควบคุม บังคับบัญชากองทัพไทย ให้สามารถติดต่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับ รัฐบาล ระดับกระทรวงและหน่วยงานในกระทรวงกลาโหม ตลอดจนการแบ่งมอบความรับผิดชอบในการ ดำเนินการให้กับกองทัพและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๙. การจัดระเบียบการปฏิบัติราชการทหาร (มาตรา ๓๓ - มาตรา ๔๑)

๙.๑ จัดให้มีการวางแผนและการใช้กำลังทหารเพื่อปฏิบัติราชการทหารให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

๙.๒ การใช้กำลังทหาร หรือการวางแผนกำลังเพื่อเตรียมการยุทธ ให้เป็นไปตามข้อบังคับ แผน และคำสั่ง ปฏิบัติการทางทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

๙.๓. ในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อการรบหรือการสงคราม การปราบปรามการกบฏ หรือเมื่อได้ประกาศใช้ กฎอัยการศึก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมโดยความเห็นชอบของสภากลาโหม มีอำนาจกำหนด หน่วยงาน แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทางทหารและกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ทางทหารได้ตาม ความเหมาะสมแก่การปฏิบัติการกิจ และกำหนดพื้นที่ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติการทางทหารเป็นยุทธบริเวณ และ กำหนดพื้นที่ส่วนที่เหลือเป็นเขตภายใน

เมื่อการรบ หรือการสงคราม หรือการปราบปรามการกบฏสิ้นสุดลงหรือมีการยกเลิกประกาศกฎอัยการศึก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมโดยความเห็นชอบของสภากลาโหมพิจารณาสั่งยกเลิกหน่วยงานและ เจ้าหน้าที่ทางทหารที่ได้กำหนด หรือแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง

๙.๔ การใช้กำลังทหารเพื่อการปราบปรามการจลาจล ให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

๙.๕ การใช้กำลังทหาร หรือการอื่นใดเพื่อป้องกัน ระวัง หรือปราบปรามการกระทำความผิดที่เป็นภัย ต่อความมั่นคงของรัฐ หรือเกี่ยวกับการก่อการร้ายซึ่งจำเป็นต้องใช้กำลังทหารเพื่อระงับเหตุการณ์ร้ายแรง โดยเร็ว มิให้เหตุการณ์มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น หรือเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์แห่งชาติให้เป็นไปตามที่ กระทรวงกลาโหมกำหนด เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

๙.๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมโดยความเห็นชอบของสภากลาโหม มีอำนาจอนุมัติให้มีการจัด และวางแผนกำลังเพื่อป้องกันและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติในพื้นที่ที่เห็นว่าเหมาะสม เพื่อปฏิบัติการกิจได้ตั้งแต่ ยามปกติ

๙.๗ การใช้กำลังทหารในการปฏิบัติการกิจเพื่อสันติภาพให้เป็นไปโดยความเห็นชอบของสภากลาโหม และ เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี

เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม โดยความเห็นชอบของสภากลาโหม มีอำนาจกำหนดหน่วยงานในกระทรวงกลาโหม และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ ทางทหาร รวมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ทางทหารนั้น

๙.๘ ให้กองทัพไทยจัดตั้งศูนย์บัญชาการทางทหาร (ศบท.) ในแต่ละระดับตั้งแต่ยามปกติเพื่อใช้ติดตาม สถานการณ์ และเป็นศูนย์ควบคุม อำนาจการ และสั่งการการปฏิบัติให้ศูนย์บัญชาการทางทหารในกองบัญชาการ กองทัพไทยมีหน้าที่ควบคุมอำนาจการ และสั่งการศูนย์บัญชาการทางทหารในแต่ละระดับตามวรรคหนึ่ง หรือ กองกำลังเฉพาะกิจร่วมที่จัดตั้งขึ้นตามแผนป้องกันประเทศ

๙.๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เจ้าหน้าที่ทางทหารเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๙.๑๐ ทหาร ข้าราชการพลเรือนกลาโหม และผู้ที่ร่วมปฏิบัติหน้าที่กับทหารในการกิจเพื่อความมั่นคงของประเทศ อาจได้รับค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงกลาโหมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

๑๐. คณะผู้บริหาร (มาตรา ๔๒ - มาตรา ๔๗)

๑๐.๑ สภากลาโหม ประกอบด้วยสมาชิก จำนวนไม่เกิน ๒๘ นาย มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นประธาน

๑๐.๒ การดำเนินการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในเรื่องดังต่อไปนี้ต้องเป็นไปตามมติของสภากลาโหม

๑๐.๒.๑ นโยบายการทหาร

๑๐.๒.๒ นโยบายการระดมสรรพกำลังเพื่อการทหาร

๑๐.๒.๓ นโยบายการปกครองและการบังคับบัญชาภายในกระทรวงกลาโหม

๑๐.๒.๔ การพิจารณางบประมาณการทหาร และการแบ่งสรรงบประมาณของกระทรวงกลาโหม

๑๐.๒.๕ การพิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการทหาร

๑๐.๒.๖ เรื่องที่กฎหมายหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดให้เสนอสภากลาโหม

๑๐.๓ มติของสภากลาโหม ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ในกระทรวงกลาโหมถือปฏิบัติ

๑๐.๔ ให้มี "คณะผู้บัญชาการทหาร" ประกอบด้วย ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และเสนาธิการทหาร โดยมี ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นประธาน มีหน้าที่เสนอแนะและให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในเรื่องการเตรียมกำลัง การส่งการใช้กำลัง การเคลื่อนกำลังทหารและการเตรียมพร้อม ตลอดจนรับผิดชอบในการควบคุมอำนาจการยุทธในภาพรวม รวมทั้งควบคุมบังคับบัญชากองกำลังเฉพาะกิจร่วมที่จัดตั้งขึ้นในกรณีที่มีสถานการณ์ที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศ

การควบคุมอำนาจการยุทธและการควบคุมบังคับบัญชากองกำลังเฉพาะกิจร่วมที่จัดตั้งขึ้นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับ แผน และคำสั่งการปฏิบัติการทางทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

สรุปย่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติต่ออากาศยานที่กระทำผิดกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๓

สรุปย่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติต่ออากาศยานที่กระทำผิดกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๓

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

ปัจจุบันการใช้อากาศยานกระทำผิดกฎหมายในลักษณะที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศหรือเป็นภัยต่อสาธารณะมีความหลากหลายมากขึ้น จำเป็นต้องใช้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารที่มีความเชี่ยวชาญและให้มีการประสานกันมากขึ้นในการปฏิบัติต่ออากาศยานนั้น แต่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติต่ออากาศยานที่กระทำผิดกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๑๙ ยังมีบทบัญญัติไม่ชัดเจนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในการตรวจและพิสูจน์ฝ่าย การกักและยึดอากาศยาน การจับควบคุม และการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น ผู้ควบคุมอากาศยานและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเรียกค่าใช้จ่ายจากการนำอากาศยานขึ้นสกัดกันสมควรปรับปรุงบทบัญญัติดังกล่าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. การบังคับใช้ (มาตรา ๒)

ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (๒๒ พ.ย.๕๓)

๓. นิยามศัพท์ (มาตรา ๔)

อากาศยาน หมายความว่า อากาศยานตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ

อากาศยานพลเรือน หมายความว่า อากาศยานที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ และอากาศยานซึ่งจดทะเบียนและมีสัญชาติตามกฎหมายต่างประเทศ

ราชอาณาจักร หมายความว่า ราชอาณาจักรไทย เขตแสดงตนเพื่อป้องกันภัยทางอากาศตามที่ ร.ม.ว.ก.ท.และ ร.ม.ต.คมนาคม ร่วมกันกำหนด

แผนการบิน หมายความว่า แผนการบินตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ

หน่วยงานให้บริการจราจรทางอากาศ หมายความว่า หน่วยงานให้บริการจราจรทางอากาศ ตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ

พิสูจน์ฝ่าย หมายความว่า การสอบถามและตรวจพิสูจน์ทราบแบบสัญชาติและทะเบียนของอากาศยาน การปฏิบัติตามแผนการบิน และรายละเอียดเกี่ยวกับอากาศยาน โดยการติดต่อสื่อสารทางวิทยุ กรรณวิธี ทางอิเล็กทรอนิกส์ ทศนสัญญาณการใช้อากาศยานขึ้นสกัดกัน หรือวิธีอื่นใด

สกัดกัน หมายความว่า การปฏิบัติการเพื่อทำการพิสูจน์ฝ่าย และการบังคับให้อากาศยานปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร และให้หมายความรวมถึงการทำลายอากาศยานในกรณีจำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือป้องกันภัยสาธารณะ

การกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรืออาจเป็นภัยต่อสาธารณะ หมายความว่า การกระทำของอากาศยานที่ถือว่าอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรืออาจเป็นภัยต่อสาธารณะตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมประกาศกำหนด (ตามข้อ ๕.๕.๒ (๓))

สืบสวนสอบสวนเบื้องต้น หมายความว่า แสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานตลอดจนรวบรวมพยานหลักฐาน หรือดำเนินการทั้งหลายอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้กระทำไปเกี่ยวกับการปฏิบัติ

ต่ออากาศยานที่กระทำผิดกฎหมาย เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดแห่งการกระทำ หรือเพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี

ผู้ควบคุมอากาศยาน หมายความว่า ผู้ควบคุมอากาศยานตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศและให้หมายความรวมถึงนักบินที่ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศหรือรัฐต่างประเทศกำหนดให้เป็นผู้ควบคุมและรับผิดชอบความปลอดภัยของอากาศยานราชการ หรืออากาศยานของรัฐต่างประเทศแล้วแต่กรณีด้วย

เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร หมายความว่า เจ้าหน้าที่ทหารอากาศหรือเจ้าหน้าที่ทหารอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในแผนป้องกันภัยทางอากาศ

๔. ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ (มาตรา ๕)

นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ มีอำนาจออกกฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวงหรือหน่วยงานของรัฐ

๕. อำนาจหน้าที่

๕.๑ ให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ร่วมกันประกาศกำหนดเขตแสดงตนเพื่อป้องกันภัยทางอากาศ (มาตรา ๖)

๕.๒ ระบบการตรวจและพิสูจน์ฝ่ายให้เป็นไปตามแผนป้องกันภัยทางอากาศ (มาตรา ๗)

๕.๓ ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุญาตให้อากาศยานบินตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ และหน่วยงานให้บริการจราจรทางอากาศ ส่งคำอนุญาตหรือแผนการบินของผู้ได้รับอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารตามระเบียบที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ร่วมกันกำหนด (มาตรา ๘)

๕.๔ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีหน้าที่ตรวจและพิสูจน์ฝ่ายอากาศยานทุกลำที่จะทำการบินขึ้นลง บินผ่าน หรือบินเข้ามาในหรือออกนอกราชอาณาจักร ตามวิธีการที่กำหนดในแผนป้องกันภัยทางอากาศตามข้อ ๕.๒ (มาตรา ๙)

๕.๕ ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจปฏิบัติการดังต่อไปนี้ (มาตรา ๑)

๕.๕.๑ สั่งให้อากาศยานบินตามเส้นทางบินที่กำหนดในแผนการบินหรือบินไปยังเขตแดน หรือบินให้พ้นเขตห้าม เขตจำกัดการบินหรือเขตอันตรายบินไปยังสนามบินหรือที่ขึ้นลงชั่วคราว หรือสั่งให้อากาศยานกระทำการอื่นตามที่จำเป็น

๕.๕.๒ ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารนำอากาศยานขึ้นสกัดกั้นอากาศยานใดได้เมื่อมีเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ (มาตรา ๑๑)

(๑) ไม่สามารถตรวจและพิสูจน์ฝ่ายอากาศยานนั้นจากภาคพื้นได้

(๒) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าอากาศยานนั้นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศกฎหมายอื่น หรืออนุสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ

(๓) เมื่ออากาศยานนั้นมีการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือเป็นภัยต่อสาธารณะในการนำอากาศยานขึ้นสกัดกั้นดังกล่าว ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารใช้วิธีติดต่อสื่อสารทางวิทยุหรือกรรมวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ หากไม่สามารถใช้วิธีดังกล่าวได้ ให้ใช้ทัศนสัญญาณตามระเบียบที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ร่วมกันกำหนด

๕.๕.๓ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารนำอากาศยานขึ้นสกัดกั้นแล้วแต่ไม่อาจสกัดกั้นได้ หรือไม่อาจนำอากาศยานขึ้นสกัดกั้นได้ทัน หากอากาศยานนั้นมีการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรืออาจเป็นภัยต่อสาธารณะ ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจใช้อาวุธจากภาคพื้นสู่อากาศเพื่อทำลายอากาศยานนั้นได้ (มาตรา ๑๓)

๕.๕.๔ กรณีตามข้อ ๕.๕.๓ หรือกรณีที่เชื่อได้ว่าอากาศยานใดมีการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรืออาจเป็นภัยต่อสาธารณะ ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจดังต่อไปนี้ (มาตรา ๑๒)

(๑) ใช้อาวุธประจำอากาศยานหรืออาวุธอื่นบังคับอากาศยานที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร หรือที่กระทำการอันอาจเป็นภัยดังกล่าวตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบ กท.

(๒) ทำลายอากาศยานนั้นโดยได้รับอนุมัติจาก รมว.กท. เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารทำลายอากาศยานนั้นได้โดยรายงานให้ รมว.กท. ทราบทันทีพร้อมเหตุผล

๕.๕.๕ ภายใต้บังคับข้อ ๕.๕.๕ ในกรณีที่เป็นอากาศยานพลเรือนให้ใช้วิธีการนำอากาศยานขึ้นสกัดกั้นเพื่อการพิสูจน์ฝ่ายเป็นหนทางสุดท้าย และเมื่อทราบฝ่ายแล้วให้ใช้การติดต่อสื่อสารหรือทัศนสัญญาณเพื่อนำอากาศยานนั้นบินเข้าสู่เส้นทางบินที่กำหนดในแผนการบิน หรือนำไปยังเขตแดน หรือนำให้พ้นเขตห้ามเขตจำกัดการบินหรือเขตอันตราย หรือนำไปลงยังสนามบินหรือที่ขึ้นลงชั่วคราวของอากาศยานตามที่กำหนด หรือสั่งให้กระทำการอื่นตามที่จำเป็น (มาตรา ๑๔)

๖. การกัก การยึด การจับ การควบคุมและการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น

๖.๑ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจปฏิบัติเกี่ยวกับอากาศยานและผู้ควบคุมอากาศยานและบุคคลอื่นที่อยู่ในอากาศยาน ที่กระทำความผิดหรือสงสัยว่ากระทำความผิด ดังนี้

๖.๑.๑ ตรวจค้น หรือกักอากาศยาน

๖.๑.๒ ยึดอากาศยานและสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือสิ่งของที่จะใช้หรือได้ใช้ในการกระทำความผิด

๖.๑.๓ จับ ควบคุม หรือสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น ผู้ควบคุมอากาศยานและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

๖.๑.๔ สั่งผู้ควบคุมอากาศยานหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องให้เคลื่อนย้ายอากาศยาน หรือให้กระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหาร

การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารดังกล่าว ให้เป็นไปตามระเบียบที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ร่วมกันกำหนด (มาตรา ๑๕)

๖.๒ ถ้าในการตรวจและค้นอากาศยานหรือสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นปรากฏว่า ผู้ควบคุมอากาศยานนั้นไม่จงใจใช้อากาศยานโดยผิดกฎหมายหรือฝ่าฝืนแผนการบิน และมีได้กระทำการอื่นที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งไม่มีสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือที่จะใช้หรือได้ใช้ในการกระทำความผิด ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารพิจารณาปล่อยอากาศยานนั้นหรือประสานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทางการบินพลเรือนพิจารณาปล่อยอากาศยานนั้นไป ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ร่วมกันกำหนด (มาตรา ๑๖)

๖.๓ เมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้ปฏิบัติการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นแล้ว ให้จัดส่งผู้ต้องหาพร้อมด้วยอากาศยาน หลักฐาน สิ่งของที่ยึดไว้ รวมทั้งบันทึกทั้งปวงที่เกี่ยวข้องในคดีไปยังพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่โดยไม่ชักช้า (มาตรา ๑๗)

๖.๔ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาได้ไม่เกิน ๑๒ วัน หากมีความจำเป็นต้องขยายระยะเวลาออกไปอีก ต้องได้รับอนุมัติ ผบ.ทสส. แต่ต้องไม่เกิน ๑๒ วัน

ระยะเวลาการควบคุมตัวผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนมิให้นับระยะเวลาเดินทางนำตัวผู้ต้องหามายังที่ทำการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารที่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น และมีให้นับระยะเวลาควบคุมผู้ต้องหาซึ่งได้กระทำมาก่อนที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวมา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๑๘)

๖.๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๑๙)

๗. การเก็บรักษา (มาตรา ๒๐)

การเก็บอากาศยาน ตลอดจนสิ่งของและหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามระเบียบที่ รมว.กท. และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ร่วมกันกำหนด กรณีการมอบสำนวนการสอบสวนให้แก่พนักงานสอบสวนตามข้อ ๖.๓ หากระเบียบดังกล่าวมิได้กำหนดให้บุคคลอื่นที่มีใช้พนักงานสอบสวนเป็นผู้เก็บรักษา ให้ถือว่าเป็นการเก็บรักษาแทนพนักงานสอบสวน

กรณีสิ่งของหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องเป็นทรัพย์สินที่มีสภาพเป็นของเสียได้หรือไม่เหมาะแก่การเก็บรักษาหรือเก็บรักษาแล้วจะเป็นภาระ ให้สามารถจำหน่ายได้ทันทีโดยวิธีการขายทอดตลาดหรือวิธีอื่นที่สมควร

การเก็บรักษาอากาศยานหรือสิ่งของหรือหลักฐานที่ต้องเก็บรักษาเป็นเวลานาน อาจกำหนดให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นผู้เก็บรักษาพร้อมให้อำนาจในการอนุญาตให้นำทรัพย์สินนั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการได้

๘. ค่าใช้จ่าย (มาตรา ๒๑ - มาตรา ๒๓)

๘.๑ ให้เจ้าของอากาศยานหรือผู้ควบคุมอากาศยานที่ฝ่าฝืนกฎหมายหรืออนุสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ หรือมีการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือเป็นภัยต่อสาธารณะ รับผิดชอบค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการสกัดกั้นหรือการปฏิบัติการเพื่อทำลายอากาศยานจากภาคพื้น ได้แก่

- (๑) การตรวจและพิสูจน์ฝ่าย
- (๒) การสกัดกั้น
- (๓) การเคลื่อนย้ายอากาศยาน
- (๔) การเก็บรักษาอากาศยาน สิ่งของ และหลักฐาน
- (๕) การใช้อาวุธเพื่อปฏิบัติการทำลายอากาศยาน
- (๖) ค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การคำนวณค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

๘.๒ คณะกรรมการกำหนดค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย ผบ.ทอ. เป็นประธานกรรมการ ผู้แทน กท. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด, ผู้แทนกรมการบินพลเรือน, ผู้แทนกรมบัญชีกลาง, และผู้แทนกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย เป็นกรรมการ โดยมี ผู้บัญชาการกรมควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจพิจารณากำหนดค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการปฏิบัติการสกัดกั้น ตามข้อ ๘.๑

๘.๓ เมื่อคณะกรรมการพิจารณากำหนดค่าใช้จ่ายแล้วแจ้งให้ ทอ. ทราบ เพื่อเรียกให้เจ้าของอากาศยาน หรือผู้ควบคุมอากาศยานชำระค่าใช้จ่ายโดยเร็ว (ภายใน ๓๐ วัน)

กรณีการยึดอากาศยานและสิ่งของที่อยู่ในอากาศยานไว้เพื่อดำเนินคดีให้ ทอ. มีอำนาจยึดไว้ได้จนกว่าจะมีการชำระค่าใช้จ่ายครบถ้วน แม้คดีจะถึงที่สุดแล้วหากเจ้าของอากาศยานหรือผู้ควบคุมอากาศยานไม่ชำระค่าใช้จ่ายภายในกำหนดให้ ทอ. นำยึดอากาศยานและสิ่งของนั้นออกขายทอดตลาดหรือขายโดยวิธีอื่นเงินที่ได้จากการขายดังกล่าวให้นำมาชำระเป็นค่าใช้จ่ายตามที่คณะกรรมการกำหนด เหลือเท่าใดให้คืนเจ้าของอากาศยานหรือผู้ควบคุมอากาศยานภายใน ๑ ปี หากพ้นกำหนดแล้วไม่มารับคืนให้เงินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน กรณีเงินไม่พอชำระค่าใช้จ่ายให้ ทอ. มีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายต่อศาล

๘.๔ กรณีเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับอากาศยานของรัฐต่างประเทศ ให้เป็นไปตามหลักปฏิบัติต่างตอบแทนระหว่างประเทศ

๙. บทกำหนดโทษ

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารที่ให้เคลื่อนย้ายอากาศยานหรือกระทำการใด ๆ ตามข้อ ๕.๑.๔ โดยไม่มีเหตุอันควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐.- บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดดังกล่าวเป็นผู้ควบคุมอากาศยาน ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐.- บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สรุปย่อข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการใช้กำลังทหาร การเคลื่อนกำลังทหาร และการเตรียมพร้อม

พ.ศ. ๒๕๔๕

สรุปย่อข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการใช้กำลังทหาร การเคลื่อนกำลังทหาร
และการเตรียมพร้อม พ.ศ. ๒๕๔๕

๑. เจตนารมณ์ของข้อบังคับ กท.๗

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๐๓ ร.ม.ว.กท. ได้ออกข้อบังคับ กท. ว่าด้วยการใช้กำลังทหาร การเคลื่อนกำลังทหาร และการเตรียมพร้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งกำหนดให้ ร.ม.ว.กท. หรือผู้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือเป็นผู้มีอำนาจสั่งการใช้กำลังทหาร, เคลื่อนกำลังทหาร และเตรียมพร้อม โดยมีคณะผู้บัญชาการทหารเป็นที่ปรึกษาคณะผู้บัญชาการทหาร ประกอบด้วย ผบ.ทหารสูงสุด, ผบ.ทบ., ผบ.ทร., ผบ.ทอ. และ เสธ.ทหาร โดยมี ผบ.ทหารสูงสุด เป็นประธาน คณะผู้บัญชาการทหารมีอำนาจหน้าที่โดยสรุปดังนี้

- เป็นที่ปรึกษา ร.ม.ว.กท. ในการสั่งการใช้กำลังทหาร เคลื่อนกำลังทหารและการเตรียมพร้อม ในยามปกติ
- รับผิดชอบในการอำนวยความสะดวก เมื่อมีเหตุการณ์ไม่ปกติ หรือในยามสงคราม

๒. นิยามศัพท์

๒.๑ "การใช้กำลังทหาร" หมายความว่า การใช้กำลังทหารเพื่อการรบหรือการสงคราม เพื่อปกป้องสถาบัน พระมหากษัตริย์ เพื่อการปราบปรามการกบฏและการจลาจล เพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อการป้องกัน ปราบปรามการยึดหรือการอารักขา เพื่อการปฏิบัติตามพันธกรณีหรือความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อรักษา ประโยชน์ของชาติในประการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และเพื่อการปฏิบัติการทางทหารอื่น ๆ ตามระเบียบ ที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

๒.๒ "การเคลื่อนกำลังทหาร" หมายความว่า การเคลื่อนกำลังทหารจากที่ตั้งเพื่อใช้กำลังทหารดังกล่าว ข้างต้น หรือเพื่อการฝึก หรือการย้ายที่ตั้ง

๒.๓ "การเตรียมพร้อม" หมายความว่า การเตรียมกำลังทหารแม้แต่บางส่วนเพื่อที่จะใช้กำลังทหารดังกล่าว ข้างต้น แต่ไม่รวมถึงการเตรียมพร้อมของหน่วยทหารที่ทำหน้าที่อยู่ในการรักษาการณ์ตามปกติ

๒.๔ "การจลาจล" หมายความว่า การก่อความวุ่นวายในบ้านเมืองซึ่งมีความรุนแรงถึงขนาดมีผลกระทบ ต่อความมั่นคงของรัฐ

๒.๕ "การก่อความไม่สงบ" หมายความว่า การกระทำความผิดตามกฎหมายซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

๓. การใช้กำลังทหาร

การใช้กำลังทหาร ที่มีอาวุธ จะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับคำสั่งจาก รมว.กท. หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจ เป็นหนังสือจาก รมว.กท. ยกเว้น กรณีดังต่อไปนี้

๓.๑ การใช้กำลังทหารที่มีอาวุธเพื่อปราบปรามการจลาจล หรือเพื่อปฏิบัติตามพันธกรณีหรือความร่วมมือ ระหว่างประเทศจะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

๓.๒ การใช้กำลังทหาร ที่ผู้บังคับบัญชาของทหารในเขตพื้นที่พิจารณาสั่งการได้ตามแผนที่กำหนดไว้หรือ ตามความจำเป็น โดยไม่ต้องรอรับคำสั่งจาก รมว.กท.

๓.๒.๑ กรณีมีการรุกร้าดินแดน สั่งใช้กำลังทหารเพื่อด้านทานการรุกร้าดินแดนได้

๓.๒.๒ กรณีมีการประกาศสงคราม หรือมีสถานะสงคราม หรือได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกแล้ว

๓.๒.๓ เมื่อหน่วยทหารถูกจู่โจมสั่งใช้กำลังทหารเพื่อด้านทานการจู่โจมนั้นได้

๓.๒.๔ เมื่อมีการก่อความไม่สงบขึ้นในบริเวณหน่วยทหาร

๓.๓ การใช้กำลังทหารเพื่อการอารักขาบุคคลหรือสถานที่สำคัญให้อปฏิบัติดังนี้

กำลังทหาร	ผู้มีอำนาจสั่งการ
<u>หน่วยทหารบก</u> หรือหน่วยทหารที่จัดกำลัง ทำนอง เดียวกัน ไม่เกิน ๑ หมวด ไม่เกิน ๑ กองร้อย ไม่เกิน ๑ กองพัน ไม่เกิน ๑ กรม หรือเทียบเท่า	ผู้บังคับกองพันขึ้นไป ผู้บังคับการกรมขึ้นไป ผบ.ทบ., ผบ.ทร., ผบ.ทอ. ผบ.ทหารสูงสุด
<u>หน่วยทหารที่จัดกำลังทางเรือ</u> ไม่เกิน ๑ หมู่เรือ ไม่เกิน ๑ หมวดเรือ ไม่เกิน ๑ กองเรือ ไม่เกิน ๒ กองเรือ	ผู้บัญชาการกองเรือ ผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ ผบ.ทร. ผบ.ทหารสูงสุด
<u>หน่วยทหารที่ทำการบิน</u> ไม่เกิน ๑ฝูงบิน ไม่เกิน ๑ กองบิน	ตามระเบียบของแต่ละเหล่าทัพ ผบ.ทหารสูงสุด

การใช้กำลังทหารเพื่อการปฏิบัติการทางทหารอื่น ๆ ปล.กท., ผบ.ทหารสูงสุด, ผบ.ทบ., ผบ.ทร., ผบ.ทอ. หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย พิจารณาสั่งการได้ตามแผนที่กำหนดไว้หรือตามความจำเป็น

๔. การเคลื่อนกำลังทหาร

การเคลื่อนกำลังทหารที่มีอาวุธ จะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับคำสั่งจาก รมว.กท. หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจาก รมว.กท. ยกเว้น กรณีดังต่อไปนี้

๔.๑ การเคลื่อนกำลังทหารเพื่อใช้กำลังตามข้อ ๓.๒ ให้ผู้บังคับบัญชาของทหารซึ่งระบุไว้ในข้อ ๓.๒ พิจารณาสั่งการได้

๔.๒ การเคลื่อนกำลังทหารเพื่อวางกำลังตามแนวชายแดน ผบ.ทหารสูงสุด, ผบ.ทบ., ผบ.ทร., ผบ.ทอ. มีอำนาจพิจารณาสั่งการได้ตามแผนที่กำหนดไว้ หรือตามความจำเป็น

๔.๓ การเคลื่อนกำลังทหารเพื่อทำการฝึก ให้ถือปฏิบัติดังนี้

กำลังทหาร	ผู้มีอำนาจสั่งการ
<u>หน่วยทหารบก</u> หรือหน่วยทหารที่จัดกำลังทำนองเดียวกัน - ฝึกในเขตจังหวัดที่เป็นที่ตั้งปกติ ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ไม่เกิน ๑ กรม หรือเทียบเท่า ไม่เกิน ๑ กองพล - ฝึกนอกเขตจังหวัดที่เป็นที่ตั้งปกติ และที่มีที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ไม่เกิน ๑ กองร้อย ไม่เกิน ๑ กองพัน ไม่เกิน ๑ กรม หรือเทียบเท่า ไม่เกิน ๑ กองพล - หน่วยทหารที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัด ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ทำการฝึก ในเขตจังหวัดทั้งสี่ดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นการฝึก ในเขตจังหวัดที่เป็นที่ตั้งปกติ	ผู้บัญชาการชั้นเหนือถัดขึ้นไป ผบ.ทบ., ผบ.ทร., ผบ.ทอ. ผู้บังคับการกรมขึ้นไป ผู้บัญชาการกองพลขึ้นไป ผบ.ทบ., ผบ.ทร., ผบ.ทอ. ผบ.ทหารสูงสุด
<u>หน่วยทหารที่จัดกำลังทางเรือ</u> - ฝึกในทะเล ไม่เข้าไปในน่านน้ำ อาณาเขตของประเทศใกล้เคียง หรือการฝึก ในแม่น้ำที่ไม่ล่งล้ำแนวเส้นแบ่งเขตแดน ไม่เกิน ๑ หมู่เรือ ไม่เกิน ๑ หมวดเรือ ไม่เกิน ๑ กองเรือ ไม่เกิน ๒ กองเรือ	ผู้บัญชาการกองเรือ ผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ ผบ.ทร. ผบ.ทหารสูงสุด

- การย้ายที่จอดเรือและปฏิบัติราชการของเรือตามปกติให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกัน <u>หน่วยทหารที่ทำการบิน</u> ไม่เกิน ๑ กองบิน ไม่เกิน ๒ กองบิน	ตามระเบียบของแต่ละเหล่าทัพ ผบ.ทหารสูงสุด
--	--

๔.๔ การเคลื่อนกำลังทหารเนื่องในกรณีย้ายที่ตั้ง ผบ.ทหารสูงสุด, ผบ.ทบ., ผบ.ทร., ผบ.ทอ. มีอำนาจพิจารณาสั่งการได้การเคลื่อนกำลังทหารเพื่อใช้กำลังทหารเพื่อปฏิบัติการทางทหารอื่น ๆ ตามข้อ ๓ ปล.กท., ผบ.ทสส., ผบ.ทบ., ผบ.ทร., ผบ.ทอ. หรือผู้ที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวมอบหมาย มีอำนาจพิจารณาสั่งการได้

๕. การเตรียมพร้อม

การเตรียมพร้อมจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับคำสั่งจาก รมว.กท. หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจาก รมว.กท. ยกเว้น ให้ผู้บังคับบัญชาของทหารในเขตพื้นที่พิจารณาสั่งการได้ตามแผนที่กำหนดไว้ หรือตามความจำเป็น โดยไม่ต้องรอรับคำสั่งจาก รมว.กท. ในกรณีดังต่อไปนี้

๕.๑ เมื่อมีสิ่งบอกเหตุว่าจะมีการรุกร้าดินแดน สั่งเตรียมพร้อมเพื่อดำเนินการรุกร้าดินแดนนั้นได้

๕.๒ เมื่อมีการประกาศสงคราม หรือสถานะสงคราม หรือได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกแล้ว

๕.๓ เมื่อมีสิ่งบอกเหตุว่าหน่วยทหารอาจถูกโจมตีสั่งเตรียมพร้อมเพื่อดำเนินการโจมตี

๕.๔ เมื่อมีเหตุการณ์ปรากฏว่าจะเกิดความไม่สงบขึ้น ให้ บก.ทหารสูงสุด (บก.ทท.) กำหนดการฝึกการเตรียมพร้อมขึ้นได้ตามความจำเป็น

๖. การสั่งการและการรายงาน

๖.๑ การสั่งใช้กำลังทหาร เคลื่อนกำลังทหาร และเตรียมพร้อม ให้สั่งการเป็นหนังสือ เว้นแต่ในกรณีจำเป็นอาจสั่งการด้วยวาจาหรือเครื่องมือสื่อสารก็ได้แล้วให้ผู้ส่งมีหนังสือยืนยันส่งตามไปโดยเร็วที่สุด

๖.๒ เมื่อได้สั่งการใช้กำลังทหาร เคลื่อนกำลังทหาร หรือเตรียมพร้อมแล้วให้รายงานผู้บังคับบัญชา ดังนี้

๖.๒.๑ รายงานด่วนตรงถึง ผบ.ทบ., ผบ.ทร., ผบ.ทอ. แล้วแต่กรณีแล้วให้ ผบ.ทบ., ผบ.ทร., ผบ.ทอ. รายงานตามลำดับชั้นจนถึง รมว.กท. พร้อมกับแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยข้างเคียงที่เหมาะสมทราบด้วยเพื่อเป็นการประสานงาน

๖.๒.๒ รายงานตามลำดับชั้นอีกทางหนึ่งด้วย

๖.๓ การสั่งใช้กำลังทหารและเคลื่อนกำลังทหารในกรณีดังต่อไปนี้ ไม่ต้องรายงาน รมว.กท.

๖.๓.๑ การใช้กำลังทหาร และการเคลื่อนกำลังทหารในการปฏิบัติการทางทหารอื่น ๆ ตามข้อ ๓ และ ๔

๖.๓.๒ การเคลื่อนกำลังทหารเพื่อการใช้กำลังอารักขาบุคคล หรือสถานที่สำคัญ ตามข้อ ๓.๓ ซึ่งมีกำลังทางบกไม่เกิน ๑ หมวด, กำลังทางเรือไม่เกิน ๑ หมู่เรือ, กำลังทหารที่ทำการบินไม่เกิน ๑ฝูงบิน

๖.๓.๓ การเคลื่อนกำลังทหารเพื่อทำการฝึก ตามข้อ ๔.๓ ในกรณีต่อไปนี้

หน่วยทหารบกหรือหน่วยที่จัดกำลังทำนองเดียวกัน

- กำลังทหารที่ฝึกไม่เกิน ๑ กรม หรือเทียบเท่า กรณีฝึกในเขตจังหวัดที่ตั้งปกติ ยกเว้น

กรุงเทพมหานคร

- กำลังทหารที่ฝึกไม่เกิน ๑ กองพัน กรณีฝึกนอกเขตที่ตั้งปกติและการฝึกของหน่วยทหาร

ในกรุงเทพมหานคร

หน่วยที่จัดกำลังทางเรือ กำลังทหารที่ฝึกไม่เกิน ๑ หมวดเรือ กรณีการฝึกที่ไม่ล่วงล้ำเข้าไป

ในอาณาเขตของประเทศใกล้เคียง

หน่วยทหารที่ทำการบิน กำลังทหารที่ฝึกไม่เกิน ๑ กองบิน

๖.๔ การใช้กำลังทหารหรือใช้อาวุธตามข้อบังคับนี้ ให้ผู้บัญชาการของทหารกำหนดกฎการใช้กำลังหรือ
แนวทางการใช้อาวุธให้สอดคล้องกับกฎหมายภายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ

๖.๕ การปฏิบัติการทางทหารอื่น ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

๖.๖ ให้ ผบ.ทหารสูงสุด รักษาการตามข้อบังคับนี้ และมีอำนาจวางระเบียบปลีกย่อยเพื่อปฏิบัติตาม
ข้อบังคับนี้

ระเบียบกองบัญชาการกองทัพไทย ว่าด้วยการรายงานตนเองเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินและการเตรียมพร้อม

พ.ศ. ๒๕๕๒

สรุปย่อระเบียบกองบัญชาการกองทัพไทย

ว่าด้วยการรายงานตนเองเมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉินและการเตรียมพร้อม พ.ศ.๒๕๕๒

๑. เจตนารมณ์ของระเบียบ เพื่อปรับปรุงระเบียบ บก.ทท. ว่าด้วยการรายงานตนเองเมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉินและการเตรียมพร้อม ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๒

๒. การบังคับใช้ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๒

๓. คำนิยาม

๓.๑ ข้าราชการทหาร หมายถึง ทหารประจำการ และข้าราชการกลาโหมพลเรือนที่บรรจุในตำแหน่งอัตราทหาร

๓.๒ การรายงานตนเอง หมายถึง การรายงานโดยการแสดงตนเอง

๓.๓ สถานการณ์ฉุกเฉิน หมายถึง สถานการณ์อันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัยแห่งราชอาณาจักร หรืออันตรายอันอาจทำให้ประเทศตกอยู่ในภาวะคับขัน หรือภาวะการรบ หรือสถานะสงคราม ตามที่จะได้มีประกาศให้ทราบหรือการประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือการประกาศใช้สถานการณ์ฉุกเฉิน

๓.๔ การเตรียมพร้อม หมายถึง การเตรียมพร้อมของข้าราชการทหารในส่วนของ บก.ทท. ให้พร้อมปฏิบัติการตามภารกิจได้ในวันและเวลาหยุดราชการ มิได้หมายถึงการเตรียมพร้อมของข้าราชการทหารในการรักษาการณ์ตามปกติ

๔. การรายงานตนเองเมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉิน

ให้ข้าราชการสังกัด บก.ทท. ทุกคนรวมทั้งผู้อยู่ในระหว่างลาปฏิบัติดังนี้

๔.๑ รับไปรายงานตนเองยังหน่วยต้นสังกัด หรือหน่วยที่มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาในทันทีที่ทราบเหตุฉุกเฉิน

๔.๒ หากไม่สามารถไปรายงานตนเองยังหน่วยต้นสังกัดได้ ด้วยเหตุใด ๆ ก็ตามให้ปฏิบัติดังนี้

๔.๒.๑ ใน กทม. ให้ไปรายงานตนเองยังหน่วยทหาร หรือส่วนราชการที่อยู่ใกล้ และให้พยายามติดต่อให้ต้นสังกัดทราบโดยมิชักช้า

๔.๒.๒ นอกเขต กทม. ให้ไปรายงานตนเองยังหน่วยทหารที่อยู่ใกล้

๔.๒.๓ กรณีไม่สามารถรายงานตนเอง ตามข้อ ๔.๒.๑ และ ๔.๒.๒ ได้ ให้รายงานตนเองโดยการสื่อสารมายังหน่วยต้นสังกัด และเมื่อสาเหตุแห่งความขัดข้องที่จะไปยังหน่วยต้นสังกัดหมดสิ้นแล้ว ให้รับไปรายงานตนเองยังหน่วยต้นสังกัดทันทีพร้อมกับชี้แจงเหตุผลความขัดข้องไว้เป็นลายลักษณ์อักษรด้วย

๕. การจัดทำบัญชี

๕.๑ ให้ทุกส่วนราชการใน บก.ทท. จัดทำบัญชีหลักฐานการรายงานตนเองของกำลังพลในสังกัดและรวบรวมส่งให้ กพ.ทหาร เพื่อนำเรียน ผบ.ทสส. ทราบโดยด่วน

๕.๒ ให้หัวหน้าหน่วยทหารที่ได้รับรายงานจากผู้ที่มีได้อยู่ในต้นสังกัด ให้ทำบัญชีหลักฐานการรายงานแยกจากต้นสังกัด ส่งให้ กพ.ทหาร เพื่อนำเรียน ผบ.ทสส. ทราบ

๖. การเตรียมพร้อม ให้เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติประจำว่าด้วยการปฏิบัติของ ศบท.บก.ทท. พ.ศ.๒๕๕๑

๗. ผู้รักษาการ จก.กพ.ทหาร. เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

สรุปย่อระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

สรุปย่อระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

๑. เจตนารมณ์ของระเบียบ

โดยที่ระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๓ ซึ่งเป็นระเบียบที่วางแนวทางปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล เอกสาร และสถานที่ที่ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว และมีบทบัญญัติหลายประการที่ไม่เหมาะสมกับกาลปัจจุบันนำรายละเอียดในทางปฏิบัติมากำหนดไว้เกินความจำเป็น รวมทั้งระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติในการรักษาข้อมูลข่าวสารของราชการที่เป็นเอกสารมิให้รั่วไหล มีผลใช้บังคับแล้ว สมควรปรับปรุงระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๓ เพื่อให้การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. การใช้บังคับ

ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ประกาศเมื่อ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๒ (ระเบียบฯ ข้อ ๒)

๓. นิยามศัพท์ (ระเบียบฯ ข้อ ๔)

"การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ" หมายความว่า มาตรการและการดำเนินการ ที่กำหนดขึ้น เพื่อพิทักษ์รักษาและคุ้มครองป้องกันสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ ตลอดจนหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ให้พ้นจากการรั่วไหลการจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย การก่อการร้าย การกระทำที่เป็นภัยต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐ และการกระทำอื่นใดที่เป็นการเปิดเผยสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ

"สิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ" หมายความว่า ข้อมูลข่าวสาร บริภัณฑ์ยุทธภัณฑ์ ที่สงวน การรหัส ประมวลลับ และสิ่งอื่นใดบรรดาที่ถือว่าเป็นความลับของทางราชการ

"องค์การรักษาความปลอดภัย" หมายความว่า สำนักข่าวกรองแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี หรือศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม หรือกองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แล้วแต่กรณี

๔. การใช้บังคับ (ระเบียบฯ ข้อ ๔ และข้อ ๕)

ระเบียบนี้ใช้บังคับแก่ส่วนราชการ อันหมายถึง ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่อยู่ในกำกับของฝ่ายบริหารแต่ไม่รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสาร นอกจากต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้แล้ว ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔

๕. ผู้รักษาการตามระเบียบ (ระเบียบฯ ข้อ ๖) ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

๖. บททั่วไป

หน่วยงานดังต่อไปนี้ เป็นองค์การรักษาความปลอดภัย

(๑) สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน มีหน้าที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในเรื่องการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติแก่หน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือนและกำกับดูแล ตรวจสอบ พร้อมทั้งพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้ระบบการรักษาความปลอดภัยนั้นได้ผลสมบูรณ์อยู่เสมอ ยกเว้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย แก่หน่วยงานของรัฐฝ่ายตำรวจ

(๒) ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย กระทรวงกลาโหมเป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายทหาร มีหน้าที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในเรื่องการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติแก่หน่วยงานของรัฐฝ่ายทหาร และกำกับดูแล ตรวจสอบ พร้อมทั้งพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้ระบบการรักษาความปลอดภัยนั้นได้ผลสมบูรณ์อยู่เสมอ

(๓) กองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายตำรวจ มีหน้าที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในเรื่องการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติแก่หน่วยงานของรัฐฝ่ายตำรวจ และกำกับดูแล ตรวจสอบ พร้อมทั้งพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้ระบบการรักษาความปลอดภัยนั้นได้ผลสมบูรณ์อยู่เสมอ

หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยในหน่วยงานของตน ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้มอบหมายหรือทำสัญญาจ้างให้เอกชนดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย ให้ผู้ได้รับมอบหมายหรือผู้เป็นคู่สัญญาซึ่งเป็นเอกชนดังกล่าว มีหน้าที่ต้องปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติตามระเบียบนี้ด้วย

การมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ ให้ยึดถือหลักการจำกัดให้ทราบเท่าที่จำเป็น เพื่อปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมายให้ลุล่วงไปด้วยดี ห้ามผู้ไม่มีหน้าที่หรือไม่ได้รับคำสั่งหรือไม่ได้รับการมอบหมายอย่างถูกต้องอ้างยศ ตำแหน่ง หรืออิทธิพลใดเพื่อเข้าถึงสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ

๗. ประเภหชั้นความลับ

ชั้นความลับของสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ แบ่งออกเป็น ๓ ชั้นคือ

(๑) ลับที่สุด (TOP SECRET)

(๒) ลับมาก (SECRET)

(๓) ลับ (CONFIDENTIAL)

ลับที่สุด หมายความว่า ความลับที่มีความสำคัญที่สุดเกี่ยวกับบุคคล ข้อมูลข่าวสาร วัตถุ สถานที่ และทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ซึ่งหากความลับดังกล่าวทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนรั่วไหลไปถึงบุคคลผู้ไม่มีหน้าที่ได้ทราบ จะทำให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรงที่สุด

ลับมาก หมายความว่า ความลับที่มีความสำคัญมากเกี่ยวกับบุคคล ข้อมูลข่าวสาร วัตถุ สถานที่ และทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ซึ่งหากความลับดังกล่าวทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนรั่วไหลไปถึงบุคคลผู้ไม่มีหน้าที่ได้ทราบ จะทำให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรง

ลับ หมายความว่า ความลับที่มีความสำคัญเกี่ยวกับบุคคล ข้อมูลข่าวสารวัตถุ สถานที่ และทรัพย์สิน มีค่าของแผ่นดิน ซึ่งหากความลับดังกล่าวทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนรั่วไหลไปถึงบุคคลผู้ไม่มีหน้าที่ได้ทราบ จะทำให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐ

๘. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรช.)

- (๑) กำหนดนโยบายและมาตรการการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ
- (๒) กำหนดแนวทางปฏิบัติและอำนวยการตามนโยบายและมาตรการการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ
- (๓) วินิจฉัยปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้
- (๔) เสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงระเบียบนี้ให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์
- (๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ กรช. มอบหมาย

(๖) เชิญเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการ การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติมาชี้แจง หรือเรียกเอกสารจากหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อ ประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

(๗) ออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

(๘) ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

๙. ประเภทการรักษาความปลอดภัย

- ๙.๑ การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล
- ๙.๒ การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่
- ๙.๓ การรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ

๑๐. การละเมิดการรักษาความปลอดภัย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้พบเห็นหรือทราบ หรือสงสัยว่าจะมีหรือมีการละเมิดมาตรการการรักษาความปลอดภัย รับผิดชอบการเบื้องต้นเพื่อลดความเสียหายให้เหลือน้อยที่สุดและรายงานผู้บังคับบัญชา หรือเจ้าหน้าที่ควบคุม การรักษาความปลอดภัย หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ หรือแจ้งเจ้าของเรื่องเดิมทราบโดยเร็วที่สุด

เจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) สืบสวนและตรวจสอบความเสียหายอันเกิดจากการละเมิดมาตรการการรักษาความปลอดภัย
- (๒) ดำเนินการเพื่อป้องกันหรือลดความเสียหายให้เหลือน้อยที่สุด
- (๓) สืบสวนตรวจสอบและค้นหาสาเหตุแห่งการละเมิดมาตรการการรักษาความปลอดภัย ตลอดจน จุดอ่อนและข้อบกพร่องต่าง ๆ

(๔) ดำเนินการแก้ไขมาตรการการรักษาความปลอดภัยให้รัดกุมยิ่งขึ้นเพื่อป้องกันมิให้มีการละเมิด มาตรการการรักษาความปลอดภัยเกิดขึ้นอีก

(๕) รายงานรายละเอียดเกี่ยวกับการละเมิดมาตรการการรักษาความปลอดภัยต่อผู้บังคับบัญชา ตามลำดับชั้น หากมีข้อมูลข่าวสารลับสูญหายให้รายงานและบันทึกลงในทะเบียนควบคุมข้อมูลข่าวสารลับด้วย

(๖) หากปรากฏหลักฐานหรือข้อสงสัยว่าเกิดการจลาจล หรือการก่อวินาศกรรมให้รายงานและขออนุมัติผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อแจ้งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในด้านการสืบสวนดำเนินการต่อไป

เมื่อได้ดำเนินการข้างต้นแล้ว ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นเจ้าของเรื่องเดิมหรือเจ้าของสถานที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบทันที

(๒) สอบสวนเพื่อให้ทราบว่าผู้ใดเป็นผู้ละเมิดและผู้ใดเป็นผู้รับผิดชอบต่อการละเมิดนั้น

(๓) พิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องและป้องกันมิให้เหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้นซ้ำอีก

(๔) พิจารณาดำเนินการลงโทษตามกฎหมายต่อผู้ละเมิดมาตรการการรักษาความปลอดภัย หรือผู้จะละเมิดและผู้รับผิดชอบต่อการละเมิดนั้น

ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นเจ้าของเรื่องเดิมหรือผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาว่าสมควรลดหรือยกเลิกชั้นความลับของสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการนั้นหรือไม่

(๒) จัดความเสียหายอันเกิดจากการละเมิดมาตรการการรักษาความปลอดภัยที่จะมีต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐ ในการนี้อาจต้องเปลี่ยนนโยบายและแผนพร้อมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควร

๑๑. บทเฉพาะกาล

สิ่งที่เป็นความลับของทางราชการที่มีอยู่ก่อนตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๑๗ เป็นสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการตามระเบียบนี้

บรรดาหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยที่ได้กำหนดไว้ก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้คงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะได้มีการกำหนดขึ้นใหม่ตามระเบียบนี้

แบบเอกสารต่าง ๆ ตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๑๗ ซึ่งมีอยู่ก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะมีการกำหนดแบบตามระเบียบนี้

สรุปย่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.๒๕๖๕
และแนวทางตามอนุวัติ รวม.กท.

สรุปย่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕
และแนวทางตามอนุวัติ รวม.กท.

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

โดยที่การทรมานและการทำให้บุคคลสูญหายซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงที่ไม่อาจกระทำได้อะไรในสถานการณ์ใด ๆ ดังนั้น เพื่อยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย สมควรกำหนดฐานความผิด มาตรการป้องกันและปราบปรามและมาตรการเยียวยาผู้เสียหาย ตลอดจนมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ

๒. การใช้บังคับ

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ ๒๕ ต.ค.๖๕ มีผลใช้บังคับตั้งแต่ ๒๒ ก.พ.๖๖ เป็นต้นมา

๓. ผู้รักษาการ (มาตรา ๔)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

๔. ผู้กระทำความผิด เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ บุคคลซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือได้รับมอบหมาย หรือได้รับการแต่งตั้ง อนุญาต สนับสนุน หรือยอมรับโดยตรงหรือโดยปริยายจากผู้มีอำนาจรัฐให้ดำเนินการตามกฎหมาย

๕. ฐานความผิด

๕.๑ ความผิดฐานกระทำการทรมาน (มาตรา ๕)

เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงแก่ร่างกายและจิตใจ เพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้ (๑) ให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพของผู้นั้นหรือบุคคลที่สาม (๒) ลงโทษผู้ถูกกระทำเนื่องจากการกระทำหรือสงสัยว่าเป็นการกระทำของผู้นั้นหรือบุคคลที่สาม (๓) ข่มขู่หรือขู่เข็ญผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สาม (๔) เลือกลปฏิบัติไม่ว่ารูปแบบใด

๕.๒ ความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (มาตรา ๖)

เจ้าหน้าที่ของรัฐลงโทษหรือกระทำด้วยประการใดที่ (๑) โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือ (๒) ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (๓) ทำให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าหรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานความเป็นมนุษย์ หรือเกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานแก่ร่างกายหรือจิตใจ

๕.๓ ความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย (มาตรา ๗)

เจ้าหน้าที่ของรัฐ (๑) ควบคุมตัวหรือลักพาตัวบุคคลใด (๒) ปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำ หรือปกปิดชะตากรรม หรือสถานที่อยู่ของบุคคลนั้น (๓) ทำให้บุคคลนั้นไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

๖. ความผิดดังกล่าว แม้กระทำนอกราชอาณาจักร ต้องรับโทษในราชอาณาจักร (มาตรา ๘)

๗. ความผิดฐานกระทำความผิด และกระทำให้บุคคลสูญหาย ไม่ถือว่าเป็นความผิดที่มีลักษณะทางการเมือง (มาตรา ๙) ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน และกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องอาญา

๘. พฤติการณ์พิเศษไม่ว่าจะเป็นภาวะสงครามหรือภัยคุกคามที่จะเกิดสงคราม ความไม่มั่นคงทางการเมืองภายในประเทศ หรือสถานการณ์ฉุกเฉินสาธารณะใด ๆ จะนำมาอ้างเพื่อกระทำความผิดตามกฎหมายนี้ไม่ได้ (มาตรา ๑๒)

๙. ห้ามหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ชับไล่ ส่งกลับ หรือส่งบุคคลเป็นผู้ร้ายข้ามแดน ไปอีกรัฐ หากมีเหตุเชื่อได้ว่าจะไปตกอยู่ในอันตรายที่จะถูกกระทำความผิด กระทำการโหดร้าย หรือถูกกระทำให้สูญหาย (มาตรา ๑๓)

๑๐. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย” เป็นคณะกรรมการกำกับดูแลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบด้วย หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธาน ในส่วนของฝ่ายทหารมี พล.ท. เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง (มาตรา ๑๔)

๑๑. การป้องกันการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย ดังนี้

๑๑.๑ ในขณะที่จับและควบคุมตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งส่งตัวผู้ต้องหาให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวไป เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัย ให้บันทึกเหตุนั้นไว้เป็นหลักฐาน (มาตรา ๒๒)

๑๑.๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องบันทึกข้อมูลของผู้ถูกควบคุมตัว โดยให้มีรายละเอียดอย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนดไว้ (มาตรา ๒๓)

๑๑.๓ ญาติ ผู้แทน ทนายความ หรือคณะกรรมการ มีสิทธิร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวได้ (มาตรา ๒๔)

๑๑.๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลอาจไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว ถ้าผู้นั้นอยู่ภายใต้การคุ้มครองของกฎหมายโดยเป็นผู้อยู่ในอำนาจศาล และการเปิดเผยนั้นอาจละเมิดความเป็นส่วนตัว ก่อให้เกิดผลร้าย หรือเป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา (มาตรา ๒๕)

๑๑.๕ การบันทึกภาพและเสียงในขณะที่จับและควบคุม การแจ้งการควบคุมตัว และการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้ถูกควบคุมตัว ให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติตามคู่มือแนวทางการปฏิบัติรองรับต่อพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย ดังนี้

“เจ้าหน้าที่ทหารผู้รับผิดชอบ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ ทุกระดับ ทุกตำแหน่ง บุคคลธรรมดาที่ใช้อำนาจรัฐ

หรือได้รับมอบอำนาจ หรือได้รับแต่งตั้ง อนุญาตสนับสนุน หรือยอมรับโดยตรง หรือโดยปริยายจากผู้มีอำนาจรัฐให้ดำเนินการตามกฎหมาย

“สิ่งบันทึกภาพและเสียง” หมายความว่า งานอันประกอบด้วยลำดับภาพและเสียงที่บันทึกลงในวัสดุไม่ว่าจะมีลักษณะใด ๆ อันสามารถที่จะนำมาเล่นซ้ำได้อีก โดยใช้เครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการใช้วัสดุนั้น

“การบันทึกภาพและเสียง” หมายความว่า การจัดทำข้อมูลสิ่งบันทึกภาพและเสียงด้วยวิธีการต่อเนื่องด้วยลำดับภาพและเสียงโดยมิได้มีการตัดต่อเพิ่มเติมลงในภาพและเสียงที่ได้มีการบันทึกไว้

“ศูนย์รับแจ้ง” หมายความว่า สถานที่ซึ่งพนักงานอัยการ นายอำเภอ หรือผู้อำนวยการสำนักงานและนิติกร กรมการปกครอง กำหนดขึ้นสำหรับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญคนสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

การบันทึกภาพและเสียงในขณะจับและควบคุม

ข้อ ๑ ให้เจ้าหน้าที่ทหารผู้รับผิดชอบบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องในขณะจับและควบคุม จนกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้อีกก็ให้บันทึกเหตุนั้นเป็นหลักฐานไว้ในตามแบบที่กำหนดท้ายแนวทางนี้

เหตุสุดวิสัย ให้หมายความรวมถึง เหตุที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันซึ่งไม่อาจป้องกันทำให้ไม่สามารถบันทึกภาพและเสียงได้ ซึ่งได้กระทำด้วยความสุจริต หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการจับกุมและควบคุมที่ทำให้ไม่อาจจะบันทึกภาพและเสียงได้ เช่น เกิดการต่อสู้ขัดขวางแล้วเกิดความเสียหายต่ออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง หรือเป็นความผิดซึ่งหน้าซึ่งมิได้อยู่ในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการตามปกติ เป็นต้น

เมื่อเหตุสุดวิสัยดังกล่าวสิ้นสุดลงแล้วให้เจ้าหน้าที่ทหารผู้รับผิดชอบดำเนินการบันทึกภาพและเสียงในทันทีเท่าที่จะสามารถกระทำได้

ในกรณีที่มีการเคลื่อนย้ายผู้ถูกจับและควบคุมจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนท้องที่ที่มีการจับกุมไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้เจ้าหน้าที่ทหารที่ได้รับมอบหมายในการเคลื่อนย้ายผู้ถูกจับและควบคุมตัวดำเนินการตามวรรคแรกด้วย

ข้อ ๒ การบันทึกภาพและเสียงให้เจ้าหน้าที่ทหารผู้รับผิดชอบดำเนินการ ดังนี้

(๑) ใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงที่รัฐจัดหาให้ หรือกรณีจำเป็นอาจใช้อุปกรณ์อื่นใดที่สามารถบันทึกภาพเหตุการณ์และเสียงได้ชัดเสียงได้ชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้เห็นผู้ถูกควบคุมตัว พฤติการณ์ในขณะจับและควบคุมที่เกิดขึ้น และสามารถเปิดสิ่งบันทึกภาพและเสียงดังกล่าวเพื่อตรวจสอบได้ จนกว่าจะมีการจัดเก็บการบันทึกภาพและเสียงไว้แล้ว

(๒) ห้ามกระทำการใด ๆ ด้วยความจงใจที่ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการบันทึกภาพและเสียงลดลง ๆ

การจัดเก็บและการเผยแพร่สิ่งบันทึกภาพและเสียง และบันทึกการควบคุมตัว

ข้อ ๑ การจัดเก็บข้อมูลภาพและเสียงบันทึกลงในระบบบันทึกข้อมูลภาพและเสียง ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้เจ้าหน้าที่ทหารผู้เป็นเจ้าของเครื่องบันทึกภาพและเสียงนำข้อมูลการบันทึกภาพ และเสียง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายบันทึกลงในระบบการจัดเก็บข้อมูลทันทีที่สิ้นสุดการจับและควบคุม ซึ่งข้อมูลภาพและเสียง

จากเครื่องบันทึกภาพและเสียงที่ติดตั้งเจ้าหน้าที่ทหารตั้งแต่เริ่มการจับและควบคุมจนถึงการส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป

(๒) ให้หัวหน้าหน่วยงานของเจ้าหน้าที่ทหารผู้รับผิดชอบจัดให้มีระบบบันทึกข้อมูลภาพและเสียง และมอบหมายเจ้าหน้าที่ในการควบคุม เก็บรักษาข้อมูลบันทึกภาพและเสียง

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทหารผู้จับและควบคุมส่งมอบข้อมูลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีระบบบันทึกข้อมูลภาพและเสียง และมอบหมายเจ้าหน้าที่ในการควบคุม เก็บรักษาข้อมูลบันทึกภาพ และเสียงตามมาตรา ๒๒ ไว้อีกส่วนหนึ่งด้วย

(๓) ให้ กรรมการสื่อสารของเหล่าทัพ รับผิดชอบในการจัดทำระบบจัดเก็บข้อมูล และขั้นตอนวิธีการนำข้อมูลภาพและเสียงลงในระบบจัดเก็บข้อมูลเพื่อเป็นศูนย์จัดเก็บข้อมูลของเหล่าทัพอีกทางหนึ่งตามข้อ (๒)

(๔) การจัดเก็บข้อมูลการบันทึกภาพและเสียงของเจ้าหน้าที่ทหาร นอกจากจะจัดเก็บไว้ตาม (๓) แล้วให้หัวหน้าหน่วยงานตาม (๒) จัดส่งข้อมูลบันทึกภาพและเสียงไปรวบรวมไว้ที่ระบบคลาวด์กลางภาครัฐของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประโยชน์ในการสืบค้น อ้างอิง และป้องกันข้อมูลสูญหายด้วย

ข้อ ๒ ให้เจ้าหน้าที่ทหารผู้รับผิดชอบจัดทำบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว ตามแบบที่แนบท้ายแนวทางนี้เป็นหลักฐาน โดยจะจัดเก็บไว้เป็นเอกสาร หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใดก็ได้ โดยให้จัดเก็บไว้ที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ และทั้งนี้ จะสำเนาเก็บไว้ที่ทำการของเจ้าหน้าที่ทหารผู้รับผิดชอบซึ่งได้จัดทำบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวก็ได้

ข้อ ๓ ห้ามผู้ใดแก้ไข เปลี่ยนแปลง ตัดต่อ ลบ ทำลาย คัดลอก หรือเปิดเผย สิ่งบันทึกภาพและเสียงในรูปแบบประการใด ๆ เว้นแต่ การคัดลอก หรือเปิดเผยนั้น เป็นการดำเนินการตามกฎหมาย หรือเป็นไปเพื่อการสืบสวนสอบสวนหรือการพิจารณาคดี หรือการดำเนินการอื่นใดที่กฎหมายกำหนดไว้

ระยะเวลาการเก็บรักษา และการยกเลิกการเก็บ

ข้อ ๑ ข้อมูลการบันทึกภาพและเสียงให้เก็บรักษาไว้จนกว่าคดีที่ถูกจับกุมถึงที่สุดหรือขาดอายุความ เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) หากผู้ถูกจับและควบคุมให้การต่อพนักงานสอบสวนโดยสมัครใจว่า ขณะถูกจับและควบคุม เจ้าหน้าที่ทหารมิได้กระทำการทรมาน หรือกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือกระทำการให้บุคคลสูญหาย อันเป็นการกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ และยินยอมให้ยกเลิกการเก็บข้อมูลการบันทึกภาพและเสียงนั้นได้ และหากไม่มีการร้องทุกข์กล่าวโทษให้ดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ กรณีเช่นนี้ให้เจ้าหน้าที่ทหารผู้รับผิดชอบยกเลิกการเก็บข้อมูลการบันทึกภาพและเสียงดังกล่าวได้ ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้ถูกจับและควบคุม

(๒) กรณีคดีที่ถูกจับและควบคุมอยู่ในเขตอำนาจศาลแขวง เมื่อคดีสิ้นสุดแล้ว แต่หากมีการร้องทุกข์กล่าวโทษให้ดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมาน และกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้เจ้าหน้าที่ทหารผู้รับผิดชอบ เก็บรักษาข้อมูลการบันทึกภาพและเสียงไว้ จนกว่าจะได้ส่งมอบข้อมูลการบันทึกภาพและเสียงเพื่อเป็นพยานหลักฐานแห่งคดีในชั้นสอบสวน หรือในชั้นการพิจารณาของศาล

เมื่อครบระยะเวลาและหลักเกณฑ์ข้างต้นแล้ว ให้ยกเลิกการเก็บข้อมูลการบันทึกภาพและเสียงนั้นได้

การแจ้งการควบคุมตัว

ข้อ ๑ เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการจับและควบคุมบุคคลใด ให้เจ้าหน้าที่ทหารผู้รับผิดชอบแจ้งข้อมูลตาม (๑) – (๘) แก่พนักงานอัยการที่สำนักงานอัยการสูงสุดมอบหมายหน้าที่ และนายอำเภอในท้องที่ที่มีการควบคุมตัวหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สำหรับในกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งพนักงานอัยการที่สำนักงานอัยการสูงสุดมอบหมายหน้าที่ และผู้อำนวยการสำนักงานการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายผ่านทางศูนย์รับแจ้งโดยทันทีที่มีข้อมูลครบถ้วนดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อ สกุล หมายเลขประจำตัวประชาชน และที่อยู่ของผู้ถูกจับและควบคุม (หากไม่ทราบให้ระบุว่าไม่ทราบ)
- (๒) วัน เวลา และสถานที่ที่ทำการจับและควบคุม
- (๓) พฤติการณ์ในการจับและควบคุมบุคคลดังกล่าวโดยย่อ
- (๔) สถานที่ควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวไว้
- (๕) ภาพถ่ายผู้ถูกจับและควบคุมตามข้อ (๑)
- (๖) ชื่อเจ้าหน้าที่รัฐผู้รับผิดชอบที่ทำการจับและควบคุม (ชื่อ ตำแหน่ง และหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้)
- (๗) เหตุสุดวิสัยในกรณีที่ไม่สามารถบันทึกภาพและเสียงได้ในขณะจับและควบคุม (ถ้ามี)

ข้อ ๒ กรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวถึงแก่ความตาย ตามมาตรา ๒๘ ให้เจ้าหน้าที่ทหารผู้รับผิดชอบแจ้งผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น และแจ้งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เพื่อแจ้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๓ ให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น มีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล ชี้แจงทำความเข้าใจและกำกับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ทหารในสังกัด ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามกรอบของกฎหมาย

๑๒. ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ มีเขตอำนาจเหนือคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงคดีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในขณะที่ยกระทำความผิดด้วย

๑๓. บทกำหนดโทษ

๑๓.๑ ความผิดฐานกระทำทรมาน ตามมาตรา ๕ ต้องรับโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท ถ้าผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย โทษจะเพิ่มสูงขึ้น และหากกระทำต่อบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หญิงมีครรภ์ ผู้พิการทางร่างกายหรือจิตใจ หรือผู้ซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้ เพราะอายุหรือเจ็บป่วย ต้องรับโทษหนักกว่าที่กำหนดไว้อีกกึ่งหนึ่ง

๑๓.๒ ความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ต้องรับโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากกระทำต่อบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

หญิงมีครรภ์ ผู้พิการทางร่างกายหรือจิตใจ หรือผู้ซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้เพราะอายุหรือเจ็บป่วย ต้องรับโทษหนักกว่าที่กำหนดไว้อีกกึ่งหนึ่ง

๑๓.๑ ความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย ต้องรับโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท และหากกระทำต่อบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หญิงมีครรภ์ ผู้พิการทางร่างกายหรือจิตใจ หรือผู้ซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้เพราะอายุหรือเจ็บป่วย ต้องรับโทษหนักกว่าที่กำหนดไว้อีกกึ่งหนึ่ง

๑๓.๔ ผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดข้างต้นต้อง รับโทษหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าความผิดนั้นได้กระทำให้ขึ้น ผู้สมคบต้องรับโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

๑๓.๕ ผู้สนับสนุนเพื่อกระทำความผิดข้างต้น ให้รับโทษเช่นเดียวกับตัวการ

๑๔. ความรับผิดของผู้บังคับบัญชา

๑๔.๑ ผู้บังคับบัญชาที่ทราบว่าได้บังคับบัญชาของตน จะกระทำหรือได้กระทำความผิดฐานกระทำทรมาน ฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย หรือได้กระทำความผิดเหล่านี้ต่อบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หญิงมีครรภ์ ผู้พิการทางร่างกายหรือจิตใจ หรือผู้ซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้เพราะอายุหรือเจ็บป่วย และไม่ดำเนินการที่จำเป็นและเหมาะสมเพื่อป้องกันหรือระงับการ (๑) ไม่ดำเนินการหรือส่งเรื่องให้ (๒) กระทำความผิด หรือดำเนินการสอบสวนและดำเนินคดีตามกฎหมาย ต้องรับโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

๑๔.๒ ผู้บังคับบัญชาที่ต้องรับผิดชอบการกระทำของผู้ใต้บังคับบัญชาข้างต้น ต้องเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ และมีอำนาจควบคุมการกระทำซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น ๆ ด้วย

๓. กฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ

๓.๑ สรุปย่อพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

ปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงจากบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลาย มีความรุนแรง รวดเร็ว สามารถขยายตัวจนส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง และมีความสลับซับซ้อน จนอาจกระทบต่อเอกราชและ บูรณภาพแห่งอาณาเขต ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยภายในประเทศ และเป็นภัยอันตรายต่อความสุขของ ประชาชน ดังนั้น เพื่อให้สามารถป้องกันและระงับภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่ จึงสมควรกำหนดให้มีหน่วย ปฏิบัติงานหลักเพื่อรับผิดชอบดำเนินการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ตลอดจนบูรณาการและ ประสานการปฏิบัติร่วมกับทุกส่วนราชการ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาความ มั่นคง รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งในท้องถิ่นของตนเพื่อป้องกันภัยอันตรายที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในยามปกติ และ ในยามที่เกิดสถานการณ์อันเป็นภัยต่อความมั่นคงในพื้นที่ในพื้นที่หนึ่ง กำหนดให้มีมาตรการและกลไกควบคุม การใช้อำนาจเป็นการเฉพาะตามระดับความรุนแรงของสถานการณ์ เพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่าง มีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ

๒. การใช้บังคับ (มาตรา ๒)

ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)

๓. นิยามศัพท์ (มาตรา ๓)

๓.๑ “การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อป้องกัน ควบคุม แก้ไข และฟื้นฟูสถานการณ์ใด ที่เป็นภัย หรืออาจเป็นภัยอันเกิดจากบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ก่อให้เกิดความ ไม่สงบ ทำลาย หรือทำความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ ให้กลับสู่สภาวะ ปกติ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ

๓.๒ “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร

๓.๓ “ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

๓.๔ “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ไม่รวมถึง ศาลและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

๓.๕ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง ของหน่วยงานของรัฐ

๓.๖ “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งผู้อำนวยการแต่งตั้งให้ปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัตินี้

๓.๗ “จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร

๓.๘ “ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

๔. การจัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (มาตรา ๕)

๔.๑ จัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เรียกโดยย่อว่า กอ.รมน. ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

๔.๑.๑ กอ.รมน. มีฐานะเป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะ การบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยวิธีการปฏิบัติราชการและการบริหารงาน โครงสร้าง อัตรากำลังพล และการแบ่งส่วนงาน และอำนาจหน้าที่ เป็นไปตามที่ ครม. กำหนด

๔.๑.๒ นายกรัฐมนตรี เป็น ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ผอ.รมน.)

๔.๑.๓ ผบ.ทบ. เป็น รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (รอง ผอ.รมน.)

๔.๑.๔ เสธ.ทบ. เป็น เลขาธิการ กอ.รมน. มีหน้าที่รับผิดชอบงาน อำนวยการและธุรการ

๔.๑.๕ ผอ.รมน. มีอำนาจทำนิติกรรม ฟ้องคดี ถูกฟ้องคดี และ ดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับคดีอันเกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. โดยกระทำในนามของสำนักนายกรัฐมนตรี

๔.๑.๖ ผอ.รมน. จะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้ รอง ผอ.รมน. เป็นผู้ปฏิบัติหรือใช้อำนาจแทนก็ได้ นอกจากนี้ ผอ.รมน. จะมอบอำนาจให้ ผอ.รมน.ภาค ผอ.รมน.จังหวัด หรือ ผอ.ศูนย์ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นปฏิบัติแทนก็ได้ (มาตรา ๘)

๔.๒ อำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน.

๔.๒.๑ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ และรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๔.๒.๒ อำนวยการในการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เสนอแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานและดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ แล้วให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตาม

๔.๒.๓ อำนวยการ ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติของหน่วยงาน ของรัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแผนและแนวทางในการปฏิบัติตาม ๔.๒.๒

๔.๒.๔ เสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่ที่ต้องพิทักษ์รักษา ไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สร้างความรักความสามัคคีของคนในชาติ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและความสงบเรียบร้อยของสังคม

๔.๒.๕ ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

๕. คณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑)

๕.๑ คณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ประกอบด้วย

- ๑) นายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน
- ๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธาน
- ๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย อัยการสูงสุด เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมบัญชีกลาง และอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นกรรมการ
- ๔) เลขาธิการ กอ.รมน. เป็นกรรมการและเลขานุการ

๕.๒ มีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษาและเสนอแนะต่อ กอ.รมน. รวมถึงวางระเบียบเกี่ยวกับการอำนวยการและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ กอ.รมน. กอ.รมน.ภาค และ กอ.รมน.จังหวัด และออกข้อบังคับเกี่ยวกับการงบประมาณ การเงินการคลัง การพัสดุและการจัดการ ทรัพย์สินของ กอ.รมน.

๕.๓ เมื่อมีกรณีจำเป็นในอันที่จะรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในพื้นที่ของกองทัพภาคใด คณะกรรมการโดยคำแนะนำของผู้อำนวยการจะมีมติให้กองทัพภาคนั้นจัดให้มี กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค (กอ.รมน.ภาค) โดยให้เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อ กอ.รมน. มีแม่ทัพภาค เป็นผู้อำนวยการ ฯ ตามมาตรา ๑๑

๖. การประกาศพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง)

๖.๑ เมื่อปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ฯ และเหตุการณ์นั้นมีแนวโน้มจะมิอยู่ต่อไปเป็นเวลานาน ทั้งอยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหลายหน่วย และคณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายให้ กอ.รมน. เป็นผู้รับผิดชอบในการป้องกัน ระงับ ยับยั้งและแก้ไขหรือบรรเทาสถานการณ์ภายในพื้นที่นั้น ให้ ผอ.กอ.รมน. ประกาศให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยมีกำหนดระยะเวลาและต้องประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

๖.๒ อำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. (มาตรา ๑๖)

๖.๒.๑ ป้องกัน ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทา เหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงฯ ตามที่ได้รับมอบหมายตาม ๖.๑

๖.๒.๒ จัดทำแผนการดำเนินการตาม ๖.๒.๑ เสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อขอความเห็นชอบ

๖.๒.๓ ติดตาม กำกับ และเร่งรัดหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนตาม ๖.๒.๒

๖.๒.๔ สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีพฤติกรรมน่าจะเป็นภัยหรือเป็นอุปสรรคต่อการรักษาความมั่นคงฯ ออกจากพื้นที่ที่กำหนด โดยแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดทราบ และให้เจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับคำสั่งให้ออกจากพื้นที่นั้นไปรายงานตัวยังหน่วยต้นสังกัดโดยเร็ว ให้หน่วยงานต้นสังกัดออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหน้าที่หรือพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ตามที่กำหนด

๖.๒.๕ คณะรัฐมนตรี มีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใน กอ.รมน. เป็นเจ้าพนักงาน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือมีมติให้หน่วยงานของรัฐนั้นมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายนั้นให้ กอ.รมน.

๖.๓ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามข้อ ๖.๒ ให้ ผอ.รมน. โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีอำนาจจัดตั้งศูนย์อำนวยการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น เพื่อปฏิบัติการกิจฯ เป็นการเฉพาะก็ได้ (มาตรา ๑๓)

๗. การประกาศสิ้นสุดเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (มาตรา ๑๕ วรรคสอง)

๗.๑ ให้นายกรัฐมนตรีประกาศให้อำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. ที่ได้รับมอบหมายสิ้นสุดลงเมื่อสถานการณ์สิ้นสุดลง

๗.๒ ให้นายกรัฐมนตรีรายงานผลต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทราบโดยเร็ว

๘. การออกข้อกำหนด (มาตรา ๑๘)

เมื่อมีประกาศพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ให้ผู้อำนวยการ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจออกข้อกำหนด ดังนี้

๘.๑ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการ หรือดเว้นการปฏิบัติการ อย่างใดอย่างหนึ่ง

๘.๒ ห้ามเข้า หรือให้ออกจากบริเวณพื้นที่ อาคาร หรือสถานที่ที่กำหนด ในห้วงเวลาที่ปฏิบัติการ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นบุคคล ซึ่งได้รับการยกเว้น

๘.๓ ห้ามออกนอกเคสสถานในเวลาที่กำหนด

๘.๔ ห้ามนำอาวุธออกนอกเคสสถาน

๘.๕ ห้ามใช้เส้นทางคมนาคม หรือการใชยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทาง หรือยานพาหนะ

๘.๖ ให้บุคคลปฏิบัติ หรือดเว้นการปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดอันเกี่ยวกับ เครื่องมือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของประชาชน

การออกข้อกำหนดดังกล่าว จะกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขเวลา หรือเงื่อนไข ใดด้วยก็ได้ ทั้งนี้ต้องไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ

๙. ผลจากการประกาศ

๙.๑ ให้ผู้อำนวยการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการมอบหมาย เป็น พนักงานฝ่ายปกครอง หรือ ตำรวจชั้นผู้ใหญ่และร่วมเป็นพนักงานสอบสวนตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๑๕)

๙.๒ ในการใช้อำนาจของ กอ.รมน. ตามข้อ ๘.๑ ถ้าก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนผู้สุจริต ให้ กอ.รมน. จัดให้ผู้นั้นได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามควรแก่กรณี ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรี กำหนด (มาตรา ๒๐)

๙.๓ หากปรากฏมีผู้ต้องหากลับใจเข้ามาขอตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือกรณีที่พนักงานสอบสวน ได้ดำเนินการสอบสวนแล้วเห็นว่าผู้นั้นได้กระทำไปเพราะหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ให้พนักงานสอบสวน ส่งสำนวนนั้นพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวนให้ผู้อำนวยการ หากผู้อำนวยการเห็นด้วยกับความเห็นของ พนักงานสอบสวนให้ส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาล เมื่อศาลเห็นสมควรอาจสั่งให้ส่ง ผู้ต้องหานั้นเข้ารับการอบรม ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการกำหนด เป็นเวลาไม่เกิน ๖ เดือน และเมื่อผู้ต้องหา ได้เข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดแล้ว สิทธินาคคืออาญามาฟ้องเป็นอันระงับไป (มาตรา ๒๑)

๙.๔ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายในพื้นที่ที่กำหนด อาจได้รับค่าตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรี กำหนด และหากเจ็บป่วย เสียชีวิต ทุพพลภาพ พิกار หรือสูญเสียอวัยวะ อันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้รับ สิทธิประโยชน์อื่นนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (มาตรา ๒๒)

๙.๕ บรรดาข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามหมวดนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยการ ปฏิบัติราชการทางปกครอง การดำเนินคดีใดๆ อันเนื่องมาจากข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการ กระทำตามหมวดนี้ ให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม (มาตรา ๒๓)

๑๐. บทกำหนดโทษ (มาตรา ๒๔)

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามข้อ ๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๑. ผู้รักษาราชการ (มาตรา ๔)

นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาราชการตามพระราชบัญญัตินี้

๓.๒ สรุปย่อพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘

๑. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

เนื่องจากในปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐมีความร้ายแรงมากยิ่งขึ้นจนอาจกระทบต่อเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขตและก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ รวมทั้งทำให้ประชาชนได้รับอันตรายหรือเดือดร้อน จนไม่อาจใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติสุข และไม่อาจแก้ไขปัญหาด้วยการบริหารราชการในรูปแบบปกติได้ สมควรต้องกำหนดมาตรการในการบริหารราชการสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินไว้เป็นพิเศษเพื่อให้รัฐสามารถรักษาความมั่นคงของรัฐและความปลอดภัยของประชาชนให้กลับสู่สภาพปกติได้โดยเร็ว

๒. การใช้บังคับ (มาตรา ๒ มาตรา ๓)

๒.๑ ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ตั้งแต่วันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๘)

๒.๒ ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๕

๓. นิยามศัพท์ (มาตรา ๔)

๓.๑ “สถานการณ์ฉุกเฉิน” หมายความว่า สถานการณ์อันกระทบ หรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรืออาจทำให้ประเทศหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศตกอยู่ในภาวะคับขัน หรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา การรบ หรือการสงคราม ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนเพื่อรักษาไว้ ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต ผลประโยชน์ของชาติ การปฏิบัติตามกฎหมาย ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความสงบเรียบร้อยหรือประโยชน์ส่วนรวม หรือการป้องกันหรือแก้ไข เยียวยาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาอย่างฉุกเฉินและร้ายแรง

๓.๒ “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้

๔. การประกาศใช้สถานการณ์ฉุกเฉิน (มาตรา ๕)

๔.๑ เมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้น นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อบังคับใช้ทั่วราชอาณาจักร หรือในบางเขตบางท้องที่ได้ตามความจำเป็น

๔.๒ ในกรณีที่ไม้อาจรอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีได้ทันทั่วทั้งที่ นายกรัฐมนตรีอาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ไปก่อนได้ แต่ต้องขอความเห็นชอบ จากคณะรัฐมนตรีภายในสามวัน แต่หากมิได้ดำเนินการขอความเห็นชอบภายในเวลาที่กำหนด หรือคณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบ ให้การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ดังกล่าวเป็นอันสิ้นสุดลง แต่หากเป็นการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินร้ายแรงต้องให้คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบก่อน

๔.๓ การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินมีผลใช้บังคับตลอดระยะเวลาที่นายกรัฐมนตรีกำหนด แต่ต้องไม่เกินสามเดือนนับแต่วันประกาศ หากมีความจำเป็นต้องขยายระยะเวลา ให้นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจ ประกาศขยายระยะเวลาการใช้บังคับออกไปอีกเป็นคราวๆ คราวละไม่เกินสามเดือน

๕. การสิ้นสุดของประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน (มาตรา ๕)

๕.๑ เมื่อนายกรัฐมนตรีไม่ได้ดำเนินการขอความเห็นชอบในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินภายในสามวัน

๕.๒ เมื่อคณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบ

๕.๓ นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิก เมื่อสถานการณ์ฉุกเฉินสิ้นสุดลงแล้ว

๕.๔ เมื่อสิ้นสุดกำหนดเวลา

๖. คณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉิน (มาตรา ๖)

๖.๑ องค์ประกอบคณะกรรมการ

รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธาน ปลัดกระทรวง กลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการ ทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจ แห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง และอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ และเลขาธิการ สภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการ และเลขานุการ

๖.๒ อำนาจหน้าที่

มีอำนาจหน้าที่ติดตามและตรวจสอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศที่อาจเกิด สถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรีในกรณีที่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือสถานการณ์ที่มีความร้ายแรง และในการใช้มาตรการที่เหมาะสมตามพระราชกำหนดนี้ เพื่อการป้องกัน แก่ไขหรือระงับสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น

๗. ผลจากการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน (มาตรา ๗)

๗.๑ โอนอำนาจรัฐมนตรีตามกฎหมายอื่นมาเป็นของนายกรัฐมนตรี

โอนอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งหรือ หลายกระทรวงหรือที่เป็น ผู้รักษาการตามกฎหมายหรือที่มีอยู่ตามกฎหมายใดก็ตาม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาต อนุมัติสั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก่ไข ปราบปราม หรือระงับยับยั้งในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือฟื้นฟู หรือช่วยเหลือประชาชน มาเป็นของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราวตามที่กำหนดไว้ในประกาศของ คณะรัฐมนตรีทั้งนี้เพื่อให้การสั่งการและการแก้ไขสถานการณ์เป็นไปโดยมีเอกภาพ รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๗.๒ อำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่

นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ และตามกฎหมายที่ได้รับโอนมาตามข้อ ๗.๑ โดยให้ถือว่า บุคคลดังกล่าวเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ

ตามกฎหมายนั้นหรืออาจมอบหมายให้ส่วนราชการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้นยังคงใช้อำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไปก็ได้ แต่ต้องปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

๗.๓ อำนาจแต่งตั้งหัวหน้าผู้รับผิดชอบ

นายกรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน ตำรวจ หรือทหาร ซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้บัญชาการตำรวจ แม่ทัพ หรือเทียบเท่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และกำหนดให้เป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่และบังคับบัญชาข้าราชการและพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยให้การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการและข้าราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปตามการสั่งการของหัวหน้าผู้รับผิดชอบนั้น เว้นแต่การปฏิบัติหน้าที่ทางทหารให้เป็นไปตาม กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้กำลังทหาร แต่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการที่ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบกำหนด

๗.๔ อำนาจในการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษ

กรณีที่มีความจำเป็น คณะรัฐมนตรีอาจให้มีการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษ เป็นการเฉพาะเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้เป็นการชั่วคราวได้ จนกว่าจะยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

๗.๕ การมอบอำนาจ

นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีคนหนึ่ง หรือหลายคนเป็นผู้ใช้อำนาจตามข้อ ๗.๑ ถึง ๗.๓ แทน หรือมอบหมายให้เป็น ผู้กำกับ การปฏิบัติงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๗.๒ หัวหน้าผู้รับผิดชอบตามข้อ ๗.๓ และหน่วยงานตามข้อ ๗.๔ และให้ถือว่าเป็นผู้บังคับบัญชา หัวหน้าผู้รับผิดชอบ ข้าราชการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

๘. การออกข้อกำหนดต่าง ๆ (มาตรา ๕, มาตรา ๑๐)

นายกรัฐมนตรีหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากนายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนดดังนี้

๘.๑ ห้ามมิให้บุคคลใดออกนอกเคสสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับยกเว้น

๘.๒ ห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ณ ที่ใดๆ หรือกระทำการใดอันเป็นการยุยงให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย

๘.๓ ห้ามการเสนอข่าว การจำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใดที่มีข้อความอาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวหรือเจตนา บิดเบือนข้อมูลข่าวสารทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสถานการณ์ฉุกเฉินจนกระทบต่อ ความมั่นคงของรัฐ ฯลฯ

๘.๔ ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือยานพาหนะหรือกำหนดเงื่อนไขในการใช้เส้นทางหรือยานพาหนะ

๘.๕ ห้ามการใช้อาคารหรือเข้าไปอยู่ในสถานที่ใดๆ

๘.๖ ให้อพยพประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนดเพื่อความปลอดภัยของประชาชน หรือห้ามผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ที่กำหนด

๙. การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นสถานการณ์ที่มีความร้ายแรง (มาตรา ๑๑, มาตรา ๑๓)

๙.๑ ลักษณะของสถานการณ์ฉุกเฉินร้ายแรง

ได้แก่ การก่อการร้าย การใช้กำลังประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะมีการกระทำที่มีความรุนแรงกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินของรัฐ หรือบุคคล และมีความจำเป็นที่จะต้อง เร่งแก้ไขปัญหาให้ยุติได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วถึง

๙.๒ นายกรัฐมนตรีประกาศได้โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

๙.๓ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจดังนี้

๑) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยเกี่ยวกับสถานการณ์ฉุกเฉิน

๒) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้บุคคลใดมารายงานตัว ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือมาให้ถ้อยคำหรือส่งมอบเอกสารหรือหลักฐานใดที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ฉุกเฉิน

๓) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัดอาวุธ สินค้า เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัตถุอื่นใด ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า ได้ใช้หรือจะใช้สิ่งนั้นเพื่อกระทำการ หรือสนับสนุนการกระทำให้เกิดเหตุสถานการณ์ ฉุกเฉิน

๔) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งตรวจค้น รื้อถอน หรือทำลาย ซึ่งอาคาร สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งกีดขวางตามความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อระงับเหตุการณ์ร้ายแรงให้ยุติโดยเร็ว

๕) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งตรวจสอบจดหมาย หนังสือ สิ่งพิมพ์ โทรเลข โทรศัพท์ หรือการสื่อสารด้วยวิธีการอื่นใด ตลอดจนการ ส่งรับหรือยับยั้งการติดต่อหรือการสื่อสารใดเพื่อป้องกันหรือระงับเหตุการณ์ร้ายแรง โดยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ โดยอนุโลม

๖) ประกาศห้ามมิให้กระทำการใดๆ หรือสั่งให้กระทำการใดๆ เท่าที่จำเป็นแก่การรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัยของประเทศและประชาชน

๗) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งห้ามมิให้ผู้ใดออกไปนอกราชอาณาจักร หากจะเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัยของประเทศ

๘) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งการให้คนต่างด้าวออกไปนอกราชอาณาจักรโดยให้นำกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

๙) ประกาศให้การซื้อ ขาย ใช้ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งอาวุธ สินค้า เวชภัณฑ์ เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัสดุอุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งอาจ ใช้ในการก่อความไม่สงบหรือก่อการร้ายต้องรายงานหรือได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือปฏิบัติตามเงื่อนไขที่นายกรัฐมนตรีกำหนด หากเป็นเครื่องมือ หรือส่วนหนึ่งของเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร นายกรัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้ มาตรการนี้เพิ่มเติมในบางพื้นที่หรือทั่วราชอาณาจักรก็ได้

๑๐) ออกคำสั่งให้ใช้กำลังทหารเพื่อช่วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจจับ เหตุการณ์ร้ายแรง หรือควบคุมสถานการณ์ให้เกิดความสงบโดยด่วน ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารให้ มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ โดยการใช้อำนาจหน้าที่ของฝ่ายทหารจะ ทำได้ในกรณีใด ได้เพียงใดให้เป็นไปตามเงื่อนไขและเงื่อนไขที่นายกรัฐมนตรีกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่ากรณี ที่มีการใช้กฎอัยการศึก

๑๐. การจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัย (มาตรา ๑๒)

๑๐.๑ ในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามประกาศในมาตรา ๑๑ (๑) ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจหรือศาลอาญาเพื่อขออนุญาตดำเนินการ เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ให้มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวได้ไม่เกินเจ็ดวัน และต้องควบคุมไว้ในสถานที่ที่กำหนดซึ่งไม่ใช่สถานที่ตำรวจ ที่คุมขัง ทัณฑสถาน หรือเรือนจำ โดยจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นในลักษณะเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ในกรณีที่มี ความจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้ร้องขอต่อศาลเพื่อขยาย ระยะเวลาการควบคุมตัวต่อได้อีกคราวละเจ็ดวัน แต่รวมระยะเวลาควบคุมตัวทั้งหมดต้องไม่เกินกว่าสามสิบวัน เมื่อครบกำหนดแล้ว หากจะต้องควบคุมตัวต่อไป ให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๑๐.๒ ในการดำเนินการตามข้อ ๑๐.๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับการจับกุมและ ควบคุมตัวบุคคลนั้นเสนอต่อศาลที่มีคำสั่งอนุญาตและจัดสำเนารายงานนั้นไว้ ณ ที่ทำการของพนักงาน เจ้าหน้าที่ เพื่อให้ญาติของบุคคลนั้น สามารถขอดูรายงานดังกล่าวได้ตลอดระยะเวลาที่ควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้

๑๐.๓ ในการร้องขออนุญาตต่อศาลตามข้อ ๑๐.๑ ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการขอออกหมายอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้โดยอนุโลม

๑๑. การยกเว้นกฎหมายปกครอง (มาตรา ๑๖)

ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชกำหนดนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วย วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๑๒. การยกเว้นความรับผิดของเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๑๕, มาตรา ๑๒)

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและมีอำนาจหน้าที่เป็น พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามที่ นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด และไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ หากเป็นการกระทำที่สุจริตไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกิน สมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจาก ทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

๑๓. บทกำหนดโทษ (มาตรา ๑๘)

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชกำหนดนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๔. ผู้รักษาการ (มาตรา ๑๙)

นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชกำหนดนี้

๓.๓ สรุปย่อกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

๑.เจตนารมณ์ของกฎอัยการศึก (มาตรา ๒ มาตรา ๔)

- ประกาศใช้ได้เฉพาะเวลาที่มีสงครามหรือการจลาจล หรือมีการจำเป็นที่จะรักษาความเรียบร้อยให้ปราศจากภัยซึ่งอาจจะมีมาจากภายนอกหรือซึ่งอาจจะเกิดภายในราชอาณาจักรเท่านั้น
- การที่มีกฎอัยการศึก ขึ้นไว้ในเวลาปกติเพื่อวางแผนการรักษาอาณาจักรทั่วไป และสำหรับเตรียมการไว้พร้อมเมื่อมีเหตุจำเป็นก็ปฏิบัติการได้ถูกต้องทันที

๒. การบังคับใช้

การประกาศใช้กฎอัยการศึกแต่ละคราวจะมีผลใช้บังคับตลอดไป จนกว่าจะได้มีประกาศกระแสพระบรมราชโองการให้ยกเลิกใช้กฎอัยการศึก

๓. ผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึก (มาตรา ๒ และมาตรา ๔) ได้แก่

๓.๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๓.๒ ผู้บังคับบัญชาทหารอันได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตไว้

- เมื่อมีพระบรมราชโองการให้ประกาศใช้กฎอัยการศึกก็ดี หรือผู้บังคับบัญชาทหารประการใช้กฎอัยการศึกก็ดี อำนาจของกฎอัยการศึกละย่อมใช้ได้เหมือนกัน

- เมื่อที่ได้ใช้กฎอัยการศึกแล้วย่อมลบล้างกฎหมายอื่นๆ บรรดาที่มีข้อความขัดแย้งกับกฎอัยการศึกนี้ทั้งสิ้น

- ผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกนี้คือ ผู้บังคับบัญชาทหาร ณ ที่นั้น ซึ่งมีกำลังอยู่ใต้บังคับไม่น้อยกว่า ๑ กองพัน หรือผู้บังคับบัญชาในป้อมหรือที่มั่นอย่างใดๆ ของทหาร ไม่ว่าผู้ใด จะมียศ บรรดาศักดิ์หรือจะเป็นผู้แทนตำแหน่งใดๆ ก็ได้ ถ้าในเวลานั้นมีอำนาจบังคับบัญชาทหารโดยอิสระอยู่ไม่น้อยกว่า ๑ กองพัน หรือเป็นผู้บังคับบัญชาในป้อม หรือที่มั่นอย่างใดๆ ของทหารแล้ว ย่อมเป็นผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกได้ทั้งนั้น แต่ถ้ามิได้ตั้งเป็นอิสระอยู่ในที่นั้น ต้องให้ผู้มีอำนาจสูงสุดในที่นั้นเป็นผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึก

- ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารซึ่งไม่ใช่ส่วนกำลังรบไม่มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึก

- ผู้บังคับบัญชาทหารซึ่งมีกำลังรบไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพัน ผู้บังคับบัญชาในป้อมหรือที่มั่นนั้นจะประกาศใช้กฎอัยการศึกได้เฉพาะในกรณีเมื่อมีสงครามหรือเมื่อมีการจลาจลเท่านั้น

- นอกจากในกรณีดังกล่าวนี้แล้ว เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ทั้งสิ้นแต่ในกรณีที่ให้มีปฏิวัติหรือปฏิรูปล้มเลิกรัฐบาลไปนั้น อำนาจทั้งหลายรวมทั้งสถาบันต่างๆ ภายในรัฐบาลตามกฎหมายรัฐธรรมนูญย่อมล้มเลิกไปด้วยรัฐาธิปัตย์ หรืออำนาจทั้งหลายดังกล่าวภายในรัฐอยู่กัับหัวหน้าคณะปฏิวัติหรือหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ซึ่งหัวหน้าคณะบุคคลที่ควบคุมสถานการณ์และสถาบันต่างๆ แห่งรัฐ ฉะนั้น หัวหน้าคณะปฏิวัติหรือคณะปฏิรูปการปกครอง จึงมีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกได้

๔. หลักเกณฑ์และวิธีประกาศใช้กฎอัยการศึก

ต้องเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ปิดประกาศไว้ หรือประกาศไว้ในที่อันสมควรก่อนเวลาใช้ และให้มีข้อความ ดังนี้

- ก. เหตุที่ต้องประกาศใช้กฎอัยการศึก (มาตรา ๒, มาตรา ๔)
- ข. กำหนดเขตใช้กฎอัยการศึก (มาตรา ๓)
- ค. วันเวลาที่เริ่มใช้กฎอัยการศึก
- ง. ตำบลที่เขียนประกาศและวันเวลาที่ออกประกาศ
- จ. ยศ บรรดาศักดิ์ หรือนาม ตำแหน่งของผู้ประกาศ

๕. อำนาจทหารเมื่อประกาศใช้กฎอัยการศึก (มาตรา ๖)

ในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึกให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับการยุทธ การระงับ ปราบปราม หรือการรักษาความสงบเรียบร้อย และเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนต้องปฏิบัติตามความต้องการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

๖. อำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในด้านอรรถคดี (มาตรา ๗)

ในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก ศาลพลเรือนคงมีอำนาจพิจารณาคดีได้อย่าปกติเว้นแต่คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลอาญา และผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกประกาศให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งกระทำผิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก และในระหว่างที่ใช้กฎอัยการศึกตามที่ระบุไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้ทุกข้อ หรือแต่บางข้อ และหรือบางส่วนของข้อใดข้อหนึ่ง ทั้งมีอำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิกประกาศดังกล่าวนั้นด้วย และถ้าในเขตประกาศกฎอัยการศึกเกิดมีคดีอาญาที่มีเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะสั่งให้พิจารณาพิพากษาคดีอาญานั้นในศาลทหารก็ได้

๗. เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจ (มาตรา ๘ – มาตรา ๑๕ ทวิ)

๗.๑ ตรวจค้น

๗.๑.๑ บรรดาสิ่งซึ่งจะเกณฑ์ ต้องห้าม ต้องยึด จะต้องเข้าอาศัยหรือมีไว้ในครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายในตัวบุคคล ยานพาหนะ เคหสถาน สิ่งปลูกสร้าง หรือที่ใดๆ และไม่ว่าเวลาใดๆ ได้ทั้งสิ้น

๗.๑.๒ ตรวจข่าวสาร จดหมาย โทรเลข หนังสือนาม หรือสิ่งอื่นใดที่ส่งหรือมีไปมาถึงกันในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก

๗.๑.๓ ตรวจหนังสือ สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ ภาพโฆษณา บท หรือคำประพันธ์

๗.๒ เกณฑ์

๗.๒.๑ พลเมืองให้ช่วยกำลังทหารในกิจการ ซึ่งเนื่องในการป้องกันพระราชอาณาจักร หรือช่วยเหลือเกื้อกูลทหารราชการทหารทุกอย่างทุกประการ

๗.๒.๒ ยวดยาน สัตว์พาหนะ เสบียงอาหาร เครื่องศาสตราวุธ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ จากบุคคล หรือบริษัทใดๆ ซึ่งราชการทหารจะต้องใช้เป็นกำลังในเวลานั้นทุกอย่าง

๗.๓ ห้าม

๗.๓.๑ มิให้มีการมั่วสุมประชุมกัน

๗.๓.๒ ออก จำหน่าย จ่าย แจก ซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ ภาพ บท หรือคำประพันธ์

๗.๓.๓ โฆษณา แสดงมหรสพ รับหรือส่งซึ่งวิทยุ วิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์

๗.๓.๔ มี หรือใช้เครื่องมือสื่อสาร หรืออาวุธ เครื่องอุปกรณ์ของอาวุธ และเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่มีคุณสมบัติทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือทรัพย์สิน ที่อาจนำไปใช้ทำเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่มีคุณสมบัติดังกล่าวได้

๗.๓.๖ บุคคลออกนอกเคหสถานภายในระหว่างระยะเวลาที่กำหนด

๗.๓.๗ บุคคลเข้าไปหรืออาศัยอยู่ในเขตท้องที่ใดซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร เห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อการยุทธ การระงับปราบปราม หรือการรักษาความสงบ เรียบร้อย และเมื่อได้ประกาศห้ามเมื่อใดแล้ว ให้ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตนั้นออกไปจากเขตนั้นภายในกำหนดเวลาที่ได้ประกาศกำหนด

๗.๓.๘ บุคคลกระทำความ หรือมีซึ่งกิจการ หรือสิ่งอื่นใดได้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กำหนดไว้ว่าควรต้องห้ามในเวลาที่ได้มีการประกาศใช้ กฎอัยการศึก

๗.๔ ยึดบรรดาสิ่งถูกค้น เกณฑ์ ห้าม หากเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเห็นเป็นการจำเป็นจะยึดไว้ชั่วคราว เพื่อมิให้เป็นประโยชน์แก่ราชศัตรูหรือเพื่อเป็นประโยชน์แก่ราชการทหาร

๗.๕ เข้าอาศัยที่ใด ๆ ซึ่งราชการทหารเห็นว่าจำเป็นจะใช้เป็นประโยชน์ในราชการทหารได้ทุกแห่ง

๗.๖ ทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่

๗.๖.๑ ถ้าการสงคราม หรือรบสู้เป็นราชอาณาจักร มีอำนาจที่จะเผาบ้าน และสิ่งซึ่งเห็นว่าจะเป็นกำลังแก่ราชศัตรูเมื่อกรมกองทหารถอยไปแล้ว หรือสิ่งใด ๆ อยู่ ในที่ซึ่งกีดกันการสู้รบก็ทำลายได้ทั้งสิ้น

๗.๖.๒ จะสร้างที่มั่น ดัดแปลงภูมิประเทศ หมู่บ้าน เมือง สำหรับ การต่อสู้ราชศัตรู หรือเตรียมการป้องกันรักษา ตามความเห็นชอบของเจ้าหน้าที่ ฝ่ายทหารได้ทุกอย่าง

๗.๗ ขับไล่ผู้หนึ่งผู้ใด ซึ่งไม่มีภูมิลำเนาอาศัยเป็นหลักฐาน หรือผู้มาอาศัยในตำบลนั้นชั่วคราว เมื่อมีความสงสัยอย่างหนึ่งอย่างใด หรือจำเป็น มีอำนาจที่จะ ขับไล่ผู้นั้นให้ออกไปจากเมือง หรือตำบลนั้นได้

๗.๘ อำนาจในการกักในกรณีเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลใดจะเป็นราชศัตรู หรือฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัตินี้ หรือต่อคำสั่งเจ้าหน้าที่ ฝ่ายทหารมีอำนาจกักไว้ไม่เกิน ๗ วัน เพื่อการสอบถาม หรือตามความจำเป็นทางราชการทหารได้

๘. ข้อยกเว้นความรับผิดชอบ (มาตรา ๑๖)

บุคคล หรือบริษัทใด ๆ จะร้องขอค่าเสียหาย หรือค่าปรับอย่างใดอย่างหนึ่ง จากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่ได้

๙. การเลิกใช้กฎอัยการศึก (มาตรา ๕)

อำนาจประกาศเลิกใช้กฎอัยการศึกนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเลิกใช้ในเฉพาะบาง ท้องที่หรือทุกท้องที่ที่มีการประกาศใช้กฎอัยการศึกก็ตาม เป็นอำนาจเฉพาะองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแต่ผู้เดียวเท่านั้น โดยเหตุนี้ในการที่จะประกาศเลิกใช้ กฎอัยการศึกจึงจะต้องมีประกาศกระแสพระบรมราชโองการทุกครั้งเสมอไป

๓.๔ ข้อเปรียบเทียบระหว่างพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ กับพระราชกำหนดการบริหารราชการ
ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘	พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
๑. การประกาศใช้ (เหตุผลในการประกาศ) มี ๒ ระดับ คือ ๑.๑ สถานการณ์ปกติ กอ.รมน. มีอำนาจหน้าที่ติดตามตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามด้านความมั่นคงภายในราชอาณาจักร รวมทั้งเสนอแผนและแนวทางในการปฏิบัติงาน แล้วรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป หรือดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติหรือตามมติคณะรัฐมนตรี หรือ สภามันคงแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย (มาตรา ๗)	๑. การประกาศใช้ (เหตุผลในการประกาศ) มี ๒ ระดับ คือ ๑.๑ ระดับสถานการณ์ฉุกเฉิน คือระดับที่มีสถานการณ์อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรืออาจทำให้ประเทศหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศตกอยู่ในภาวะคับขัน หรือการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย การรบหรือการสงคราม ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนเพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผลประโยชน์ของชาติ การปฏิบัติตามกฎหมาย ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความสงบเรียบร้อยหรือประโยชน์ส่วนรวม หรือการป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาอย่างฉุกเฉินและร้ายแรง (มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง, ๕ วรรคหนึ่ง)	๑. การประกาศใช้ (เหตุผลในการประกาศ) ๑.๑ เมื่อเวลามีเหตุอันจำเป็นเพื่อรักษาความเรียบร้อยปราศจากภัย ซึ่งจะมีมาจากภายนอกหรือภายในราชอาณาจักร การประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้กฎอัยการศึกทุกมาตราหรือแต่บางมาตรา หรือข้อความส่วนใดส่วนหนึ่งของมาตรา ตลอดจนการกำหนดเงื่อนไขแห่งการใช้บทบัญญัตินั้นบังคับในส่วนใดส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรหรือตลอดทั่วราชอาณาจักร (มาตรา ๒)

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘	พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
๑.๒ สถานการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และเหตุการณ์นั้นมีแนวโน้มที่จะมีอยู่ต่อไปเป็นเวลานาน อีกทั้งยังอยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการแก้ไข ปัญหาของหน่วยงานของรัฐหลายหน่วย ให้ประกาศใช้ภายใต้ พื้นที่และระยะเวลาที่กำหนด และให้ทราบโดยทั่วไป (มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง)	๑.๒ ระดับสถานการณ์ที่มีความร้ายแรง คือระดับที่มีการก่อการร้าย การใช้อำ lựcประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือมีเหตุ อันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำที่มีความรุนแรงกระทบต่อความมั่นคง ของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินของรัฐหรือบุคคล และมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ไขปัญหาให้ยุติได้อย่างมี ประสิทธิภาพและทันทั่วทั้ง (มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง, ๕ วรรคหนึ่ง และ ๑๑ วรรคหนึ่ง)	๑.๒ เมื่อมีสงครามหรือจลาจลขึ้น ณ แห่งใด (มาตรา ๔)
๒. ผู้มีอำนาจประกาศ กรณีตามข้อ ๑.๒ คณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายให้ กอ.รมน. เป็นผู้รับผิดชอบในการป้องกันปราบปราม ระงับ ยับยั้ง แก้ไข หรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักรภายใต้พื้นที่และระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ให้ประกาศให้ทราบโดยทั่วไป (มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง)	๒. ผู้มีอำนาจประกาศ ๒.๑ ระดับสถานการณ์ฉุกเฉิน นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบ ของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทั่ว ราชอาณาจักร หรือในบางเขตบางท้องที่ได้ตามความจำเป็นแห่ง สถานการณ์ ในกรณีที่ไม่อาจขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ได้ทันทั่วทั้ง ให้ประกาศไปก่อนแล้วดำเนินการให้ได้รับความ เห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีภายใน ๓ วัน (มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง) ๒.๒ ระดับสถานการณ์ที่มีความร้ายแรง คือ ระดับที่มี การก่อ การร้าย การใช้อำ ลักระทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำที่มีความรุนแรงกระทบต่อ ความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินของรัฐ หรือ บุคคล และมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ไขปัญหาให้ยุติได้อย่างมี ประสิทธิภาพและทันทั่วทั้ง (มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง, ๕ วรรคหนึ่ง และ ๑๑ วรรคหนึ่ง)	๒. ผู้มีอำนาจประกาศ ๒.๑ กรณีตามข้อ ๑.๑ ต้องเป็นประกาศพระบรมราช โองการให้ใช้กฎอัยการศึกทุกมาตราหรือแต่บางมาตรา และกำหนดให้ใช้บังคับในส่วนใดส่วนหนึ่งของราชอาณาจักร หรือทั่วราชอาณาจักรก็ได้ (มาตรา ๒) ๒.๒ กรณีตามข้อ ๒.๑ เป็นอำนาจของผู้บังคับบัญชาทหาร ณ ที่นั้น ซึ่งมีกำลังอยู่ใต้บังคับไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพันหรือ เป็นผู้บังคับบัญชาในป้อมหรือที่มั่นอย่างใดของทหาร มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกเฉพาะในเขตอำนาจ หน้าที่ของกองทหารนั้นได้ แต่จะต้องรีบรายงานให้รัฐบาล ทราบโดยเร็วที่สุด (มาตรา ๔)

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘	พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
๓. หน่วยงานปฏิบัติภารกิจเป็นการเฉพาะ ศูนย์อำนวยการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ นายกรัฐมนตรี/ผ.รณ. โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ รณ. จัดตั้งขึ้นในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อปฏิบัติภารกิจ อย่างหนึ่งอย่างใด หรือหลายอย่างเป็นการเฉพาะ (มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง) เช่น ศอ.รส. เป็นต้น	๓. หน่วยงานปฏิบัติภารกิจเป็นการเฉพาะ หน่วยงานพิเศษ ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดตั้งขึ้นเป็น การเฉพาะในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตาม พระราชกำหนดนี้เป็นการชั่วคราว (มาตรา ๗ วรรคห้า) เช่น ศอฉ. เป็นต้น	๓. หน่วยงานปฏิบัติภารกิจเป็นการเฉพาะ หน่วยงานตามที่ รมว.กท. โดยความเห็นชอบของ สภากลาโหม จัดตั้งขึ้นในกรณีมีความจำเป็นเพื่อความ เหมาะสมในการปฏิบัติภารกิจ (พระราชบัญญัติจัดระเบียบ ราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง)
๔. กำหนดเวลาประกาศและการสิ้นสุด มีผลบังคับใช้ได้ตลอดไปจนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลาที่ คณะรัฐมนตรีมีมติ หากจะ ประกาศต่อไปอีกจะต้องดำเนินการใหม่ ตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ส่วนบรรดาข้อกำหนด ประกาศ หรือ คำสั่งใดๆ ที่ออกตามข้อกำหนดตามความในมาตรา ๑๘ สามารถกำหนดให้มีผลบังคับใช้ได้จนกว่าจะมีการกำหนด เป็นอย่างอื่นได้ แต่หากเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักรสิ้นสุดลง หรือสามารถดำเนินการแก้ไขได้ ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบตามปกติ นายกรัฐมนตรีจะประกาศให้อำนาจหน้าที่ของ กอ.รณ. ที่ได้รับ มอบหมายสิ้นสุดลงและรายงานผลต่อสภาผู้แทนราษฎรและ วุฒิสภาทราบโดยเร็ว (มาตรา ๑๕ วรรคสอง)	๔. กำหนดเวลาประกาศและการสิ้นสุด มีผลบังคับใช้ได้ตลอดระยะเวลาที่นายกรัฐมนตรีกำหนด แต่ต้อง ไม่เกิน ๓ เดือนนับแต่วันประกาศ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องขยายระยะเวลา ให้นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศขยาย ระยะเวลาการใช้บังคับออกไปอีกเป็นคราว ๆ คราวละไม่เกิน ๓ เดือน (มาตรา ๕ วรรคสอง) หากมิได้ดำเนินการขอความ เห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีภายในเวลา ๓ วัน หรือคณะรัฐมนตรี ไม่ให้ความเห็นชอบ ให้การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นอัน สิ้นสุดลง (มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง)	๔. กำหนดเวลาประกาศและการสิ้นสุด มีผลบังคับใช้ได้ตลอดไปจนกว่าจะได้มีประกาศกระแส พระบรมราชโองการให้เลิกใช้กฎอัยการศึกแห่งนั้น (มาตรา ๕)

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘	พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
๕. ผลของการประกาศ ๕.๑ ทำให้ กอ.รมน. มีอำนาจหน้าที่ป้องกัน ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่ได้รับมอบหมาย ในกรณีมีความจำเป็น ให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ใน กอ.รมน. เป็นเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้น หรือมีมติให้หน่วยงานของรัฐนั้นมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายในเรื่องดังกล่าวให้ กอ.รมน. ดำเนินการแทน หรือมีอำนาจดำเนินการด้วยภายใน พื้นที่และระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วย (มาตรา ๑๖ วรรคท้าย) ๕.๒ นายกรัฐมนตรี/ผอ.รมน. โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจออกข้อกำหนด ดังนี้ ๕.๒.๑ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติภารกิจหรือดเว้นการปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใด ๕.๒.๒ ห้ามเข้าหรือให้ออกจากบริเวณพื้นที่อาคาร หรือสถานที่ที่กำหนดในห้วงเวลาที่ปฏิบัติการ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้น ๕.๒.๓ ห้ามออกนอกเคสสถานในเวลาที่กำหนด ๕.๒.๔ ห้ามนำอาวุธออกนอกเคสสถาน ๕.๒.๕ ห้ามหรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ	๕. ผลของการประกาศ ๕.๑ ระดับสถานการณ์ฉุกเฉิน ๕.๑.๑ คณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งหรือหลายกระทรวง หรือ ที่เป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย หรือที่มีอยู่ตามกฎหมายใดก็ตาม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาต อนุมัติสั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก้ไข ปราบปราม ระงับยับยั้ง หรือฟื้นฟู หรือช่วยเหลือประชาชน โอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี เป็นการชั่วคราว เพื่อให้การสั่งการและการแก้ไขสถานการณ์ เป็นไปโดยมีเอกภาพ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตาม ประกาศที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (มาตรา ๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง) ๕.๑.๒ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ และปฏิบัติงาน ตามกฎหมายที่ได้รับโอนมาเป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรีและ อาจมอบหมายให้ส่วนราชการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมายนั้นยังคงใช้อำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไปก็ได้ แต่ต้อง ปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ที่นายกรัฐมนตรีกำหนด (มาตรา ๗ วรรคสาม)	๕. ผลของการประกาศ ๕.๑ บรรดาข้อความในพระราชบัญญัติหรือบทกฎหมายใด ๆ ซึ่งขัดกับความในกฎอัยการศึกที่ใช้บังคับ ต้องระงับและใช้ บทบัญญัติของกฎอัยการศึกแทน (มาตรา ๒) ๕.๒ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ในส่วนที่เกี่ยวกับการยุท การระงับปราบปราม หรือการรักษาความสงบเรียบร้อย และเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ต้องปฏิบัติตามความต้องการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร (มาตรา ๖) ๕.๓ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเต็มในการตรวจค้น เกณฑ์ ห้าม ยึด เข้าอาศัย ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลง สถานที่ และขับไล่ (มาตรา ๘) ดังนี้ ๕.๓.๑ ตรวจค้นบรรดาสิ่งซึ่งจะเกณฑ์ ต้องห้าม ต้องยึด หรือต้องเข้าอาศัยหรือมีไว้ในครอบครองโดยไม่ชอบด้วย กฎหมาย คันตัวบุคคล ยานพาหนะ เคสสถาน สิ่งปลูกสร้าง หรือที่ใด ๆ และไม่ว่าเวลาใด ๆ ทั้งสิ้น ตรวจข่าวสาร จดหมาย หีบห่อ หรือสิ่งอื่นใดที่ส่งหรือมีไปมาถึงกันในเขต พื้นที่ประกาศกฎอัยการศึก ตรวจหนังสือ สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ ภาพ ภาพโฆษณา บท หรือคำประพันธ์ (มาตรา ๙) ๕.๓.๒ เกณฑ์พลเมืองให้ช่วยกำลังทหารในการป้องกัน ราชอาณาจักร เกณฑ์ยวดยาน สัตว์พาหนะ เสบียงอาหาร

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘	พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
๕.๒.๖ ให้บุคคลปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด อันเกี่ยวกับเครื่องมือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกัน อันตรายที่จะเกิดแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของประชาชน (มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง) ข้อกำหนดดังกล่าวจะต้องไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชน เกินสมควรแก่เหตุ (มาตรา ๑๘ วรรคท้าย) (หมายเหตุ ศาลแพ่งเคยมีคำสั่งว่า ข้อกำหนด และประกาศ ที่ออกตามข้อกำหนดดังกล่าวมีสภาพบังคับอยู่ในตัว เมื่อประกาศใช้แล้ว ย่อมมีผลบังคับใช้ทันที ไม่จำเป็นต้อง มาขอให้ศาลบังคับตามข้อกำหนดแต่อย่างใด หากมีการฝ่าฝืน ย่อมมีโทษ ตามมาตรา ๒๔)	๕.๑.๓ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน ตำรวจ ทหาร ซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี ผู้บัญชาการตำรวจ แม่ทัพ หรือเทียบเท่า เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่และกำหนดให้เป็นหัวหน้า ผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ส่วนในการปฏิบัติหน้าที่ทางทหารให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้กำลังทหาร แต่จะต้องปฏิบัติให้ สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการที่ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็น หัวหน้าผู้รับผิดชอบกำหนด (มาตรา ๗ วรรคสี่) ๕.๑.๔ นายกรัฐมนตรีอาจมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรี หรือ รัฐมนตรีคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง วรรคสาม หรือวรรคสี่แทน หรือมอบหมายให้เป็นผู้กำกับการปฏิบัติงานของ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคสาม หัวหน้า ผู้รับผิดชอบตามวรรคสี่ และหน่วยงานตามวรรคห้าได้ และให้ถือว่า เป็นผู้บังคับบัญชาหัวหน้าผู้รับผิดชอบข้าราชการและพนักงาน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (มาตรา ๗ วรรคท้าย) ๕.๑.๕ นายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายอาจมีคำสั่งแต่งตั้ง คณะบุคคลหรือบุคคลเป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานของพนักงาน เจ้าหน้าที่หรือเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติ หน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ได้ และได้รับความคุ้มครอง เช่นเดียวกับการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๘) ๕.๑.๖ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนด ดังนี้ ๕.๑.๖.๑ ห้ามมิให้บุคคลใดออกนอกเคสสถานในเวลาที่กำหนด	เครื่องศาสตราวุธ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ จากบุคคลหรือ บริษัทใดๆ (มาตรา ๑๐) ๕.๓.๓ ห้ามมั่วสุมประชุมกัน ห้ามจำหน่ายแจกหนังสือ สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ ภาพ ภาพโฆษณา บทหรือ คำประพันธ์ ห้ามโฆษณา แสดงมหรสพ รับส่ง วิทยุกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ ห้ามใช้ทางสาธารณะ ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารหรืออาวุธ เคมีภัณฑ์ ห้ามออกนอก เคสสถานในเวลาที่กำหนด ห้ามบุคคลเข้าไปหรืออาศัย ในพื้นที่ทำการยุทธ การระงับปราบปราม การรักษาความ สงบเรียบร้อย ห้ามกระทำหรือมีสิ่งอื่นใดตามที่ รมว.กท. กำหนด ๕.๓.๔ การยึดสิ่งของตามมาตรา ๙, ๑๐ และ ๑๑ ถ้าฝ่ายทหาร เห็นว่าจำเป็นจะยึดไว้เป็นการชั่วคราวเพื่อมิให้เป็น ประโยชน์แก่ราชศัตรูหรือเป็นประโยชน์แก่ราชการทหาร ก็ได้ (มาตรา ๑๒) ๕.๓.๕ การเข้าอาศัยที่ใด ๆ ซึ่งราชการทหารเห็นจำเป็น จะใช้ประโยชน์ในราชการทหารแล้ว มีอำนาจอาศัยได้ ทุกแห่ง (มาตรา ๑๓) ๕.๓.๖ การทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ คือ มีอำนาจ ที่จะเผาบ้านและสิ่งซึ่งเห็นว่าจะเป็นกำลังแก่ราชศัตรู มีอำนาจที่จะสร้างที่มั่นหรือดัดแปลงภูมิประเทศหรือ หมู่บ้าน เมือง หรือเตรียมการป้องกันรักษาตามความ

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘	พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
	เว้นแต่ได้รับอนุญาตหรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้น ๕.๑.๖.๒ ห้ามมิให้ชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ หรือกระทำการใดอันเป็นการยุยงให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย ๕.๑.๖.๓ ห้ามการเสนอข่าว จำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใดที่มีข้อความอันอาจทำให้ประชาชนหวาดกลัวหรือเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสถานการณ์ฉุกเฉินจนกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนทั้งในเขตพื้นที่ประกาศหรือทั่วราชอาณาจักร ๕.๑.๖.๔ ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคม หรือการใช้นยานพาหนะหรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคม หรือการใช้นยานพาหนะ ๕.๑.๖.๕ ห้ามการใช้อาคารหรือเข้าไปหรืออยู่ในสถานที่ใด ๆ ๕.๑.๖.๖ ให้อพยพประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนดเพื่อความปลอดภัยหรือห้ามผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ที่กำหนด (มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง) การกำหนดเงื่อนไข เงื่อนไขเวลา ในการปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ (มาตรา ๙ วรรคท้าย)	เห็นชอบของฝ่ายทหารได้ทุกอย่าง (มาตรา ๑๔) ๕.๓.๗ การขับไล่ เมื่อมีความสงสัยอย่างหนึ่งอย่างใดหรือจำเป็นแล้ว มีอำนาจที่จะขับไล่ผู้ซึ่งไม่มีภูมิลำเนาอาศัยเป็นหลักฐาน หรือเป็นผู้มาอาศัยในตำบลนั้นชั่วคราวให้ออกไปจากเมืองหรือตำบลนั้นได้ (มาตรา ๑๕) ๕.๓.๘ กรณีสงสัยว่าบุคคลใดจะเป็นราชศัตรูหรือได้ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ หรือต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจกักตัวบุคคลนั้นไว้เพื่อการสอบถามหรือตามความจำเป็นของทางราชการทหารได้ แต่ต้องกักไว้ไม่เกินกว่า ๗ วัน และจะร้องขอค่าเสียหายหรือค่าปรับจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่ได้ (มาตรา ๑๕ ทวิ)

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘	พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
	๕.๒ ระดับสถานการณ์ที่มีความร้ายแรง นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกประกาศ ดังนี้ ๕.๒.๑ ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นผู้ร่วมกระทำการให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉินฯ เท่าที่จำเป็น การจับกุมและควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจ หรือศาลอาญาเพื่อขออนุญาตก่อนและควบคุมในสถานที่ที่กำหนดได้ไม่เกิน ๗ วัน สถานที่ควบคุมต้องไม่ใช่สถานี่ตำรวจ ที่คุมขัง ทัณฑสถาน หรือเรือนจำ และจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นในลักษณะเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ กรณีมีความจำเป็น ให้ร้องขอต่อศาลขยายเวลาการควบคุมต่อได้อีกคราวละไม่เกิน ๗ วัน รวมแล้วไม่เกิน ๓๐ วัน เมื่อครบกำหนดแล้ว หากจะควบคุมตัวต่อไป ให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๑๒) หมายเหตุ การควบคุมตัวต่ออาจมิได้ หากบุคคลดังกล่าวถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาฐานอื่นที่ไม่ใช่ความผิดตามพระราชกำหนด และมีหมายจับหรือหมายขังของศาล แล้วแต่กรณี ๕.๒.๒ ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งให้บุคคลใดมารายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือมาให้ถ้อยคำหรือส่งมอบเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ฉุกเฉิน ๕.๒.๓ ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัดอาวุธ สินค้า เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัตถุอื่นใดในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้หรือจะใช้นั้นเพื่อกระทำการ	

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘	พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
	หรือสนับสนุนการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ๕.๒.๔ ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งตรวจค้น เรือถอน ทำลายอาคาร ตามความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อระงับเหตุการณ์ร้ายแรงให้ยุติโดยเร็ว ๕.๒.๕ ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งตรวจสอบ จดหมาย หนังสือ สิ่งพิมพ์ โทรศัพท์ ระงับ ยับยั้งการติดต่อสื่อสาร ใด โดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการ สอบสวนคดีพิเศษโดยอนุโลม	
๖. ความคุ้มครองพนักงานเจ้าหน้าที่และประชาชน ๖.๑ การจับกุมและควบคุมตัวให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา ๖.๒ ในการป้องกัน ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไข หรือ บรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ตามที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๒๕ ให้ ผอ.รมน. และ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ ผอ.รมน. มอบหมายเป็นพนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และร่วมเป็นพนักงาน สอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๑๙) ๖.๓ การใช้อำนาจในการป้องกัน ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และ แก้ไข หรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักรตามที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๑๕ ถ้าก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนผู้สุจริต ให้ กอ.รมน.	๖. ความคุ้มครองพนักงานเจ้าหน้าที่และประชาชน ๖.๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ เป็นเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้ ตามที่นายกรัฐมนตรียประกาศ กำหนด (มาตรา ๑๕) ๖.๒ พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ หากเป็นการ กระทำที่สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือ ไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น (มาตรา ๑๗) ๖.๓ ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจาก ทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิด (มาตรา ๑๗)	๖. ความคุ้มครองพนักงานเจ้าหน้าที่และประชาชน ๖.๑ ความเสียหายซึ่งบังเกิดขึ้นอย่างหนึ่งอย่างใดในเรื่อง อำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารตามมาตรา ๘ และมาตรา ๑๕ (ตรวจค้น เกณฑ์ ห้าม ยึด อาศัย ทำลาย และเปลี่ยนแปลง ขับไล่) บุคคลหรือบริษัทใด ๆ จะร้องขอค่าเสียหายหรือ ค่าปรับอย่างใดอย่างหนึ่งแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่ได้ (มาตรา ๑๖) ๖.๒ ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้อง ค่าเสียหายจากทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับ ผิดทางละเมิด

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘	พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
จัดให้ผู้นั้นได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามควรแก่กรณีตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (มาตรา ๒๐) ๖.๔ กรณีผู้กระทำความผิดอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงฯตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด แต่กลับใจเข้ามาบอตัว หรือจากการสอบสวนปรากฏว่ากระทำไปเพราะหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ซึ่ง ผอ.รมน. เห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานสอบสวนว่าควรเปิดโอกาสให้ผู้นั้นกลับตัวเพื่อประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนพร้อมความเห็นดังกล่าวให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาล หากศาลเห็นสมควรอาจสั่งให้ส่งผู้ต้องหา นั้นให้ ผอ.รมน. เพื่อเข้ารับการอบรม ณ สถานที่ที่กำหนดเป็นเวลาไม่เกิน ๖ เดือน และปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นที่ศาลกำหนดก็ได้ แต่ผู้ต้องหาต้องยินยอมเข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวด้วย เมื่อผู้ต้องหาเข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดดังกล่าวแล้วสิทธิหน้าที่อาญา มาฟ้องผู้ต้องหา นั้นเป็นอันระงับไป (มาตรา ๒๑)		

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘	พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
๗. เขตอำนาจการพิจารณาคดีของศาล ๗.๑ บรรดาข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำในการกิจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง) ๗.๒ การดำเนินคดีใด ๆ อันเนื่องมาจากข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำในการกิจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม (มาตรา ๒๓ วรรคสอง)	๗. เขตอำนาจการพิจารณาคดีของศาล ๗.๑ บรรดาข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชกำหนดนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง (มาตรา ๑๖) ๗.๒ การดำเนินคดีใด ๆ อันเนื่องมาจากข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชกำหนดนี้ อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม	๗. เขตอำนาจการพิจารณาคดีของศาล ๗.๑ ในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก ศาลพลเรือนมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างปกติ เว้นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลอาญา และผู้ที่มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกมีอำนาจประกาศให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งการกระทำผิดเกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก และในระหว่างที่ใช้กฎอัยการศึกตามที่ระบุไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้ทุกข้อหรือแต่บางข้อ และหรือบางส่วนของข้อใดข้อหนึ่งได้ ทั้งมีอำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกประกาศดังกล่าวด้วย (มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง) ๗.๒ ถ้าคดีอาญาใดที่เกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก มีเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะสั่งให้พิจารณาพิพากษาคดีอาญานั้นในศาลทหารก็ได้ (มาตรา ๗ วรรคสาม)
๘. บทลงโทษ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดตามมาตรา ๑๘ (๒) – (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐. – บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๒๔)	๘. บทลงโทษ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐.- บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๘)	๘. บทลงโทษ ผู้ใดฝ่าฝืนไม่มีบทลงโทษไว้เป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัตินี้ การลงโทษจึงต้องบังคับใช้กฎหมายตามปกติ เช่น ประมวลกฎหมายอาญาทหาร และประมวลกฎหมายอาญา ฯลฯ

๓.๕ การดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนที่ไม่ปฏิบัติตามความต้องการหรือขัดต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก

การดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนที่ไม่ปฏิบัติตามความต้องการ หรือขัดต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก "ในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับการยุท การระงับปราบปราม หรือการรักษาความสงบเรียบร้อย และเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนต้องปฏิบัติตามความต้องการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร รวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจในการตรวจค้น เกณฑ์ ห้าม ยึด เข้าอาศัย ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ และขับไล่ แต่กรณีหากเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนไม่ปฏิบัติตามความต้องการ หรือขัดต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะสามารถดำเนินการได้อย่างไรบ้างต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนดังกล่าว เพราะการกระทำดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนอาจมีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตที่มีการประกาศใช้กฎอัยการศึก การดำเนินการต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารสามารถดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนที่ไม่ปฏิบัติตามความต้องการ หรือขัดต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก สามารถพิจารณาดำเนินการได้ ดังนี้

๑. การดำเนินการโดยใช้อำนาจฝ่ายบริหาร (นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้นสังกัด) ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยข้าราชการพลเรือนที่เกี่ยวข้อง โดยการโยกย้ายเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนดังกล่าวออกจากเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก แล้วพิจารณาลงโทษทางวินัยต่อไป ซึ่งการดำเนินการโดยวิธีนี้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารต้องรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นพร้อมพยานหลักฐานที่แสดงถึงการกระทำหรือพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนที่จงใจไม่ปฏิบัติตามความต้องการ หรือขัดต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ทั้งนี้ ต้องมั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนได้ทราบถึงความต้องการหรือคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารแล้วเพื่อผู้บังคับบัญชาระดับสูงจะได้พิจารณานำเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อกรุณาพิจารณาดำเนินการสั่งให้มีการ โยกย้ายและพิจารณาลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนดังกล่าวต่อไป หรืออาจรายงานรัฐมนตรีเจ้าสังกัดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนดังกล่าว เพื่อดำเนินการต่อไป เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่สามารถดำเนินการโยกย้าย หรือพิจารณาลงโทษทางวินัยต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนดังกล่าวได้โดยตรง เพราะเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่ได้เป็นผู้บังคับบัญชา หรือไม่ได้รับมอบอำนาจให้เป็นผู้บังคับบัญชาที่สามารถให้คุณให้โทษแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนได้

๒. การดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก มาตรา ๑๕ ทวิ บัญญัติว่า "ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดจะเป็นราชศัตรู หรือได้ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ หรือต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจกักตัวบุคคลนั้นไว้เพื่อการสอบถาม หรือตามความจำเป็นของทางราชการทหารได้ แต่ต้องกักไว้ไม่เกินกว่า ๙ วัน" ดังนั้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารสามารถกักตัวเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนที่ฝ่าฝืนต่อการประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือขัดต่อคำสั่ง

๒.๒ ประมวลกฎหมายอาญา

๒.๒.๑ มาตรา ๑๓๘ บัญญัติว่า "ผู้ใดต่อสู้ หรือขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒.๒.๒ มาตรา ๑๕๗ บัญญัติว่า "ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

๒.๒.๓ มาตรา ๑๖๕ บัญญัติว่า "ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือคำสั่งซึ่งได้สั่งเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ป้องกัน หรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย หรือคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

ในการพิจารณาดำเนินการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารนั้นอาจดำเนินการได้ทั้งสองหนทางหรือเพียงหนทางเดียว ซึ่งจะต้องพิจารณาดำเนินการอย่างรอบคอบและรัดกุม กับต้องพิจารณาถึงผลกระทบที่จะตามมาในการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนต่อไปอีกด้วย

ข้อสังเกต พระราชบัญญัติกฎอัยการศึกฯ ไม่ได้กำหนดไว้โดยตรง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนไม่ปฏิบัติตามความต้องการ หรือขัดต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั้งที่บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนบางประการตามที่กล่าวข้างต้น รวมทั้งกรณีที่ประชาชนไม่ยอมให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารตรวจค้น เกณฑ์ ห้าม ยึด เข้าอาศัย ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ และขับไล่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารสามารถกระทำได้เพียงกักตัวไว้ได้ไม่เกินกว่า ๗ วัน เท่านั้น ทำให้ต้องไปพิจารณาว่าจะเป็นการกระทำผิดต่อกฎหมายอาญาอื่นใดหรือไม่ ซึ่งตามปกติของกฎหมายที่บัญญัติการที่ต้องกระทำหรือปฏิบัติจะมีบทกำหนดโทษไว้ในกฎหมายนั้นด้วย ถ้าไม่กระทำหรือไม่ปฏิบัติ ดังเช่น พระราชกำหนดว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาข้างต้น จะต้องพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละพฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน จึงจะสามารถระบุเจาะจงว่ากระทำผิดตามมาตราใด หรือทุกมาตรา

สรุป การที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้รับมอบหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในราชอาณาจักรตามกฎหมายการศึก จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เรียบร้อยและสำเร็จลุล่วงด้วยดี แต่หากไม่ได้รับความร่วมมือ โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนที่ไม่ปฏิบัติตามความต้องการ หรือขัดต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในเขตที่ประกาศใช้กฎหมายการศึก คงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงมิได้และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้เพื่อความสงบสุขของบ้านเมือง ประการสำคัญ การดำเนินการนี้ต้องมีใช้การกลับแก้ม รวมทั้งจะต้องมีพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนดังกล่าวจงใจที่จะไม่ปฏิบัติตามความต้องการหรือขัดต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในเขตที่ประกาศใช้กฎหมายการศึก